

Bestemmingsplan Kollum Centrum

Toelichting

Definitief

Gemeente Kollumerland c.a.

Grontmij Nederland B.V.
Groningen, 12 december 2013

Verantwoording

Titel : Bestemmingsplan Kollum Centrum
Subtitel : Toelichting
Projectnummer : 322815
Referentienummer : NL.IMRO.0079.BpKoCentrum12-Vg01
Revisie : 01
Datum : 12 december 2013

Auteur(s) : R. Nijdam, J.F. Kuiper, T. Janse
E-mail adres : renee.nijdam@grontmij.nl
Gecontroleerd door : A. Luinenburg
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : H. Popken
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Rozenburglaan 11
9727 DL Groningen
Postbus 7057
9701 JB Groningen
T +31 88 811 51 11
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Bestemmingsplan Kollum Centrum	5
1.3	Plannaam en planidentificatienummer (plan-idn).....	6
1.4	Ligging plangebied	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Plangebied	8
2.1	Ontstaansgeschiedenis	8
2.2	Huidige situatie.....	10
2.2.1	Functionele structuur.....	10
2.2.2	Ruimtelijke structuur	11
3	Beleidskader	15
3.1	Rijksbeleid.....	15
3.2	Provinciaal beleid	15
3.3	Regionaal beleid	17
3.4	Gemeentelijk beleid.....	18
3.5	Samenvatting uitgangspunten beleidskader	27
4	Omgevingsaspecten.....	29
4.1	Inleiding	29
4.2	Water	29
4.2.1	Waterbeleid.....	30
4.2.2	Hydrologische situatie plangebied - huidige situatie	31
4.2.3	Hydrologische situatie plangebied - toekomstige situatie.....	32
4.2.4	Uitgangspunten en randvoorwaarden	33
4.3	Bodem	34
4.4	Cultuurhistorie	38
4.4.1	Aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht	38
4.4.2	Kenmerken van het beschermd dorpsgezicht	39
4.5	Archeologie	43
4.6	Ecologie	46
4.7	Verkeer	48
4.8	Geluid	48
4.9	Luchtkwaliteit	49
4.10	Externe veiligheid	49
4.11	Bedrijven en milieuzonering.....	54
4.12	M.e.r.-beoordeling	55
5	Juridische planopzet.....	57
5.1	Algemeen.....	57
5.2	Plansystematiek	57
5.3	De bestemmingen	58
6	Economische uitvoerbaarheid.....	65

7	Maatschappelijke uitvoerbaarheid.....	66
7.1	Overleg	66
7.2	Inspraak	66
7.3	Ambtshalve wijzigingen 1	66
7.4	Zienswijzen en ambtshalve wijzigingen.....	67
7.5	Gewijzigd vastgesteld.....	67

Bijlagen

- Bijlage 1: Beeldkwaliteitsplan Hart van Kollum
- Bijlage 2: Welstandsnota: beschermd stad- en dorpsgezicht
- Bijlage 3: Vooronderzoek bodemkwaliteit centrum Kollum
- Bijlage 4: Milieuhygiënisch vooronderzoek Voorstraat
- Bijlage 5: Aanwijzigingsbesluit beschermd dorpsgezicht
- Bijlage 6: Notitie archeologie/cultuurhistorie bestemmingsplan Kollum Centrum
- Bijlage 7: Archeologisch onderzoek Voorstraat
- Bijlage 8: Quicksan Flora- en faunawet
- Bijlage 9: Nota van inspraak en overleg
- Bijlage 10: Reactienota zienswijzen bestemmingsplan Kollum Centrum

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Kollum is de hoofdplaats van de gemeente Kollumerland c.a. Het centrum van Kollum is aangewezen als beschermd dorpsgezicht vanwege de cultuurhistorische waarden die binnen de kern aanwezig zijn. Het huidige bestemmingsplan voor het centrum stamt uit 1983. Het bestemmingsplan voor het omliggende dorp dateert van 2003. Sinds de vaststelling ervan heeft de wereld niet stil gestaan. Verschillende ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Zowel functieveranderingen en bouwwerkzaamheden als maatschappelijke ontwikkelingen hebben het huidige centrum gevormd. Dit betekent dat het centrum van Kollum toe is aan een herziening van het bestemmingsplan.

Bovendien is de gemeente vanaf 1 juli 2013 voor alle delen van haar grondgebied een verplicht een actueel bestemmingsplan te hebben vastgesteld. Om deze redenen is gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het centrum van Kollum. Het plangebied omvat het dorpscentrum, inclusief het gebied aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

Het bestemmingsplan Kollum Centrum heeft hoofdzakelijk een conserverend karakter. De rechten en plichten uit de huidige bestemmingen zijn geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de huidige wet- en regelgeving. De uitgangspunten uit het meest recente beleid van Rijk, provincie, regio en de gemeente zijn daarin meegenomen. Tevens zijn de wijzigingen, vrijstellingen en ontheffingen die sinds de vaststelling van de bestemmingsplannen hebben plaatsgevonden in het nieuwe bestemmingsplan opgenomen.

Het plan kent drie ontwikkelgerichte onderdelen, waarvoor een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen. Dit zijn Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum:

- *Hart van Kollum*: ter plaatse van Huize Sytzama (Voorstraat 46). Huize Sytzama is een beeldbepalend pand gelegen aan de Voorstraat in het hart van Kollum. Het pand is aangewezen als rijksmonument en maakt onderdeel uit van het beschermd dorpsgezicht. De gemeente Kollumerland c.a. heeft de wens Huize Sytzama en het achterliggende terrein van een nieuwe invulling te voorzien om zo recht te doen aan de uitstraling en de centrale ligging van de locatie in het centrum van Kollum;
- *Multifunctioneel Centrum Kollum*: in een gebied ten oosten van de Tsjerk Hiddestraat. De gemeente Kollumerland c.a. heeft de wens om binnen het zoekgebied van de WoonServiceZone maatschappelijke functies te bundelen in een nieuw te realiseren Multifunctioneel Centrum. Bij maatschappelijke functies kan gedacht worden aan basisscholen, zalencentrum De Colle inclusief bibliotheek en eventueel een kinderopvang;
- *Bandalocatie Kollum*: ter plaatse van de voormalige drukkerij (Voorstraat 32). In een toekomstige situatie kan het plangebied plaats bieden aan woningbouw in de vorm van grondgebonden woningen en appartementen.

1.2 Bestemmingsplan Kollum Centrum

Het voorliggende bestemmingsplan heeft betrekking op het centrum van Kollum. In het dorpscentrum zijn de volgende bestemmingsplannen geheel of gedeeltelijk vigerend:

- bestemmingsplan Kollum-Kom. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 1 juli 1982 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 8 augustus 1983;
- bestemmingsplan Kollum-Dorp. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 17 mei 2001 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 20 mei 2003;
- bestemmingsplan Gerrit Bleekerstraat 2 te Kollum. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 18 februari 2010 en onherroepelijk op 15 april 2010;

- facetbestemmingsplan ondergeschikte bebouwing woonbestemmingen. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 13 september 2007 en goedgekeurd door Ge-deputeerde Staten op 19 november 2007;
- facetbestemmingsplan bouwregels bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 22 april 2010.

Aanwijzing beschermd dorpsgezicht

Het centrum van Kollum is in 1980 aangewezen als beschermd dorpsgezicht (in de zin van artikel 20 Monumentenwet). De bescherming is geregeld in het vigerende bestemmingsplan Kollum-Kom uit 1982.

Kollum Dorp

Een gedeelte van het bestemmingsplan 'Kollum Dorp' is in het plangebied van Kollum Centrum opgenomen, namelijk het Mr. Andreaplein, een deel van Hart van Kollum en een aantal locaties aan de randen van het plangebied.

1.3 Plannaam en planidentificatienummer (plan-idn)

De plannaam is: 'Bestemmingsplan Kollum Centrum 2012'.

Het planidentificatienummer is: NL.IMRO.0079.BpKoCentrum12-Vg01

Het identificatienummer is opgebouwd conform de "IDN Systematiek Kollumerland (25 juli 2012)". Het eerste deel is NL.IMRO.0079. (0079 = gemeentecode Kollumerland c.a.)

De naamcode bestaat uit maximaal 18 tekens en wordt gevormd door:

Deel 1: code instrument (2 tekens)	Deel 2: code dorp (2 tekens)	Deel 3: naam plan (12 tekens)	Deel 4: specificatie (2 tekens)
Bp=bestemmingsplan	Ko = Kollum	Centrum	Datum (en jaar) van start plan: 12 =2012)

Versiecodes

Achteraan wordt met de versiecode aangegeven in welke fase het plan zich bevindt. De te hanteren versiecodes zijn:

Cv01 = conceptvoorontwerp

Vo01 = voorontwerp

Ow01 = ontwerpplan

Vg01 = vastgesteld plan

1.4 Ligging plangebied

Het plangebied van het bestemmingsplan Kollum Centrum omvat het dorpscentrum, met daarbinnen het gebied aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Onder het dorpscentrum wordt verstaan:

- het oorspronkelijke centrum van Kollum, met de Voorstraat en Ooster- en Westerdiepswal als kenmerkende straten;
- het bedrijventerrein gelegen aan de Meester Andreaestraat, inclusief de overgang vanaf de Voorstraat in de vorm van de recent ontwikkelde Meester Andreaepassage;
- het zoekgebied voor de WoonServiceZone ten noorden van de Voorstraat, inclusief de voorzieningen aan het Maartensplein, de Kerkstraat en de Willem Lodewijkstraat.

Het plangebied is aangeduid op de luchtfoto (Figuur 1.1). De locaties Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum zijn aangeduid op de luchtfoto.

Figuur 1.1: begrenzing bestemmingsplangebied met globaal de ligging van de wijzigingsgebieden Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze toelichting is aandacht besteed aan de historische achtergrond van het plangebied, aan de functionele en ruimtelijke structuur in de huidige situatie en aan ruimtelijke ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 is een beschrijving van het voor dit bestemmingsplan relevante beleid van Rijk, provincie, regio en gemeente opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens ingegaan op de relevante omgevingsaspecten. In hoofdstuk 5 komen de juridische aspecten aan bod. In hoofdstuk 6 komt de economische uitvoerbaarheid aan de orde en de maatschappelijke uitvoerbaarheid in hoofdstuk 7.

2 Plangebied

2.1 Ontstaansgeschiedenis

Ontwikkeling aan de voormalige Lauwerszee

Het dorp Kollum is ontstaan rond 750 na Christus, vanuit de nederzetting Colheim, later ook wel Kollumerterp genoemd. Sinds die tijd vormt Kollum de hoofdplaats van Kollumerland c.a. Hoever de geschiedenis van Kollum teruggaat is met weinig zekerheid te zeggen. In de omgeving zijn Romeinse voorwerpen gevonden, terwijl de oudste schriftelijke vermelding - in de giftbrieven van de abdij Fulda - uit het eerste kwart van de 9de eeuw dateert.

Van oorsprong is Kollum een wegdorp, ontstaan op de rand van een zandplateau. Kollum is aan de kust van de voormalige Lauwerszee tot ontwikkeling gekomen op de plaats van het huidige westelijke deel van de Voorstraat bij de Maartenskerk. Dit punt is in feite een uitloper van de hoger gelegen zandgronden, die de eerste bewoners enige bescherming bood tegen het opdringende water. Kollum ligt op de overgang van het woudontginningslandschap op het zand en het bedijkingenlandschap op de zeeklei. Door de rechtstreekse verbinding via vaarwater met de kust fungeerde Kollum in die tijd als havenplaats.

Specifiek voor Kollum is de ligging van de kern van het dorp. Deze ligt op de kruising van de oost-westlopende bebouwing langs de Voorstraat met het noord-zuidlopende Zijlsterrijd. Kollum bestond in de Middeleeuwen slechts uit de Voorstraat. Deze kruist het Zijlsterrijd, die in verbinding stond met de zee.

Vanaf de 13^e eeuw is voorzichtig begonnen met de eerste indijkingen rond de hogere zandgronden, maar met elke nieuwe dijk versnelde de landaanwinning. Door de in 1315 aangelegde dijk Terluinen-Kollumerpomp-Pieterzijl verloor Kollum haar directe ligging aan de zee, scheepvaart diende via de Kollumerzijl en de aanvankelijk sterk kronkelende Zijlsterried te varen.

Stedelijke groei in de 16^e eeuw

De periode van bloei brak aan nadat Hendrik van Stolberg, stadhouder van de hertog van Saksen controle kreeg over de noordelijke regio. Onder zijn stimulerend bewind is een welvaartsperiode gestart die tot in de 17^e eeuw doorzette. In deze tijd groeide Kollum snel uit van kleine nederzetting tot volwaardig dorp. Niet alleen groeide het inwoneraantal snel, maar ook de komst van instellingen zoals een gasthuis en een Latijnse school hebben bijgedragen aan de rijke geschiedenis en het karakter van het dorp.

Om de handel en scheepvaart te bevorderen werd de Zijlsterried gekanaliseerd en werden betere vaarverbindingen met het achterland aangelegd. Kollum kreeg belangrijke stedelijke voorzieningen, waaronder twee jaarmarkten, een weekmarkt en een waag met accijnsmeester. De groei van Kollum vond geleidelijk plaats langs de Voorstraat en enkele zijstraten (zie Figuur 2.1).

Als hoofdplaats van de grietenij groeide Kollum rond 1550 in bevolkingsaantal en de inkomsten wedijverde met de kleinere Friese steden. De belangrijkste activiteiten bestonden uit de handel in boter, kaas, granen, bier, hout en vis,

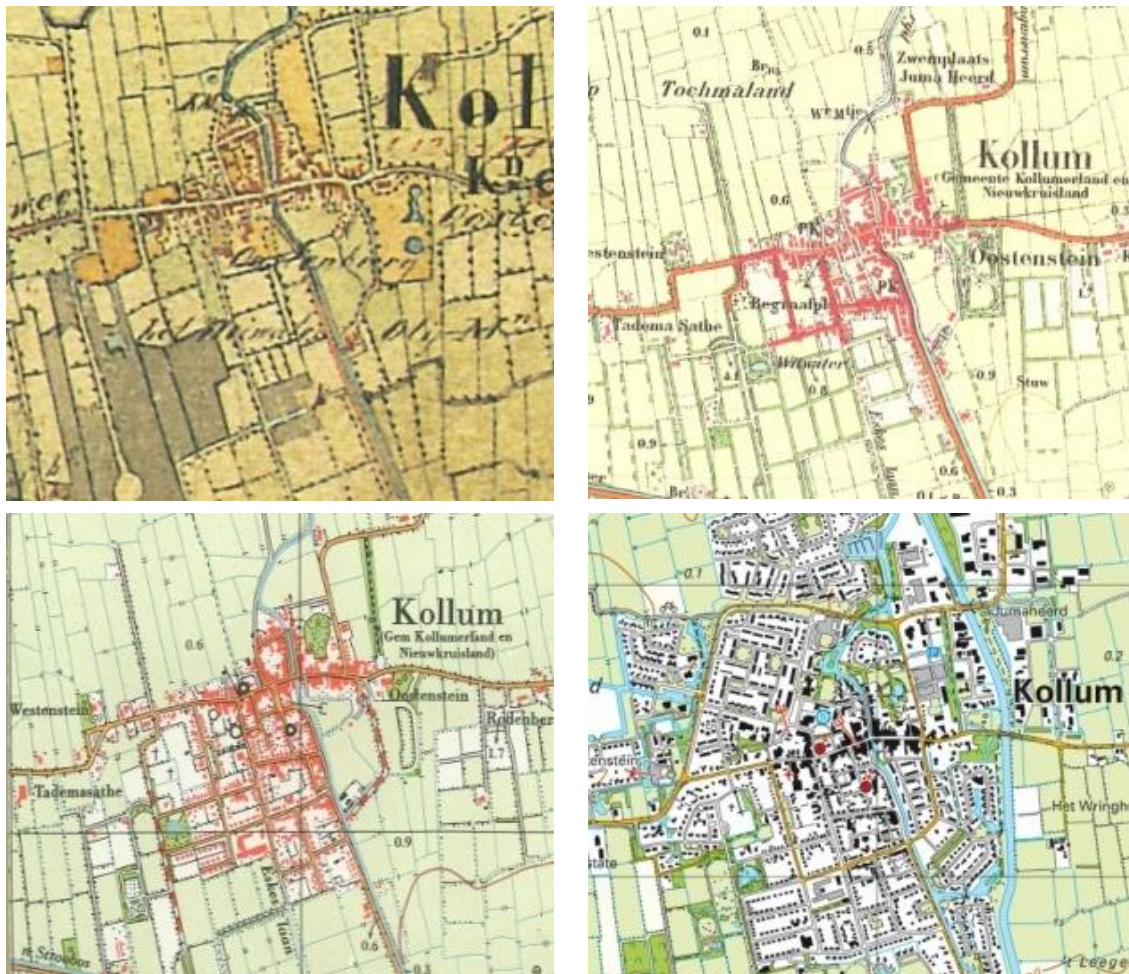
De ontwikkeling van Kollum tot een plaats van betekenis was zodanig, dat de bekende geschiedschrijver Ubbo Emmius in 1616 het volgende schrijft:

“Behalve steden in deze provincie zijner verschillende dorpen aan steden gelijk, zowel door uitgebreidheid als talrijke bevolking en handel. Waaronder Collum in 't bijzonder uitmunt, zijnde de hoofdplaats der grietenij Collumerland in oostergo, niet verre van de Lauwerszee. Het heeft eene geschikte haven waardoor er veel groothandel wordt gedreven, zelfs niet geringer dan in de meeste steden. Bovendien prijkt het met fraaije huizen en straten, doch het dorp is ongeschikt om het tot een stad te maken, vermits de plaats te lang is, naar evenredigheid der breedte.”

daarnaast kwamen kleine industrieën voor zoals leerlooierijen, pottenbakkerijen, bontwerkers, kalkovens, (olie)molens, een lijnbaan en een scheepstimmerwerf. De handel vond hoofdzakelijk plaats op de kaden langs de Zijlsterried. De goederen werden overgebracht van de zeeschepen naar de lichters die verder het achterland invoeren. In de Voorstraat stonden de woonhuizen van de kooplieden, sommige van een allure die te vergelijken is met de grachtenpanden in de steden. Langs de Diepwallen en vooral in de kleinere straatjes als de Willem Lodewijkstraat hadden de industrieën zich verzameld. Herbergiers vestigden zich in de Voorstraat en langs het grachtje.

Einde aan de bloeiperiode

In de loop van de 18de eeuw is mede door de algemene economische teruggang in de Republiek en de verslechterde bevaarbaarheid van de Zijlsterried de ontwikkeling tot stilstand gekomen. De 16de- en 17de-eeuwse bedrijfjes verdwenen en de 19de-eeuwse industriële ontwikkeling is aan Kollum voorbijgegaan. Wel blijft Kollum, getuige de in de 19de eeuw gebouwde voorname huizen -waaronder het huidige Gemeentehuis en het huis Voorstraat 87 en de oudere bewoonde states in de grietenij, als woonoord in trek.

Figuur 2.1: historische ontwikkeling Kollum (1850-1925-1960-2003)

Middeleeuwse structuur

Misschien wel doordat de industriële ontwikkeling nauwelijks in Kollum heeft plaatsgevonden, is de oorspronkelijke structuur uit de Middeleeuwen redelijk goed bewaard gebleven. De ruimtelijke structuur van de historische kern wordt bepaald door de loodrecht op elkaar staande Voorstraat en Ooster- en Westerdiepswal. Evenwijdig aan dit hoofdstramien komen straatjes van secundair belang voor, Meckamastraat, Willem Lodewijkstraat, Putstraat, Hoogpijpke. De kadastrale minuut van ca. 1820 geeft een exact beeld van de omvang van Kollum in de eerste decennia van de 19de eeuw.

De bebouwing strekte zich in die tijd in de Voorstraat uit van de Van Scheltingalaan tot de Olie-molensingel en langs de Zijlsterried van de stenen brug tot aan de nieuwe voetgangersbrug. De weergegeven perceelsindeling komt overeen met de in het algemeen in de steden voorkomende wijze van bouwen, het in de rooilijn aaneengesloten bouwen van relatief smalle maar diepe panden. Langs de Meckamastraat en de Willem Lodewijkstraat is bebouwing van een veel kleinere opzet geconcentreerd.

De goed geconserveerde ruimtelijke structuur met de prachtige beeldbepalende panden uit de 16^e en 17^e eeuw uit de bloeiperiode is de aanleiding geweest het centrum van Kollum aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht. In paragraaf 4.4 is de aanwijzing met de kenmerkende elementen nader toegelicht.

Eind 19^e en begin 20^e eeuw ontstonden aan de zuidzijde uitbreidingen. In de jaren '60 werd een eerste ring aan uitbreidingen, zowel aan de zuidzijde als in het noordwesten, gebouwd. Later volgden uitbreidingen aan de noord-, noordoost- en oostzijde en vanaf 1990 aan de noordwest- en zuidzijde. De bedrijventerreinen ontstonden in het noordoostelijke gedeelte van Kollum.

2.2 Huidige situatie

2.2.1 Functionele structuur

Water- en wegenstructuur

De Voorstraat als hoofdstraat en de Trekvaart, die ter hoogte van de Voorstraat overgaat in de Rijd, als doorgaande waterweg zijn twee belangrijke structurerende elementen in Kollum. Het vaarwater in het centrum van Kollum heeft een recreatieve functie. Over de Rijd en de Trekvaart kan met een sloep (klasse F) gevaren worden. Binnen de kom van Kollum zijn aanlegvoorzieningen aanwezig. Het centrum van Kollum is aangeduid als 30 km/uur-zone. Zowel de winkel- als de woonstraten hebben de inrichtingskenmerken van een erftoegangsweg binnen de bebouwde kom. De Voorstraat is een winkelstraat en geen doorgaande route.

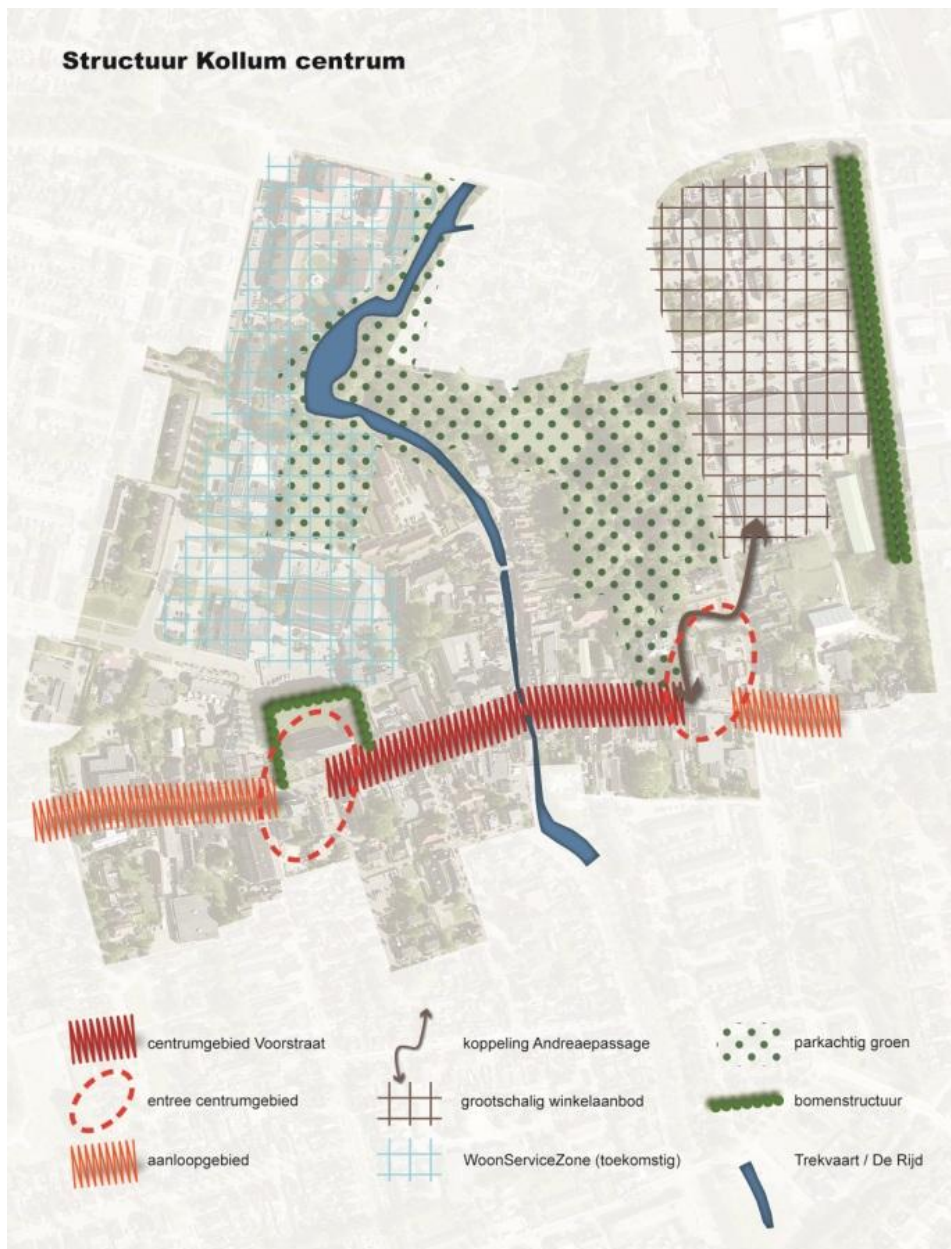
Voorzieningen

Kollum heeft een sterk regionaal verzorgende functie en beschikt over een omvangrijk en gevarieerd winkelaanbod. De Voorstraat beschikt vooral over kleinschalig aanbod. Grootschalig aanbod heeft een plaats in de vorm van filiaal- en grootwinkelbedrijven aan de Meester Andreaestraat. Door de nieuw gerealiseerde Meester Andreaepassage is een aantrekkelijke doorgang tussen de twee gebieden ontstaan. Het centrumgebied eindigt aan de westelijke en oostelijke uitlopers van de Voorstraat waar een variatie aan wonen en werken voorkomt, het aanloopgebied. Parkeerterreinen liggen rond De Colle en de Van der Bijhal en aan de Meester Andreaestraat. Rond de Voorstraat is ook een aantal parkeervoorzieningen gelegen. Gekoppeld aan deze hoofdstructuren zijn in de loop der jaren om het oude centrum van Kollum heen nieuwe buurtjes ontwikkeld. De Eksesstraat, Putstraat, Gerrit Bleekerstraat, Tsjerk Hiddesstraat en de Ooster- en Westerdiepswal zijn hoofdzakelijk woonstraten.

In het noordelijke gedeelte van het plangebied bevindt zich een concentratie van voorzieningen op het gebied van zorg, sport en wonen. De gemeente Kollumerland c.a. heeft de ambitie dit gebied tot WoonServiceZone te ontwikkelen.

Groenstructuur

Elke functie kent een eigen groenstructuur. Het historisch centrum heeft een stedelijk karakter met kleinschalig groen in de vorm van boombeplanting. Een uitzondering vormt de notaristuin, gelegen aan de Voorstraat. Deze tuin vormt in de huidige situatie geen onderdeel van het gangbare openbaar toegankelijke gebied. De openbare voorzieningen in het noordelijke gedeelte sluiten aan bij een recreatieve groen- en waterstructuur met een netwerk van parkachtige groenopbouw en voetpaden. Het bedrijventerrein aan de Meester Andreaestraat kent nauwelijks beplanting. De woonbuurten rondom het centrum verschillen in groenstructuur. Figuur 2.2 geeft de structuur van het centrum van Kollum weer.

Figuur 2.2: structuur Kollum Centrum

2.2.2 Ruimtelijke structuur

Het bestemmingsplan Kollum Centrum heeft hoofdzakelijk een conserverend karakter. Het plan kent drie ontwikkelgerichte onderdelen, waarvoor een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen:

- Hart van Kollum, ter plaatse van Huize Sytzama (Voorstraat 46);
- Multifunctioneel Centrum Kollum, in een gebied ten oosten van de Tsjerk Hiddestraat;
- Bandalocatie Kollum, ter plaatse van de voormalig drukkerij (Voorstraat 32).

Vroeger werd Kollum aangeduid als een zogenaamde vleck. Dit is een dorp met stedelijke kenmerken, zoals de aanwezigheid van handel en voorzieningen. Deze kleinstedelijke kenmerken zijn in de huidige ruimtelijke structuur terug te zien en worden behouden binnen het beschermd dorpsgezicht. Het totale plangebied Kollum Centrum is op basis van bovenstaande structuur onder te verdelen in verschillende deelgebieden.

Centrumgebied Voorstraat

De Voorstraat vormt al sinds jaar en dag hét centrum van Kollum. Hier is het kenmerkende kleinstedelijke karakter van het dorp goed zichtbaar.

De Voorstraat is een winkelstraat met authentieke historische allure, met winkels en voorzieningen van deze tijd. De Voorstraat is dan ook sinds 1980 beschermd dorpsgezicht.

De bebouwing in de Voorstraat bestaat uit eind 18^e en 19^e eeuwse panden, oorspronkelijk gebouwd als woonhuizen voor de kooplieden. Deze woningen zijn in een aaneengesloten rooilijn gebouwd en vormen een regelmatige, maar vrij intensieve bebouwing. De panden zelf zijn relatief smal en diep, veelal bestaand uit twee woonlagen met een schildkap, met de nok haaks op de rooilijn. Diversiteit in het gevelbeeld ontstaat door individuele verschillen per pand in onder andere materiaalgebruik, gootlijsten en raam- en deurkozijnen. De aaneengesloten gevelwand wordt op enkele plaatsen onderbroken door smalle steegjes.

Daarnaast vormt het Zijlsterried een karakteristieke onderbreking van de gesloten straatwanden. Hetzelfde geldt voor de kerk en Huize Sytzama, beiden monumenten. De Ooster- en Westerdiepswal maken een belangrijk onderdeel uit van de ruimtelijke identiteit van het centrum van Kollum. Beeldbepalende factoren zijn de gedetailleerde ruimtelijke indeling volgens het beloop van het water, het niveauverschil met de Voorstraat en de hechte verticaal geleden gevelwand langs de Oosterdiepswal. De westelijke entree van het centrumgebied van Kollum wordt gevormd door de locatie Hart van Kollum. Aan de oostzijde vervult de Meester Andreaepassage deze functie.

Figuur 2.3: impressie Voorstraat en Huize Sytzama

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum

Aan het begin van de Voorstraat staat aan de noordzijde de 15e eeuwse Maartenskerk, geflankeerd door Huize Sytzama aan de zuidzijde. Huize Sytzama is gebouwd als woning voor Willem van Sytzama, op de plaats van de Latijnse school. Het huidige pand is in 1809 gebouwd en in 1895 is het pand omgebouwd tot raadhuis c.q. gemeentehuis. Huize Sytzama heeft van 2003 tot 2009 leeg gestaan en is daarna in gebruik genomen als bedrijventoezicht. Momenteel biedt het pand tijdelijke kantoorruimte aan kleine bedrijven. Stedenbouwkundig gezien is de locatie belangrijk binnen de kern Kollum. Huize Sytzama vormt samen met de Maartenskerk een beeldbepalend entree van de Voorstraat.

Het gebied wordt aan de zuidzijde omsloten door de Eskesstraat en de Putstraat. De Eskesstraat en de Putstraat zijn straten met aan weerszijden woningen met één laag en een kap. Deze woonstraten hebben, in elk geval tot de zuidelijke grens van het plangebied, een kleinschalige karakter en zijn daarmee van een andere stedenbouwkundige orde dan Huize Sytzama en de bodewoning aan de Voorstraat. Recent is aan de Eskesstraat een nieuw wooncomplex gebouwd, dit gebouw vormt een uitzondering op de bestaande bebouwing en bestaat uit drie lagen met een kap. Het gemeentekantoor en het aanwezige transformatorhuisje in het plangebied zijn recenter gebouwd en wijken stedenbouwkundig af van de karakteristieke bebouwing van Huize Sytzama aan de Voorstraat. Ten behoeve van ontwikkeling van Hart van Kollum is een Beeldkwaliteitsplan opgesteld (concept d.d. 3 december 2012). Het Beeldkwaliteitsplan is opgenomen in Bijlage 1.

Zoekgebied WoonServiceZone en Wijzigingsbevoegdheid Multifunctioneel Centrum Kollum

Ten noorden van de Voorstraat, ter hoogte van de kerk, bevinden zich recenter gebouwde centrumfuncties, zoals de sporthal en de bibliotheek aan het Maartensplein. Het Maartensplein staat qua stedenbouwkundige uitstraling in schril contrast met de Voorstraat. Het vormt een grote openbare ruimte met een grootschalig karakter. Het totale zoekgebied voor de WoonServiceZone, tussen de Tochmalaan en het Maartensplein, kenmerkt zich door eigen, afgebakende erven per functionele voorzieningen. Er is een sterke scheiding tussen openbaar en privé gebied. Zo heeft Meckama State haar eigen terrein en kent ook de school haar eigen afgebakende terrein. Deze terreinen vertonen geen onderlinge samenhang. In dit gebied is daarnaast een onderscheid te maken tussen het meer stenige, en drukker, westelijke deel, en het rustige en groene oostelijke deel. Dit oostelijke deel loopt over in het groene parkgebied dat aansluit op de notaristuin.

De gemeente Kollumerland c.a. heeft de ambitie een WoonServiceZone te realiseren in Kollum (zie Figuur 2.4). Het begrip woonservicezone kan als volgt gedefinieerd worden:

“De woonservicezone is een gebied waarin door herontwikkeling een dorpscentrum ontstaat met een kwantitatief en kwalitatief hoogwaardig niveau van voorzieningen en woonmogelijkheden. Daarbij wordt gestreefd naar meer synergie tussen bestaande en nieuw te plaatsen functies in het gebied, uitgaande van mensgericht denken en handelen”.

De realisatie van de WoonServiceZone zal niet in één keer plaatsvinden, maar gefaseerd in de tijd. De opgave richt zich op het creëren van een kwalitatief hoogwaardige multifunctionele inrichting waarin de thema's 'shared space' en 'healing environment' elkaar aanvullen en versterken. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de specifieke sfeer en het karakter van Kollum.

Figuur 2.4: schetsontwerp WoonServiceZone

De ontwikkeling van de WoonServiceZone is voorzien maar nog zo ver uitgewerkt dat dit in het bestemmingsplan is mogelijk gemaakt. Voortvloeiend uit de visie van de WoonServiceZone is de ontwikkeling van een Multifunctioneel Centrum. De planvorming hiervoor is in een dusdanig stadium dat dit in het bestemmingsplan als wijzigingsbevoegdheid kan worden opgenomen.

Het Multifunctioneel Centrum Kollum komt in een gebied ten oosten van de Tsjerk Hiddestraat. De gemeente Kollumerland c.a. heeft de wens om binnen het zoekgebied van de WoonServiceZone maatschappelijke functies als twee basisscholen, zalencentrum De Colle inclusief bibliotheek en eventueel een kinderopvang te bundelen in een nieuw te realiseren Multifunctioneel Centrum. Argumenten hiervoor zijn onder andere: Het belang van sterke voorzieningen met het oog op demografische ontwikkelingen, de ambitie om inhoudelijke samenwerking en onderlinge binding tussen partijen te bekrachtigen en verder uit te bouwen, toewerken naar een integrale manier van werken en optimaal multifunctioneel gebruik van ruimtes.

Wijzigingsbevoegdheid Bandalocatie Kollum

Een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen voor de Bandalocatie Kollum, ter plaatse van de voormalig drukkerij (Voorstraat 32). In een toekomstige situatie kan het plangebied plaats bieden aan woningbouw in de vorm van grondgebonden woningen en appartementen.

Het gehele plangebied zal hierbij opnieuw ingericht worden. In de zone aan de Voorstraat wordt aangesloten bij de gewenste continue beeldkwaliteit er plaatse. Een centrale zone in het gebied kan ingevuld worden met een pleinachtige groene inrichting.

Bedrijven Meester Andreaestraat

Aan de westzijde van de Voorstraat is de Meester Andreaepassage gerealiseerd. Deze passage verbindt de Voorstraat met het grootschalige winkelgebied langs de Meester Andreaestraat. Dit winkelgebied kenmerkt zich door grootschalige nieuwbouw, een winkelcentrum rondom een groot parkeerterrein. Er is sprake van een grootschalig karakter, in tegenstelling tot de Voorstraat zelf.

Figuur 2.5: impressie Meester Andreaepassage en bedrijven aan de Meester Andreaestraat

Monumenten

Het plangebied bevat 25 rijksmonumenten, 19 van de 25 rijksmonumenten liggen aan de Voorstraat (zie Figuur 2.6). Zes rijksmonumenten horen bij hetzelfde complex, namelijk de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed aangewezen historische buitenplaats, inclusief tuin, hekwerk en beelden van de Philippusfenne, een notariswoning aan de Voorstraat 87. Het hoofdegebouw is opgetrokken in een eclectische bouwstijl in combinatie met art-nouveau elementen. Dit is tevens het enige overgebleven voorbeeld van een buitenplaats langs de oost-west as van Kollum. In paragraaf 4.4 is nader ingegaan op de in het plangebied aanwezige cultuurhistorische elementen.

Figuur 2.6: Rijksmonumenten

3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geeft een integraal kader voor het ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid op rijksniveau. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Bij deze aanpak hanteert het Rijk een filosofie die uitgaat van vertrouwen, heldere verantwoordelijkheden, eenvoudige regels en een selectieve rijksbetrokkenheid. De structuurvisie is op 13 maart 2012 vastgesteld en heeft de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit vervangen.

Tot 2028 heeft het kabinet in de SVIR de volgende drie Rijksdoelen geformuleerd:

- de concurrentiekracht vergroten door de ruimtelijk-economische structuur van Nederland te versterken. Dit betekent bijvoorbeeld een aantrekkelijk (internationaal) vestigingsklimaat;
- de bereikbaarheid verbeteren;
- zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

'Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten' is als nationaal belang geformuleerd. Het Rijk is verantwoordelijk voor het cultureel en natuurlijk UNESCO-werelderfgoed (inclusief de voorlopige lijst), kenmerkende stads- en dorpsgezichten, rijksmonumenten en cultuurhistorische waarden in of op de zeebodem. Het centrum van Kollum is aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Ook zijn in het plangebied meerdere rijksmonumenten gelegen.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De nationale belangen uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn juridisch geborgd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Dit besluit is gericht op doorwerking van nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen en zorgt voor sturing en helderheid van deze belangen vooraf. Met het Barro geeft het Rijk aan dat ingezet wordt op zuinig ruimtegebruik, bescherming van kwetsbare gebieden en bescherming van het land tegen overstrooming en wateroverlast. Gezien de ligging van het plangebied en de aard van het plan vormt het Barro geen directe relevantie voor dit bestemmingsplan.

3.2 Provinciaal beleid

Streekplan Fryslân

Op 13 december 2006 hebben Provinciale Staten van Fryslân het Streekplan 'Om de kwaliteit fan de romte' vastgesteld. Hierin staan de provinciale kaders waarbinnen ruimtelijke ontwikkelingen de komende tien jaar kunnen plaatsvinden. Binnen deze kaders hebben gemeenten en andere initiatiefnemers de mogelijkheid om ontwikkelingen tot stand te brengen. De beleidskaders zijn uitgewerkt in de Verordening Romte (vastgesteld op 15 juni 2011 vastgesteld en per 1 augustus 2011 in werking getreden). Het uitgangspunt van de provincie voor het in het streekplan geformuleerde beleid is 'een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit'.

Kollum is in het streekplan als een regionaal centrum aangemerkt met een concentratiefunctie voor wonen, werken en voorzieningen in de regio. Aandacht hierbij is gewenst voor een goede positionering van voorzieningen, versterking van de eigen kernstructuur, compactheid van de bebouwing en verdere ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige woonmilieus.

De provincie geeft aan dat er voor gemeenten ruimte bestaat woningen te bouwen voor de woningvraag die voortkomt uit het gebied zelf en die wordt bepaald door huishoudenontwikkeling

van de aanwezige bevolking. Deze woningbouw dient wat betreft aard en schaal inpasbaar te zijn in de ruimtelijke karakteristiek van de kleine kern. Nieuwe woningen dienen zoveel mogelijk eerst in het bestaande bebouwde gebied van kernen te worden opgevangen. Zo wordt bijgedragen aan een efficiënt gebruik van de ruimte en aan een duurzame ruimtelijke inrichting. Hieronder wordt ook verstaan dat rekening wordt gehouden met de ruimtelijke kwaliteiten en milieukwaliteiten in het bestaande bebouwde gebied.

Door een indeling in werkmilieus aan te houden en waar mogelijk hinderlijke bedrijven te verplaatsen ontstaat de juiste bedrijvigheid op de juiste plek. De huidige capaciteit van bedrijventerreinen kan intensiever worden benut. In de provincie is extra ruimte voor natte bedrijvigheid. Het streekplan benoemt voor regionale centra, waarvan Kollum er een van is, specifieke vestigingscondities. In tabel 3.1 zijn per categorie de vestigingscondities weergegeven.

Tabel 3.1: vestigingscondities

Categorie	Vestigingscondities
Bedrijven	-Lichte en modern gemengde bedrijven -Zeere kleine tot middelgrote bedrijven (tot 10.000 m ²)
Kantoren	-Zeere kleine tot kleine kantoren (tot 1.200 m ²) -Totale omvang passend bij schaal kern
Detailhandel	-Alle categorieën -Geen uitbreiding perifere detailhandel met andere branches
Voorzieningen	-(Boven)lokale en regionale voorzieningen

Op grond van de Monumentenwet zijn in Fryslân ruim 50 waardevolle, beschermde stads- en dorpsgezichten aangewezen. Dit zijn grotere verbanden van bebouwing, beplantingen en vaarten, die in hun onderlinge samenhang een waardevol ruimtelijk beeld opleveren dat bescherming verdient. Passend hergebruik van monumenten wordt gestimuleerd. Voor de beschermde stads- en dorpsgezichten is vastlegging van essentiële kenmerken van belang. Ruimtelijke aanpassingen in veranderende omstandigheden en behoeften zijn mogelijk wanneer dit met respect gebeurt. Een expliciete afweging dient plaats te vinden tussen de sociaal-economische vitaliteit van steden en dorpen en het behoud van de historische kenmerken van de beschermde gezichten. Provinciale en gemeentelijke verantwoordelijkheden aangaande monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten worden als volgt samengevat:

Tabel 3.2: verantwoordelijkheden aangaande monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten

Provincie	Gemeente
- ruimtelijke voorwaarden aangeven voor behoud van zoveel mogelijk beeldbepalende boerderijen/andere gebouwen als historische elementen in het landschap - sturen op behoud/ bescherming van essentiële historische kenmerken van beschermde stads- en dorpsgezichten met daarin ruimte voor sociaal-economische ontwikkeling	- stimuleren passend (her)gebruik vrijkomende beeldbepalende boerderijen/andere gebouwen, o.a. door inzet kwaliteitsarrangementen - opnemen passende beschermingsregels in bestemmingsplannen voor beschermde stads- en dorpsgezichten - afwegen in concrete gevallen tussen sociaal-economische vitaliteit en historische kenmerken beschermde gezichten

Provinciale Verordening Romte Fryslân

In de Provinciale Verordening Romte (PVR, vastgesteld op 15 juni 2011) is aangegeven welke onderwerpen de provincie van provinciaal belang acht en op welke wijze de provinciale belangen moeten worden vertaald in gemeentelijke ruimtelijke plannen. Het streekplanbeleid, zoals dat hiervoor is aangegeven, is in het kader van de verordening voorzien van concrete beleidsregels.

In de verordening wordt onder andere ingegaan op bundeling, zorgvuldig ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en wonen. Nieuwe woningbouw dient te voldoen aan een door de provincie geacordeerd woonplan. Afwijken van een woonplan is alleen mogelijk wanneer dit plaatsvindt op basis van afspraken met gemeenten in de woningbouwregio. Op het woonplan wordt in paragraaf 4.4, gemeentelijke beleid, nader ingegaan.

Artikel 4.1.1 (PVR) schrijft voor dat een ruimtelijk plan woningbouwmogelijkheden kan bevatten indien de aantallen en kwaliteit van de woningbouw in overeenstemming zijn met een woonplan (met instemming van GS, getoetst aan de Notitie Regionale Woningbouwafspraken).

Het Woonplan 2012-2016 van de gemeente Kollumerland c.a. hanteert het uitgangspunt van de Notitie Regionale woningbouwafspraken (zie hieronder), waarbij alle NOFA-gemeenten gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om plafondloos te bouwen. Dit houdt in dat de binnenstedelijke plannen niet zijn gebonden aan een maximum capaciteit. Binnen bestaand stedelijk gebied vallen alle ruimtelijke plannen die het mogelijk maken dat door herstructurering en/of transformatie extra woningen kunnen worden gebouwd, onder de afspraak 'plafondloos bouwen' (PVR). Binnenstedelijk plafondloos bouwen betekent niet dat er onbeperkt kan worden gebouwd. Voorkomen moet worden dat er een overschot aan woningen ontstaat en dat projecten met elkaar gaan concurreren.

Het bestemmingsplan biedt ruimte aan nieuwe woningen door middel van functieverandering binnen bestaande panden (flexibele bestemmingen). De mogelijkheid van functieverandering past binnen het plafondloos bouwen. Daarnaast sluit de mogelijkheid aan bij het woonplan in de zin van het creëren van een gedifferentieerde woningvoorraad en woonomgeving en in de doelstelling van het PVR met betrekking tot zorgvuldig ruimtegebruik.

In een ruimtelijk plan voor een regionaal centrum, zoals Kollum, zijn niet toegestaan (op basis van artikel 5.2.1 PVR):

- een kantoor met een grotere vloeroppervlakte dan 1.200 m²;
- een bedrijf in de milieucategorieën 5.1, 5.2, 5.3 of 6;
- een bedrijf met een kavelomvang groter dan 10.000 m²;
- een voorziening met een bovenregionaal verzorgingsgebied.

Notitie Regionale woningbouwafspraken

De provincie heeft in de 'Notitie Regionale woningbouwafspraken' (2008) een voorzet gedaan voor een gemeentelijke verdeling van de planologische bouwruimte. De provincie koppelt daarbij de kwantitatieve programmering aan een set kwalitatieve afspraken, bijvoorbeeld betaalbare woningbouw voor bijzondere doelgroepen.

De NOFA-gemeenten pakken de programmering gezamenlijk op. De Noordoost Friese Aanpak (NOFA) is het samenwerkingsverband tussen vier gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a.. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de mogelijkheid om 'plafondloos' te bouwen. Het plafondloos bouwen geeft de mogelijkheid om de kwaliteit van de bestaande stedenbouwkundige structuur in de dorpen te verbeteren en te versterken.

3.3 Regionaal beleid

Regiovisie Noordoost-Fryslân

De vier gemeenten in Noordoost-Fryslân (Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a.) hebben op 28 augustus 2003 de Regiovisie Noordoost-Fryslân 'Sterk op eigen wijze' opgesteld voor de periode tot 2015. Dit heeft mede in reactie op de startnotitie voor het streekplan plaatsgevonden. Doel is om tot een gezamenlijke visie te komen, die kan leiden tot versterking van de regio. Het gaat om een visie op hoofdlijnen, die de koers voor de regio Noordoost-Fryslân aangeeft. De missie voor de regio is het behoud van de bestaande bevolking en werkgelegenheid; sociaal-economische ontwikkeling met behoud van kwaliteit.

Sociaal Economisch Masterplan

De provincie Fryslân, de vijf gemeenten in de regio Noordoost Fryslân (Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradeel) en het georganiseerd bedrijfsleven hebben hun krachten gebundeld, om een ambitieus en toekomstgericht economisch ontwikkelings- en investeringsprogramma te realiseren. Het Sociaal Economisch Masterplan: 'Wonen en Werken in Netwerken', is een belangrijke aanzet daartoe (vastgesteld door gemeenteraad Kollumerland c.a. op 16 september 2010 als visiedocument en als kader voor verdere uitwerking, waaronder een uitvoeringsplan waarin concrete projecten zijn opgenomen).

In het Sociaal Economisch Masterplan is vastgelegd op welke wijze de regio Noordoost Fryslân zich de komende 20 jaar kan ontwikkelen in ruimtelijk en sociaal opzicht. De koers is vertaald naar regionale thema's en concrete projecten. De Agenda Netwerk Noordoost Fryslân is daarmee de agenda voor ruimtelijke en sociaal-economische ontwikkelingen in Noordoost Fryslân en het kader voor de uitvoering van projecten. Voor de gemeente Kollumerland c.a. is als concreet project Kollum Watersportdorp opgenomen.

Strategische woonvisie

In 2008 hebben de gemeenten Achtkarspelen, Dongeradeel, Kollumerland c.a. en Dantumadeel een gezamenlijke strategische woonvisie opgesteld die moet leiden tot een versterking van Noordoost Fryslân als woonregio. De regio gaat werken aan het verder ontwikkelen van de woonfunctie tegen de achtergrond van de toekomstige krimp.

De regio heeft er voor gekozen om dit te doen op basis van de volgende uitgangspunten:

- bedien met kwaliteit als eerste de lokale markt;
- benut de laatste groei zo goed mogelijk;
- geef een nieuwe impuls met bijzondere kleinschalige woonconcepten;
- krimp als aanjager van de kwaliteitsslag.

Voor de korte termijn wil de regio de woonfunctie versterken door op inventieve en innovatieve wijze de resterende groei te accommoderen. De regio zal zich daarbij richten op de ontwikkeling van de bestaande voorraad. De nieuwbouw zal voor een groot deel bestaan uit vervanging. De regio wil nauw samenwerken in de uitvoering van het woonbeleid om ongewenste concurrentie te voorkomen en om de diversiteit van het regionale woningaanbod te vergroten. Het streven is om samen te werken met zorg- en welzijnsinstellingen.

3.4 Gemeentelijk beleid

Woonplan

De gemeente Kollumerland c.a. heeft samen met Thús Wonen en WoonFriesland het Woonplan 2012-2016 'Toekomstbestendig wonen naar wens' geformuleerd. Het plan is vastgesteld op 3 mei 2012 en bevat nieuw beleid en prestatieafspraken. Het woonplan is gebaseerd op de regionale, strategische Woonvisie (NOFA-gemeenten 2008). Een belangrijke conclusie is dat zowel kwantitatief als kwalitatief een verbeterslag moet komen in de bestaande (huur)woningvoorraad. Complementair daaraan kan er op basis van kwalitatief maatwerk nieuwbouw worden toegevoegd in sommige kernen in Kollumerland c.a.. Centraal staat de keuze voor het opwaarderen van de bestaande woningvoorraad en woongebieden, leefbare kernen en een gecombineerde aanpak op wonen, zorg en welzijn (WMO-gerelateerd). In de gemeente Kollumerland c.a. zal de toekomstige kwalitatieve woningbehoefte grotendeels binnen de bestaande woningvoorraad van de dorpen worden opgevangen. Daarom moet de bestaande woningvoorraad de komende jaren worden aangepast, mede om te voorkomen dat mensen uit de gemeente vertrekken en leegstand in zowel de huursector als de koopsector gaat ontstaan. Het doel is een toekomstbestendige gedifferentieerde woningvoorraad en een woonomgeving die zijn afgestemd op de woonwensen van de inwoners.

De gemeente Kollumerland c.a. heeft voor de komende jaren zes speerpunten voor het woonbeleid geformuleerd:

1. Aanpak bestaand bebouwd gebied en bestaande woningvoorraad
2. Selectieve groei
3. Maatwerk in de dorpen
4. Wonen, welzijn en zorg
5. Woonwensen centraal
6. Kwaliteit en duurzaamheid

De gemeente mag binnenstedelijk plafondloos bouwen. Mogelijkheden binnen bestaande voorraad worden eerst benut, daarna wordt er pas gebouwd in segmenten die binnen de bestaande voorraad niet aan bod komen. Prioriteren gaat in de volgorde: transformatie, herstructurering, binnenstedelijk bouwen, buitenstedelijk bouwen. Realisatie van duurzame, energiezuinige en betaalbare nieuwbouwwoningen wordt benadrukt.

Woonakkoord

In het Woonakkoord 2012-2016 verklaren de gemeente Kollumerland c.a., Thús Wonen en WoonFriesland onder andere de gezamenlijk ambitie te hebben te werken aan het behouden en versterken van de kwaliteit van het wonen in de gemeente Kollumerland c.a.. De partijen wensen te komen tot een optimale afstemming en uitvoering van het woonbeleid zoals verwoord in het woonplan 'Toekomstbestendig wonen naar wens' van de gemeente Kollumerland c.a. (2 april 2012), en het woonprogramma 2010 t/m 2020.

Welstandnota

Het welstandsbeleid van de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. (2008) is opgesteld vanuit de overtuiging dat de lokale overheid het belang van een aantrekkelijke bebouwde omgeving dient te behartigen. De welstandscriteria kunnen waar nodig de ruimte die het bestemmingsplan biedt invullen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit. Het welstandsadvies kan zich dan richten op de gekozen invulling binnen het bestemmingsplan. In een situatie waarin een bouwplan bijvoorbeeld in overeenstemming is met het bestemmingsplan, maar het bestemmingsplan eveneens ruimte biedt voor alternatieven, kan een welstandsadvies worden gegeven als de gekozen stedenbouwkundige of architectonische oplossing afwijkt in de ruimtelijke beleving van het betreffende gebied. Uiteraard moet in zo'n geval de welstandsnota daartoe de argumentatie leveren.

Het plangebied voor Kollum Centrum (uitgezonderd het beschermd dorpsgezicht) heeft de volgende gebiedsaanduidingen in de Welstandsnota:

- dorpskern;
- seriematige bouw en individuele bouw;
- representatieve instellingen.

Elk gebied kent eigen welstandscriteria die van toepassing zijn bij nieuwbouw. Voor het beschermd dorpsgezicht is in de Welstandsnota een lijst van criteria en uitgangspunten opgenomen (zie Bijlage 2). Nieuwe initiatieven dienen binnen de marges van de cultuurhistorische waarden tot ontwikkeling te komen.

Een nieuwe Welstandsnota is in voorbereiding (Ontwerp, november 2012). Het welstandsbeleid van de gemeente is vertaald naar vijf soorten criteria. De criteria voor kleine bouwplannen, de gebiedscriteria, de objectgerichte criteria, de reclamecriteria en de algemene criteria. Een verfijsing voor de situatie bij monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten is opgenomen. De nota gaat ook in op (her)ontwikkelingsprojecten en beeldkwaliteitsplannen.

De algemene beleidsintentie voor het beschermd dorpsgezicht is vooral gericht op het handhaven en versterken van de bestaande kwaliteiten. De welstandsambitie voor gebieden nabij het beschermd dorpsgezicht is gericht op het behoud en waar mogelijk het versterken van de bestaande en/of gewenste kwaliteit. De klemtoon ligt op het handhaven en respecteren. Aan deze gebieden is dan ook een bijzonder ambitieniveau toegekend.

De gemeente Kollumerland c.a. stelt een inventarisatie op van beeld- en structuurbepalende panden. De inventarisatie wordt onderdeel van de nieuwe Welstandnota. In de inventarisatie worden alle bijzondere panden van de gemeente opgenomen.

Structuurvisie Detailhandel Kollumerland c.a. (Ontwerp)

De Structuurvisie Detailhandel Kollumerland c.a. (Ontwerp, 2009) beschrijft dat Kollum een sterke positie als winkelkern heeft. De detailhandelsvisie hanteert de volgende gebiedsindeling:

- centrumgebied: (Voorstraat), het belangrijkste winkelgebied;
- centrumgebied, grootschalig aanbod $\geq 500 \text{ m}^2$ vvo: tbv supermarkten ten westen Mr. Andreaestraat;
- te herstructureren gebied: Meester Andreaepassage;
- aanloopgebied: gebieden aan oost- en westzijde van het centrum; overwegend woongebied, ruimte bieden aan lichte bedrijvigheid en dienstverlening en uitsluitend bestaande detailhandel.

Er is geen aanleiding om buiten de huidige concentraties nieuwe detailhandelslocaties te creëren in Kollum.

Centrumgebied Voorstraat

De Voorstraat is een aantrekkelijke winkelstraat. De verkeersfunctie van de straat botst soms met de verblijfsfunctie: de straat trekt niet-bestemmingsverkeer en de parkeerplaatsen worden intensief benut. Doelstelling is om het karakter van de historisch waardevolle Voorstraat als gezellige winkelstraat (onderdeel van het beschermd dorpsgezicht) te behouden. Aan de Voorstraat mag detailhandel zich vestigen. Gezien vanuit de winkelstructuur zou het wenselijk zijn dat zich in het deel van de Voorstraat ter hoogte van Huize Sytzama een publiekstrekker zou vestigen.

Aanloopgebieden en Meester Andreaepassage

De aanloopgebieden zijn de gebieden rond de Voorstraat aan de oost- en westzijde van het centrumgebied (zie Figuur 3.1). Deze gebieden hebben hoofdzakelijk een woonfunctie, afgewisseld met o.a. winkels, dienstverlenende bedrijven en kleine kantoorlocaties. Ook het wijzigingsgebied Hart van Kollum is gelegen in het aanloopgebied. Bestaande en kleine (detailhandels)bedrijven kunnen hier blijven bestaan. De Meester Andreaepassage is in de detailhandelsvisie nog aangeduid als 'te herstructureren gebied'. Inmiddels is de herstructurering afgerond en biedt de passage ruimte voor detailhandelsfuncties en begeleidt zo de looproute tussen de Voorstraat en de Meester Andreaestraat.

Centrumgebied grootschalig aanbod ten behoeve van supermarkten

Detailhandel met een verkoopvloeroppervlak groter dan 500 m^2 dient zich te vestigen aan de Meester Andreaestraat. Het gaat hierbij om de grootte van de vestiging. Voor detailhandel in grotere goederen (volumineus) is ruimte op een bedrijventerrein elders in Kollum.

Ambulante handel

Ambulante handel is op enkele plaatsen in Kollum aanwezig, te weten op het Maartensplein en het Meester Andreaeplein.

Figuur 3.1: deelgebieden detailhandel Kollum

Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan 2012-2025 (Ontwerp)

De gemeenteraad van de gemeente Kollumerland c.a. heeft in zijn vergadering van 15 december 2011 het ontwerp Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan 2012 – 2025 (GVVP 2012) vastgesteld. Het GVVP 2012 is de opvolger van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan uit 1999, maar is nog niet definitief.

Het hoofddoel van het GVVP 2012 is het voeren van een integraal verkeer- en vervoerbeleid dat is gericht op het vergroten van de verkeersveiligheid, het in standhouden en verbeteren van de bereikbaarheid over het water en de weg en het verminderen van de milieubelasting door autoverkeer. Het GVVP 2012 constateert dat een aantal wegen door hun functie, inrichting en gebruik niet in harmonie is met de omgeving. Het gaat hier onder andere om de Voorstraat en de Meester Andreaestraat te Kollum. Het instellen van 30 km-zones in alle dorpen met ondersteunende maatregelen en de herinrichting van de Voorstraat – Kerkstraat - Mr. Andreaestraat worden genoemd als belangrijke uitgevoerde maatregelen. Binnen Kollum is één doorgaande weg binnen de bebouwde kom waar 50 km/uur als maximumsnelheid wordt gehanteerd, dit is de route Van Limburg Stirumweg – Tochmalaan – W. Loreweg. De onderzoekszone van 200 m ligt over de noordelijke delen van het bestemmingsplangebied. Voor de andere wegen geldt een 30 km/u regime.

In februari 2009 en april 2010 zijn in opdracht van de gemeente parkeertellingen uitgevoerd. Het doel van de parkeertellingen is het vastleggen van het aantal geparkeerde voertuigen in het winkelgebied te Kollum. Uit de parkeertellingen in het winkelgebied Kollum komt naar voren dat er over het algemeen voldoende parkeerplaatsen aanwezig zijn. Maar vooral in en rond de Voorstraat is de parkeerdruk tijdens de drukste winkeltijden groot. De zaterdagmiddag van 14.00 – 15.00 is het drukste telmoment. Voor het parkeren in en rond het winkelgebied in Kollum is het beleid gratis parkeren. In en rondom de Voorstraat faciliteert de gemeente de parkeerbehoefte met openbare parkeerterreinen. Deze terreinen zijn met name bedoeld voor het winkelend publiek en bewoners.

De meest gebruikte parkeerplaatsen bevinden zich onder andere:

- in de Voorstraat;
- op het parkeerterrein Voorstraat – Mr. Andreaestraat;
- nabij de ingangen van de supermarkten en de Action.

Visie op de Groenstructuur Kollumerland c.a.

Het Groenstructuurplan uit 2006 inventariseert welke landschapstypen voorkomen in de gemeente. Per dorp en langs de wegen en waterlopen in het buitengebied is de boomstructuur geïnventariseerd. Op basis van de inventarisatie is voor de wegbeplanting in het buitengebied en voor alle dorpen een visie ontwikkeld voor een toekomstige groenstructuur. De nadruk in deze visie ligt op de boomlaag. Kollum is opgedeeld in een aantal deelgebieden met elk een eigen streefbeeld en bijbehorende overwegingen en aanbevelingen.

In de visie wordt aandacht besteed aan vijf thema's die voor de structuur van het groen van Kollum belangrijk zijn:

- de aansluiting van het historische centrum van het dorp met het Maartensplein en omgeving en met het winkelcentrum aan de Meester Andreaestraat;
- de historische lanenstructuur in het zuidelijk deel van het dorp;
- het groen in de 'ring' Tochmalaan tot en met de Joh. Bogermanstraat;
- het recreatieve voetpadennetwerk in het dorp;
- de groenvoorziening bij de bedrijventerreinen.

Voor het Maartensplein wordt als aanbeveling voorgesteld een herinrichtingsplan op te stellen waarbij aansluiting wordt gezocht bij het kleinstedelijke karakter van de Voorstraat. Het terrein aan de Meester Andreaestraat zou ingericht kunnen worden met een aantal bomen.

De gemeente heeft de waardevolle bomen in de gemeente geïnventariseerd. Hierbij is zowel gekeken naar de bomen die eigendom zijn van de gemeente, als bomen in particulier bezit.

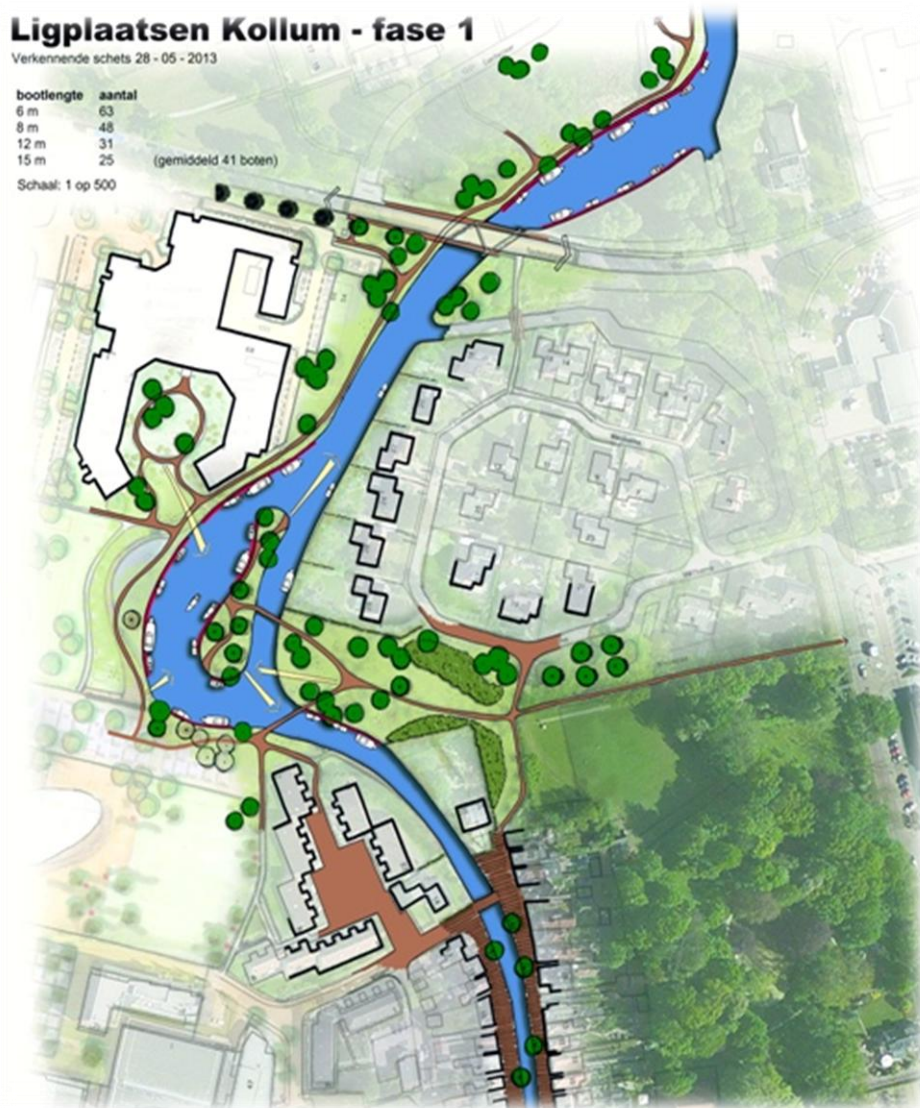
Ambitiedocument en uitvoeringsprogramma watersportdorp Kollum

Voor het project Kollum Watersportdorp is een ambitiedocument opgesteld en vastgesteld op 1 september 2011. Samen met het dorp zijn de sterke punten en de kansen voor de ontwikkeling van watersport inzichtelijk gemaakt. Essentieel hierin is dat de ontwikkeling van een sterk waterfront met voorzieningen onlosmakelijk is verbonden aan het centrum. Goede vaarverbindingen alleen zijn echter niet genoeg. Wat toeristen en bezoekers aanspreekt is een goed bereikbaar, aantrekkelijk en levendig centrum. Een plek om rond te dwalen, te winkelen en met het nodige vertier en vermaak. Deze samenhang en synergie is in het project Kollum Watersportdorp vertaald naar projecten in het blauwe en rode spoor, oftewel de water- en centrumvoorzieningen.

De ontwikkeling van Kollum als watersportdorp heeft als doel om Kollum als regionaal centrum verder te ontwikkelen, in het bijzonder op het gebied van watersport. Essentieel hierbij is het realiseren van aantrekkelijke aanlegplaatsen voor passanten, zo dicht mogelijk bij het centrum van Kollum, en het verbinden van de jachthaven met het dorps hart. Met andere woorden: Kollum Watersportdorp dient te voldoen aan de volgende voorwaarden:

1. Het dorp is per water goed te bereiken voor de nabijgelegen Staande Mastroute.
2. De relatie tot het centrum is duidelijk.
3. Het dorp zelf is het waard om te bezoeken.

Het ambitiedocument wordt omgezet in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsdocument 'Kollum Watersport – ligplaatsen fase 1' is het eerste uitvoeringsprogramma dat gereed is. In dit document richt zich op de aanleg van nieuwe ligplaatsen vlak bij het centrum van Kollum. Op 28 mei 2013 is

Figuur 3.2: Ligplaatsen Kollum – fase 1

‘Kollumerland met hóórizon’ (2004)

Het recreatiebeleid van de gemeente Kollumerland c.a. is neergelegd in het document ‘Kollumerland met hóórizon’ (2004). In de notitie is uitgegaan van de randvoorwaarden ‘behoud van landschap en cultuurhistorisch erfgoed van de gemeente en leefomgeving van de inwoners’. Uitgangspunt is onder meer de stimulatie van waterrecreatie, cultuurtoerisme en natuurtoerisme. Buiten de attracties op de campings, zijn er weinig attracties binnen de gemeente. Van belang is de horeca bij deze ontwikkeling te betrekken en de dorpen aantrekkelijk en leefbaar te houden.

Energievisie

Eind 2007 heeft Kollumerland in haar Energievisie de ambitie uitgesproken om in 2020 energie-neutraal te willen zijn, waarbij de benodigde energie op een duurzame wijze binnen de gemeentegrenzen zou worden opgewekt. Op 14 oktober 2010 heeft de raad van de gemeente Kollumerland c.a. de doelstelling van de energievisie bijgesteld. De ambitie blijft om in 2020 de benodigde energie duurzaam op te wekken.

Milieubeleidsplan

Op 15 december 2011 heeft de raad van de gemeente Kollumerland c.a. de Milieuvisie uit het Milieubeleidsplan 2001-2008 opnieuw vastgesteld. Deze visie geeft voor de gemeenteraad en het college een koers bij het nemen van beslissingen op het gebied van milieubescherming.

Duurzaam Omgeven

De gemeente Kollumerland c.a. vindt dat duurzaam bouwen voortaan de standaard zou moeten zijn. Om dit te realiseren worden de komende jaren vele initiatieven genomen. Zo worden er afspraken gemaakt met architecten, bouwbedrijven en energiebedrijven in de regio om dit gezamenlijk vorm te geven. Het beleid van de gemeente is vastgelegd in het Werkboek Duurzaam Omgeven.

Facetbestemmingsplan ondergeschikte bebouwing woonbestemmingen

Met het facetbestemmingsplan 'Ondergeschikte bebouwing woonbestemmingen'¹ is voor de bebouwde kom in de hele gemeente een uniforme bijgebouwenregeling voor de woonbestemmingen opgesteld. Het facet bestemmingsplan was niet van toepassing op alle woonbestemmingen binnen Kollum, namelijk niet binnen het beschermd dorpsgezicht. Voor het nieuwe bestemmingsplan is het de wens van de gemeente om de uitgangspunten uit het facetbestemmingsplan alsnog mee te nemen in alle woonbestemmingen van Kollum Centrum en daarmee ook voor het beschermd dorpsgezicht.

Het facetbestemmingsplan somt de volgende uitgangspunten voor de regeling op:

1. De definities voor aanbouw, uitbouw, bijgebouwen worden verlaten en er resteert alleen een definitie van ondergeschikte gebouwen.
2. De situering van ondergeschikte gebouwen dient in principe te geschieden ten minste 3 m achter de voorgevellijn, waarin het hoofdgebouw is geplaatst.
3. De goothoogte van ondergeschikte gebouwen bedraagt maximaal 3 m; de bouwhoogte van een ondergeschikt gebouw bedraagt maximaal 6 m; de oppervlakte van deze gebouwen bedraagt niet meer dan 100 m² tot maximaal 50% van het bouwperceel of ten hoogste 10% van het bouwperceel tot een maximum van 150 m².
4. Er worden zo weinig mogelijk ontheffingsbevoegdheden (nu: omgevingsvergunningen) opgenomen.
5. De inwoning door een tweede huishouden of het gebruik als recreatiewoning in vrijstaande ondergeschikte gebouwen wordt niet mogelijk gemaakt. Het gebruik anders dan voor woondoeleinden is niet toegestaan, met uitzondering van de gebruikelijke mogelijkheden van aan huis verbonden beroep en bedrijf.

De facetregeling laat een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf toe. In de begripsbepaling van de regels is de reikwijdte van dit begrip nader toegelicht. Het gaat daarbij om de aangebouwde gebouwen, dus aan- en uitbouwen, waarbij de woonfunctie centraal blijft staan. Het parkeren dient op eigen erf plaats te vinden en detailhandel is slechts aanvaardbaar voor zover deze in directe relatie tot de betreffende beroeps- of bedrijfsactiviteit staat.

'Ondergeschikte gebouwen' zijn volgens het facetbestemmingsplan aan- en uitbouwen aan het hoofdgebouw en vrijstaande bijgebouwen. Onder deze definitie vallen niet overkappingen, omdat dit geen gebouwen zijn. Daarom is ook het begrip 'ondergeschikte bebouwing' opgenomen. Hieronder vallen de ondergeschikte gebouwen plus de overkappingen.

Voor het bestemmingsplan heeft dit als gevolg dat voor ondergeschikte gebouwen en overkappingen in de bouwregels zijn opgenomen onder de regeling voor ondergeschikte bebouwing. De regeling is te vinden in de bouwregels die zijn opgesteld voor ondergeschikte bebouwing, als opgenomen in de verschillende bestemmingen. Uitgaande van het facetbestemmingsplan is duidelijk dat overkappingen geen onderdeel uitmaken van de regeling voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Overkappingen vallen daarom niet onder de bouwregels voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, als opgenomen in de verschillende bestemmingen.

¹ Vastgesteld op 13 september 2007 en goedgekeurd op 19 november 2007.

De regeling voor ondergeschikte bebouwing is in de gemeente Kollumerland c.a. als volgt opgebouwd:

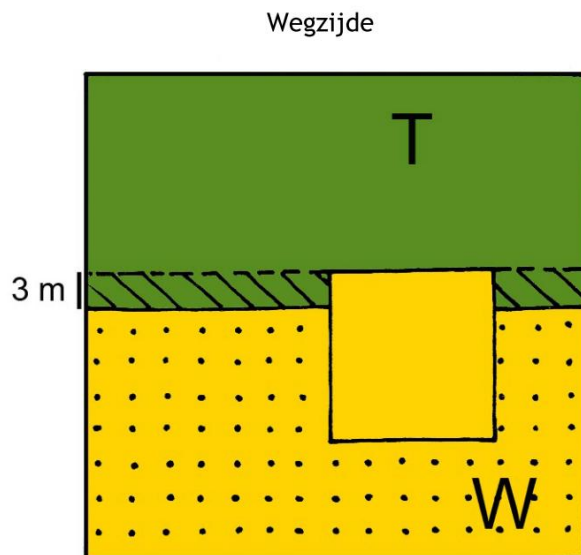
Figuur 3.3: opbouw regeling ondergeschikte bebouwing

De regels uit het facetbestemmingsplan zijn relevant voor de bestemmingen 'Centrum', 'Gemengd', 'Tuin', 'Wonen-1' en 'Wonen-3'. In hoofdstuk 5 is ingegaan op de nadere uitwerking per bestemming.

Facetbestemmingsplan bouwregels bouwwerken, geen gebouw zijnde

Het facetbestemmingsplan 'Bouwregels bouwwerken, geen gebouw zijnde' geeft bouwregels voor bouwwerken welke geen gebouw zijn. Hieronder volgt een korte uitleg van de werking van het facetbestemmingsplan.

Combinatie van een woon- en een tuinbestemming

Figuur 3.4: Combinatie van een woon en een tuinbestemming

Op het groene deel zonder arcering:

- Op deze gronden mogen geen gebouwen gebouwd worden.
- Op deze gronden mag ook geen ondergeschikte bebouwing gebouwd worden. Hierop gelden twee uitzonderingen: de bestaande ondergeschikte bebouwing en erkers die niet dieper zijn dan 1,5 meter en die niet meer dan 50% van de breedte van de gevel van de woning beslaan.
- Er mag per bouwperceel één vlaggenmast gebouwd worden met een hoogte van maximaal 8 meter.
- Voor terrein- en erfafscheidingen zoals schuttingen, geldt dat de bouwhoogte niet meer dan 1 meter mag zijn. Op deze 1 meter is een open gaasconstructie met een minimale maaswijdte van 0,1 meter toegestaan, waarbij de gezamenlijke bouwhoogte van de terrein- en erfafscheiding en de gaasconstructie niet meer dan 2 meter mag bedragen.
- Voor overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt dat de bouwhoogte niet meer dan 1 meter mag zijn.

Figuur 3.5: Voorbeelden van terrein- en erfafscheidingen met een open gaasconstructie

Op het groene deel met streeparcering:

- Op deze gronden mogen geen gebouwen gebouwd worden.
- Op deze gronden mag ook geen ondergeschikte bebouwing gebouwd worden. Hierop gelden twee uitzonderingen: de bestaande ondergeschikte bebouwing en erkers die niet dieper zijn dan 1,5 meter en die niet meer dan 50% van de breedte van de gevel van de woning beslaan.
- Er mag per bouwperceel één vlaggenmast gebouwd worden met een hoogte van maximaal 8 meter.
- Voor terrein- en erfafscheidingen zoals schuttingen, geldt dat de bouwhoogte niet meer dan 2 meter mag zijn. Op deze 2 meter is een open gaasconstructie met een minimale maaswijdte van 0,1 meter toegestaan, waarbij de gezamenlijke bouwhoogte van de terrein- en erfafscheiding en de gaasconstructie niet meer dan 2,5 meter mag bedragen.
- Voor overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt dat de bouwhoogte niet meer dan 2 meter mag zijn.

Voor het gele deel met stiparcering geldt de volgende regeling:

- Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden ten minste 3 m achter (de lijn welke kan worden getrokken in het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van het dichtst naar de weg gelegen hoofdgebouw gebouwd, met uitzondering van terrein- en erfafscheidingen en vlaggenmasten.
- Er mag per bouwperceel één vlaggenmast gebouwd worden met een hoogte van maximaal 8 meter.
- Voor terrein- en erfafscheidingen zoals schuttingen, geldt dat de bouwhoogte niet meer dan 2 meter mag zijn. Op deze 2 meter is een open gaasconstructie met een minimale maaswijdte van 0,1 meter toegestaan, waarbij de gezamenlijke bouwhoogte van de terrein- en erfafscheiding en de gaasconstructie niet meer dan 2,5 meter mag bedragen.
- Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mogen niet hoger dan 5,5 meter zijn.

Voor het bouwen van gebouwen en ondergeschikte bebouwing blijven de al geldende regels van toepassing. Deze zijn opgenomen in de diverse bestemmingsplannen dan wel in het Facetbestemmingsplan Ondergeschikte bebouwing woonbestemmingen. De regels uit het facetbestemmingsplan 'Bouwwerken, geen gebouw zijnde' zijn relevant voor de bestemmingen 'Gemengd', 'Wonen-1', 'Wonen-3' en 'Tuin'. Het voorbeeld is toegespitst op de situatie van wonen met tuin. Voor de percelen met de bestemming Gemengd is geen tuinbestemming opgenomen, maar is het onderscheid anders geregeld. Voor een gedetailleerde toelichting op de werking van de verschillende bestemmingen wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

Prostitutiebeleid

De gemeente is sinds 1 oktober 2000 bevoegd om regels te stellen voor bordelen en andere vormen van exploitatie van prostitutie. De gemeente moet de niet strafbare vormen van prostitutie als een legale vorm van bedrijfsvoering beschouwen. Tegen deze achtergrond dient er ook gekeken te worden hoe deze bedrijfsvoering in het planologische spoor moet worden vertaald.

Gezien de ruimtelijke inpassing van een seksinrichting acht de gemeente maximaal één seksinrichting in het buitengebied passend bij de schaal van de gemeente. De gemeente heeft regelgeving opgesteld om aan dit beleidsuitgangspunt uitvoering te geven. Tegen deze achtergrond biedt het onderhavige bestemmingsplan geen ruimte voor de exploitatie van seksinrichtingen.

3.5 Samenvatting uitgangspunten beleidskader

Rijksbeleid

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is 'ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten' als nationaal belang geformuleerd. Het Rijk is verantwoordelijk voor kenmerkende stads- en dorpsgezichten en rijksmonumenten. Het bestemmingsplan zet de aanwijzing van het centrum van Kollum als beschermd dorpsgezicht door en zal in combinatie met onder andere de gemeentelijke Welstandsnota een passend beschermingsregime vormen. Bij toekomstige ontwikkeling dient rekening te worden gehouden met de uitgangspunten die hier vanuit gelden.

Provinciaal beleid

Binnen de kaders van het Streekplan 'Om de kwaliteit fan de romte' heeft de gemeente de mogelijkheid om ontwikkelingen tot stand te brengen. De beleidskaders zijn uitgewerkt in de Verordening Romte. Richtlijnen zijn meegegeven voor Kollum als regionaal centrum, met betrekking tot wonen en cultuurhistorie. Opname van een wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van het Multifunctioneel Centrum Kollum past binnen het streven naar een concentratiefunctie van voorzieningen in de regio en het versterken van de eigen kernstructuur.

In de Provinciale Verordening Romte Fryslân 2011 (PVR) is aangegeven welke onderwerpen de provincie van provinciaal belang acht en op welke wijze de provinciale belangen moeten worden vertaald in gemeentelijke ruimtelijke plannen. In de verordening wordt onder andere ingegaan op bundeling, zorgvuldig ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en wonen. Nieuwe woningbouw dient te voldoen aan een door de provincie geaccordeerd woonplan. Het plafondloos bouwen uit de 'Notitie Regionale woningbouwafspraken' geeft de mogelijkheid om de kwaliteit van de bestaande stedenbouwkundige structuur in de dorpen te verbeteren en te versterken.

De extra woningen die het bestemmingsplan via een wijzigingsbevoegdheid voorziet, door onder andere het wijzigingsgebied Hart van Kollum en Bandalocatie Kollum, dienen te passen binnen de provinciale kaders. In het bestemmingsplan wordt geen ruimte geboden aan functies die in strijd zijn met artikel 5.2.1 van de PVR (o.a. bedrijvigheid van milieucategorie 5.1 en hoger en grote kantoorlocaties).

Regionaal beleid

De Regiovisie Noordoost-Fryslân 'Sterk op eigen wijze' en het Sociaal Economisch Masterplan: 'Wonen en Werken in Netwerken' richten zich op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio Noordoost-Fryslân. Het bestemmingsplan is hoofdzakelijk conserverend van aard en biedt ruimte aan de huidige economische ontwikkelingen in het centrum van Kollum. De bestemmingsregelingen zijn ruim opgezet om een goed economisch functioneren te bevorderen. In het bestemmingsplan is ruimte geboden aan extra woningen in het centrum door functiewijzigingen. De wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum en Bandalocatie Kollum is tevens gericht op de mo-

gelijkheid tot het bouwen van extra woningen. De ontwikkelingen in deze wijzigingsgebieden passen als kleinschalig woonconcept gericht op de eigen bevolking binnen de Strategische Woonvisie.

Gemeentelijk beleid

De in het plan opgenomen wijzigingsbevoegdheden voor Hart van Kollum en Bandalocatie Kollum dienen te passen binnen het Woonplan 2012-2016 'Toekomstbestendig wonen naar wens' en het Woonakkoord 2012-2016. Vanuit de Welstandnota dienen nieuwe initiatieven binnen de marges van de cultuurhistorische waarden tot ontwikkeling te komen. De algemene beleidsintentie is vooral gericht op het handhaven en versterken van de bestaande kwaliteiten. Voor de ontwikkeling van het wijzigingsgebied Hart van Kollum is een Beeldkwaliteitsplan opgesteld (zie Bijlage 1). Aan de hand van de ruimtelijke en cultuurhistorische analyses is een plan tot stand gekomen dat recht doet aan de locatie en haar omgeving. In het bestemmingsplan zijn de uitgangspunten uit de Structuurvisie Detailhandel leidend geweest. Zo heeft onder andere de gebiedsindeling uit de detailhandelsvisie aan de basis gestaan van de begrenzing van de bestemmingen Centrum en Gemengd. Meer hierover is beschreven in hoofdstuk 5. De wegen in het plangebied bezitten allen een 30 km/uur-regime en bij het omgevingsaspect verkeer (zie par. 4.7) getoetst aan het (ontwerp) GVVP 2012. Het bestemmingsplan staat de ontwikkeling van Kollum Watersportdorp niet in de weg. Concluderend kan worden gesteld dat het bestemmingsplan aansluit op het gemeentelijk beleid.

4 Omgevingsaspecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de omgevingsaspecten. Per omgevingsaspect wordt de huidige situatie beschreven zodat vanuit de huidige wet- en regelgeving inzicht in elk aspect ontstaat. Met betrekking tot de gebieden Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum wordt per omgevingsaspect behandeld welke onderzoeksverplichting als voorwaarde voor wijziging van het gebied geldt.

De volgende aspecten komen in onderstaande paragrafen aan bod:

- Water (§ 4.2);
- Bodem (§ 4.3);
- Cultuurhistorie (§ 4.4);
- Archeologie (§ 4.5);
- Ecologie (§ 4.6);
- Verkeer (§ 4.7);
- Geluid (§ 4.8);
- Luchtkwaliteit (§ 4.9);
- Externe veiligheid (§ 4.10);
- Bedrijven en milieuzonering (§ 4.11);
- M.e.r.-beoordeling (§ 4.12).

4.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 uit het Besluit ruimtelijke ordening dient in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf te worden opgenomen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het bestemmingsplan voor de waterhuishoudkundige situatie. In die paragraaf dient te worden uiteengezet of en in welke mate het plan in kwestie gevolgen heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater. Het is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets: "het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren (door de waterbeheerder), afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten".

Wetterskip Fryslân en de gemeente Kollumerland c.a. zijn in het kader van de watertoets geïnformeerd over het bestemmingsplan. Op basis van de aangereikte uitgangspuntennotitie en randvoorwaarden is deze waterparagraaf tot stand gekomen. Op 29 januari 2013 heeft Wetterskip Fryslân in een reactie een positief wateradvies gegeven.

Bij keuzes die nog gemaakt moeten worden met betrekking tot de wijzigingsgebieden Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum en voor de verdere (procedurale) afhandeling van de watertoets is het van belang om Wetterskip Fryslân en de gemeente Kollumerland c.a. verder te betrekken en rekening te houden met de (technische) uitgangspunten in deze paragraaf. Wetterskip Fryslân en gemeente Kollumerland c.a. willen geïnformeerd worden over de wijze waarop de plannen verder zullen worden voorbereid en wat de uiteindelijke inrichting van de gebieden zal zijn.

De beoogde inrichting van het wijzigingsgebied Hart van Kollum, zoals ook geschetst in het Beeldkwaliteitsplan (concept d.d. 3 december 2012) is met behulp van de Digitale Watertoets getoetst aan alle relevante waterbelangen in het plangebied. Hieruit is gebleken dat het plan invloed heeft of kan hebben op de waterhuishouding.

4.2.1 Waterbeleid

In het provinciale waterhuishoudingsplan en het waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân is het regionale waterbeleid voor de provincie Fryslân opgenomen. De hoofddoelstelling van beide waterplannen is “het hebben en houden van een veilige en bewoonbare provincie en het in stand houden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, zodat een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”. Het beleid wordt in beide plannen verder uitgewerkt in de thema's *waterveiligheid*, *schoon water* en *voldoende water*.

Het thema *waterveiligheid* heeft betrekking op de primaire waterkeringen en de boezemkaden. Het ruimtelijk relevante beleid betreft onder andere de ligging van de boezemkaden en het bouwen ten opzichte van het maatgevende boezempeil. De kern van Kollum ligt grotendeels voor de boezem.

In het thema *schoon water* gaat het over de waterkwaliteit. Onder dit thema valt het beleid voor de afvalwaterketen (de inzameling, het transport en de zuivering van afvalwater) en de ecologische inrichting van watersystemen. Ruimtelijk relevant is het beleid voor de extra uitbreiding van waterberging (stedelijke wateropgave) en het (nieuwe) beleid voor de afvalwaterketen (zorgplichten).

Het thema *voldoende water* heeft vooral betrekking op het peilbeheer. Voldoende water betekent niet te veel water maar ook niet te weinig water en zorgen voor een goede verdeling van het beschikbare water over de verschillende functies. Het ruimtelijk relevante beleid betreft onder andere de ruimte die voor boezemuitbreiding en waterbergingsgebieden wordt gevraagd.

In alle drie de thema's is het voldoen aan de (inter)nationale waterwetgeving en landelijke afspraken tussen overheden een belangrijk uitgangspunt. De klimaatontwikkeling, zeespiegelrijzing en bodemdaling zijn tevens een terugkerend onderwerp in de thema's. Naast de thematische hoofdstukken kennen de beide plannen ook een hoofdstuk waarin wordt ingegaan op de samenwerking met andere overheden.

In de 'Leidraad Stedelijk Waterbeheer' (LSW) van het Wetterskip Fryslân is het beleid van het Wetterskip op het gebied van stedelijk waterbeheer beschreven. De hoofdlijnen van dit beleid in de vorm van (technische) eisen die betrekking hebben op water zijn hieronder samengevat. In geval van in- en uitbreidingsplannen binnen het plangebied mag van deze eisen worden afgeweken worden, mits dit goed gemotiveerd wordt en Wetterskip Fryslân en de gemeente akkoord gaat met de afwijkingen.

waterkwantiteit

- volgens trits 'vasthouden-bergen-afvoeren' wateroverlast beperken;
- toename van het verharde oppervlak mag niet leiden tot een vergroting van de afvoer uit het gebied. De maximale afvoer uit het plangebied die hierbij wordt aangehouden is 1,33 l/s/ha;
- per toename van verhard oppervlak dient 10 % open water aangelegd te worden;
- het oppervlak aan boezemwater mag niet verkleind worden;
- er wordt gestreefd naar zo groot mogelijke peilvakken om versnippering te voorkomen.

waterkwaliteit

- volgens trits 'schoonhouden-scheiden-zuiveren' verbeteren van de waterkwaliteit;
- 'doodlopende' watergangen vermijden om de doorspoeling te bevorderen;
- water bij voorkeur van schoon naar vuil laten stromen;
- zorg voor schoon water zo veel mogelijk door natuurlijke processen (natuurvriendelijke oevers, riet).

watersysteem en peilbeheer

- een natuurlijke peilfluctuatie moet mogelijk zijn, de aanleghoogte van wegen moet hierop aangepast worden;
- er moet zo veel mogelijk worden voorkomen dat de Friese boezem wordt verkleind. Indien niet mogelijk dient deze verkleining te worden gecompenseerd;
- gestreefd wordt naar een optimale maar vrijwel risicoloze afkoppeling;
- zo veel mogelijk bovengrondse afvoer naar oppervlaktewater.

waterkwaliteit en ecologie

- verontreinigingen voorkomen door bronmaatregelen;
- zo min mogelijk gebiedsvreemd water inlaten;
- vermijden stilstaand water;
- ecologische verbindingzones realiseren.

maatvoering watergangen

- doorstroomprofiel sloten en hoofdwatgangen conform eisen Wetterskip Fryslân;

oevers

- bij voorkeur natuurlijke inrichting en zo min mogelijk beschoeiing;
- voldoende veiligheid in verband met kinderen (plasbermen met riet, flauwe taluds, beplanting).

beheer en onderhoud

- obstakelvrije zones van 5,00 m bij hoofdwatgangen en 3,50 m bij overige watergangen;
- bij hoofdwatgang aan twee zijden een obstakelvrij onderhoudspad, in stedelijk gebied hoeft slechts één schouwpad aanwezig te zijn;
- in sommige gevallen kan hiervan worden afgeweken, in deze gevallen moeten de watergangen goed toegankelijk zijn voor varende materieel. Dit heeft echter niet de voorkeur.

4.2.2 Hydrologische situatie plangebied - huidige situatie

Hydrologie

Het plangebied bevindt zich in het beheersgebied van Wetterskip Fryslân. Het beheersgebied is onderverdeeld in afwateringsgebieden en peilvakken met streefpeilen. Het plangebied bevindt zich in een peilvak dat aan de boezem ligt. Dat wil zeggen dat in het peilvak het boezempeil van NAP -0,52 m wordt gehanteerd. Het houdt tevens in dat het plangebied via het stedelijk (open)water afstroomt in de richting van het boezemkanaal Zijlsterrijd ten oosten van de dorpskern.

Het stedelijk water heeft naast de afvoer ook een belangrijke functie als vaarwater. Deze functie zal behouden worden. In de vigerende bestemmingsplannen hebben het Kollumerkanaal, de Stroobosser Trekvaart, de Rijd en de Trekvaart de bestemming Water.

Bodem

De bodem is te karakteriseren als een kleibodem met overwegend grondwatertrap V/VI. Dat wil zeggen dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) kan voorkomen op circa 40 tot 80 cm beneden maaiveld en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) op tenminste 120 cm beneden maaiveld.

Lokale waterhuishoudkundige situatie

Binnen het bestemmingsplangebied is weinig open water aanwezig. Het belangrijkste open water is de centraal in het plangebied gelegen De Rijd. Ook ligt ten oosten van het bedrijventerrein aan de Mr. Andreaestraat een watgang die onderdeel uitmaakt van de groene afscheiding tussen de bedrijven aan de Mr. Andreaestraat en de bedrijven aan de Singelweg. In de tuin van de woning aan de Voorstraat 87 ligt een monumentale vijverpartij.

De Kollumertrekvaart krijgt de bestemming Water. De overige watergangen (zoals ten oosten van het bedrijventerrein aan de Mr. Andreaestraat behouden de huidige bestemming (onder andere Groen of Bedrijf of Tuin).

Riolering

Het grootste gedeelte van het rioolsysteem is gemengd. In de Eskesstraat en de Regnerus Meinardystraat is een gedeelte afkoppeling van regenwater.

4.2.3 Hydrologische situatie plangebied - toekomstige situatie

Het bestemmingsplan Kollum Centrum heeft een conserverend karakter. Indien zich in de toekomst wijzigingen voordoen dienen de algemene randvoorwaarden en uitgangspunten van Wetterskip Fryslân en de gemeente Kollumerland c.a. met betrekking tot water, zoals in voorliggende waterparagraaf beschreven en opgenomen in de Leidraad Stedelijk Water, in acht te worden genomen. In het kader van beoogde wijzigingen dient (opnieuw) contact te worden opgenomen met Wetterskip Fryslân.

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum

De wens bestaat om het gebied Hart van Kollum opnieuw in te richten met nieuwbouw in de vorm van reguliere woningen of zorgwoningen. Omdat de huidige bestemming ook al bebouwd is (zie Figuur 4.1), zal de toename in verhard oppervlak nihil zijn. In en rondom het wijzigingsgebied is geen open waterstructuur aanwezig. Ook wordt er geen nieuw openwater gecreëerd. Door de realisatie van nieuwbouw in de vorm van woningen zal het aantal vuileenheden toenemen. Deze toename heeft mogelijk consequenties voor de riolering. De nieuw te realiseren groenzones kunnen mogelijk ingericht worden ten behoeve van tijdelijke berging van afgekoppeld hemelwater.

Figuur 4.1: wijzigingsgebied Hart van Kollum in de bestaande situatie

Wijzigingsbevoegdheden Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum

Voorafgaand aan wijziging van een van deze gebieden dient een watertoets plaats te vinden. Het is van belang om Wetterskip Fryslân en de gemeente Kollumerland c.a. hierbij te betrekken en rekening te houden met de (technische) uitgangspunten in deze paragraaf. Wetterskip Fryslân en gemeente Kollumerland c.a. willen geïnformeerd worden over de wijze waarop de plannen zullen worden voorbereid en wat de uiteindelijke inrichting van de gebieden zal zijn.

4.2.4 *Uitgangspunten en randvoorwaarden*

Wetterskip Fryslân is in het kader van de Digitale Watertoets geïnformeerd over het initiatief en daarmee in de gelegenheid gesteld om randvoorwaarden en uitgangspunten (en kansen) voor te leggen, waarmee rekening dient te worden gehouden bij eventuele wijzigingen ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen Kollum-Kom en Kollum-Dorp en de verdere uitwerking van het wijzigingsgebied Hart van Kollum. Bij wijziging van de gebieden Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum dient ook rekening gehouden te worden met hetgeen beschreven in deze paragraaf. Daarnaast zijn de randvoorwaarden en uitgangspunten van de gemeente Kollumerland c.a. van toepassing. De wijze waarop rekening is gehouden, of dient te worden gehouden, met de uitgangspunten en randvoorwaarden van Wetterskip Fryslân en de gemeente Kollumerland c.a. is hieronder beschreven.

Riolering en berging

Bij de aanleg van riolering dient te worden uitgegaan van de aanleg van een gescheiden stelsel, daar waar het, gelet op de aard van de aangesloten verharde oppervlakken en de mogelijke verontreiniging daarvan, verantwoord is.

Momenteel kent het rioolstelsel geen specifieke problemen in de afvoer. Enige uitbreiding van vuilwater) kan het rioolstelsel verwerken. Middels een rioleringsplan dient aannemelijk te worden gemaakt dat de riolering en het omringende watersysteem over voldoende berging- en afvoercapaciteit beschikt. Dit wordt in samenspraak met de gemeente en het waterschap vastgelegd.

Tevens dienen mogelijkheden om water langer vast te houden zoveel mogelijk te worden benut. In de toekomst zal de gemeente onderzoek doen naar mogelijkheden om meer verhard oppervlak af te koppelen. In de groenzones binnen het plangebied zijn mogelijkheden voor het (tijdelijk) bergen van afgekoppeld hemelwater.

Voor nieuwbouw wordt als uitgangspunt gehanteerd dat hemelwater en afvalwater gescheiden dient te worden aangeboden, ook wanneer er een gemengd rioolstelsel aanwezig is. Hemelwater dat vrijkomt van particuliere terreinen en dakoppervlakken dient rechtstreeks op het oppervlaktewater dat direct grenst aan het perceel te worden geloosd.

Waterkwaliteit

Het is alleen mogelijk om verhard oppervlak af te koppelen dat is aangemerkt als schoon. Dit wordt in overleg met Wetterskip Fryslân bepaald. Maatregelen om vervuiling te voorkomen dan wel te verminderen kunnen noodzakelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- Beperken gebruik uitlopende materialen;
- Uitlopende materialen voorzien van een coating;
- Toepassen van olie-/ vetafscinders bij parkeerplaatsen.

In sommige gevallen mag hemelwater van vervuild verhard oppervlak via een voorzuivering, zoals een bodempassage (groenstrook), helofytenfilter of afscheider worden afgevoerd naar het oppervlaktewater of grondwater. Bij ernstiger vervuild oppervlak dient een verbeterd gescheiden rioolsysteem te worden toegepast.

(Grond)wateroverlast

In nieuw bebouwd gebied wordt een minimale drooglegging voor woningen geadviseerd van 1,20 meter. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met een minimale ontwateringsdiepte van 0,70 meter. Bij kruipruimteloos bouwen kan een kleinere drooglegging toegepast worden.

Het centrum van Kollum kent geen overlast naar aanleiding van hoge grondwaterstanden. Overtollig grondwater dient bij voorkeur af te worden gevoerd op oppervlaktewater. Als dat niet mogelijk is mag overtollig grondwater middels drainage worden aangeboden aan het hemelwaterriool of eventueel gemengd rioolstelsel.

Er dient voldoende ruimte te worden gereserveerd voor het vasthouden en bergen van water. Binnen het wijzigingsgebied Hart van Kollum bestaat de mogelijkheid om extra waterberging te creëren in de groenzones. De dorpskern Kollum ligt voor een groot deel vrij voor de boezem. Vrij voor de boezem liggend gebied wordt niet beschermd tegen lokale of regionale waterkeringen. Daarom dient rekening te worden gehouden met voldoende aanleghoogte.

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de vergunningstelsels uit de afzonderlijke waterbeheerwetten zijn gebundeld: zes vergunningen uit de eerdere waterbeheerwetten gaan op in één watervergunning. Voor meer informatie over de Waterwet wordt verwezen naar de website van Wetterskip Fryslân (www.wetterskipfryslan.nl).

4.3 Bodem

Voorliggend bestemmingsplan betreft grotendeels een consoliderend plan. Als gevolg hoeft onderzoek naar mogelijke bodem- en of grondwaterverontreiniging niet verricht te worden. De bestaande situatie in het plangebied wordt beschreven. Een indicatie wordt gegeven waar verontreinigingen aanwezig zijn die een belemmering kunnen vormen voor gewenste bestemmingen. Indien sprake is van uitbreidingsmogelijkheden binnen aangegeven bebouwingsvlakken zal bodemonderzoek in het kader van de verlening van de omgevingsvergunning moeten worden uitgevoerd.

Algemene bodemkwaliteit

Met gebruik van beschikbare basisinformatie wordt de algemene bodemkwaliteit van het plangebied beschreven. In het bestemmingsplangebied zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd om de kwaliteit van de bodem te bepalen. Deze zijn gebruikt bij het vaststellen van de bodemkwaliteitskaart van de gemeente Kollumerland c.a. Vanuit de bodemkwaliteitskaart zijn de volgende classificeringen vastgesteld voor het onderzoeksgebied:

- bodemfunctie: wonen;
- ontgravingsklasse bovengrond (0-0,5 m –mv): wonen;
- ontgravingsklasse ondergrond (0,5-2,5 m –mv): landbouw/natuur;
- ontvangende bodem bovengrond: wonen;
- ontvangende bodem ondergrond: landbouw/natuur;
- generieke toepassingskaart bovengrond: wonen;
- generieke toepassingskaart ondergrond: landbouw/natuur.

De bodemkwaliteit binnen een gebied wordt sterk bepaald door de aanwezige activiteiten en dan met name historische activiteiten. Vanaf 1987 geldt de Zorgplicht. Deze houdt in dat na 1987 ontstane bodemverontreiniging (meestal) direct moet worden opgeruimd. Globaal kan gesteld worden dat in de bodem en in het grondwater van het plangebied licht tot matig verhoogde gehalten aan zware metalen en PAK worden aangetoond.

Ernstige bodemverontreiniging

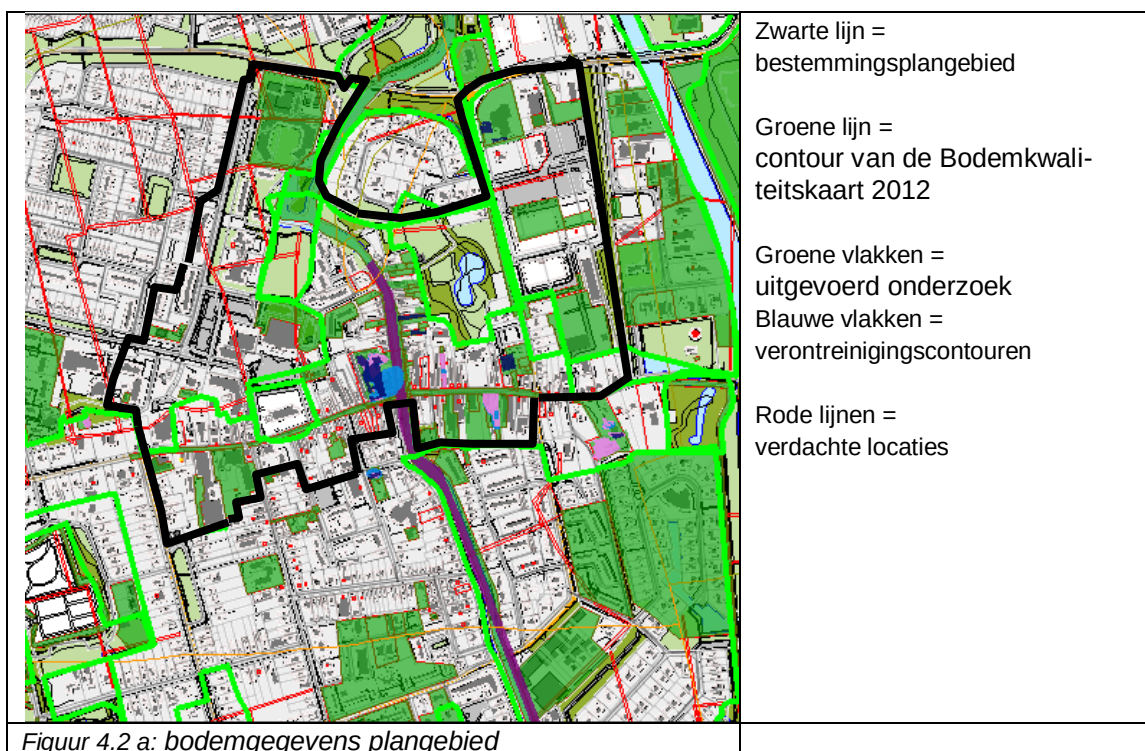
De NAZCA-kaart van Kollum toont gegevens met betrekking tot bodemkwaliteit. In figuur 4.2 is een uitsnede opgenomen van de NAZCA-kaart van Kollum. Op basis van de NAZCA-kaart ontstaat inzicht in de uitgevoerde bodemonderzoeken en verdachte locaties (zie bijlage onderzoeksrapport in Bijlage 3). De historisch verdachte locaties (rode lijnen) zonder bodemonderzoek zijn niet opgenomen in de bijlage van het onderzoeksrapport. Via het Landsdekkend Beeld zijn de sterkst potentieel verdachte locaties reeds onderzocht; de nog resterende locaties zijn vermoedelijk minder potentieel verdacht en daardoor minder verontreinigd.

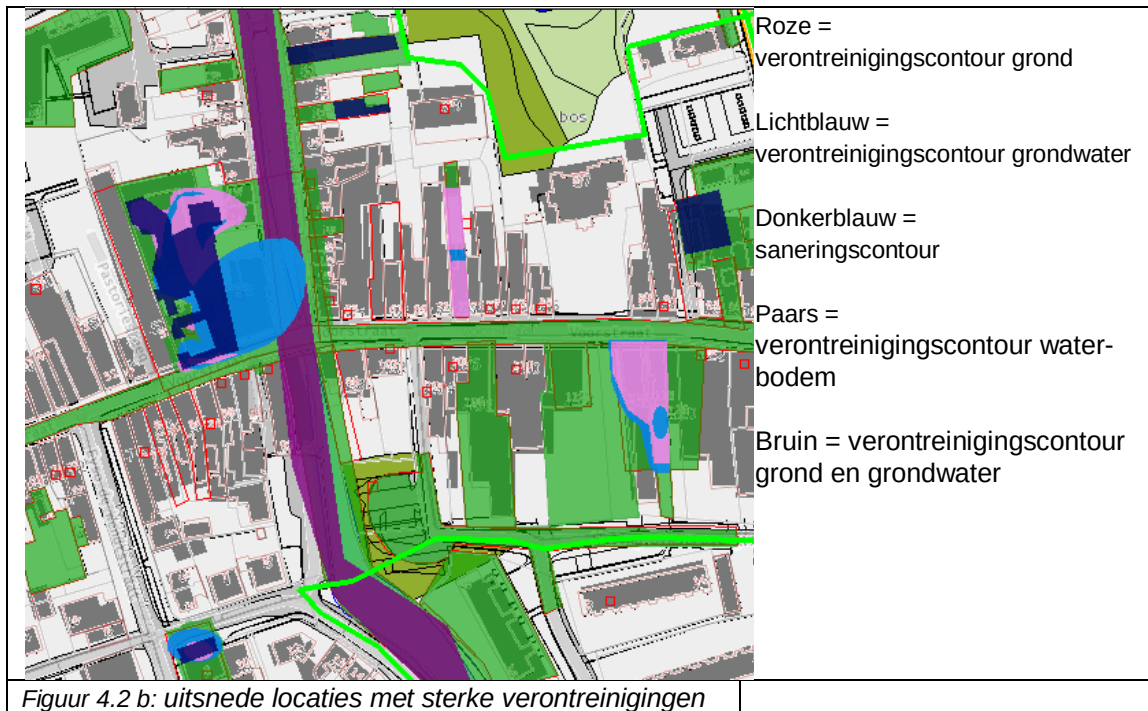
In het gebied is een aantal ernstige verontreinigingen aanwezig waar sanerende maatregelen nodig zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het betreffen een voormalige chemische wasserij aan de Voorstraat 116-118 en een, volgens de Provincie Fryslân, mogelijk omvangrijk historische verontreiniging nabij de Oosterdiepswal 11-22. Op deze locaties maakt het bestemmingsplan geen ontwikkeling mogelijk. Het grondwater ter plaatse van de voormalige chemische wasserij aan de Voorstraat zal gesaneerd worden. De provincie Fryslân is hiervoor een plan aan het opstellen. Daarnaast is een groot aantal locaties aanwezig waar nader onderzoek nodig is om de ernst en urgentie vast te stellen. Voor deze locaties wordt verwezen naar de bijlage van het onderzoeksrapport in Bijlage 3.

Samenvattend

De uitgevoerde bodemonderzoeken bevestigen het beeld dat past bij de oude bewoningsgeschiedenis en bedrijvigheid van de Voorstraat en directe omgeving. In de bodem zijn antropogene bijmengingen aanwezig en de grond is licht tot matig verontreinigd. De resultaten van alle bodemonderzoeken, met uitzondering van de sterke verontreinigingen, zijn verwerkt in de bodemkwaliteitskaart van de gemeente Kollumerland c.a.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat voor het plangebied de bodemkwaliteit voldoet aan de functie wonen maar dat door historische activiteiten enkele locaties in meer of mindere mate verontreinigd kunnen zijn. Bij nieuwbouw, herbestemmen of grondwerkzaamheden kan dit een belemmering vormen. Er worden op een paar plaatsen in het plangebied nieuwe woningen toegevoegd. Dit is het geval op de plekken waar met de nieuwe gemengde bestemming de woonfunctie aan de mogelijkheden is toegevoegd en kan het geval zijn voor de wijzigingsgebieden Hart van Kollum en Bandalocatie Kollum. In een toekomstige situatie kan het gebruik van het gebied voor het Multifunctioneel Centrum Kollum ook wijzigen. Voor het wijzigingsgebied Hart van Kollum is bodemonderzoek uitgevoerd, voor Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum niet. Voor de locaties waar sprake is van functieverbreiding vinden geen bouwwerkzaamheden plaats en is geen bodemonderzoek noodzakelijk. Ook liggen deze niet in een verontreinigingscontour (blauwe vlakken).

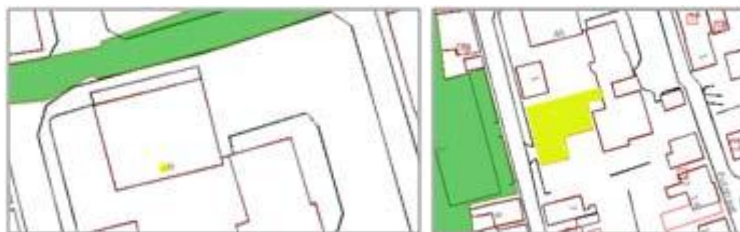

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum

De bodemsituatie ter plaatse van het wijzigingsgebied Hart van Kollum wordt beschreven aan de hand van onderzoek dat is uitgevoerd. Onderzoek is gedaan naar de toestand van de bodem waarbij de uitvoerbaarheid van toekomstige ontwikkeling is betrokken. De toestand van de bodem wordt in kaart gebracht door het milieuhygiënisch vooronderzoek. De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein bedraagt circa 0,25 ha. Het maaiveld ter plaatse van het plangebied ligt gemiddeld op 2,80 m +NAP.

Uit het bodemloket van de provincie Friesland blijkt het volgende:

- Op de locatie Voorstraat 46 is een ondergrondse HBO-tank aanwezig. De tank is gereinigd en afgevuld in 1982. De locatie van de tank is weergegeven op figuur 4.3. De bodemkwaliteit is zintuiglijk onderzocht;
- Op de locatie Voorstraat 46 wordt tevens de aanwezigheid van een afvalverwerkingsbedrijf aangegeven met de bedrijfsnaam Gemeentehuis;
- Op de locatie Voorstraat 46-48 heeft een nader bodemonderzoek plaatsgevonden naar een grondverontreiniging met lood. De locatie is aangegeven op de tekening in figuur 4.3 (geel). Het hoogst aangetroffen gehalte is 260 mg/kg ds, in een mengmonster van 0,4-1,0 m –mv. In de grond zijn puin en slakken aangetroffen. (TAUW, 1998). Het terrein is geschikt bevonden voor de destijds geplande bouw;
- De weg ter hoogte van de onderzoekslocatie is in 2003 onderzocht in het kader van een wegreconstructie (Oranjewoud, 19-5-2003). Ter hoogte van de Voorstraat 46 zijn hierbij geen verontreinigingen aangetroffen. Dit betreft het groene vlak in de linkertekening;
- Op de locatie Voorstraat 42 is een bejaardenhuis aanwezig geweest Dit betreft het groene vlak in de rechtertekening. De locatie heeft UBI-code 9999999 en is niet verdacht.

Figuur 4.3: locatie tank en locatie grondverontreiniging met lood

De gemeente Kollumerland c.a. bevestigt de bovengenoemde resultaten van uitgevoerde bodemonderzoeken en meldt het volgende:

- De ondergrondse tank is nog steeds aanwezig maar is gereinigd. Het is wel een verdachte locatie;
- Op de locatie Voorstraat 46-48 is een drukkerij aanwezig geweest. De gemeente beschouwt dit als een verdachte locatie, ondanks dat de locatie in het kader van het Landsdekkend Beeld niet als verdacht gekwalificeerd is;
- Omdat de aanwezige en voormalige bebouwing oud is en verbouwingen heeft ondergaan, kunnen volgens de gemeente asbestmaterialen in de bodem aanwezig zijn.

In Bijlage 4 is de rapportage van het milieuhygiënisch vooronderzoek weergegeven. De resultaten van het vooronderzoek worden in het bijgevoegde rapport toegelicht. Uit het vooronderzoek wordt het volgende geconcludeerd ten aanzien van de bodemkwaliteit:

1. door de oude bewoningsgeschiedenis is sprake geweest van diffuse beïnvloeding van de bodemkwaliteit op de gehele locatie;
2. de grond op de locatie kan mogelijk verontreinigd zijn met asbest;
3. op de locatie zijn twee specifieke activiteiten aanwezig geweest die hebben kunnen leiden tot bodemverontreiniging. Het betreft een gereinigde ondergrondse HBO(huisbrandolie)-tank en een voormalige drukkerij.

Op basis van het onderzoek kunnen de volgende deellocaties worden onderscheiden:

- tank: deze deellocatie is verdacht ten aanzien van bodemverontreiniging. Het betreft een puntbron met een mogelijke verontreiniging van minerale olie en vluchtige aromaten, in grond en grondwater. De strategie VEP-OO uit de NEN 5740 is van toepassing;
- voormalige drukkerij: deze deellocatie is verdacht ten aanzien van bodemverontreiniging. Het betreft een deellocatie met een plaatselijke bodembelasting met een mogelijke verontreiniging met metalen, minerale olie, vluchtige aromaten en chloorkoolwaterstoffen. De strategie VEP uit de NEN 5740 is van toepassing;
- overige terrein: op de rest van het terrein worden licht verhoogde gehalten aan met name metalen en PAK's in de grond verwacht. Gezien deze verwachting is in principe sprake van een verdachte locatie en is de strategie "verdacht-heterogeen verspreid" (VED-HE) uit de NEN 5740 van toepassing. Daarnaast is mogelijk sprake van een asbestverontreiniging. Daarom is de strategie VED-HE uit de NEN 5707 van toepassing.

Het standaard vooronderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd die duiden op de aanwezigheid van ernstige bodemverontreiniging waardoor risico's voor het toekomstige gebruik aanwezig zouden kunnen zijn. Echter, verwacht wordt wel dat de bodemkwaliteit op de locatie beïnvloed is door het voormalige gebruik van de locatie. Deze negatieve beïnvloeding zal voornamelijk effect hebben op de activiteiten rondom nieuwbouw en herinrichting van het terrein. Voorafgaande aan de vergunningverlening voor de nieuwbouw en herinrichting wordt daarom aanbevolen een daadwerkelijk bodemonderzoek uit te voeren. Het bodemonderzoek is tevens nodig voor het verkrijgen van de geschiktheidsverklaring voor nieuwbouw. Daarnaast geeft het bodemonderzoek inzicht in vrijkomende grondsoorten en geschiktheid voor hergebruik. Voorafgaand aan de uitvoering van het bodemonderzoek is een terreininspectie en, in relatie tot het asbestbodemonderzoek, een maaiveldinspectie nodig.

Wijzigingsbevoegdheid Bandalocatie Kollum

Geconcludeerd is dat voor het gebied de bodemkwaliteit voldoet aan de functie wonen maar dat door historische activiteiten enkele locaties in meer of mindere mate verontreinigd kunnen zijn. Bij nieuwbouw, herbestemmen of grondwerkzaamheden kan dit een belemmering vormen.

Bij wijziging van het gebied Bandalocatie Kollum worden hier maximaal 20 woningen aan het gebied toegevoegd. Groene vlakken in figuur 4.2a laten zien dat bodemonderzoek deels al is uitgevoerd in dit gebied. Rode lijnen geven in dan wel dichtbij het gebied verdachte locaties aan. Een voorwaarde voor wijzigen van het gebied is het uitvoeren van een milieuhygiënisch vooronderzoek om de toestand van de bodem ter plaatse in kaart te brengen.

Wijzigingsbevoegdheid Multifunctioneel Centrum Kollum

In een toekomstige situatie kan het gebruik van het gebied voor het Multifunctioneel Centrum Kollum ook wijzigen. Verwacht wordt dat in het geval van wijziging bouwwerkzaamheden plaats zullen gaan vinden. Rode lijnen in figuur 4.2a tonen verdachte locaties in en om het gebied. Een voorwaarde voor wijzigen van het gebied is het uitvoeren van een milieuhygiënisch vooronderzoek om de toestand van de bodem ter plaatse in kaart te brengen.

4.4 Cultuurhistorie

4.4.1 Aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht

In verband met de architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit van een deel van het centrumgebied heeft de gemeenteraad van Kollumerland ca. bij zijn besluit van 7 december 1972 het Ministerie van C.R.M. verzocht dit specifieke gebied aan te wijzen tot beschermd dorpsgezicht. Op 18 februari 1980 volgde het besluit om het centrum van Kollum aan te wijzen als dorpsgezicht in de zin van artikel 20 van de Monumentenwet (zie Bijlage 5 voor het aanwijzingsbesluit en figuur 4.4 voor de begrenzing).

Het besluit is genomen op grond van de zo goed geconserveerde kenmerken uit de historie van Kollum, zie ook paragraaf 2.1 over de ontstaansgeschiedenis. Samenvattend gaat het om de overwegingen:

- dat Kollum aan de kust van de voormalige Lauwerszee tot ontwikkeling is gekomen;
- dat Kollum een historische kern bezit met een middeleeuwse structuur;
- dat het straatbeeld wordt beheerst door een historische bebouwing, in hoofdzaak uit de 18de en 19de eeuw stammend;
- dat het gebied een beeld oplevert, dat van algemeen belang is vanwege de schoonheid en het karakter ervan.

Figuur 4.4: tekening nr. 314 behorende bij aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht Kollum

4.4.2 Kenmerken van het beschermd dorpsgezicht

De structuur van het beschermd dorpsgezicht

Het beschermde dorpsgezicht wordt bepaald door een aantal hoofdelementen (de historisch gegroeide structuur) en de onderdelen waaruit deze hoofdelementen zijn opgebouwd (de historische bouwwerken, wegen, waterlopen en beplanting). Er zijn in Kollum drie hoofdelementen te onderscheiden:

1. de omgeving van Maartenskerk en Huize Sytzama
2. de Voorstraat
3. de Wallen

Ad 1.

De Maartenskerk vormt met de er omheen gelegen begraafplaats wellicht het oudste monument van Kollum. Aan de zuidzijde van de Voorstraat schuin tegenover de Maartenskerk ligt het monumentale pand Huize Sytzama.

Ad 2.

Aan de Voorstraat, de belangrijkste weg door Kollum, heeft zich de handel en nijverheid van het dorp ontwikkeld. In de huidige situatie vormt zij de belangrijkste winkelstraat voor Kollum en de wijde omgeving. Nog steeds staan hier de historisch meest waardevolle panden, hoewel als tegenstelling juist ook hier op enkele plaatsen een ontwikkeling heeft plaatsgevonden die een zekere afbreuk doet aan de historische waarde van het geheel.

Ad 3.

De Wallen, Oosterdiepswal en Westerdiepswal, ontstaan langs het oorspronkelijke riviertje "De Rijd", vormden in vroeger jaren de relatie van Kollum met de zeevaart. Aan de kaden ontstonden hier de bedrijfjes en werd een waaggebouw gesticht. Momenteel zijn nagenoeg alle panden in gebruik als woning.

De begrenzing van het beschermde dorpsgezicht is zodanig gekozen dat de hoofdelementen een goede samenhang onderling en met de directe omgeving kunnen behouden en dat een storende invloed van deze omgeving op het beschermde dorpsgezicht zoveel mogelijk kan worden vermeden.

Inventarisatie kenmerkende elementen in de jaren '80

In het kader van de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht is in het kader van het bestemmingsplan, een zorgvuldige inventarisatie uitgevoerd naar de beschermenswaardige elementen. Aan de hand hiervan is een begin gemaakt met herstelwerk. De waardevolle gebouwen kunnen dan dienen als maatstaf van nog te herstellen bouwwerken. Bij de uitvoering van de rehabilitatie in deze periode zijn in Kollum particulieren, de Stichting Oud Kollumerland en de gemeente betrokken. Naarmate de plannen voor het beschermde dorpsgezicht vastere vormen kregen, werden de eerste initiatieven tot herstel genomen en de meeste daarvan zijn inmiddels uitgevoerd.

De inventarisatie had betrekking op de volgende aspecten:

1. de architectonische kwaliteit van opstallen;
2. de bouwtechnische kwaliteit van opstallen;
3. de kadastrale en eigendomsgegevens;
4. de gevels;
5. de kapvormen;
6. de open(bare) ruimten en groenelementen.

Op een beeldkaart, behorende bij het bestemmingsplan Kollum Kom is de architectonische kwaliteit van de opstallen aangegeven. Hierop zijn onderscheiden de bouwwerken die beeldbepalend zijn (waaronder ook de monumenten zijn gerekend) en beeldondersteunend zijn. Als belangrijkste onderdelen van deze bouwwerken kunnen worden onderscheiden de dakvorm en dakafdekking, het materiaal waaruit de gevelwand is opgebouwd, de gevelindeling en de detaillering van raam- en deuropeningen. In relatie met de beeldkaart is de gevelwandenkaart destijds opgesteld. Hierop staan de meest waardevolle elementen per pand aangegeven.

De inventarisatie van de waardevolle open(bare) ruimten en groenelementen is van betekenis geweest voor herinrichting van delen van het centrum. Herstel van binnenuit, dat wil zeggen na restauratie van de Rijd en de Ooster- en Westerdiepswal volgt het herstel van de oude panden en het opvullen van de 'open gaten'.

Nieuw beschermingsregime voor het beschermd dorpsgezicht

Met het in werking treden van de Monumentenwet in 1961 (Wet van 22 juni 1961, Stb. 200), ontstond voor het eerst in de historie de mogelijkheid, op basis van een wettelijke regeling, voorzieningen te treffen voor het behoud van groeperingen, die een beeld vormen, dat van algemeen belang is wegens de schoonheid of het karakter van het geheel, voor het behoud dus van de zogenaamde stads- en dorpsgezichten. In de Memorie van Toelichting op genoemde wet wordt het algemeen belang, dat tot de aanwijzing heeft geleid, nader omschreven: de strekking is voornamelijk aan te geven dat de gemeente aan het betrokken gebied bijzondere zorg dient te besteden in die zin, dat een zodanig beleid wordt gevoerd, dat de waarde van het gezicht, wegens het eraan toegekende algemeen belang, behouden blijft.

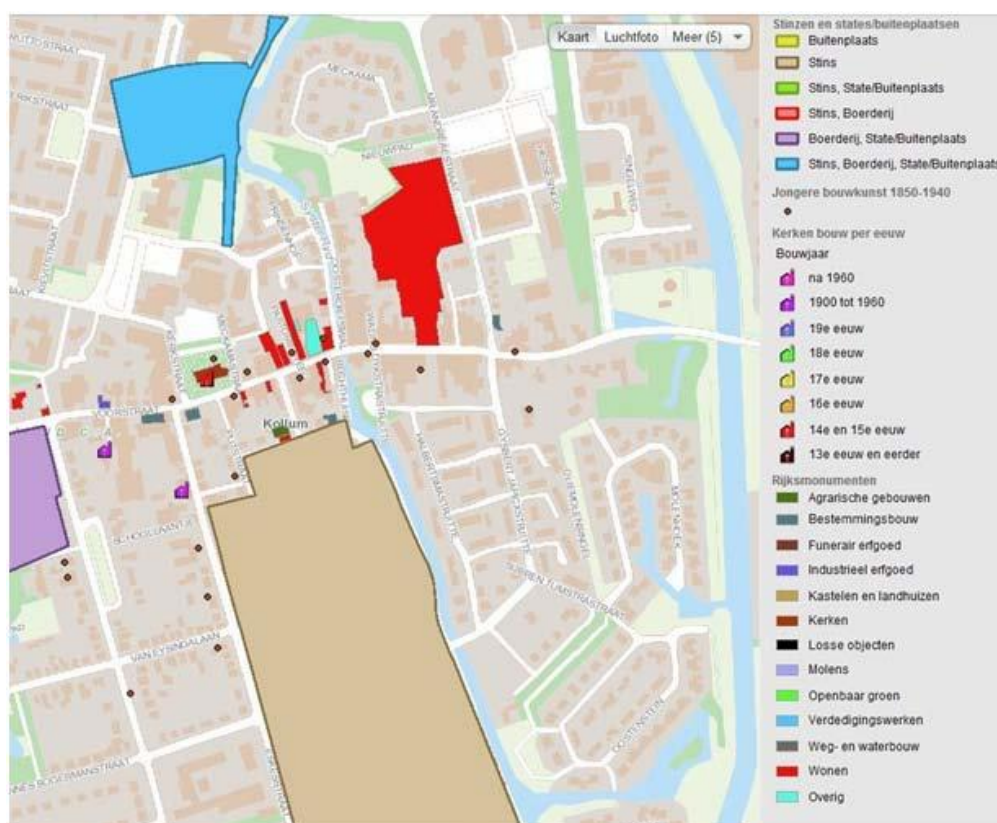
Met het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan voor het centrum van Kollum, ontstaat een nieuw afwegingsmoment in het te kiezen beschermingsregime voor het beschermd dorpsgezicht. De bovengenoemde historisch waardevolle kenmerken zijn nog steeds herkenbaar en beleefbaar aanwezig in Kollum. Activiteiten op stedenbouwkundig en architectonisch gebied, die in het beschermde dorpsgezicht plaatshebben, dienen te zijn gericht op het behoud en herstel van dit dorpsgezicht. Deze activiteiten kunnen verdeeld worden in die welke door de gemeente en andere welke door particulieren worden uitgevoerd. Zo goed als bij werkzaamheden in het algemeen belang rekening dient te worden gehouden met de particulier, dient ook de particulier bij werkzaamheden op architectonisch gebied rekening te houden met het algemeen belang. Het totale dorpsgezicht wordt immers mede bepaald door de afzonderlijke eenheden (winkels, woonhuizen); de kwaliteit van het geheel is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit van elk pand afzonderlijk.

Om recht te doen aan de kenmerkende elementen van het beschermd dorpsgezicht is een samenhangend systeem van regelingen uitgedacht. Hiervoor is gewerkt van grof (structuur) naar fijn (element). De basis van het beschermd dorpsgezicht vindt haar oorsprong in de nog duidelijk herkenbare middeleeuwse stratenpatroon, bestaande uit de Voorstraat en de haaks hierop staande stegen, en de kruising met de Trekvaart / Rijd. Het straatbeeld van de Voorstraat is gevormd door de tegen de weg geplaatste gevelwanden, die ondanks de grote variatie in de individuele panden, een aantrekkelijk geheel vormen en de bezoeker geleidelijk door het gebied begeleiden. Het bestemmingsplan richt zich op het behouden van deze structuurbepalende elementen (stratenpatroon, gevelpositie en goot- en bouwhoogte).

De meer individueel georiënteerde elementen als kapvorm, gevelindeling, materiaal- en kleurgebruik, zijn niet op elke plek in het beschermd dorpsgezicht in die strikte mate behoudenswaardig dat dit een plek in het bestemmingsplan rechtvaardigt. Daartegenover zijn er ook buiten het beschermd dorpsgezicht panden die een dusdanige karakteristieke uitstraling of kenmerken bezit, dat de gemeente hier nadere regels voor wil stellen. In dit kader is de Welstandsnota een meer toereikend document. Zodoende is de gemeente een grootschalige inventarisatie naar beeldbepalende panden in de hele gemeente begonnen. De uitkomsten van deze inventarisatie, zullen, naar analogie van de inventarisatie uit de jaren '80, informatie over de architectonische kwaliteit op gaan leveren, die de input zal vormen voor een pandgerichte waardering. Dit zal tot gevolg hebben dat alleen voor de uiteindelijk beeldbepalend bevonden panden in het beschermde dorpsgezicht nadere regels gaan gelden. Deze regeling maakt onderdeel uit van dit bestemmingsplan (zie lijst panden als bijlage bij Regels). Voor andere panden kan dit betekenen dat meer flexibiliteit kan ontstaan in de aanpassing van de gevel dan nu het geval is (mits niet beeldbepalend bevonden).

Cultuurhistorische Waardenkaart van Friesland

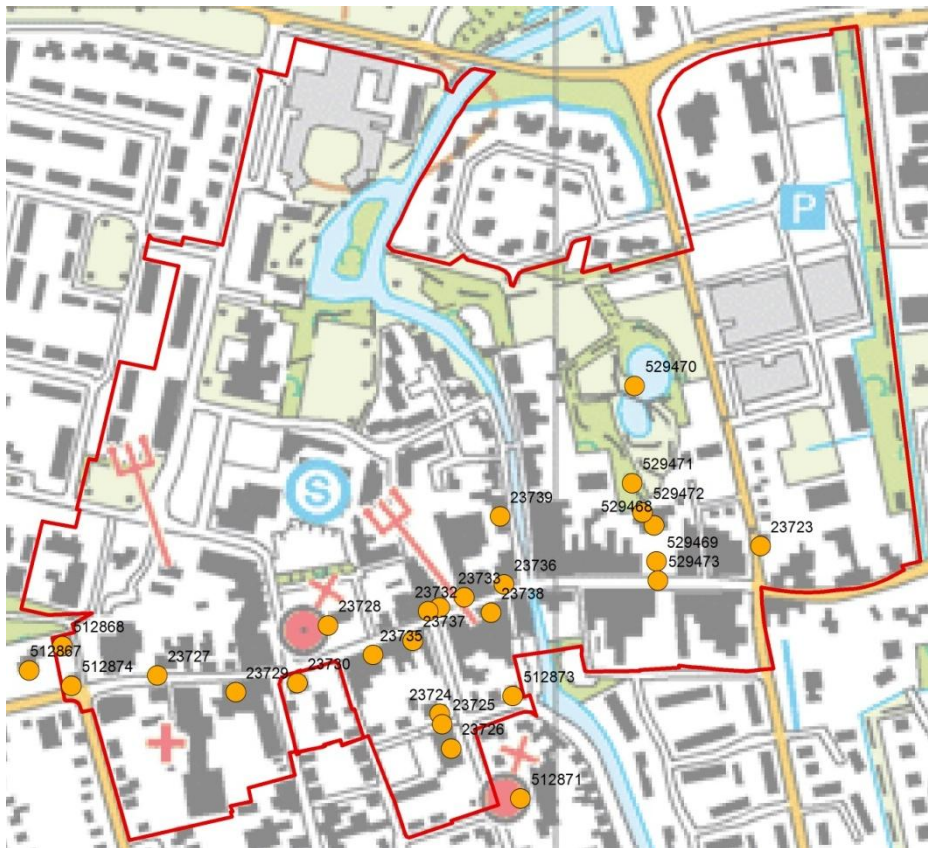
De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Friesland geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio. Hierin wordt vermeld dat in het noordoostelijke deel van het plangebied het terrein van de voormalige state “Het olde casteel of Nieuw Meckema” (vóór 1467-1775) heeft gelegen. Er wordt bij vermeld dat van de state niets terug te vinden is. In het zuidelijk deel van het plangebied wordt het noorden van het terrein van het Jellema Steenhuys en de buitenplaats Oostenburg (vóór 1511-1836) geraakt. Van de Stins, die een middeleeuwse oorsprong heeft, is niets terug te vinden. De Kollumer Trekvaart maakt als dorpsvaart deel uit van het vaarwegenstelsel in de provincie Friesland. Dorpsvaarten werden aangelegd als verbinding met de vaarroutes. De Voorstraat zelf tenslotte, is aangemerkt als een van oorsprong 12^e eeuwse zeedijk.

Figuur 4.5: uitsnede van de CHW

Rijksmonumenten en andere waardevolle objecten

De gemeente Kollumerland c.a. heeft geen gemeentelijke of provinciale monumenten. Binnen het plangebied Kollum Centrum zijn 25 rijksmonumenten gelegen, 19 van de 25 rijksmonumenten liggen aan de Voorstraat (zie Figuur 4.6). Zes rijksmonumenten horen bij hetzelfde complex, namelijk de historische buitenplaats, inclusief tuin, hekwerk en beelden van de Philippusfenne, de notariswoning aan de Voorstraat 87. Het hoofdgebouw is opgetrokken in een eclectische bouwstijl in combinatie met art-nouveau elementen (rijksmonumentnummers 529468 t/m 529473). Dit is het enige overgebleven voorbeeld van een buitenplaats langs de oost-westas van Kollum.

Figuur 4.6: Rijksmonumenten (Bron: TDN/Kadaster, 2009)

KICH

Tabel 4.1 geeft een lijst weer van de Rijksmonumenten binnen het plangebied op basis van het systeem van de Kennisinfrastuctuur Cultuurhistorie (KICH).

Tabel 4.1: alle Rijksmonumenten binnen het plangebied

Monu- mentnr	adres	Functie	Bouwjaar/datering	Stijl
23723	Mr Andreaestraat 2 en 2 A	School	1825	
23724	Eyso de Wendtstraat 4	boerderij		
23725	Eyso de Wendtstraat 6	woonhuis		
23726	Oostenburgstraat 2	werkhuis		
23727	Voorstraat 15	smederij	1768	
23728	Voorstraat 39	kerk	15e-18e eeuw	
23729	Voorstraat 42	Bethesda Oude Liedenhuis	2e kwart 19e eeuw	
23730	Voorstraat 46	Raadhuis	1808	
23731	Voorstraat 53	werk-woonhuis		
23732	Voorstraat 51	werk-woonhuis	eind 18e begin 19e eeuw	
23733	Voorstraat 57	werk-woonhuis	1890 (gevel)	
23735	Voorstraat 62	werk-woonhuis	2e kwart 19e eeuw	
23736	Voorstraat 63	Hotel de Roskam	1840	
23737	Voorstraat 70	werk-woonhuis	18e eeuw	

23738	Voorstraat 88			
23739	Westerdiepswal 4	waag	1614/herbouw 1779	
512868	Voorstraat 7	schuur koetsierswoning	1913-1915	Ambachtelijk-traditionele bouwtrant
512873	Eyso de Wendtstraat 9	postkantoor met direc- teurswoning	1888-1889	Traditionalisme
512874	Voorstraat 7	koetsierswoning met hek	1913-1915	Overgangsarchitectuur
529468	Voorstraat 87	buiten- plaats/notariswoning	1847	Eclecticisme
529469	Voorstraat 87	voor- en achterterrein	1845-1850	Landschapsstijl
529470	Voorstraat 87	brug	1850	
529471	Voorstraat 87	houten prieel	1850	
529472	Voorstraat 87	2 terracotta leeuwen	1850	
529473	Voorstraat 87	hekwerk	1850	

Inventarisatie beeld- en structuurbepalende panden

De gemeente Kollumerland c.a. heeft een inventarisatie van beeld- en structuurbepalende panden binnen de gemeente opgesteld. De inventarisatie wordt onderdeel van de nieuwe Welstandnota. In de inventarisatie worden alle bijzondere panden van de gemeente opgenomen. De inventarisatie is als bijlage bij de Regels van dit bestemmingsplan opgenomen.

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum

Huize Sytzama is een rijksmonument (monumentnummer 23730), dat in 1808 is gebouwd en sinds 1895 als raadhuis in gebruik was. Ook de Nederlands Hervormde kerk aan de overkant van de Voorstraat is een rijksmonument (monumentnummer 23728). Het gebouw is een Maartenskerk, gebouwd in de 15e eeuw. Architectuurhistorisch is de kerk zeldzaam, vanwege de volledige overwelfing door kruisribgewelven. Ten westen van Huize Sytzama staat het Oude Liedenhuys, ook een rijksmonument (monumentnummer 23729). Dit is een herenhuis uit het tweede kwart van de 19e eeuw.

Geconcludeerd kan worden dat in het wijzigingsgebied voor Hart van Kollum en de directe omgeving cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Deze dienen gerespecteerd te worden bij de ontwikkeling van Hart van Kollum.

Wijzigingsbevoegdheid Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum

Ook bij het wijzigingen van de gebieden Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum dient rekening gehouden te worden met de aanwezige cultuurhistorische waarden in de omgeving.

4.5 Archeologie

Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ), in werking getreden. Met de WAMZ is een stelsel gerealiseerd waarmee het archeologisch erfgoed kan worden beschermd en het archeologisch belang op een natuurlijke manier kan worden meegewogen in de besluitvorming. Om de archeologische en cultuurhistorische waarden in beeld te krijgen, zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals de Archeologische Monumentenkaart, Archis2 en archeologische waarden- en/of beleidskaarten van het betreffende gebied (zie voor rapportage Bijlage 6).

Binnen het plangebied ligt de historische kern van Kollum, dit is een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (monumentnr. 15041). De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van belangrijke archeologische terreinen in Nederland.

De enige archeologische waarneming die binnen het plangebied is gedaan, betreft de resultaten van een opgraving die ter plekke van de Nederlands Hervormde kerk is uitgevoerd (Archis waarnemingsnr. 30357).

Er is slechts op beperkte schaal archeologisch onderzoek uitgevoerd in Kollum. Er is dan ook nog veel onbekend over eventueel aanwezige archeologische waarden in de grond.

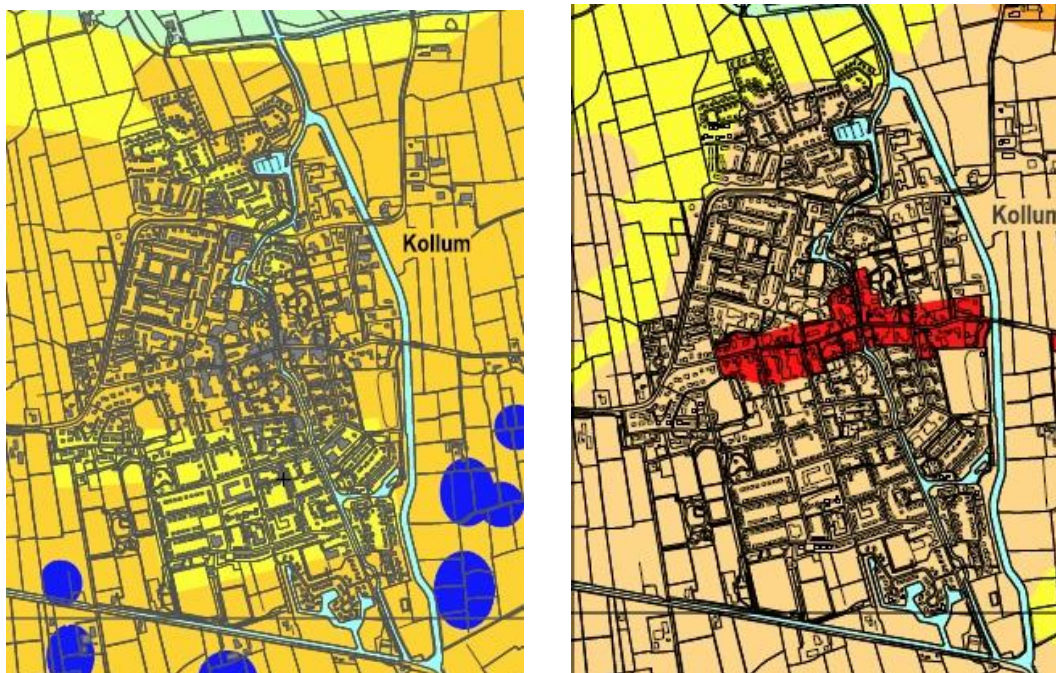
Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE)

De provincie Fryslân heeft een archeologische beleids- en advieskaart opgesteld, waarop wordt aangegeven welk type onderzoek nodig is om op een verantwoorde wijze om te gaan met het bodemarchief bij grondwerkzaamheden. Volgens de FAMKE is voor het plangebied ten aanzien van de periode Steentijd-Bronstijd een karterend onderzoek 3 noodzakelijk, hetgeen neerkomt op 3 boringen per hectare bij ingrepen groter dan 5000 m². Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen wordt voor de historische dorpskern aanbevolen om te streven naar behoud. Voor het overige deel van het plangebied wordt een karterend onderzoek 3 aanbevolen. Dit bestaat uit een historisch en karterend onderzoek voor ingrepen groter dan 5.000 m². In dit bestemmingsplan zijn geen bouw mogelijkheden opgenomen van deze omvang.

Gemeentelijke archeologische beleidskaart

Voor de gemeente Kollumerland c.a. is door RAAP een archeologische beleidskaart opgesteld. De archeologische beleidskaart van de gemeente geeft de archeologische verwachting weer voor het gemeentelijk grondgebied. Er zijn twee periodes onderscheiden: de periode Steentijd tot en met Vroege Bronstijd en de periode IJzertijd tot en met Late Middeleeuwen. Het plangebied heeft de indicatie 'bebouwd' (grijs). Periode IJzertijd tot en met Late Middeleeuwen geeft verschillende objecten aan. Het begrensde AMK-terrein (ruwweg het huidige centrum van Kollum, geregistreerd onder monumentennummer 15041 en vijf losse vindplaatsen (catalogusnr: 35, 37, 113, 114 en 115).

Van de beleidskaart is af te lezen of en in welke vorm er onderzoek noodzakelijk is. Het plangebied is vanwege de aanwezige bebouwing niet gekarteerd. Het onderzoeksadvies voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is gelijk aan dat op de FAMKE, namelijk streven naar behoud en karterend onderzoek 3. Voor de periode Steentijd-Bronstijd wordt echter het advies karterend onderzoek 2 gegeven, wat gelijk staat aan 6 boringen per hectare.

Figuur 4.7: uitsneden archeologische onderzoeksadvieskaart: periode Steentijd-Bronstijd en periode IJzertijd-Middeleeuwen

Beschermingsregimes in bestemmingsplan

Voor het AMK-terrein (rood op de archeologiekaart) geldt het streven naar behoud, advies is om een 'aanlegvergunningstelsel' op te nemen. De provincie (FAMKE) geeft aan dat aan ingrepen kleiner dan 50m² ruimte mag worden geboden. In het bestemmingsplan is het AMK-terrein be-

scherm tegen bodemingrepen. Hiervoor is een dubbelbestemming opgenomen, waarbinnen een omgevingsvergunning nodig is voor uitvoeren van werken en ingrepen groter dan 100 m² en met een minimale diepte van 30 cm (voorheen aanlegvergunningstelsel). Een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen zodat de dubbelbestemming na onderzoek vervalt voor het betreffende onderzoeksgebied.

Voor de norm van 100 m² is gekozen om meerdere redenen. Om te beginnen geeft de wet archeologische monumentenzorg (art 41a) een ondergrens van 100m² aan. Ten tweede is bij de gemeente gebleken dat een minimumoppervlakte van 50 m² te snel wordt bereikt in de kernen, wat veel beperkingen oplegt. In de nieuwe bestemmingsplannen, zoals Burum en Munnekezijl is zodoende de oppervlakte van 100m² gehanteerd. Daar komt bij dat de gemeente door RAAP een gemeentebreed onderzoek heeft laten uitvoeren naar de archeologische verwachting. Dit onderzoek geeft voldoende aanleiding om een ondergrens van 100 m² te hanteren. De gemeente wil geen onnodige beperking voor de inwoners en ziet geen aanleiding strikter te gaan dan het wettelijke minimum. Bovendien geldt naast het oppervlak ook de dieptebeperking van 30 cm.

Voor de overige gronden in het plangebied geeft FAMKE het advies “karterend onderzoek 3 (ijzertijd-middeleeuwen)” voor ingrepen groter dan 5.000 m². Aangezien het bestemmingsplan geen ontwikkelingen met een omvang groter dan 5.000 m² mogelijk maakt, is dit advies niet vertaald in de regels van het bestemmingsplan.

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum

De bodemingrepen die gepaard gaan met de eventuele realisatie van de ontwikkeling in het wijzigingsgebied Hart van Kollum kunnen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Dit is aanleiding geweest voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek (zie rapport in Bijlage 7). Op basis van de resultaten van het onderzoek is een nader advies gegeven met betrekking tot de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien dit het geval is, in welke vorm dit zou moeten worden uitgevoerd. Dit advies dient ter bekrachtiging te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid. Om de reeds bekende archeologische waarden in beeld te krijgen, zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals de Archeologische Monumentenkaart, Archis2 en archeologische waarden en/of beleidskaarten van het betreffende gebied.

Archeologische Monumentenkaart (AMK) en archeologische waarnemingen

Het wijzigingsgebied Hart van Kollum ligt binnen de historische dorpskern van Kollum, het AMK-terrein van hoge archeologische waarde (monumentnr. 15041). Zoals aangegeven is in Kollum één waarneming geregistreerd, die betreffen de resultaten van een opgraving die bij de Nederlands Hervormde kerk is uitgevoerd (waarnemingsnr. 30357).

Figuur 4.8: archeologische basiskaart

Archeologische verwachting

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren hoog bij een eventuele ontwikkeling van de locatie gelegen achter Huize Sytzama. Er kunnen archeologische resten worden aangetroffen uit periodes vanaf de Steentijd, maar met name vanaf de Middeleeuwen. De resten worden direct onder het maaiveld verwacht, maar kunnen ook op grotere diepte aanwezig zijn.

Conclusie en advies

De archeologische resten die in het wijzigingsgebied kunnen worden aangetroffen, worden verwacht op drie specifieke bewoningsniveaus: Steentijdbewoning wordt verwacht op een intact dekzandpakket; bewoning uit de IJzertijd/Romeinse tijd wordt verwacht in de top van het veen of net daarboven en bewoningsresten uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd worden direct onder het maaiveld verwacht. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt voor het gebied vervolgonderzoek aanbevolen in de vorm van een karterend booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek, uit te voeren in twee fasen:

- *Karterend booronderzoek*

Het booronderzoek, bestaande uit 20 boringen per hectare, dient erop gericht te zijn de bodemopbouw ter plekke van het wijzigingsgebied in kaart te brengen en eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen op te sporen. Dit is met name van belang voor het toetsen van de archeologische verwachting uit oudere periodes. Er dient tot in het dekzand geboord te worden, en er dient specifiek gelet te worden op de aanwezigheid van intacte bodems in het dekzand (podzolering) en de aanwezigheid van een intact veenpakket. Op basis van het karterend booronderzoek kan worden bepaald of en waar mogelijk bewoningsresten op het zand, dan wel veen kunnen worden aangetroffen.

- *Proefsleuvenonderzoek*

Indien in het gebied graafwerkzaamheden plaatsvinden waarbij dieper dan 30 cm wordt gegraven dient proefsleuvenonderzoek plaats te vinden. Naar aanleiding van de resultaten van het karterende booronderzoek kunnen de meest geschikte locaties voor de proefsleuven worden aangewezen. Het proefsleuvenonderzoek zal zich richten op de aanwezigheid van bouw- of funderingsresten uit de Late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd en op de mogelijke aanwezigheid van bewoningsresten uit de Vroege Middeleeuwen. Indien tijdens het booronderzoek is gebleken dat er archeologische indicatoren of intacte bodems in de diepere ondergrond aanwezig zijn, wordt geadviseerd het proefsleuvenonderzoek in verticale richting uit te breiden. Dit houdt in dat de proefsleuf verdiept wordt tot het verwachte bewoningsniveau uit de IJzertijd/Romeinse Tijd, en/of de Steentijd. Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, dat ter goedkeuring aan de bevoegde overheid (de gemeente Kollumerland c.a.) moet worden voorgelegd.

Een voorwaarde voor het wijzigen van het gebied Hart van Kollum is het uitvoeren van een archeologisch veldonderzoek.

Wijzigingsbevoegdheid Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum

Het kan zijn dat eventuele realisatie van de ontwikkeling in het wijzigingsgebied Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum gepaard gaat met verstoring en/of vernietiging van aanwezige archeologische resten in de bodem. Bij het toepassen van deze wijzigingsbevoegdheden dient daarom archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd te worden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kan een nader advies gegeven worden met betrekking tot de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien dit het geval is, in welke vorm dit zou moeten worden uitgevoerd.

4.6 Ecologie*Wettelijk kader*

De natuur in Nederland wordt beschermd vanuit twee invalshoeken: bescherming van gebieden en bescherming van soorten. De gebiedsbescherming is geregeld via de Natuurbeschermingswet. De soortbescherming is geregeld door middel van de Flora- en Faunawet (landelijk).

Gebiedsbescherming

In het bestemmingsplangebied liggen geen Natura2000-gebieden, geen beschermde natuurmonumenten en geen gebieden die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur. In de directe omgeving zijn deze ook niet aanwezig. Er gelden voor het bestemmingsplan geen randvoorwaarden vanuit de gebiedsbescherming.

Soortenbescherming

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. De in het plangebied opgenomen wijzigingsbevoegdheid die herontwikkeling van Hart van Kollum mogelijk maakt, is op haar effecten op de flora en fauna onderzocht.

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum

Ten behoeve van de ontwikkeling Hart van Kollum is op het terrein achter Huize Sytzama een herontwikkeling (nieuwbouw) voorzien. Momenteel staat hier bebouwing met parkeergelegenheid en beplanting. Effecten op beschermde flora en fauna als gevolg van de gewenste ontwikkeling, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

Middels een verkennende toetsing (quickscan) is eventueel aanwezige beschermde flora en fauna in beeld gebracht en zijn de effecten van de gewenste ontwikkeling op deze soorten beoordeeld. Voor de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie het rapport in Bijlage 8). Op dinsdag 30 oktober 2012 is een ecologische verkenning in het gebied uitgevoerd. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn inschattingen gemaakt van het (mogelijke) voorkomen van beschermde soorten op basis van terreinkenmerken.

Licht beschermde soorten

Negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet hoeft niet te worden gecompenseerd. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Tabel 4.2 toont een overzicht van licht beschermde soorten die waarschijnlijk aanwezig zijn in het plangebied.

Tabel 4.2: overzicht van licht beschermde flora en fauna die waarschijnlijk in het plangebied aanwezig zijn

Soortgroep	Soort	Type waarneming
Zoogdieren	Egel <i>Erinaceus europeus</i>	waarschijnlijk aanwezig
	Bosmuis <i>Apodemus sylvaticus</i>	waarschijnlijk aanwezig
	Huisspitsmuis <i>Crocidura russula</i>	waarschijnlijk aanwezig
Amfibieën	Bruine kikker <i>Rana temporaria</i>	waarschijnlijk aanwezig
	Gewone pad <i>Bufo bufo</i>	waarschijnlijk aanwezig

Matig en zwaar beschermde soorten

Met betrekking tot de uitgevoerde quickscan kan het volgende worden geconcludeerd:

- De aanwezige bebouwing dient mogelijk als nestplaats voor de Gierzwaluw.
- In de bebouwing zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig van zwaar beschermde (gebouwbewonende) vleermuizen.

De aanwezigheid van andere soorten met een zware of matig zware bescherming kan op basis van deze quickscan worden uitgesloten.

Nader onderzoek

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van Gierzwaluwen in de bebouwing is een nader onderzoek naar Gierzwaluwen noodzakelijk. De Gierzwaluw is een trekvogel die uitsluitend in de periode mei tot en met augustus in Nederland aanwezig is. Dit nader onderzoek moet worden uitgevoerd tijdens een aantal avondbezoeken in de periode juni en juli. Uit dit nader onderzoek moet duidelijk worden of de te slopen bebouwing wordt gebruikt als nestplaats voor Gierzwaluwen en zo ja, hoeveel Gierzwaluwen er broeden. Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek kan het nodig zijn om voor de sloop een ontheffingsprocedure te doorlopen en een mitigatieplan op te stellen.

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing is een vervolgonderzoek noodzakelijk. De sloop van de bebouwing kan mogelijk leiden tot het verdwijnen van verblijfplaatsen van zwaar beschermde gebouwbewonende vleermuizen. Vleermuisonderzoek vindt plaats tijdens een aantal avond- en ochtendbezoeken in het zomerhalfjaar (mei tot en met september). Afhankelijk van de resultaten van het vleermuisonderzoek kan het noodzakelijk zijn om voor de sloop een ontheffing aan te vragen en een mitigatieopgave uit te werken.

De aanwezigheid van een aantal algemene broedvogels leidt tot de noodzaak om het kappen en rooien van bomen en struiken en de sloop van de bebouwing buiten het broedseizoen uit te voeren. Rekening houdend met de mogelijk aanwezige soorten loopt het broedseizoen in het betreffende gebied globaal van half maart tot en met augustus. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van nesten. Dit betreft zowel de vogels die in het plangebied zelf broeden als de vogels die binnen de beïnvloedingssfeer van de werkzaamheden broeden. Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hiervoor wordt bovendien geen ontheffing verleend. De werkzaamheden dienen daarom in eerste instantie buiten het broedseizoen plaats te vinden. Wanneer dit niet mogelijk is, moet het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nesten. Deze controle moet worden uitgevoerd door een vogelkundige. De kans bestaat dan dat het werk stilgelegd moet worden.

De aanwezigheid van licht beschermde planten en dieren zal niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht.

Een voorwaarde voor het wijzigen van het gebied Hart van Kollum is het uitvoeren van een ecologisch vervolgonderzoek.

4.7 Verkeer

Het centrum van Kollum is aangeduid als 30 km/uur-zone. Zowel de winkel- als de woonstraten hebben de inrichtingskenmerken van een erftoegangsweg binnen de bebouwde kom. De Voorstraat is een winkelstraat en geen doorgaande route. Binnen Kollum is één doorgaande weg binnen de bebouwde kom waar 50 km/uur als maximumsnelheid wordt gehanteerd, dit is de route Van Limburg Stirumweg – Tochmalaan – W. Loreweg. De onderzoekszone van 200 m ligt over de noordelijke delen van het bestemmingsplangebied.

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum

Bij wijziging van (een van) de gebieden dienen de gevolgen van de ontwikkeling voor verkeer in beeld gebracht te worden. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de uitgangspunten zoals verwoord in het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan, bijvoorbeeld op het gebied van inrichtingseisen, parkeernormen en verkeersveiligheid.

4.8 Geluid

De Wet geluidhinder (Wgh) vormt het juridische kader voor het Nederlandse geluidsbeleid en bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidhinder door wegverkeer, spoorwegverkeer en industrie.

Er is geen spoorlijn en ook geen geluidgezoneerd industrieterrein in Kollum, waardoor voor het bestemmingsplan alleen wegverkeer relevant is. De wet bevat normen voor de maximaal toelaatbare geluidsbelasting op de gevel van een woning. In beginsel bedraagt dit maximaal 48 dB (voorkeursgrenswaarde). Eventueel kan een hogere waarde (maximaal 63 dB) worden vastgesteld indien planologische, economische of stedenbouwkundige aspecten hiertoe aanleiding geven. De gemeente Kollumerland c.a. heeft een Geluidnota waarin een ambitie staat van 40 dB (dit is nu 38 dB) en in de Voorstraat voorkant gevel van 43 dB.

De onderzoekszone van 200 m van de Van Limburg Stirumweg – Tochmalaan – W. Loreweg ligt over de noordelijke delen van het bestemmingsplangebied..

Wijzigingsbevoegdheid Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum

Onderzoek naar wegverkeerslawaaï is nodig indien nieuwe woningen of geluidgevoelige bestemmingen worden toegelaten binnen de onderzoekszone van een weg. De wijzigingsgebieden liggen allen in een 30 km/uur gebied. Dit houdt in dat akoestisch onderzoek in principe niet noodzakelijk is wat betreft het wegverkeer. Vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening is akoestisch onderzoek wel noodzakelijk bij het wijzigen van de gebieden Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en/of Bandalocatie Kollum.

4.9 Luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer (Wm) zijn luchtkwaliteitseisen opgenomen met daarbij behorende regelgeving. Deze wet vervangt het Besluit luchtkwaliteit 2005. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wet milieubeheer geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als:

- er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt;
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal
- Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL);
- een project "niet in betekenende mate" (NIBM) bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

In het kader van het opstellen van een bestemmingsplan moet blijken of het project is aan te merken als een NIBM-project en dus niet zal leiden tot een verslechterde luchtkwaliteit. Een nieuwe functie draagt in principe 'niet in betekenende mate' bij indien aannemelijk is gemaakt dat, als gevolg van uitoefening of toepassing van de functie, de toename van de concentraties in de buitenlucht van zowel zwevende deeltjes (PM10) als stikstofdioxide niet de 3% grens overschrijdt.

Conclusie voor het bestemmingsplan

De extra functies die in het bestemmingsplan via een wijzigingsbevoegdheid mogelijk worden maakt (waaronder ontwikkeling in wijzigingsgebieden Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum), nadert bij lange na niet de 3% grens (1.500 woningen bij één ontsluitingsweg). In dit geval wordt voldaan aan de Wet milieubeheer waardoor geen verdere beoordeling van de luchtkwaliteit noodzakelijk is. Vanuit het aspect luchtkwaliteit is er geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.10 Externe veiligheid

Bij ruimtelijke plannen dient ten aanzien van externe veiligheid naar verschillende aspecten te worden gekeken, namelijk:

- inrichtingen waar activiteiten plaatsvinden die gevolgen hebben voor de externe veiligheid;
- vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen, spoor, water;
- vervoer van gevaarlijke stoffen via leidingen (hogedrukgasleiding NAM).

Bij het aspect externe veiligheid is een tweetal begrippen van belang, te weten: plaatsgebonden risico (grenswaarde) en groepsrisico (oriënterende waarde). De grenswaarde voor het plaatsgebonden risico voor woningen en kwetsbare objecten is gesteld op een niveau van 1×10^{-6} per jaar. Dat wil zeggen dat de kans op een dodelijke situatie door een ongeval met gevaarlijke stoffen op een te bouwen plek maximaal één op een miljoen per jaar mag zijn. Bovendien geldt een inspanningsverplichting voor het groepsrisico (de kans dat een grotere groep mensen bij een dergelijk ongeval is betrokken).

Inrichtingen

Om na te gaan welke risico's spelen in het plangebied is de Risicokaart van de provincie Fryslân geraadpleegd. In het plangebied is een LPG-tankstation gevestigd op het bedrijventerrein aan de Meester Andreaestraat 24. Andere risicovolle inrichtingen zijn niet in of direct in de nabijheid van het plangebied aanwezig. De plaatsgebonden risicocontour van 45 m van het LPG-tankstation is op de verbeelding aangeduid en het vulpunt is op de huidige plek vastgelegd. Voor dit plan gelden tevens de plaatsgebonden risicocontouren van 25 m van de ondergrondse tank en 15 m van de afleverzuil (zie ook verbeelding). Binnen de plaatsgebonden risicocontour dienen geen nieuwe gevoelige bestemmingen mogelijk te worden gemaakt, dus ook geen bedrijfswoningen. De milieuvergunning voor het LPG-tankstation wordt momenteel geactualiseerd. Dit kan te zijner tijd gevolgen hebben voor de omvang van de plaatsgebonden risicocontour in het bestemmingsplan.

Figuur 4.9: LPG-tankstation Meester Andreaestraat 24 te Kollum

Overige risicobronnen

In het plangebied of daar direct omheen zijn geen leidingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen aanwezig. Aan de westzijde van Kollum onder de Tochmalaan is een hoofdaardgas-transportleiding naar het Gasdrukmeet- en regelstation Tochmalaan gelegen (routedeel N-505-33-KR-010), maar deze ligt op meer dan 250 m afstand van het plangebied en heeft geen betekenis voor het bestemmingsplan.

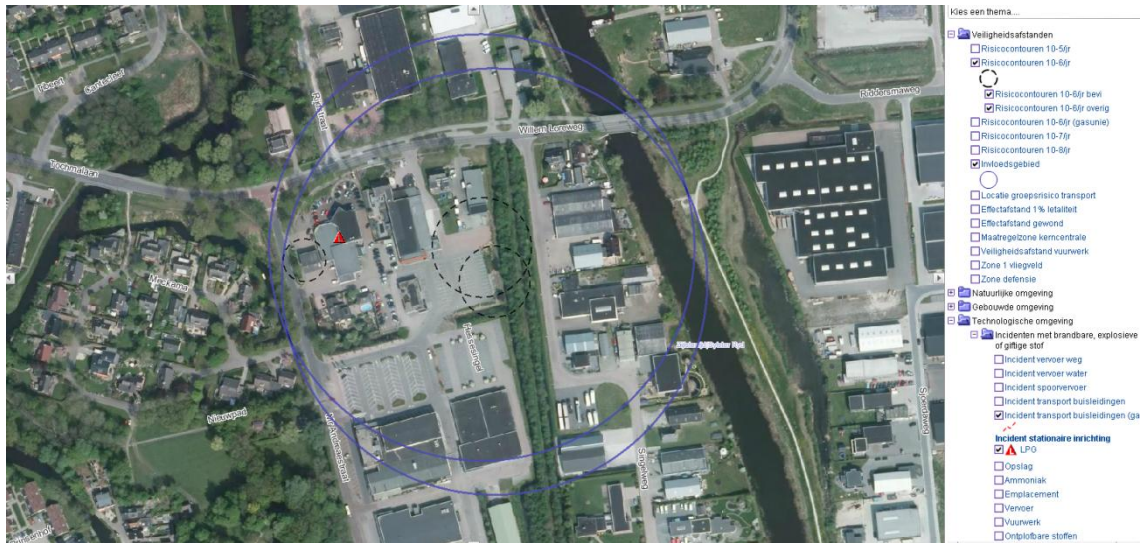
Verantwoording groepsrisico bestemmingsplan Kollum Centrum

De LPG-doorzet van het LPG-tankstation aan de Meester Andreaestraat 24 is in de omgevingsvergunning begrensd tot 1000 m³/jaar. De PR 10-6 contouren van het afleverpunt, het ondergrondse reservoir en het vulpunt bedragen, in het kader van de ruimtelijke ordening, respectievelijk 15 meter, 25 meter en 45 meter. De risicocontouren vallen voor een groot gedeelte over het plangebied (figuur 4.10).

PR

De PR 10-6 contouren van het afleverpunt (de pomp) het ondergrondse reservoir en het vulpunt lopen over het plangebied. De bestemming binnen deze contouren is bedrijventerrein. Binnen de PR 10-6 contouren van het afleverpunt (de pomp) het ondergrondse reservoir zijn geen (beperkt) kwetsbare objecten aanwezig.

De PR 10-6 contour van het vulpunt valt gedeeltelijk over Spijkerman vishandel vof, gelegen aan de Willem Loreweg 6. Voornoemd visverwerkingsbedrijf is, conform Bevi, een beperkt kwetsbaar object. Voor beperkt kwetsbare objecten in bestaande situaties, dat is hier het geval, geldt dat dit toegestaan is. Het bestemmingsplan is hoofdzakelijk conserverend van aard en laat de oprichting van nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten binnen de PR 10-6 contouren niet toe.

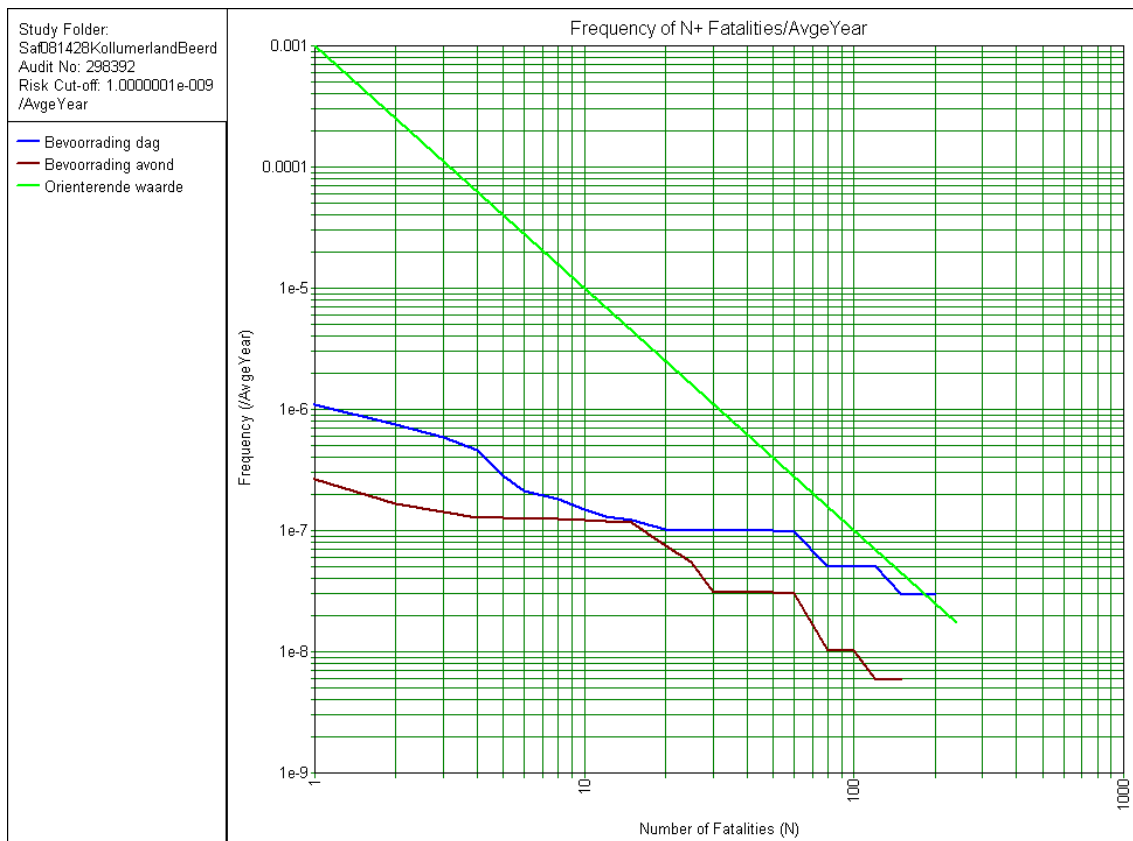

Figuur 4.10: invloedsgebieden (blauwe cirkels) en PR 10-6 contouren (zwarte stippellijn) LPG-tankstation

GR

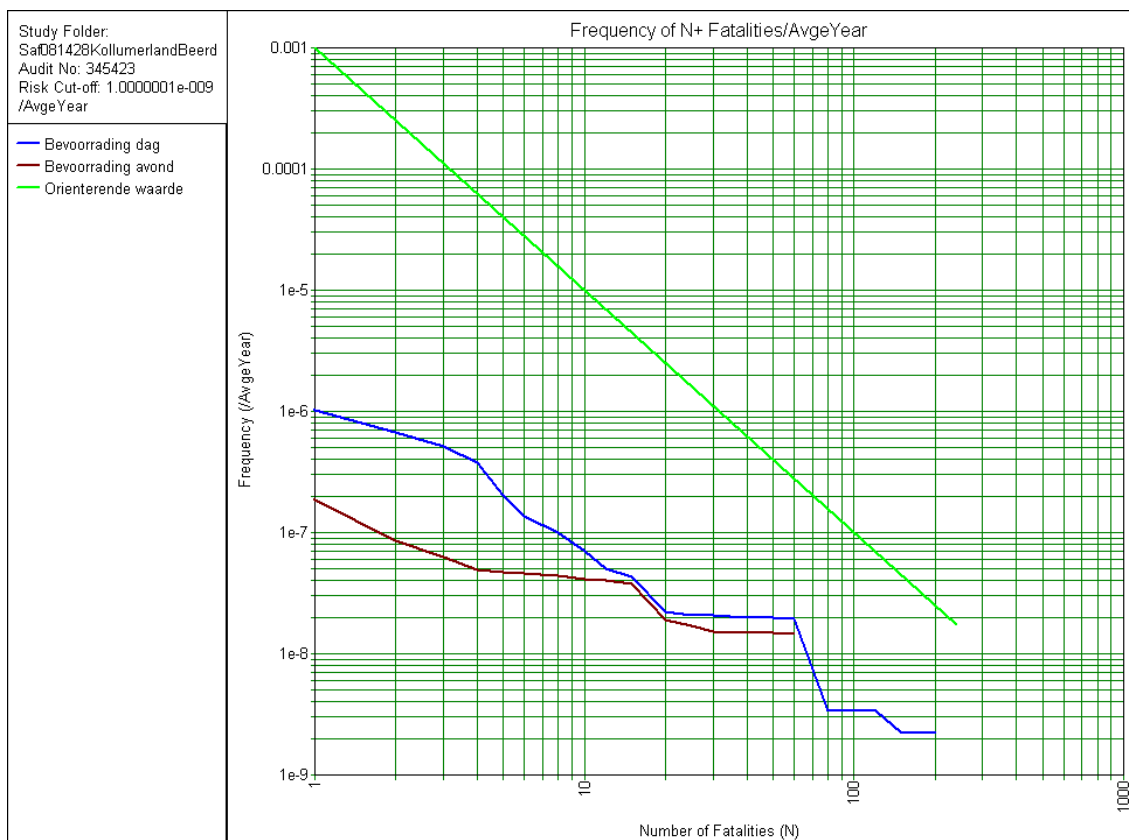
Het plangebied ligt gedeeltelijk binnen de invloedsgebieden van 150 meter gerekend vanaf het LPG-vulpunt en de ondergrondse LPG-tank. Binnen het invloedsgebied van het reservoir en het vulpunt, wat gelegen is over het plangebied, bevinden zich (beperkt) kwetsbare objecten. Het bestemmingsplan veroorzaakt geen toename van het GR.

Door adviesbureau AVIV is op 2 april 2009, project 081428, een GR-berekening (QRA) uitgevoerd. De berekening is gebaseerd op de in de omgevingsvergunning vastgelegde doorzet van kleiner dan 1000 m³/jr. Uit de berekening blijkt, dat het GR de oriëntatiewaarde net overschrijdt (figuur 4.11). In de praktijk wordt het LPG-tankstation bevoorrad door een tankauto die voorzien is van een hittewerende bekleding. Hierdoor neemt het GR af tot minder dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde (figuur 4.12).

Figuur 4.11: GR LPG-tankstation doorzet 1000 m3/jr.

Met de transportsector voor LPG en het toenmalige ministerie van VROM is in 2005 een convenant “LPG-autogas” afgesloten. Belangrijke afspraken uit dit convenant betreffen het toepassen van een verbeterde vulslang en het aanbrengen van een hittewerende bekleding op de tankauto's. Deze maatregelen zijn eind 2010 doorgevoerd.

Figuur 4.12: GR LPG-tankstation doorzet 1000 m³/jr tankauto voorzien van hittewerende bekleding

Verantwoording GR

Toename GR t.o.v. nulsituatie (toekomstige situatie)

Het aantal personen binnen de invloedsgebieden van risicobronnen neemt conform dit bestemmingsplan niet toe. Er is diensgevolge geen toename van het GR.

Maatregelen exploitant ter beperking van het GR

Er zijn geen maatregelen van de exploitant ter beperking van het GR van toepassing. Het betreft hier de periodieke (10 jaarlijkse) actualisatie van het (grotendeels) conserverende bestemmingsplan waar geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, anders dan de ontwikkelingen die reeds in de vigerende plannen mogelijk waren.

Andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling

Niet van toepassing. Het betreft hier de periodieke (10 jaarlijkse) actualisatie van het (grotendeels) conserverende bestemmingsplan waar geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, anders dan de ontwikkelingen die reeds in de vigerende plannen mogelijk waren.

Mogelijkheden tot beperking GR

Niet van toepassing. Het betreft hier de periodieke (10 jaarlijkse) actualisatie van het (grotendeels) conserverende bestemmingsplan waar geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, anders dan de ontwikkelingen die reeds in vigerende plannen mogelijk waren.

Bestrijding en beperking van rampen

De brandweer voorziet geen grote knelpunten ten aanzien van de bestrijding van rampen voor dit bestemmingsplan.

Bereikbaarheid

Het plangebied is op meerdere zijden ontsloten, het plangebied is hierdoor goed bereikbaar.

Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid heeft betrekking op de mogelijkheden voor personen in het invloedsgebied om zichzelf in veiligheid te brengen (of in veiligheid gebracht te worden). Dit is in dit kader specifiek van belang voor de kwetsbare objecten en verminderd zelfredzame personen binnen deze objecten. De in het plangebied aanwezige personen worden als voldoende zelfredzaam geacht.

Nut en noodzaak van de ontwikkeling / Tijdsaspect

Het bestemmingsplan is ouder dan 10 jaar en dient daarom geactualiseerd te worden.

De situatie rondom de transportroute gevaarlijke stoffen en de aardgastransportleidingen zijn op de externe veiligheid aspecten beoordeeld. Zoals hiervoor ook aangegeven, vindt er geen overschrijding plaats van de oriëntatiewaarde voor het GR en zijn er geen knelpunten ten aanzien van de bestrijding van incidenten in dit bestemmingsplan.

Advies Regionale Brandweer

Brandweer Fryslân (de regionale brandweer) is verzocht advies uit te brengen omtrent de externe veiligheid in relatie tot het bestemmingsplan. Het advies is ontvangen en bij de verantwoording van het GR betrokken.

Conclusie

Ondanks maatregelen ter verhoging van de veiligheid kunnen risico's nooit voor 100% worden weggenomen. Met behulp van het uitvoeren van de verantwoordingsplicht voor het groepsrisico en het brandweeradvies, heeft het bevoegd gezag zich uitgesproken over de aanvaardbaarheid van het restrisico.

Met het vaststellen van het plan heeft de gemeenteraad verantwoord, dat het groepsrisico en de daaruit voortvloeiende consequenties voor de zelfredzaamheid en hulpverlening, maatschappelijk aanvaardbaar zijn. Geconcludeerd wordt dat externe veiligheid geen belemmering vormt voor de haalbaarheid van voorliggend plan.

4.11 Bedrijven en milieuzonering

Milieuzonering is een ruimtelijk instrument ter bescherming of vergroting van de woon- en leefkwaliteit. Het instrument bestaat uit het aanbrengen van een ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende (bedrijven) en milieugevoelige functies (bijvoorbeeld woningen, scholen, kinderdagverblijven of verblijfsrecreatie). In het handboek 'Bedrijven en milieuzonering' worden milieuaspecten als geluid, geur, stof en gevaar uitgedrukt in richtlijnafstanden die wenselijk worden geacht tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. De richtlijnafstand is gebaseerd op een minimale afstand tot aaneengesloten woonbebouwing in het omgevingstype, in dit geval 'gemengd gebied'. Het betreffen indicatieve afstanden die bij voorkeur worden aangehouden, er kan gemotiveerd van worden afgeweken als de situatie ter plekke dat toelaat.

Tabel 4.3: richtafstanden ten opzichte van bestaande woningen

Milieucategorie	Richtafstand (meters) tot woningen in	
	rustige woonwijk / rustig buitengebied	gemengd gebied
1	10 m	0 m
2	30 m	10 m
3.1	50 m	30 m
3.2	100 m	50 m
4.1	200 m	100 m
4.2	300 m	200 m

Bedrijventerrein Mr. Andreaestraat

Op het bedrijventerrein zijn bedrijven tot maximaal milieucategorie 3.1 toegestaan, zoals in het vigerend plan mogelijk is. Het gaat hier om een bestaand terrein dat volledig is ingevuld. De dichtstbijzijnde woningen staan aan de Mr. Andreaestraat en de Voorstraat. Het betreft hier een gemengd gebied waar behalve woningen ook verschillende bedrijfsgerelateerde functies op de erven aanwezig zijn. Met het toestaan van maximaal milieucategorie 3.1 op het bedrijventerrein

is sprake van een goede ruimtelijke situatie tussen de bedrijvigheid en de omliggende woningen.

Bedrijfslocatie Voorstraat 32 (Bandalocatie Kollum)

Aan de Voorstraat 32 is in het bestemmingsplan uit 2000 een drukkerij mogelijk gemaakt (milieucategorie 3.1). Dit bedrijf is hier inmiddels niet meer gevestigd. Het omliggende gebied ligt in het aanloopgebied van het centrum van Kollum. Gelet op de omgeving is het niet wenselijk om hier een nieuwe drukkerij te laten vestigen. Daarom is gekozen om de bestemming aan te passen. De opgenomen bedrijfsbestemming voor het perceel Voorstraat 32 biedt ruimte aan bedrijven tot maximaal milieucategorie 2 en de aanduiding drukkerij is niet overgenomen.

Lichte bedrijvigheid aan de Voorstraat 13-15-17

Voor de panden aan de Voorstraat 13-15-17 is een aanvullende bepaling opgenomen dat hier ook bedrijven tot maximaal categorie 2 zijn toegestaan. Dit is gebaseerd op bestaande rechten uit het bestemmingsplan Kollum Kom. Het gaat hier om lichte, kleinschalige vormen van bedrijvigheid (ambachtelijk). Gelet op het feit dat het bestaande rechten zijn en hier sprake is van een gebied met veel functiemenging (aanloopgebied), wordt de aanwezigheid als passend gezien.

Huize Sytzama

In Huize Sytzama wordt bedrijvigheid in de milieucategorie 1 en 2 toegestaan, met als bijbehorende richtafstand 0 respectievelijk 10 meter. Met het toestaan van maximaal categorie 2 ontstaat een ruimtelijke situatie die gelet op de plek van het gebouw en de directe omgeving als passend wordt gezien.

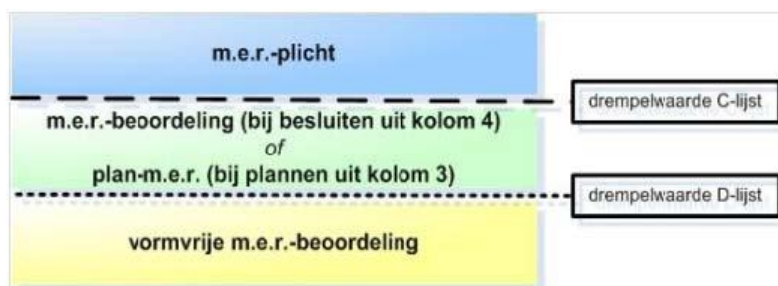
Sporthal en zwembad

De sporthal aan het Maartensplein 2 en het naastgelegen zwembad aan de Willem Lodewijkstraat 47 zijn beiden functies die vanwege m.n. geluid een bepaalde hinder op de omgeving kunnen veroorzaken. Vanuit de VNG handreiking 'Bedrijven en milieuzonering' is op te maken dat gemiddeld genomen uitgegaan wordt van milieucategorie 3.1 voor deze functies. De sporthal is in 1975 gebouwd en al jaren een belangrijke functie voor Kollum. In 2006 zijn rond de sporthal een klein appartementencomplex en een zwembad gerealiseerd. Destijds is met de bouw van de appartementen rekening gehouden met eventuele hinder vanuit de sportvoorziening en is de nabijheid acceptabel bevonden. Bij de motivatie voor het realiseren van het zwembad is tevens afgewogen of hier sprake is van een acceptabele situatie. De locatie naast de sporthal sluit goed aan op de sportieve functie van het gebied. Belangrijk is dat het hier gaat om een klein compact zwem- en instructiebad en de hinder dan ook veel beperkter is dan gemiddeld genomen. De situatie is dan ook als passend bevonden.

4.12 M.e.r.-beoordeling

In het bestemmingsplan is een drietal wijzigingsbevoegdheden opgenomen voor de gebieden Hart van Kollum, Multifunctioneel Centrum Kollum en Bandalocatie Kollum. Indien wijziging van een van deze gebieden plaatsvindt kan de ontwikkeling beschouwd als een stedelijk ontwikkelingsproject zoals is opgenomen in categorie 11.2 van bijlage D van het Besluit m.e.r. Een stedelijk project valt onder een m.e.r.-beoordelingsplicht in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer;
- een aaneengesloten gebied en 2.000 of meer woningen omvat, of;
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer.

Aangezien deze drempelwaarden niet worden overschreden geeft het Besluit milieueffectrapportage aanleiding om een vormvrije m.e.r.-beoordeling uit te voeren. Bij de vormvrije m.e.r.-beoordeling wordt nagegaan of er sprake kan zijn van belangrijke nadelige milieueffecten. Op grond van artikel 2 lid 5 van het Besluit milieueffectrapportage moet het voornemen worden getoetst aan de criteria van Bijlage III van de Europese m.e.r. richtlijn. De criteria van bijlage III van de richtlijn betreffen:

- de kenmerken van de activiteit;
- de plaats waar de activiteit wordt verricht;
- de kenmerken van de gevolgen van de activiteit.

Indien een wijzigingsbevoegdheid wordt toegepast dienen in onderstaande tabel de relevante kenmerken van het plan weergegeven te worden alsmede de belangrijkste effecten die het plan op de omgeving zal veroorzaken. Op basis van de ingevulde tabel en uitgevoerde (milieu)onderzoeken kan bepaald worden of nadere analyse in een MER/m.e.r.-beoordeling noodzakelijk wordt geacht.

Tabel 4.4: vormvrije m.e.r.-beoordeling

Projectnaam	
Kenmerken van de projecten	
Omvang van het project (relatie met drempel D lijst)	
Cumulatie met andere projecten	
Gebruik natuurlijke hulpbronnen	
Productie afvalstoffen	
Verontreiniging en hinder	
Risico voor ongevallen	
Plaats van de projecten	
Bestaande grondgebruik	
Rijkdom aan en kwaliteit en regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen van het gebied	
Opnamevermogen milieu met aandacht voor wetlands, kustgebieden, berg- en bosgebieden, reservaten en natuurparken, H/V richtlijngebieden, gebieden waar milieunormen worden overschreden, gebieden met hoge bevolkingdichtheid, landschappelijk historisch cultureel of archeologische gebieden van belang.	
Kenmerken van het potentiële effect	
Bereik van het effect (geografisch en grootte getroffen bevolking)	
Grensoverschrijdend karakter	
Orde van grootte en complexiteit effect	
Waarschijnlijkheid effect	
Duur, frequentie en omkeerbaarheid effect	

5 Juridische planopzet

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de juridisch-technische opbouw van de regels en de verbeelding van het bestemmingsplan. Het hoofdstuk is te beschouwen als een leeswijzer voor de regels en de verbeelding. In dit hoofdstuk wordt de hoofdlijn van het bestemmingsplan weergegeven, daarnaast wordt ingaan op de verschillende bestemmingen en overige regelingen, zoals die zijn neergelegd in de regels.

Onderdelen van het bestemmingsplan

Het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de verbeelding en planregels. De regels en de verbeelding vormen tezamen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. De opbouw van de regels en de te gebruiken hoofdgroepbestemmingen op de verbeelding zijn vastgelegd in de RO Standaarden 2012. De regels kennen de volgende hoofdstukindeling:

Verbeelding: De verbeelding heeft een ondersteunende rol voor toepassing van de regels alsmede de functie van visualisering van de bestemmingen. Op de verbeelding hebben alle gronden binnen het plangebied een bestemming gekregen. Binnen een bestemming kunnen nadere aanduidingen zijn aangegeven.

Regels: De regels bevatten het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van de gronden, bepalingen omtrent de toegelaten bebouwing, regelingen betreffende het gebruik van aanwezige en/of op te richten bouwwerken. De regels zijn onderverdeeld in meerdere hoofdstukken. Per hoofdstuk zullen de bepalingen worden beschreven.

Toelichting: De toelichting heeft géén bindende werking; de toelichting maakt juridisch ook geen onderdeel uit van het bestemmingsplan, maar heeft wel een belangrijke functie bij de weergave en onderbouwing van het plan en ook bij de uitleg van bepaalde bestemmingen en regels.

5.2 Plansystematiek

In voorgaande hoofdstukken is een analyse van het plangebied en de diverse beleidskaders beschreven. Ook zijn de omgevingsaspecten aan bod gekomen. Dit alles tezamen geeft uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan. Sommige in algemene zin, andere meer locatie- of functiespecifiek. Bij het toekennen van de bestemmingen zijn de volgende zaken van invloed geweest:

- rechten en plichten uit de vigerende bestemmingsplannen en verleende vergunningen;
- actuele wet- en regelgeving
- actueel beleid van Rijk, provincie en gemeente;
- huidige situatie;
- recente vergelijkbare bestemmingsplannen in de gemeente;
- de hoofdgroepen uit de RO Standaarden 2012.

Begrip “bestaand”

In de regels wordt veelvuldig verwezen naar de bestaande situatie. Het betreft de vergunde (legale) situatie op het moment van inwerkingtreding van dit plan. Dit betekent dat het begrip “bestaand” niet tot doel heeft illegaal gebruik en/of bouwen te legaliseren. De bestaande situatie kan door de gemeente worden bepaald uit de gedane inventarisatie en uit gevel- en luchtfoto's vanwaar op schaal de bouwwerken kunnen worden herleid. Daarnaast hanteert de gemeente het bouwvergunningenarchief (omgevingsvergunningenarchief voor het bouwen), waarin alle bouwvergunningen/omgevingsvergunningen zijn opgeslagen.

Vanuit die gegevens kunnen de afmetingen van bouwwerken worden bepaald. Ook de WOZ-aanslag legt jaarlijks de perceelgegevens vast. Tot slot is er nog het archief van de milieugegevens. Deze hele optelsom aan gegevens biedt een volledige en rechtszekere garantie om op een juiste wijze invulling te geven aan het begrip “bestaand”. Het begrip “bestaand” regelt die situatie die afwijkt van de algemene planuitgangspunten. Het begrip waarborgt dat een bouwwerk met eenzelfde maatvoering op dezelfde plek vervangen mag worden. Voorkomen wordt dat afwijkende maar legale (vergunde) bouwwerken onder de werking van het overgangsrecht komen.

Additionele voorzieningen

In het plan zijn de al dan niet in directe relatie met een bestemming staande voorzieningen, zoals ondergrondse leidingen, verhardingen, bermen, geluidswerende voorzieningen, centrale installaties ten behoeve van de energievoorziening, voorzieningen ten behoeve van de waterbeheersing in de vorm van watergangen, duikers, waterkeringen en dergelijke bij de bestemming inbegrepen zonder dat dit uitdrukkelijk is vermeld. In het plan zijn wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Kenmerk van een wijzigingsbevoegdheid is dat hieraan door het dagelijks bestuur medewerking kan worden verleend. Er is daarmee geen sprake van een verplichting tot realisatie.

Wijzigingsbevoegdheid

In de wijzigingsbevoegdheden die in het plan zijn opgenomen, zijn voorwaarden opgenomen. Aan deze voorwaarden moet zijn voldaan voordat de wijzigingsbevoegdheid kan worden toegepast. Ook moet bij het wijzigingsplan voldaan zijn aan de wettelijke verplichtingen. Dit houdt in dat onder meer aandacht moet worden besteed aan diverse milieuaspecten, zoals aspecten met betrekking tot archeologie, ecologie, geluidhinder, externe veiligheid, bodemonderzoek en hinder van bedrijvigheid. Indien uit de verrichte (bureau)onderzoeken is gebleken dat er geen belemmeringen in het wijzigingsgebied aanwezig zijn, wordt het wijzigingsplan uitvoerbaar geacht. Voor een deel kan worden geput uit de informatie van het moederplan, al kan het voorkomen dat wet- en regelgeving op het moment van het opstellen van het wijzigingsplan is veranderd. Om deze reden blijven de onderzoekverplichtingen gelden. In sommige gevallen zal een (aanvullend) onderzoek moeten worden uitgevoerd, voordat de uitvoerbaarheid van het wijzigingsplan kan worden vastgesteld. Ook moet de economische uitvoerbaarheid van het wijzigingsplan zijn aangetoond in het kader van het verplichte kostenverhaal op grond van afdeling 6.4 Wro Grondexploitatie. Bovendien doorloopt een wijzigingsplan een wettelijke procedure die de mogelijkheid biedt bedenkingen aan het bevoegd gezag kenbaar te maken.

5.3 De bestemmingen

Hier is per artikel een toelichting geboden bij de gekozen bestemmingen en de meer algemene regels die opgenomen zijn in dit bestemmingsplan.

In dit bestemmingsplan komen de volgende bestemmingen voor:

- Bedrijf
- Bedrijventerrein
- Centrum
- Gemengd
- Groen
- Maatschappelijk
- Sport
- Tuin – 1
- Tuin – 2
- Verkeer
- Water
- Wonen – 1
- Wonen – 2
- Wonen – 3
- Waarde – Archeologie 1
- Waarde – Beschermd dorpsgezicht

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken. Per hoofdstuk zullen de diverse regels artikelsgewijs worden besproken.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit zijn de inleidende bepalingen van de regels.

- Artikel 1: Begrippen

Geeft de betekenis van een aantal in de regels voorkomende begrippen. Hierdoor wordt de interpretatie van de begrippen vastgelegd, waardoor de duidelijkheid wordt vergroot.

- Artikel 2: Wijze van meten

Geeft aan hoe bepaalde maten dienen te worden berekend.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Deze artikelen bevatten de regels die direct verband houden met de op de verbeelding aangegeven bestemmingen. Per bestemming en per artikel geldt in de meeste gevallen het volgende stramien:

- a. een beschrijving van de bestemming;
- b. de bouwregels: regels omtrent hoogte, bebouwingsdichtheid enz. De bouwregels geven aan welke bouwwerken mogen worden opgericht.
- c. (eventueel) een afwijkingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders met betrekking tot bouwregels;
- d. (eventueel) een omschrijving van de specifieke gebruiksregels;
- e. (eventueel) een afwijkingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders met betrekking tot gebruiksregels;

De aanduidingen zijn op de verbeelding met een lettercode aangegeven, die in de regels terug zijn te vinden.

- Artikel 3: Bedrijf

De bestemming 'Bedrijf' is opgenomen voor het voormalig drukkerijbedrijf aan de Voorstraat 32. Met een bouwvlak zijn de contouren van de huidige bebouwing vastgelegd. De bedrijfsbestemming maakt bedrijven van maximaal milieucategorie 2 mogelijk. Dit kan worden gewijzigd naar een gemengde bestemming of een woonbestemming.

- Artikel 4: Bedrijventerrein

Deze bestemming heeft betrekking op het bedrijventerrein aan de Mr. Andreaestraat. Gebouwen zijn uitsluitend toegestaan binnen het bouwvlak. Op het bedrijventerrein is de plek van de gebouwen niet verder vastgelegd. Bedrijven van maximaal milieucategorie 3.1 zijn hier toegestaan. Binnen de bestemming is de inrichting als parkeerplaats, weg of groenvoorziening tevens mogelijk. De bestaande bedrijfswoningen zijn toegestaan. Na een afwijkingsbesluit is eventueel een nieuwe bedrijfswoning per bedrijf toegestaan, mits daar een bedrijfseconomische noodzaak voor bestaat.

De bestemming staat bestaande detailhandel toe voor vestigingen die groter zijn dan 500 m² vvo, uitsluitend op gronden ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel grootschalig'. Detailhandel in volumineuze goederen is niet toegestaan, uitgezonderd de autodealer aan de Mr. Andreaestraat 24 en de Welkoop aan de Mr Andreaestraat 14A. Ook is ambulante handel en zijn evenementen toegestaan. Middels binnenplanse afwijking is een horecamogelijkheid toegestaan.

Het vulpunt voor het aanwezige LPG-tankstation is op de kaart vastgelegd. De plaatsgebonden risicocontouren rond het vulpunt, de ondergrondse tank en de afleverzuil zijn als veiligheidszone – lpg weergegeven op de kaart. Hierbinnen zijn geen nieuwe kwetsbare bestemmingen toegestaan, zoals een bedrijfswoning.

- Artikel 5: Centrum

Het kernwinkelgebied van Kollum zoals in de Detailhandelsstructuurvisie is aangeduid, is als uitgangspunt gehanteerd voor de toewijzing van de bestemming Centrum. De bestemming Centrum komt nagenoeg alleen voor langs de Voorstraat en staat een functiemenging toe van wonen op de verdieping, detailhandel, dienstverlening en beroep en bedrijf aan huis. Ook zijn de aanwezige horecavestigingen en een discotheek op de huidige plek toegestaan. Nieuwe horecavestigingen zijn onder afweging door B&W middels een afwijking toe te staan.

Om het functioneren van de Voorstraat als winkelstraat te benadrukken, is het wonen op de begane grond niet met recht toegestaan, op de bestaande situaties na. Om langdurige leegstand van een winkelpand te voorkomen kan van deze bepaling door B&W worden afgeweken om alsnog wonen op de begane grond toe te staan.

- Artikel 6: Gemengd

De aanloopgebieden naar het centrum toe zijn zoveel als mogelijk in één bestemming Gemengd opgenomen. De contouren uit de Detailhandelsvisie en de perceelsgrenzen zijn leidend geweest om na te gaan of het perceel bij het centrum hoort, bij het aanloopgebied of er buiten ligt. Met de bestemming Gemengd is gestreefd naar een menging aan functies van wonen, maatschappelijke voorzieningen, dienstverlening, kantoren. Wonen is hierin wel de hoofdfunctie. De belangrijkste verschillen met Centrum zit in het toestaan van detailhandel en wonen. Waar in Centrum detailhandel overal is toegestaan, is in Gemengd alleen detailhandel op de locaties toegestaan waar dit nu ook al mogelijk is. Middels een aanduiding 'detailhandel' is dit op de verbeelding weergegeven. De woonfunctie is binnen de gemengde bestemming zowel op de verdieping als op de begane grond toegestaan.

Voor de panden aan de Voorstraat 13-15-17 is een aanvullende bepaling opgenomen dat hier ook bedrijven tot maximaal categorie 2 zijn toegestaan. Dit is gebaseerd op bestaande rechten uit het bestemmingsplan Kollum Kom.

De in het aanloopgebied aanwezige horeca (o.a. aan de Kerkstraat 1-3) is net als in Centrum op de bestaande locatie aangeduid. De uitbreiding van detailhandel en horeca is niet toegestaan om zo te voorkomen dat de vestiging van winkels in de gemengde gebieden leegstand in de Voorstraat veroorzaakt.

- Artikel 7: Groen

De bestemming 'Groen' beperkt zich tot de belangrijke groenstructuren in het plangebied. Het gaat dan om de groene oevers lang de Rijd, het grasveld aan de Willem Lodewijkstraat en de groenstrook aan de oostzijde van het bedrijventerrein Mr. Andreaestraat. Ook de groene omzoming rond Huize Sytzama is als zodanig bestemd.

Binnen de groenbestemming zijn ook speelvoorzieningen, nutsvoorzieningen en water mogelijk. Groenstroken langs wegen of op een parkeerterrein zijn ondergebracht in de verkeersbestemming.

Verkoop snippergroen

De gemeente Kollumerland c.a. biedt de mogelijkheid groenstroken en restgronden van de gemeente te kopen of te huren. In het plan is hier rekening mee gehouden door een wijzigingsbevoegdheid op te nemen om de bestemmingen Groen en Verkeer te kunnen wijzigen in 'Tuin' en 'Wonen'.

- Artikel 8: Maatschappelijk

Het woonzorgcomplex Meckama State heeft in het huidige bestemmingsplan de bestemming WO Wooncentrum. In het Meckamastate worden verschillende maatschappelijke diensten aangeboden voor bewoners van de appartementen en de omgeving. Het huidige gebruik en de tegenwoordige terminologie is de reden om hier een maatschappelijke bestemming op te leggen.

Behalve het MeckamaState zijn ook de basisscholen (Koningin Julianaschool en de Professor Casimirschool) onder de bestemming Maatschappelijk geschaard. Verder zijn in het plangebied twee kerken als Maatschappelijk bestemd. De begraafplaats is specifiek aangeduid.

- Artikel 9: Sport

De bestemming Sport is opgenomen voor de sporthal en het zwembad. Hierbinnen is aan de bestemming ondergeschikte horeca toegestaan.

- Artikel 10: Tuin

Vanwege de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, 2008) is het bouwen van bouwwerken rond de woning gekoppeld aan de begrippen achtererf en voorerf. Het voorerf en zijerf komt overeen met wat als tuin is bestemd.

Vanwege de aard van de bestemming zijn de bouw mogelijkheden beperkt.

- Artikel 11: Verkeer

De wegstructuur binnen het plangebied is aangegeven met de bestemming 'Verkeer'. Ook parkeerterreinen zijn binnen de verkeersbestemming gelegen. Aangezien de wegen in het plangebied een 30 km/ uur regime bezitten, is verder geen onderscheid gemaakt in een verkeersfunctie en een verblijfsfunctie. Markten en evenementen zijn tevens in de bestemming verkeer toegestaan.

Ook hier geldt de wijzigingsbevoegdheid in verband met de verkoop van snippergroen.

- Artikel 12: Water

De Rijd / Trekvaart is vastgelegd in de bestemming 'Water'. Het overige water is voorzien in de regelingen van de overige bestemmingen.

- Artikelen 13, 14 en 15: Wonen – 1, Wonen – 2 en Wonen – 3

Bij de woonbestemming is onderscheid gemaakt in de grondgebonden woningen (Wonen – 1 en Wonen – 2) en de gestapelde woningen (Wonen – 3). De nummering is afgestemd op de gebruikte woonbestemmingen in de gemeente.

De woning dient in een bouwvlak te worden gebouwd, met dien verstande dat de voorgevel in de voorste bouwgrans dient te worden gebouwd. Hiermee wordt de positie van de gevels vastgelegd. Voor ondergeschikte bebouwing op het erf zijn regels gesteld aan de omvang, hoogte en positie.

Behalve de woonfunctie is een beroep- of bedrijf aan huis toegestaan tot een maximum van 50% ofwel 45 m². Zo blijft het ondergeschikt aan de woonfunctie. Bij de regels is een 'Lijst van toegestane beroepen en bedrijven aan huis' opgenomen. In deze lijst zijn categorieën genoemd, zoals 'medische beroepen', 'kledingmakerij' en 'dienstverlening'. Bij toetsing dient te worden beoordeeld of een beroep of bedrijf aan huis valt onder één (of meerdere) van de genoemde categorieën. Ter verduidelijking zijn bij elke categorie enkele voorbeelden genoemd. Dit is een niet-limitatieve opsomming, waarbij ook andere beroepen of bedrijven denkbaar zijn, mits deze vallen onder de benoemde categorieën. In de regeling is een afwijkmogelijkheid opgenomen voor het kunnen toestaan van een beroep of bedrijf aan huis welke niet valt onder de genoemde categorieën, maar gelet op de aard en omvang als passend in de woonomgeving is bevonden.

Voor Wonen – 3 is aanvullend toegestaan het gebruik als ontmoetingsruimte en praktijkruimte. Binnen het bouwvlak is het bestaande aantal woningen toegestaan.

- Artikel 16: Waarde – Archeologie 1

Ten behoeve van de bescherming van potentieel aanwezige archeologische waarden is de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 1' in het bestemmingsplan opgenomen. 'Waarde – Archeologie 1' is een regeling ter bescherming van het historisch centrum van Kollum, het archeologisch monument AMK terrein. Hier geldt dat bodemingrepen kleiner dan 100 m² en niet dieper dan 30 cm vrijgesteld zijn van het archeologisch beschermingsregime.

Voor de norm van 100 m² is gekozen om meerdere redenen. Om te beginnen geeft de wet archeologische monumentenzorg (art 41a) een ondergrens van 100m² aan. Ten tweede is bij de gemeente gebleken dat een minimumoppervlakte van 50 m² te snel wordt bereikt in de kernen, wat veel beperkingen oplegt. In de nieuwe bestemmingsplannen, zoals Burum en Munnekezijl is zodoende de oppervlakte van 100m² gehanteerd. Daar komt bij dat de gemeente door RAAP een gemeentebreed onderzoek heeft laten uitvoeren naar de archeologische verwachting. Dit onderzoek geeft voldoende aanleiding om een ondergrens van 100 m² te hanteren. De gemeente wil geen onnodige beperking voor de inwoners en ziet geen aanleiding strikter te gaan dan het wettelijke minimum. Bovendien geldt naast het oppervlak ook de dieptebeperking van 30 cm.

- Artikel 17: Waarde – Beschermd dorpsgezicht

De dubbelbestemming Waarde – Beschermd dorpsgezicht is in het bestemmingsplan opgenomen om regelingen op te nemen gericht op het beschermd dorpsgezicht. Het centrum van Kollum is in 1980 aangewezen als beschermd dorpsgezicht (in de zin van artikel 20 Monumentenwet). De bescherming was tot op heden geregeld in het bestemmingsplan Kollum Kom uit 1982 door een samenhangend geheel van specifieke bestemmingen, bouwaanduidingen op de plankaart, wegprofielen, een parcelleringskaart (vastleggen parcellering) en een gevelwandenkaart (vastleggen gevelindeling, materiaal, kapvorm en richting). Het beschermd dorpsgezicht omvat het gebied rondom de Voorstraat en de Wester- en Oosterdiepswal. Bij het afbakenen van het beschermde gebied is uitgegaan van de middeleeuwse structuur -Voorstraat en de Diepswallen-, monumentale historische gebouwen -Maartenskerk, Gemeentehuis, Armhuis- en de bij de bebouwing van Voorstraat en Ooster- en Westerdiepswal behorende achterterreinen.

Voorop dient te worden gesteld dat een bescherming ex artikel 20 van de Monumentenwet geen bevestiging van de gegeven situatie inhoudt, maar dat het gaat om het scheppen van een kader, waarbinnen een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is met behoud van de karakteristieke waarde van Kollum. Voor de bepaling daarvan levert de toelichting op de aanwijzing uit 1980 het basismateriaal.

In het vigerende bestemmingsplan is voor alle panden individueel de goothoogte, dakvorm, dakhelling, gevelindeling, materiaaltoepassing en kleurgebruik vastgelegd. Ook is verplicht om te bouwen conform de kadastrale parcellering, zodat de bebouwing qua uiterlijke vormgeving en ruimtelijke indeling, perceelsgewijze een zelfstandige eenheid vormt.

Voor het nieuwe bestemmingsplan is een iets andere aanpak gekozen. Het stratenpatroon binnen het beschermd dorpsgezicht is door de verkeersbestemming vastgelegd. Ook de openbare stegen in het gebied hebben de verkeersbestemming gekregen. Zo blijven deze stegen ook gevrijwaard van bebouwing. En doordat de voorgevel in de voorste bouwgrans dient te worden gebouwd, kan het straatbeeld ook niet veranderen door teruglegging van de voorgevel. Hiermee is het ruimtelijk samenhangende en historisch waardevolle stratenpatroon vastgelegd. Aanvullend zijn de bestaande goot- en bouwhoogtes vastgelegd in het bestemmingsplan.

Het strikt vastleggen van de gevelindeling, materiaaltoepassing en kleurgebruik zal niet in het bestemmingsplan worden geregeld. De gemeente is hiervoor bezig met een actualisatie van de Welstandsnota en voert een uitgebreide inventarisatie van karakteristieke en beeldbepalende panden uit. In plaats van een algehele regeling is een regeling gericht op het individuele pand/hoofdgebouw ontstaan.

Ter indicatie is het symbool 'monument' voor alle rijksmonumenten op de verbeelding opgenomen. Er is geen koppeling met een regeling in het bestemmingsplan gemaakt, omdat los hiervan het wettelijk kader voor de bescherming van rijksmonumenten, de Monumentenwet is.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Deze artikelen bevatten algemene regels die op de bestemmingen van toepassing zijn. Zaken die niet per bestemming kunnen worden geregeld zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

- Artikel 18: Anti-dubbeltelregel

Dit artikel bevat de anti-dubbeltelbepaling.

- Artikel 19: Algemene bouwregels

Hierin is een algemene regeling opgenomen voor afwijkende (bestaande) maten en afstanden.

- Artikel 20: Algemene gebruiksregels

Hierin is in algemene zin aangegeven welk gebruik als strijdig gebruik wordt gezien. Dit betreft het gebruik als kampeerplaats en het gebruik als seksinrichting.

- Artikel 21: Algemene aanduidingsregels

Veiligheidszone – lpg

In dit artikel is de regeling opgenomen voor de aanduiding 'veiligheidszone – lpg'. Binnen de gebiedsaanduiding mogen geen kwetsbare objecten of beperkt kwetsbare objecten (zoals woningen) worden gebouwd. Dit ten behoeve van het tegengaan van een te hoog veiligheidsrisico van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten vanwege de lpg-vulpuntinstallatie.

De huidige plaatsgebonden risicocontouren van de afleverzuil, het vulpunt en de opslagtank zijn benut voor het opnemen van de aanduidingen op de verbeelding. Om in de toekomst te kunnen anticiperen op een kleinere plaatsgebonden risicocontour is in de regels een afwijkingsbevoegdheid opgenomen om (beperkt) kwetsbare objecten alsnog toe te staan binnen het aanduidingsgebied. Dit kan en mag alleen wanneer de aanwezige risicocontour kleiner is geworden en daarmee voldaan kan worden aan de toepasselijke grenswaarden voor het risico en risicoafstanden ten aanzien van kwetsbare objecten. Wanneer het bedrijf besluit de verkoop van LPG te beëindigen, kunnen de aanduidingen worden verwijderd.

Vrijwaringszone – radar grondstation Burum

De vrijwaringszone geldt voor het hele plangebied en is opgenomen om verstoring van het radarzicht van het grondstation Burum door hoge gebouwen te voorkomen. Nieuwe bouwwerken hoger dan 7 m dienen te worden onderzocht op de verstoring van de ontvangst van het grondstation.

- Artikel 22: Algemene afwijkingsregels

In dit artikel is een aantal afwijkingsmogelijkheden opgenomen voor kleine afwijkingen van vastgelegde maatvoeringen.

- Artikel 23: Algemene wijzigingsregels

In de Algemene wijzigingsregels wordt de mogelijkheid geboden het plan op ondergeschikte delen te wijzigen als daar in de uitvoeringsfase behoefte aan blijkt te bestaan.

Tevens zijn de wijzigingsbevoegdheden voor een tweetal zogenaamde wijzigingsgebieden opgenomen. Deze gebieden zijn op de verbeelding aangegeven.

- Artikel 24: Algemene procedureregels

De te volgen procedure bij het gebruik maken van nadere eisen, afwijkingsregels en wijzigingsbevoegdheden is hier benoemd.

- Artikel 25: Overige regels

In dit artikel zijn enkele regels opgenomen die de afstemming regelen van dit bestemmingsplan ten opzichte van de APV, waterschapsbelangen en de Ontgrondingenverordening van de provincie Friesland.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Dit hoofdstuk bevat de laatste bepalingen van de bestemmingsregels. Het betreft de volgende artikelen:

- Artikel 26: Overgangsrecht
- Artikel 27: Slotregel

6 Economische uitvoerbaarheid

Ingevolge artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dient er in het kader van het bestemmingsplan een onderzoek te worden gedaan naar de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan

Het bestemmingsplan Kollum Centrum heeft hoofdzakelijk een conserverend karakter. De rechten en plichten uit de huidige bestemmingen zijn geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de huidige wet- en regelgeving. De economische uitvoerbaarheid is gewaarborgd.

7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

7.1 Overleg

Ingevolge artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) plegen burgemeester en wethouders overleg met besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Het voorontwerp van het bestemmingsplan Kollum Centrum is in dit kader aan de diverse overleginstanties verzonden. De ingekomen reacties zijn beschreven in de Nota van inspraak en overleg (zie bijlagen). De reacties van de Brandweer en de Provincie Friesland hebben geleid tot aanvulling of wijziging van het bestemmingsplan.

Brandweer Fryslân

De Brandweer Fryslân geeft in haar advies aan hoe de veiligheidssituatie geoptimaliseerd kan worden. In de eerste plaats dient er een verantwoording van het groepsrisico opgesteld te worden, waarin de in dit advies genoemde aspecten dienen te worden meegenomen.

Reactie: op dit moment wordt een verantwoording van het groepsrisico opgesteld door Bureau Externe Veiligheid.

Op de verbeelding is de aanduiding “veiligheidszone – lpg” opgenomen, waarbinnen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten zijn uitgesloten, maar middels binnenplanse afwijking kan hiervan worden afgeweken. Dit is echter niet conform Besluit externe veiligheid inrichtingen, er wordt verzocht de planregels aan te passen ten aanzien van de toelaatbaarheid van (beperkt) kwetsbare objecten binnen de veiligheidszone – LPG.

Reactie: De binnenplanse afwijking is opgenomen om af te wijken van de opgenomen aanduiding in het bestemmingsplan. De formulering van de afwijking is zodanig dat de afwijking alleen mag plaatsvinden mits wordt voldaan aan de veiligheidsnormen uit het Bevi en is dan ook niet in strijd met dit besluit. Deze reactie leidt niet tot wijziging van het bestemmingsplan.

Ten aanzien van de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid van personen binnen dit plangebied wordt geconcludeerd dat deze aspecten niet leiden tot knelpunten of aandachtspunten. Geadviseerd wordt om te borgen dat er geen nieuwe objecten voor verminderd zelfredzame personen worden toegestaan binnen het invloedsgebied van de risicobron. En te voorkomen dat er een (grote) toename van personen wordt mogelijk gemaakt binnen het invloedsgebied van het LPG tankstation.

Reactie: Deze reactie wordt overeenkomstig het advies verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan.

7.2 Inspraak

Het bestemmingsplan heeft voor zes weken ter inzage gelegen voor inspraak. De ingekomen inspraakreacties zijn opgenomen in de Nota inspraak en overleg (zie bijlagen). De reacties hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

7.3 Ambtshalve wijzigingen 1

De volgende ambtshalve wijzigingen zijn doorgevoerd:

1. Aanpassingen zoals aangegeven in het collegebesluit van 29 april 2013;
2. Wijzigingen plangrens en bouwvlak op Gerrit Bleekerstraat 1 en 3 overeenkomstig collegebesluit van 2 juli 2013;

3. Opnemen B&B in Westerdiepswal 5 (24 juni 2013 vergunning verleend) en gastenverblijf in Voorstraat 112 (bestaande situatie);
4. Aanpassen grenzen bestemming Water en Groen rondom het eiland in kader van Uitvoeringsdocument Kollum Watersport – Ligplaatsen fase 1, versie 28 mei 2013;
5. Aanpassen lijst beroepen en bedrijven aan huis, zodat de planregels en de lijst goed op elkaar aansluiten;
6. Gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - radar grondstation Burum' opgenomen;
7. Ondergeschikte en tekstuele wijzigingen.

7.4 Zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

Het ontwerp bestemmingsplan 'Kollum Centrum' heeft vanaf donderdag 15 augustus 2013 voor zes weken ter inzage gelegen. In deze periode is één zienswijze ingediend, binnen de gestelde termijn ontvangen en ontvankelijk. In de reactienota zienswijzen bestemmingsplan Kollum Centrum (zie bijlage x) is een samenvatting van de zienswijze gegeven met de gemeentelijke reactie daarop. De zienswijze is vervolgens bij de besluitvorming in het kader van de vaststelling door de gemeenteraad betrokken.

Ook zijn in de reactienota enkele ambtshalve wijzigingen genoemd die bij de vaststelling door de gemeenteraad zijn betrokken. Volledigheidshalve wordt verwezen naar bijlage 10.

7.5 Gewijzigd vastgesteld

Op 12 december 2013 is het bestemmingsplan Kollum Centrum door de gemeenteraad gewijzigd vastgesteld. Het bestemmingsplan is gewijzigd vastgesteld, dat wil zeggen dat er in het plan wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen. De wijzigingen hebben betrekking op de wijzigingen voorgesteld in de 'Reactienota zienswijzen bestemmingsplan Kollum Centrum' (zie bijlage 10).

Ook is bij de vaststelling een amendement ingediend. Dit amendement heeft geleid tot de volgende aanpassing:

- Regels, Artikel 5 Centrum. Onder 5.1 a Verwijderen van "... met een verkoopvloeroppervlak tot maximaal 500 m² en ...";
- Toelichting, paragraaf 3.4 Structuurvisie Detailhandel Kollumerland, 4^e zin onder kopje 'Centrumgebied Voorstraat' Verwijderen van: "... tot een maximum van 500 m² verkoopvloeroppervlak per vestiging ...".

Het bestemmingsplan ligt met ingang van 23 januari 2014 voor een periode van zes weken voor een ieder ter inzage. Gedurende de ter inzage termijn kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Na de beroepstermijn treedt het bestemmingsplan in werking, tenzij conform artikel 8.4 Wet ruimtelijke ordening een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State.

Bijlage 1

Beeldkwaliteitsplan Hart van Kollum

Beeldkwaliteitsplan

Hart van Kollum

Verantwoording

Titel Hart van Kollum
Subtitel Beeldkwaliteitsplan
Projectnummer 322815
Datum 30 november 2012

Auteur(s) E. Jonkers
E- mailadres Elvira.Jonkers@grontmij.nl, Arjen.Luinenburg@grontmij.nl

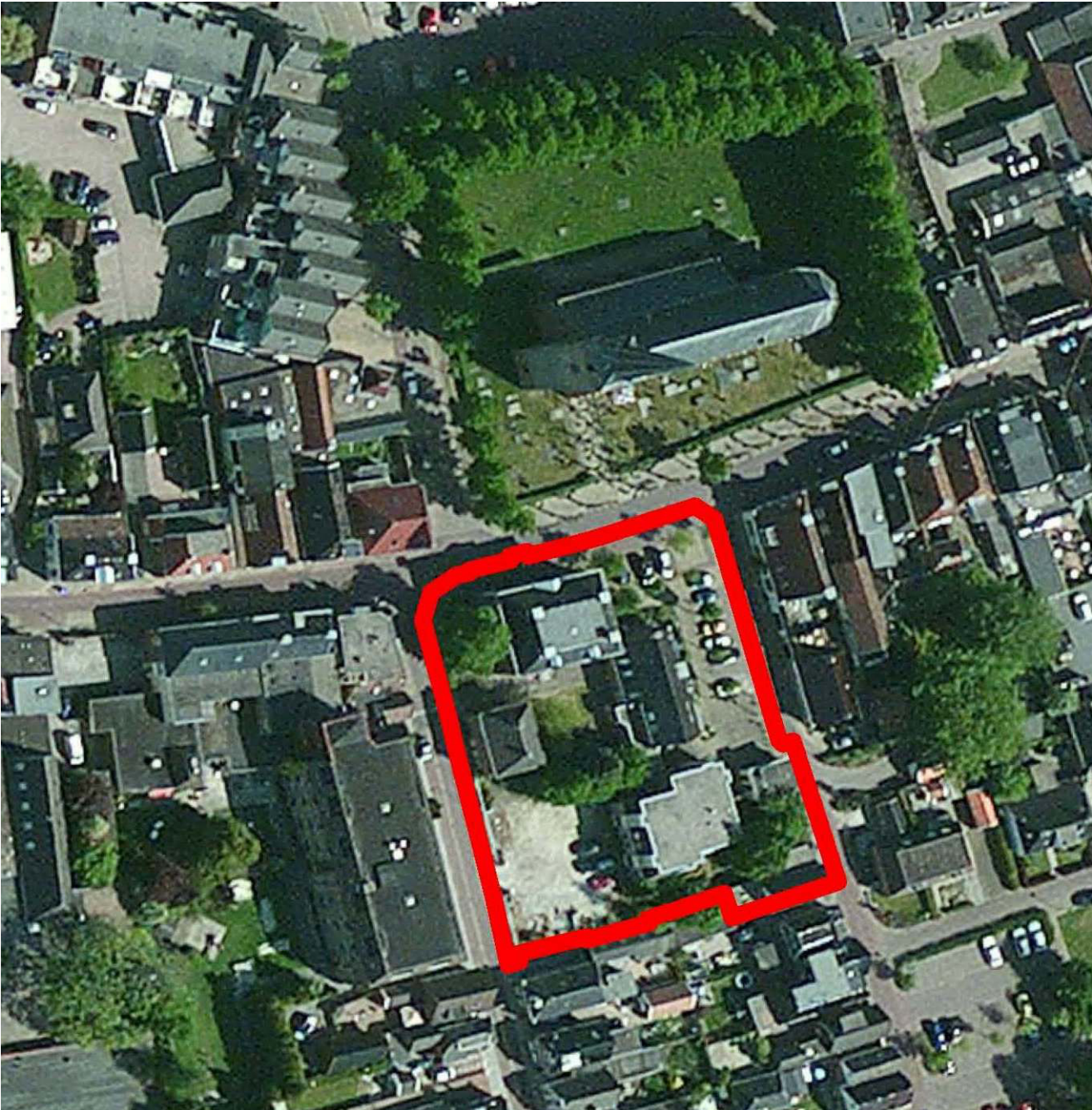
Gecontroleerd A. Luinenburg

Goedgekeurd H. Popken

Contact Grontmij Nederland B.V.
Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
www.grontmij.nl

Inhoud

1.	Inleiding	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Aanleiding	5
1.3	Doel	5
2.	Huidige situatie en beleid	7
2.1	Historie	7
2.2	Context	7
2.3	Huidige situatie	9
2.4	Huidig beleid	9
3.	Beeldkwaliteit bebouwing	13
3.1	Algemene uitgangspunten	13
3.2	Voorstraat	13
3.3	Eskesstraat	15
3.4	Putstraat	15
4.	Beeldkwaliteit openbare ruimte	17
4.1	Algemene uitgangspunten	17
4.2	Overgang openbaar-privé	19

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Gemeente Kollumerland c.a. is voornemens om de locatie voormalig gemeentehuis in Kollum te ontwikkelen. Het betreft de locatie van het voormalig gemeentehuis op de hoek van de Voorstraat en de Eskesstraat. Dit is een uitgelezen plek waar nieuwe ontwikkelingen een impuls kunnen geven aan het centrum van Kollum, zowel vanwege de locatie als vanwege de geschiedenis van de plek.

1.2 Aanleiding

Voor deze locatie zijn onder de werktitel 'Hart van Kollum' reeds een Plan van Aanpak met stedenbouwkundige scenario's (Grontmij, mei 2011) en een haalbaarheidsonderzoek voor het ontwikkelen van woonlocaties voor Talant (Inbo, april 2012) opgesteld.

De beoogde ontwikkeling betreft nieuwbouw in de vorm van een woongebouw en ontmoetingsruimte, bestemd voor de huisvesting van cliënten van Talant, onderdeel van zorggroep Alliade. De cliënten wonen nu op diverse adressen in Kollum. Die woningen voldoen niet meer aan de huidige gebruikerswensen. In het voormalig gemeentehuis ontstaat ruimte voor diverse functies en de buitenruimte zal worden heringericht. De beoogde bebouwing past niet binnen het vigerend bestemmingsplan. Om deze reden herzielt de gemeente het bestemmingsplan en stelt voor de locatie een beeldkwaliteitsplan op.

1.3 Doel

Het doel van voorliggend beeldkwaliteitsplan is om uitgangspunten, richtlijnen en handreikingen te geven voor de gewenste beeldkwaliteit binnen het plangebied Hart van Kollum. Uitgangspunt hierbij is de gemeentelijke ambitie om voor dit plangebied te komen tot een hoogwaardig woon- en leefklimaat.

Op basis van bestaande onderzoeken, stedenbouwkundige schetsen en plannen, alsmede bestaand beleid, is voorliggend document opgesteld. Hierin wordt aan de hand van beeldmateriaal en korte toelichtende teksten een impressie gegeven van de gewenste sfeer en uitstraling van het gebied.

Wettelijke status

Volgens de Woningwet dient welstandstoezicht gebaseerd te zijn op door de gemeenteraad vastgesteld beleid. Zonder vastgesteld welstandbeleid mag er geen welstandstoets plaatsvinden. Voorliggend beeldkwaliteitsplan dient als bindend gemeentelijk beleid voor de toekomstige welstandsbeoordeling van bouw- en verbouwplannen binnen het plangebied Hart van Kollum zoals hiernaast weergegeven.

Dit beeldkwaliteitsplan vormt een uitwerking van de gezamenlijke welstandsnota van de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. (herziening 2008).

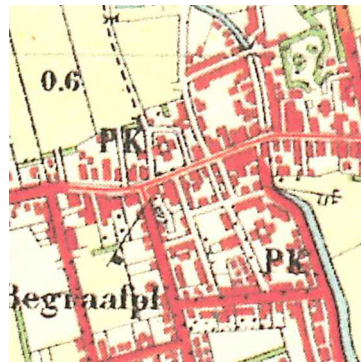
In voorliggend document worden de in de welstandsnota vastgestelde criteria uitgewerkt tot een integrale visie op de beeldkwaliteit van het plangebied Hart van Kollum.

Leeswijzer

Eerst wordt kort ingegaan op de historie en huidige situatie van het plangebied, waarbij ook het huidige beleid wordt beschreven. Vervolgens wordt ingegaan op de gewenste beeldkwaliteit van de toekomstige bebouwing en de gewenste beeldkwaliteit voor het openbare gebied en de overgang tussen openbaar en privé.

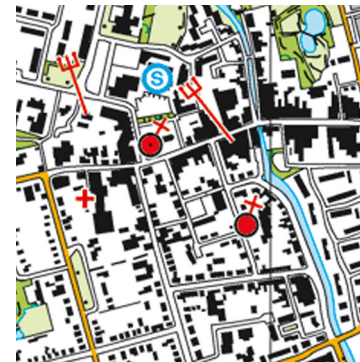
1850

1926

1968

2010

2. Huidige situatie en beleid

2.1 Historie

Kollum is rond 750 na Christus ontstaan vanuit de nederzetting Colheim. Sinds die tijd kan Kollum worden beschouwd als de hoofdplaats van Kollumerland. Het dorp is als wegdorp ontstaan op de rand van een zandplateau en fungeerde in die tijd als havenplaats, vanwege de rechtstreekse verbinding via vaarwater met de kust.

In de 16^e eeuw is Kollum snel uitgegroeid van nederzetting tot volwaardig dorp, niet alleen vanwege de snelle groei van het inwonersaantal, maar ook vanwege de komst van diverse instellingen, die hebben bijgedragen aan de rijke geschiedenis en het karakter van het dorp.

Dit karakter, wat als kleinstedelijk betiteld kan worden, is nog steeds sterk aanwezig in de Voorstraat, het centrum van het dorp. De Voorstraat is een winkelstraat met authentieke historische allure en is dan ook sinds 1979 aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

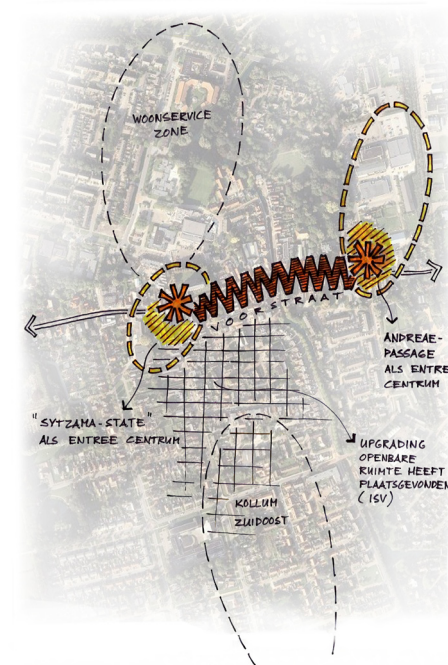
Het begin van de Voorstraat wordt gemarkeerd door de beeldbepalende Maartenskerk, die aan de overkant geflankeerd wordt door het voormalig gemeentehuis. Dit gemeentehuis, ooit gebouwd als woning voor Willem van Sytzama op de plaats van de voormalige Latijnse school, is aangewezen als rijksmonument.

2.2 Context

Het plangebied Hart van Kollum heeft een direct relatie en samenhang met de Voorstraat, als winkelstraat en als centrale ruimtelijke en functionele drager van het dorp. De omgeving van het voormalig gemeentehuis vormt, samen met de Maartenskerk, een karakteristieke beeldbepalende entree voor het centrum van Kollum vanuit westelijke richting. Niet alleen de architectuur van de gebouwen, maar ook de rijke sociale historie van de plek dragen hier aan bij.

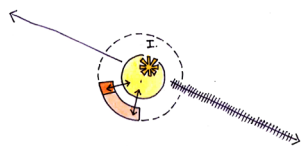
Naast de ruimtelijke relatie met de Voorstraat, kan het plangebied worden beschouwd als 'scharnierpunt' tussen diverse ontwikkelingen binnen Kollum, zoals hiernaast schetsmatig weergegeven.

Uitgangspunt vanuit het Plan van Aanpak voor de ontwikkeling omgeving voormalig gemeentehuis is, dat het plangebied zich ontwikkelt tot 'Hart van Kollum'. Een stedenbouwkundig, ruimtelijke functioneel hoogwaardige westelijke entree van de Voorstraat, van het centrum van Kollum.

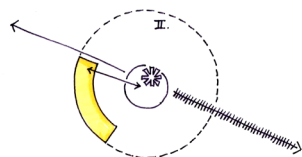

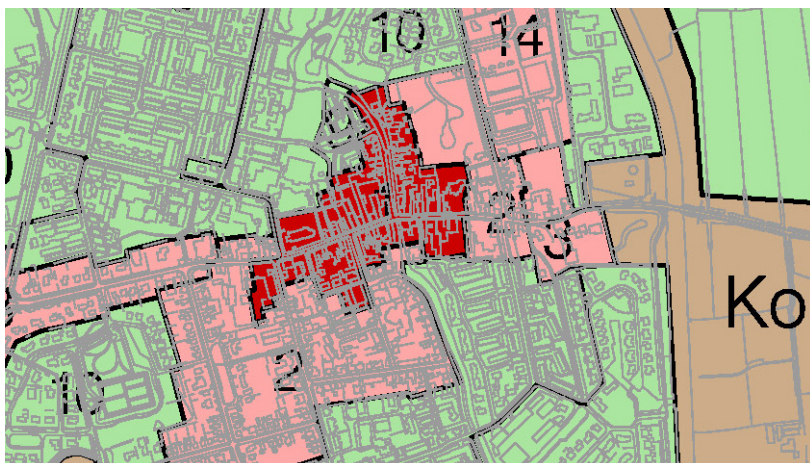
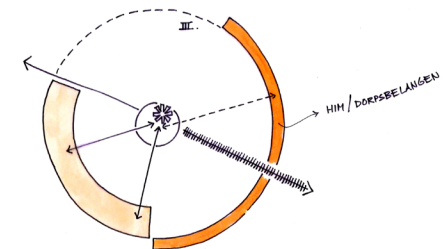
Schil 1

Schil 2

Schil 3

Uitsnede welstandsbeleidskaart Kollum: 1= beschermd dorpsgezicht, 2= dorpskern

2.3 Huidige situatie

In het Plan van Aanpak 'Hart van Kollum' is het toenmalige plangebied onderverdeeld in 3 'schillen', zoals hiernaast weergegeven. Binnen dat plangebied vormt schil 1 de kern. Voorliggend beeldkwaliteitsplan heeft betrekking op het plangebied Hart van Kollum, gevormd door schil 1.

Binnen het plangebied vormt het voormalig gemeentehuis de ruimtelijke drager aan de Voorstraat. Achter het voormalig gemeentehuis zijn momenteel nog een bodewoning en een tweede deel van het voormalig gemeentehuis, gebouwd in de jaren tachtig, aanwezig. Uitgangspunt is dat deze gebouwen gesloopt worden. Met de sloop van deze gebouwen komt tussen het voormalig gemeentehuis aan de Voorstraat en de woningen aan de Putstraat (westzijde) en de Eskesstraat (oostzijde) ruimte vrij voor toekomstige ontwikkelingen. Voor ontwikkeling van deze locatie is het het Plan van Aanpak 'Hart van Kollum' een voorzet gedaan in de vorm van stedenbouwkundige scenario's. In het haalbaarheidsonderzoek van Inbo is een stedenbouwkundig scenario verder uitgewerkt, in opdracht van Talant.

Met de ontwikkeling van Hart van Kollum kan, met gebruikmaking van de karakteristieken van de plek, een aantrekkelijk gebied ontstaan, dat fungeert als entree van de Voorstraat. Deze ontwikkeling zal een hoge beeldkwaliteit kennen, passend bij de historie en het karakter van de plek. Alleen met hoogwaardige beeldkwaliteitseisen kan deze locatie daadwerkelijk de gewenste entreefunctie gaan vervullen.

2.4 Huidig beleid

Welstandsnota

Het welstandsbeleid van de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. is opgesteld vanuit de overtuiging dat de lokale overheid het belang van een aantrekkelijke bebouwde omgeving dient te behartigen. De gevels van gebouwen en andere bouwwerken vormen samen met de openbare ruimte de dagelijkse leefomgeving van de mensen in de gemeenten. Dat betekent dat de verschijningsvorm van een bouwwerk geen zaak is van de eigenaar alleen; elke voorbijganger wordt ermee geconfronteerd, of hij

nu wil of niet. Een aantrekkelijke, goed verzorgde omgeving verhoogt bovendien de waarde van het onroerend goed en versterkt het vestigingsklimaat. Het doel van het welstandstoezicht is om, in alle openheid, een positieve bijdrage te leveren aan de belevingswaarde van de vier gemeenten.

Het welstandsbeleid geeft een gemeente de mogelijkheid om de cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische waarden die in een bepaald gebied aanwezig zijn te benoemen en een rol te laten spelen bij de ontwikkeling en de beoordeling van bouwplannen. Door deze gebiedsgerichte aanpak willen de gemeenten de belangrijke karakteristieken van de bebouwing beschermen en zorgen dat nieuwe ontwikkelingen daarop voortbouwen.

Welstandsbeleidskaart

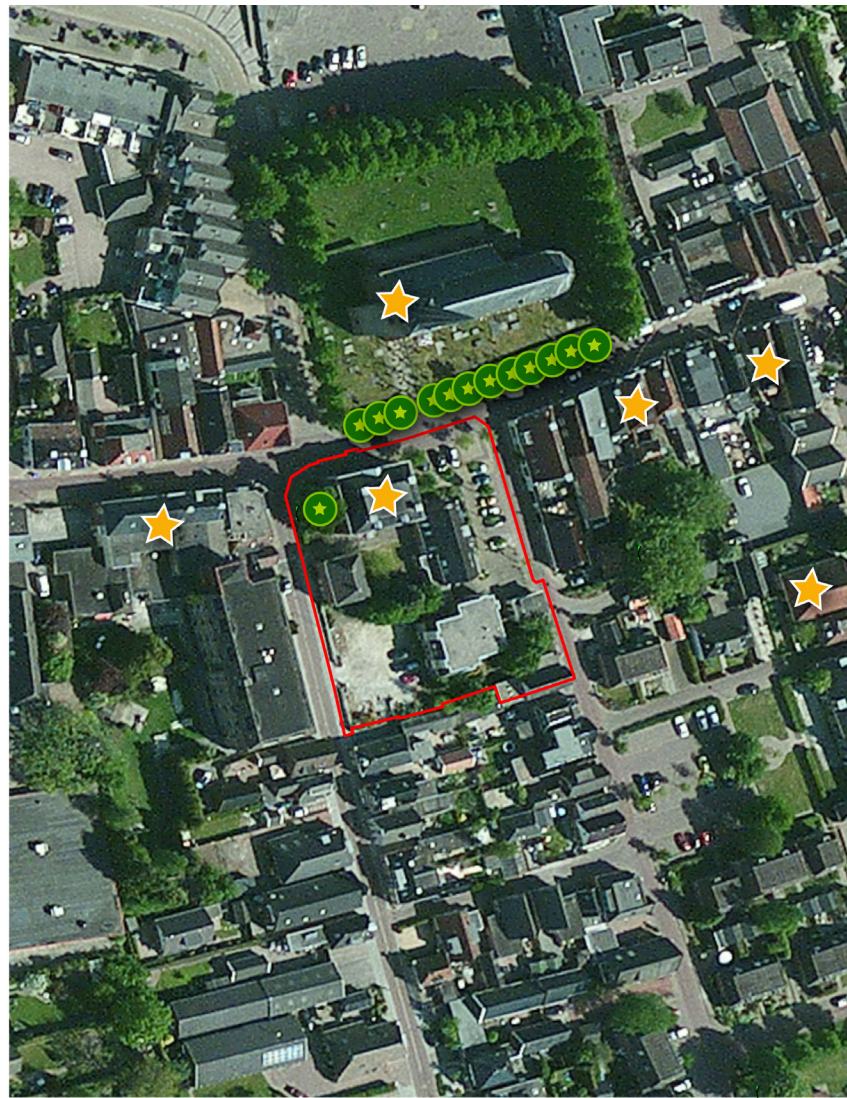
Het centrum van Kollum is aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Op nevenstaande welstandsbeleidskaart is dit gebied rood aangeduid. Het plangebied Hart van Kollum valt voor een groot deel binnen dit beschermde dorpsgezicht.

Binnen het beschermde gezicht van Kollum zijn de panden in een overwegend gesloten bebouwingswand gebouwd. Langs de doorgaande weg (Voorstraat) zijn de woningen/winkelpanden afwisselend in één of twee bouwlagen met een kap gebouwd, terwijl in de rest van het beschermde gezicht één bouwlaag met kap overheerst. Het merendeel van de functies is gesitueerd aan de doorgaande weg. Op sommige plaatsen heeft dit geleid tot aanpassing van gevels ten behoeve van bijvoorbeeld een detailhandelsfunctie. In de meeste gevallen hebben deze aanpassingen niet geleid tot het visueel "loskoppelen" van de onderverdieping van de bovenverdieping, doordat de hoeken massa behouden en daarmee de verdieping met de grond verbinden.

Het welstandsbeleid binnen het beschermd dorpsgezicht is voornamelijk gericht op behoud en versterking van de historische en bestaande cultuurhistorische kwaliteiten. Nieuwe initiatieven dienen binnen de marges van de cultuurhistorische waarden tot ontwikkeling te komen.

Waardevolle bomen: naast voormalig gemeentehuis en langs kerk

- Waardevolle bomen
- Rijksmonumenten
- Plangrens BP Hart van Kollum

Duurzaam omgeven

In het werkboek Duurzaam Omgeven uit 2004 gaat de gemeente in op het duurzaam bouwen, inrichten en beheren van de bebouwde omgeving. Het werkboek geeft antwoord op de vraag hoe de algemeen geformuleerde ambities vertaald kunnen worden in concrete projecten en op welke wijze de maatregelen uit de Nationale pakketten Duurzaam Bouwen kunnen worden toegepast. Het eerste deel gaat in op het beleid voor duurzaam omgeven. Het tweede deel is een 'spoorboekje' voor duurzame planontwikkeling, waarbij in thema's (groen, water, energie, materialen, mobiliteit en leefomgeving) concrete maatregelen en checklisten worden geleverd.

Deze uitgangspunten en handreikingen voor duurzame planontwikkeling zijn meegenomen in de volgende hoofdstukken van voorliggend beeldkwaliteitsplan.

Groenstructuurplan

In de Visie op de Groenstructuur Kollumerland c.a. uit 2006 wordt een heldere structuur geschetst, die een weerslag vormt van de landschappelijke verschillen in het gebied. Het plan moet het de gemeente mogelijk maken om, in het geval van onvoorziene wijzigingen of nieuwe ontwikkelingen, verantwoorde keuzes te maken. Daarnaast is aandacht besteed aan de ecologische aspecten. Bekeken is op welke plekken door een ecologisch beheer een meerwaarde kan ontstaan in het gemeentelijke groen.

Bomenbeleidsplan

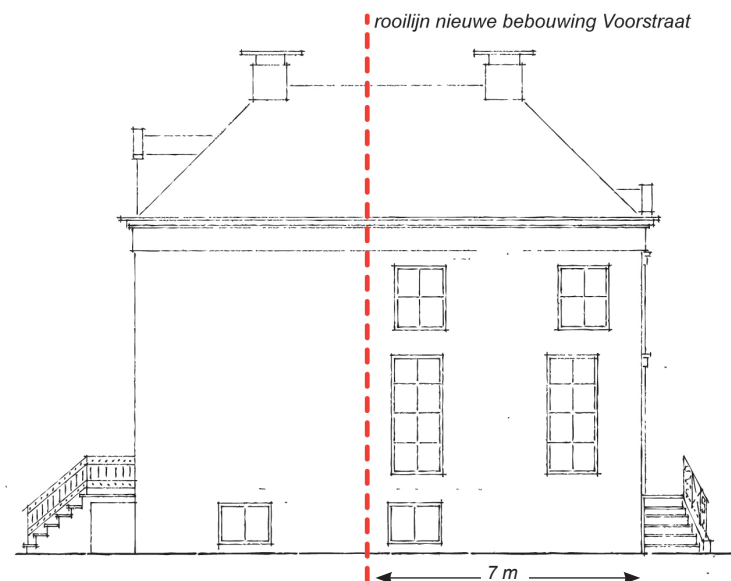
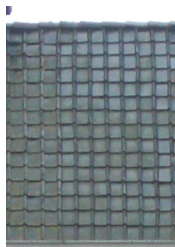
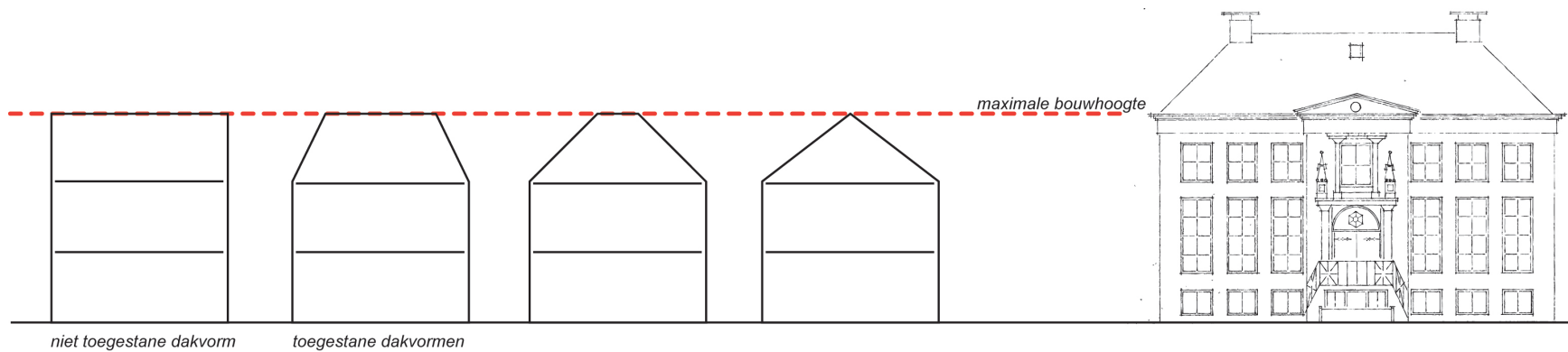
Het gemeentelijk bomenbeleidsplan vormt de schakel tussen het groenstructuurplan en het groenbeheerplan. De visie van gemeente Kollumerland c.a. op haar bomenbestand is als volgt geformuleerd: *"Kollumerland c.a. streeft naar een bomenbestand in het jaar 2020 dat vitaal en waardevol is voor mens en natuur en toekomstwaarde heeft voor komende generaties. Hierbij wordt voldoende fysieke ruimte gereserveerd voor de ontwikkeling van de aan de bomen toegekende functies."*

Het bomenbeleidsplan gaat uit van de twee pijlers 'behoud' en 'bescherming'. Bescherming van houtopstanden betreft daarbij niet alleen het verhinderen van kap, maar ook het voorkomen van schade waardoor een boom voortijdig aan zijn einde zou kunnen komen.

Binnen het bomenbeleidsplan worden monumentale en waardevolle bomen onderscheiden, volgens de volgende beschrijvingen:

- monumentale boom: bijzondere beschermwaardige houtopstand met een relatief hoge leeftijd en met een bijzondere schoonheids- of zeldzaamheids-waarde, of een bijzondere functie voor de omgeving;
- waardevolle boom: boom die zich onderscheidt van andere bomen vanwege haar natuurwaarde, milieuwaarden, landschappelijke waarde, cultuurhistorische waarde, waarde van stads- en dorps-schoon of waarden voor recreatie en leefbaarheid.

Binnen het plangebied Hart van Kollum is één beeldbepalende en als waardevol aangewezen boom aanwezig, een linde (*Tilia Hollandica*) op de hoek van de Voorstraat en de Eskesstraat, direct naast het voormalig gemeentehuis. Daarnaast zijn de bomen langs de Voorstraat, aan de kerkzijde, zeer beeldbepalend en ook als waardevol aangewezen. Nevenstaande kaart laat zowel de waardevolle bomen als de rijksmonumenten in en rond het plangebied zien.

gevel oostzijde voormalig gemeentehuis

3. Beeldkwaliteit bebouwing

3.1 Algemene uitgangspunten

Voor Hart van Kollum geldt, dat er specifieke eisen worden gesteld aan de kwaliteit van de toekomstige bebouwing. De unieke omgeving met de rijksmonumenten, het voormalig gemeentehuis en de Maartenskerk, dient met zorgvuldigheid behandeld te worden. Nieuwe bebouwing moet qua architectuur passen bij deze monumenten en de overige karakteristieke gebouwen langs de Voorstraat. De maat en schaal van de nieuwe gebouwen dienen te passen bij, en zeker niet te concurreren met, de gebouwen in de omgeving.

Dit resulteert in onderstaande algemene uitgangspunten voor wat betreft de kwaliteit en uitstraling van toekomstige bebouwing in Hart van Kollum:

- nieuwe gebouwen dienen qua maat en schaal aan te sluiten bij de omringende gebouwen; de visuele massa van de nieuwe gebouwen dient (visueel) ondergeschikt te zijn aan de bestaande bebouwing van het voormalig gemeentehuis;
- maximale bouwhoogte is gelijk aan de goothoogte van het voormalig gemeentehuis (**=8,60 m , opgemeten o.b.v. scan tekeningen voormalig gemeentehuis**);
- aansluiten bij vormgeving en gevelindeling van aansluitende en omringende gebouwen;
- verticale geleding in de gevels middels raam- en/of deurpartijen, in evenwicht met horizontale gevelaccenten zoals plinten en daklijsten;
- onderverdeling binnen glaswerk van raam- en/of deurpartijen;
- materialisering aansluitend bij omringende gebouwen: hoofdzakelijk metselwerk;
- authentieke kleurstelling kozijnen, passend in omgeving (wit, donkergroen, donkerblauw);
- geen (volkomen) platte daken, vanaf de straatzijde dient een dakhelling zichtbaar te zijn, belegd met pannen of zink;

- de (visuele) hoofdentree van gebouwen ligt aan de omringende straten: oriëntatie van gevels naar buiten.

Naast bovenstaande algemene uitgangspunten, zijn er ook uitgangspunten die per straat verschillend zijn. Het karakter van de Voorstraat en het karakter van de Eskesstraat en de Putstraat zijn dusdanig afwijkend van elkaar, dat er per straat andere uitgangspunten gelden. Hieronder wordt dat per straat puntsgewijs toegelicht.

3.2 Voorstraat

De Voorstraat is dé winkelstraat van Kollum, waarvan de entree zich in het gebied Hart van Kollum bevindt, gevormd door het voormalig gemeentehuis en de Maartenskerk. Voor bebouwing die naast het voormalig gemeentehuis komt te staan, gelden daarom een aantal specifieke eisen, in aanvulling op de hierboven genoemde algemene uitgangspunten:

- de rooilijn van de gevel ligt minimaal 7m terug ten opzichte van de gevel van het voormalig gemeentehuis. Zo staat de nieuwe bebouwing, gezien vanaf de Putstraat, achter de raampartijen in de zijgevel van het voormalig gemeentehuis. Door het naar achter plaatsen van nieuwbouw, ontstaat een pleinruimte waar het gemeentehuis letterlijk 'op' staat, een duidelijk afgebakende ruimte als entree van de Voorstraat;
- de zichtbare dakhelling dient aan de zijde van de Voorstraat bedekt te zijn met pannen;
- oriëntatie en entree van het gebouw zijn gericht op de Voorstraat;
- tussen het voormalig gemeentehuis en de nieuwbouw dient een ruimte van minimaal 3 m vrij gehouden te worden, om een openbare route vanaf het centrum te waarborgen.

3.3 Eskesstraat

De Eskesstraat is ten zuiden van het plangebied een woonstraat met aan weerszijden woningen, grotendeels bestaande uit één laag met een kap. Ter hoogte van het plangebied staat aan de westzijde het vernieuwde appartementengebouw Colheimstate.

Voor bebouwing die aan de Eskesstraat komt te staan, gelden de volgende specifieke eisen:

- de rooilijn van de nieuwbouw ligt minimaal 3m terug ten opzichte van de rooilijn van de woningen aan de oostzijde van de Eskesstraat. Dit terug-rooien van de rooilijn is noodzakelijk ter compensatie van de bouwmassa van Colheimstate aan de overzijde van de straat;
- de bebouwingswand in zone A (zie tekening hiernaast) dient niet te massief te zijn en ook hier is een verticale geleding middels raam- en/of deurpartijen wenselijk, passend bij de maat en schaal van de woningen aan de Eskesstraat;
- de nieuwbouw dient georiënteerd te zijn op de Eskesstraat, bij voorkeur is de entree van de nieuwbouw ook aan deze zijde geplaatst.

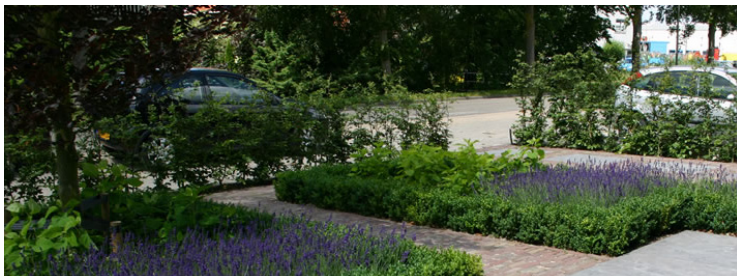

3.4 Putstraat

De Putstraat wordt beschouwd als een woonstraat, met woningen die veelal bestaan uit één woonlaag plus een kap. Nieuwe bebouwing dient bij de maat en schaal van deze woningen aan te sluiten. Daarnaast is aan de zijde van de Putstraat een karakteristiek elektriciteitshuisje van de NUON aanwezig, met aansluitend een erfafscheiding in dezelfde stijl. Deze kenmerken van de Putstraat in acht nemende, gelden voor de Putstraat de volgende specifieke eisen:

- de rooilijn van de nieuwe gevel ligt op 2m (gemeten vanaf het verste punt) achter het elektriciteitshuisje en loopt evenwijdig aan de Putstraat;
- de bebouwingswand in zone B dient niet te massief te zijn en ook hier is een verticale geleding middels raam- en/of deurpartijen wenselijk, passend bij de maat en schaal van de woningen aan de Putstraat;
- tussen het elektriciteitshuisje en Putstraat nr. 12 kan de rooilijn gelijk worden gelegd met de rooilijn van de woningen aan de Putstraat. Hierbij dient een afstand van ...m tot het elektriciteitshuisje te worden gewaarborgd **checken met NUON/afhankelijk van eigendomssituatie?!;**
- indien ervoor gekozen wordt om de nieuwe gevel een de Putstraat niet te laten verspringen (en dus in een lijn op 2m achter het elektriciteitshuisje te leggen), dan verdient het de voorkeur om de bestaande erfafscheiding (zie foto hieronder) te handhaven en te integreren in het terreinontwerp.

4. Beeldkwaliteit openbare ruimte

Gemeente Kollumerland c.a. heeft de ambitie om binnen het plangebied Hart van Kollum te komen tot ontwikkeling van een hoogwaardig woon- en leefklimaat. Hiervoor is het niet alleen van belang dat de bebouwing kwalitatief hoogwaardig en passend in de omgeving is.

Juist ook de uitstraling van de openbare ruimte draagt bij aan het totale beeld van een hoogwaardig, verzorgd en prettig woon- en verblijfsgebied. Een inrichtingsplan dient zorgvuldig en met oog voor detail opgesteld te worden.

Hierbij dient samenhang gezocht te worden met de directe omgeving en met mogelijke toekomstige ontwikkelingen in de omgeving. Hieronder worden de uitgangspunten ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte toegelicht.

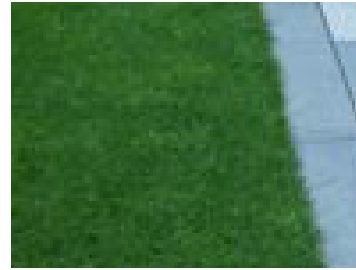
Vervolgens worden richtlijnen gegeven hoe de overgang van de openbare ruimte naar privégebied vormgegeven kan worden.

4.1 Algemene uitgangspunten

Om te komen tot een hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De totale openbare ruimte binnen het plangebied Hart van Kollum, dient in samenhang beschouwd en ontworpen te worden met de omringende straten en gebieden;
- De inrichting van de openbare ruimte is flexibel, waarbij eventuele toekomstige wisseling van (type) bewoners geen gevolgen heeft. De openbare ruimte biedt een stevig raamwerk, waar diverse doelgroepen gebruik van kunnen maken;

- Parkeren dient als integrale ontwerpopgave meegenomen te worden in het inrichtingsplan voor de openbare ruimte. Uitgangspunt daarbij is het realiseren van **minimaal 10 parkeerplaatsen (PvE Talant: 8 tot 12 pp)**. Geparkeerde auto's worden grotendeels aan het zicht onttrokken door een haag of hek, zonder dat de sociale veiligheid in het geding komt;
- Bij voorkeur wordt de ruimte voor parkeren multifunctioneel ingericht. Dat wil zeggen dat er op het moment dat er niet geparkeerd wordt, andere functies mogelijk zijn, zoals een plek voor de viskraam of een ontmoetingsplek;
- Het plein aan de Voorstraat kan ruimte bieden aan parkeren, maar er dient voorkomen te worden dat dit plein als 'parkeerplein' gaat functioneren. Enkele geparkeerde auto's zijn toelaatbaar en passen bij de dorpsdynamiek van de Voorstraat. Het beeld dient echter niet overheerst te worden door geparkeerde auto's en de gewenste passage richting Eskesstraat dient duidelijk herkenbaar te zijn en te blijven;
- Er dient een mogelijkheid gerealiseerd te worden voor een busje, ten behoeve van mogelijke toekomstige bewoners van Talant, om te stoppen nabij de nieuwbouw **willen we dit in het beeldkwaliteitsplan vastleggen of is dit een uitgangspunt bij uitwerking van het inrichtingsplan voor de openbare ruimte?**;
- Er dient een passage voor langzaam verkeer gerealiseerd te worden tussen de Eskesstraat en de Voorstraat;
- De bestaande waardevolle groenstructuur van bomen langs de kerk en de waardevolle boom op de hoek van de Eskesstraat en de Voorstraat dient gerespecteerd te worden;

- De sociale veiligheid in de openbare ruimte dient gewaarborgd te worden. Dit betekent dat het inrichtingsplan zo ontworpen is, dat er geen donkere hoeken of steegjes ontstaan, en dat er te allen tijde sprake is van zicht vanuit de woningen op de omringende openbare ruimte. Een hoge mate van sociale controle waarborgt niet alleen het gevoel van sociale veiligheid, maar zorgt bovendien voor een zeker mate van (visuele) interactie tussen de woningen en de bewoners en het openbaar gebied;
- Het nieuw aan te leggen groen dient overzichtelijk en helder van opzet te zijn. Een sobere en rustige uitstraling past binnen de omgeving en respecteert de kwaliteiten van de omringende karakteristieke bebouwing. De soortkeuze van beplanting dient, in overleg met de gemeente, aan te sluiten bij de omgeving. Toepassing van gras, hagen, een enkele boom en/of enkele bloeiende solitaire heesters heeft de voorkeur boven het toepassen van diverse uitbundig bloeiende siergewassen.

De voorgestelde inrichting van de openbare ruimte dient te passen binnen het gemeentelijk beleid ten aanzien van groenbeheer. Voorkomen moet worden, dat het gewenste kwaliteitsniveau niet gehandhaafd kan worden, vanwege een te hoog ambitieniveau op het gebied van beheer en onderhoud. Het uiteindelijke inrichtingsvoorstel dient dan ook in nauw overleg met de groenspecialisten van de gemeente Kollumerland c.a. opgesteld te worden.

Straatmeubilair en toe te passen verlichtingsarmatuur dienen doelmatig te zijn en aan te sluiten bij het bestaande meubilair in het centrum van Kollum.

De materiaalkeuze voor verhardingen sluit aan bij de gebruikte materialen in de omgeving. Hierbij gaat de voorkeur uit naar authentieke, gebakken elementenverharding.

4.2 Overgang openbaar-privé

De verhouding tussen openbare ruimte en privégebied hangt af van de uiteindelijke vormgeving van de nieuwbouw en van het gewenste gebruik door de toekomstige bewoners. Het is niet ondenkbaar, dat bij eventuele toekomstige wijziging van bewoners, het gewenste gebruik wijzigt.

De voorgestelde inrichting van de openbare ruimte dient dit mogelijk te maken. Daarbij dient voor iedere gebruiker helder te zijn wat openbare ruimte en wat privégebied is, zonder het gewenste uitnodigende en transparante karakter teniet te doen.

De wijze van vormgeving van de begrenzing van openbaar naar privé is daarbij van wezenlijk belang. Als uitgangspunt daarbij geldt:

- Afscherming van privégebied richting de openbare ruimte aan de Eskesstraat, Putstraat en Voorstraat is maximaal 1,20 m hoog;
- Uitzondering hierop vormt het bestaande hekwerk langs de Putstraat, indien ervoor gekozen wordt deze te handhaven;
- Afscherming van privégebied is uniform, in elk geval per straat. Indien gekozen wordt voor verschillende afscheidingen aan de drie verschillende straten, tonen deze duidelijke samenhang in beeld en vormgeving;
- Afscheidingen dienen meegenomen te worden in het totale inrichtingsplan;
- Afscheidingen hebben een authentiek en bij voorkeur groen karakter;
- Dit kan betekenen dat de afscheiding zelf groen is (bijvoorbeeld een haag of rasterwerk met klimop) ter afscherming van een stenige privéruimte. Maar er kan ook gekozen worden voor een klassiek vormgegeven hekwerk met ervoor of erachter klassieke (tuin)beplanting, bijvoorbeeld rozen of hortensia's;
- Indien in het inrichtingsplan gekozen wordt voor semi-openbare ruimtes, dan dient het voor alle gebruikers helder te zijn op welke wijze deze ruimte gebruikt kan worden. Indien er sprake is van afsluiting van bepaalde ruimtes 's avonds en 's nachts, dient dit in de vormgeving van de afscheiding af te lezen te zijn. Gedacht kan worden aan een authentiek hek dat zichtbaar afgesloten kan worden, maar overdag uitnodigend open staat. Hierbij dient wel gewaarborgd te worden dat dit hek daadwerkelijk consequent afgesloten wordt (bv. door bewoners), om ongewenste en sociaal onveilige situaties te voorkomen.

www.grontmij.nl

Bijlage 2

Welstandsnota: beschermd stad- en dorpsgezicht

WELSTANDSNOTA

herziening

gemeente
Kollumerland c.a.

WELSTANDSNOTA

herziening

Projectnummer 005.13.01.16.00

2008

gemeente
Kollumerland c.a.

OPGESTELD DOOR:

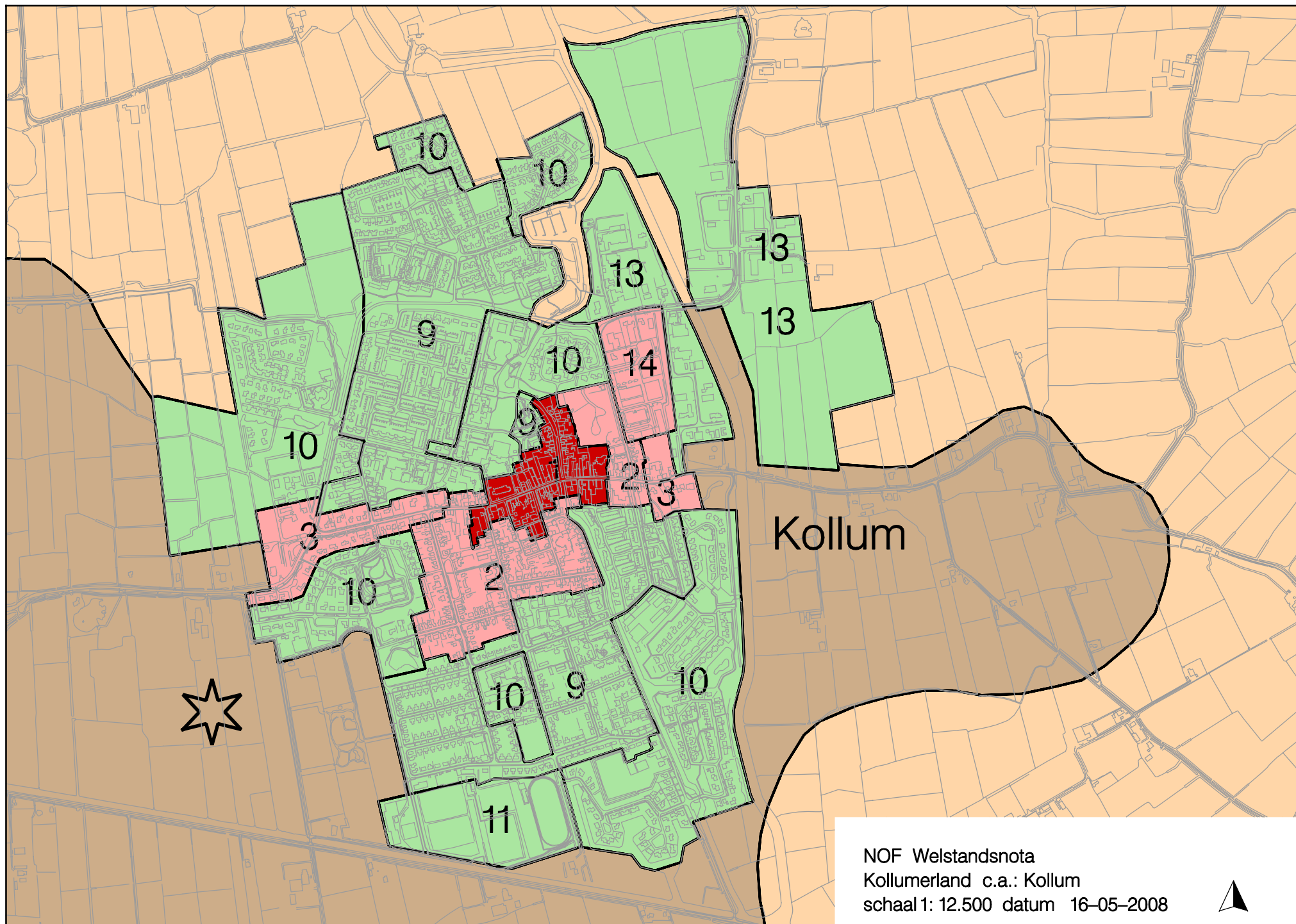
BügelHajema
ADVISEURS

INHOUD

Inleiding	5
1. Beleidsbepaling, participanten en procedures	9
1.1 Ruimtelijk kwaliteitsbeleid	9
Ruimtelijk beleid	
Welstandstoezicht, de huidige situatie	
Raadsconferentie	
Conclusie	
1.2 De gemeenteraad stelt het welstandsbeleid vast	9
1.3 B en W voeren het welstandstoezicht uit	10
Wanneer vragen B&W advies aan de welstandscommissie?	
Wanneer kunnen B&W afwijken van het advies van de welstandscommissie?	
Het indienen van bezwaar	
Jaarlijkse rapportage over de uitvoering van het welstandstoezicht	
1.4 De welstandscommissie adviseert	11
1.5 De welstandscommissie	11
Taakomschrijving	
Samenstelling van de welstandscommissie	
Het aan te leveren materiaal	
1.6 Openbaarheid	13
1.7 Supervisie en ontwerpwedstrijden	13
1.8 Handhaving	14

2. Welstandscriteria	15
2.1 Algemene welstandsaspecten	15
2.2 Gebiedsgerichte welstandscriteria	15
Toelichting	
Schets van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a.	
Gebiedsindeling en welstandsambities	
De welstandsbeleidskaart	
2.3 Objectgerichte welstandscriteria voor specifieke bouwwerken	55
2.4 Sneltoetscriteria	70
2.5 Welstandscriteria bij (her)ontwikkelingsprojecten	70

Bijlage 1: Uitgangspunten voor Welstand
 Bijlage 2: Begrippenlijst

NOF Welstandsnota
Kollumerland c.a.: Kollum
schaal 1: 12.500 datum 16-05-2008

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

Gebiedsbeschrijving

Dokkum

De binnenstad van Dokkum is op twee terpen gebouwd. In de 16e eeuw is de zeskantige omwalling gerealiseerd, die thans in grote lijnen de grens vormt van het beschermde stadsgezicht.

De totale historische structuur van de binnenstad van Dokkum is nog zeer gaaf, ondanks incidentele aantastingen. De ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis zijn door de gehele stad duidelijk visueel herkenbaar. De bebouwing is overwegend aaneengesloten gebouwd en gesitueerd in een naar de weg gekeerde bebouwingsgrens. De panden zijn in meerderheid in twee dan wel één bouwlagen met een kap gebouwd. Hier en daar komt ook drie bouwlagen voor. De gebouwen zijn afwisselend haaks op en parallel aan de weg gebouwd. Er is sprake van kleine onderlinge verschillen in goot- en nokhoogte. De gebouwen zijn bijzonder zorgvuldig gedetailleerd, hetgeen tot uitdrukking komt in onder andere kozijnen, daklijsten, dakgoten en metselwerk. Nieuwe invullingen hebben zich grotendeels in dit bebouwingsbeeld gevoegd. Bijzondere functies, zoals het gemeentehuis, nemen een bijzondere plaats in en kunnen afwijken van de hierboven geschetste kenmerken, maar kennen een zo mogelijk nog fijnere detaillering.

De dorpen

De dorpskernen die als beschermd dorpsgezicht zijn aangewezen zijn divers van karakter, variërend van de lintbebouwing van Moddergat tot het dichtbebouwde (winkel)centrum van Kollum. Het beschermde gezicht van Moddergat (De Oere) is een gaaf bewaarde vissersnederzetting aan de waddendijk. De vissershuisen hebben over het algemeen één bouwlaag met schildkap, waarbij aan één zijde de kap lager doorloopt (aan de zijde waar de bedsteden waren). De huizen staan dicht op de weg in een vrij strakke rooilijn. Een deel van Veenklooster is eveneens aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Het betreft het oostelijke deel van de dorpskom (rond de Brink) en het stateterrein van het landgoed Fogelsangh, met enkele daaromheen gelegen boerderijen. Het beschermde dorpsgezicht van Veenklooster kent daarmee een grote verscheidenheid aan ruimtelijke structuren en bebouwingstypologieën en geeft Veenklooster zijn unieke karakter. De beschermde gezichten van Kollum en Holwerd kennen overeenkomsten qua structuur en bebouwing. De panden zijn in een overwegend gesloten bebouwingwand gebouwd. Langs de doorgaande wegen (Voorstraat in Kollum en de Foarstrjitte in Holwerd) zijn de woningen/winkelpanden afwisselend in één of twee bouwlagen met een kap gebouwd, terwijl in de rest van het beschermde

gezicht één bouwlaag met kap overheerst. Het merendeel van de functies is gesitueerd aan de doorgaande wegen. Op sommige plaatsen heeft dit geleid tot aanpassing van gevels ten behoeve van bijvoorbeeld een detailhandelsfunctie. In de meeste gevallen hebben deze aanpassingen niet geleid tot het visueel “loskoppelen” van de onderverdieping van de bovenverdieping, doordat de hoeken massa behouden en daarmee de verdieping met de grond verbinden. Zeer typerend in Holwerd is het in 1871 verlaagde straatniveau van de Hegebuorren, waardoor de huizen hoge stoepen kregen.

De dorpskernen van Metslawier en Ee zijn kleinschaliger van karakter dan Holwerd en Kollum. Dit komt voornamelijk doordat veruit de meeste woningen in één bouwlaag met kap zijn gebouwd en doordat de gevelbreedte beperkter is. Het straatbeeld in de beschermde gezichten worden gekenmerkt door een grote variatie in goot- en bouwhoogten. Bovendien is er een verscheidenheid aan kapvormen en -richtingen. De vaak strakke voorgevelrooilijn en de relatief dichte bebouwingswanden zorgen daarentegen voor samenhang in deze gebieden. De panden in de beschermde gezichten kennen over het algemeen een hele zorgvuldige detaillering. Dit komt tot uitdrukking in onder andere kozijnen, daklijsten, dakgoten en metselwerk. Het materiaal- en kleurgebruik is traditioneel. Nadere informatie staat beschreven in de toelichting op de aanwijzing tot beschermd stads- of dorpsgezicht.

Beleid, waardebeoordeling en ontwikkeling

Het beleid is voornamelijk gericht op behoud en versterking van de historische kwaliteiten. De gebieden zijn in het kader van de Monumentenwet aangewezen als Beschermd stads- of dorpsgezicht. Daartoe is in alle gevallen een op bescherming gericht bestemmingsplan opgesteld. Het beleid is gericht op het behoud en waar mogelijk de versterking van de bestaande cultuurhistorisch waardevolle kenmerken. Nieuwe initiatieven dienen binnen de marges van de cultuurhistorische waarden tot ontwikkeling te komen.

Welstandsambitieniveau

De gebieden krijgen de welstandsbenadering van een beschermd stads- of dorpsgezicht. De algemene beleidsintentie zal hier vooral gericht zijn op het handhaven en versterken van de bestaande kwaliteiten.

Gebiedsnummer: 1**Gebiedsnaam: Beschermde stads- en dorpsgezichten**

Foto's	Gebiedskenmerken en criteria	Algemene gebiedsintentie: Ui Re Iv		
 <i>Gebouwen haaks op en evenwijdig aan de weg; Bijzondere functies nemen een opvallende plaats in</i>	Plaatsing			
	Hoofdgebouwen staan overwegend in de historisch gegroeide rooilijn en in een historisch gegroeide parcellering	◆		
	Gesloten tot open bebouwingswanden, afgestemd op het bestaande	◆		
 <i>Eén tot twee bouwlagen met kap</i>	Gebouwen staan overwegend haaks op of evenwijdig aan de weg; de gebouwen zijn met de voorgevel georiënteerd op de openbare ruimte; Bijzondere functies nemen een opvallende en dominante plaats in	◆		
	Hoofdvorm			
 <i>Differentiatie in detaillering per bouwwerk</i>	Eén tot twee en incidenteel drie (of meer) bouwlagen met een duidelijke kap, afgestemd op het bestaande en afhankelijk van de mogelijkheden in het bestemmingsplan; Bijzondere functies kunnen hiervan afwijken		◆	
	De massa-opbouw is overwegend enkelvoudig, met een duidelijke verwantschap tussen de hoofdgebouwen, maar met kleine maatverschillen (zoals verschil in goot- en nokhoogte)	◆		
	De gebouwen zijn hoofdzakelijk kantig opgezet en refereren aan of reageren op de (ambachtelijke) traditionele architectuur	◆		
	Aan- en uitbouwen, alsmede bijgebouwen zijn ondergeschikt en in een afgeleide architectuur of kennen een bijzondere vormgeving	◆		
	Aanzichten			
	Er is sprake van een duidelijke gerichtheid op de openbare ruimte	◆		
	Duidelijk evenwicht tussen verticaal gerichte gevelopeningen en horizontale accenten (zoals plinten en daklijsten e.d.)	◆		
	Traditionele hoofdpopzet, waarbij winkelpuizen een moderne uitstraling mogen hebben, mits de hoeken massa behouden en daardoor de verdieping verbinden met de grond		◆	
	Differentiatie in detaillering per bouwwerk, gerelateerd aan de historische ontwikkeling	◆		
	Opmaak			
	Gevels hebben in hoofdzaak een stenig karakter; Daken zijn voorzien van (gebakken) pannen of riet dan wel vergelijkbaar genuanceerde materialen; Bij verbouw dient een zorgvuldige afstemming op het bestaande plaats te vinden	◆		
	Traditionele kleurstellingen overheersen (afgestemd op het bestaande)		◆	
	Zorgvuldige en soms fijne (ambachtelijk traditionele) details	◆		
	Bijgebouwen zijn ondergeschikt		◆	
	Overige			
	Voor reclame-uitingen geldt ingetogenheid, samenhang door rustig kleurgebruik en integratie in straat- en gevelbeeld.	◆		
	Voor de binnenstad van Dokkum geldt dat de massa, korrelgrootte, dakvorm en geleding van de gevel in overeenstemming is met de historisch gegroeide kenmerken (zie ook bijlage 'straatwandtekeningen' voor sommige straten in Dokkum)			
	Voor (voormalige) boerderijen wordt verwezen naar de objectgerichte criteria.			

Ui= uitgangspunt, Re = respecteren en interpreteren, Iv = Incidenteel veranderbaar (uitleg: zie pag 20)

2

DORPSKERN

Gebiedsbeschrijving

De meeste dorpen in de gemeente Dongeradeel kennen een duidelijk te onderscheiden dorpskern. Hetzelfde geldt voor Burum in de gemeente Kollumerland c.a.. Veel van deze dorpen zijn als terpdorp ontstaan. In dorpen zoals Brantgum, Foudgum en Oostrum is de radiale structuur van wegen en het bebouwingspatroon nog duidelijk aanwezig. Deze dorpen kennen een vrij open bebouwingsstructuur, met een kerk, enkele woonhuizen en boerderijen. Andere terpendorpen zijn verdicht, waardoor vrij gesloten bebouwingswanden zijn ontstaan, zoals de Tsjerkestrjitte in Anjum. Naar de randen van de dorpskern neemt de openheid toe.

De bebouwing is overwegend in één bouwlaag met kap, maar hier en daar zijn ook woningen gebouwd in twee lagen met een kap. Het merendeel van de woningen heeft een individuele uitstraling, maar behoort wel tot dezelfde familie, omdat de meeste panden in dezelfde periode zijn gerealiseerd. Het materiaal- en kleurgebruik is overwegend traditioneel. De detaillering van de woningen is over het algemeen sober, maar wel erg zorgvuldig. Soms, zoals bij een aantal winkels, is sprake van een afwijkende vormgeving en kleurgebruik. In de dorpskernen neemt de kerk vaak een prominente plaats in, door de omvang, situering en vormgeving. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld het voormalige Raadshuis en de “Waard van Ternaard” in Ternaard.

Voor de cultuurhistorisch waardevolle boerderijen zijn objectgerichte welstandscriteria geformuleerd. Voor de beschrijving van deze boerderijen en de daarbij behorende welstandscriteria wordt naar de objectgerichte criteria verwezen.

Beleid, waardebeoordeling en ontwikkeling

Het beleid is erop gericht het bestaande historische karakter te behouden. Voor deze gebieden wordt extra aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit wenselijk geacht. Een deel van deze extra aandacht is verwerkt in het welstandstoezicht.

Welstands ambitieniveau

De welstandsambitie voor deze gebieden is gericht op het behoud en waar mogelijk het versterken van de bestaande en/of gewenste kwaliteit. De klemtoon ligt op het handhaven en respecteren. Aan deze gebieden is dan ook een bijzonder ambitieniveau toegekend.

Gebiedsnummer: 2		Dorpskern		
Foto's	Gebiedskenmerken en criteria	Algemene gebiedsintentie: Ui Re Iv		
 Woningen in een historisch gegroeide rooilijn en parcellering	Plaatsing Hoofdgebouwen staan overwegend in de historisch gegroeide rooilijn en in een historisch gegroeide parcellering Gesloten tot open bebouwingswanden, afgestemd op het bestaande Gebouwen staan overwegend haaks op of evenwijdig aan de weg; de gebouwen zijn met de voorgevel georiënteerd op de openbare ruimte; Bijzondere functies nemen een opvallende en dominante plaats in	◆	◆	
	Hoofdvorm Eén tot twee bouwlagen met een duidelijke kap, afgestemd op het bestaande en afhankelijk van de mogelijkheden in het bestemmingsplan; Bijzondere functies kunnen hiervan afwijken De massa-opbouw is overwegend enkelvoudig, en wordt gekenmerkt door kleine maatverschillen (zoals verschil in goot- en nokhoogte) tussen de hoofdgebouwen De gebouwen zijn hoofdzakelijk kantig opgezet en refereren aan of reageren op de (ambachtelijke) traditionele architectuur Aan- en uitbouwen, alsmede bijgebouwen zijn ondergeschikt en in een afgeleide architectuur of kennen een bijzondere vormgeving	◆		
	Aanzichten Er is sprake van een duidelijke gerichtheid op de openbare ruimte Duidelijk evenwicht tussen verticaal gerichte gevelopeningen en horizontale accenten (zoals plinten en daklijsten e.d.) Traditionele hoofdopzet, waarbij winkelpuien een moderne uitstraling mogen hebben, mits de hoeken massa behouden en daardoor de verdieping verbinden met de grond Differentiatie in detaillering per bouwwerk, gerelateerd aan de historische ontwikkeling	◆	◆	
 Kantig opgezet en refererend aan ambachtelijke traditionele architectuur	Opmaak Gevels hebben in hoofdzaak een stenig karakter; Daken zijn voorzien van (gebakken) pannen of riet dan wel vergelijkbare genuanceerde materialen; Bij verbouw dient een zorgvuldige afstemming op het bestaande plaats te vinden Traditionele kleurstellingen overheersen (afgestemd op het bestaande) Sobere, maar zorgvuldige (ambachtelijk traditionele) details; Nieuwe moderne invullingen zijn mogelijk, mits goed ingepast in het huidige bebouwingsbeeld Bijgebouwen zijn ondergeschikt.	◆	◆	
	Overige Voor reclame-uitingen geldt ingetogenheid en integratie in straat- en gevelbeeld. Voor (voormalige) boerderijen wordt verwezen naar de objectgerichte criteria.	◆		
 Evenwicht tussen verticaal gerichte gevelopeningen en horizontale accenten				

Ui= uitgangspunt, Re = respecteren en interpreteren, Iv = Incidenteel veranderbaar (uitleg: zie pag 20)

Bijlage 3

Vooronderzoek bodemkwaliteit centrum Kollum

Het voorliggend bestemmingsplan betreft een consoliderend plan, het is in beginsel gericht op het regelen van de bestaande functies in het plangebied. Er hoeft dan ook geen onderzoek verricht te worden naar de mogelijke bodem- of grondwaterverontreiniging in het kader van dit bestemmingsplan. Als er sprake is van uitbreidingsmogelijkheden binnen aangegeven bebouwingsvlakken zal bodemonderzoek in het kader van de verlening van de omgevingsvergunning moeten worden uitgevoerd.

In het bestemmingsplangebied zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd om de kwaliteit van de bodem te bepalen. Deze zijn gebruikt bij het vaststellen van de bodemkwaliteitskaart van de gemeente Kollumerland c.a.. Via het project Landsdekkend Beeld zijn de verdachte risicovolle locaties in beeld gebracht. Middels deze basisinformatie kan globaal de algemene bodemkwaliteit van het gebied worden beschreven. Daarnaast worden enkele locaties genoemd die gesaneerd zijn of (mogelijk) moeten worden gesaneerd.

Algemene bodemkwaliteit

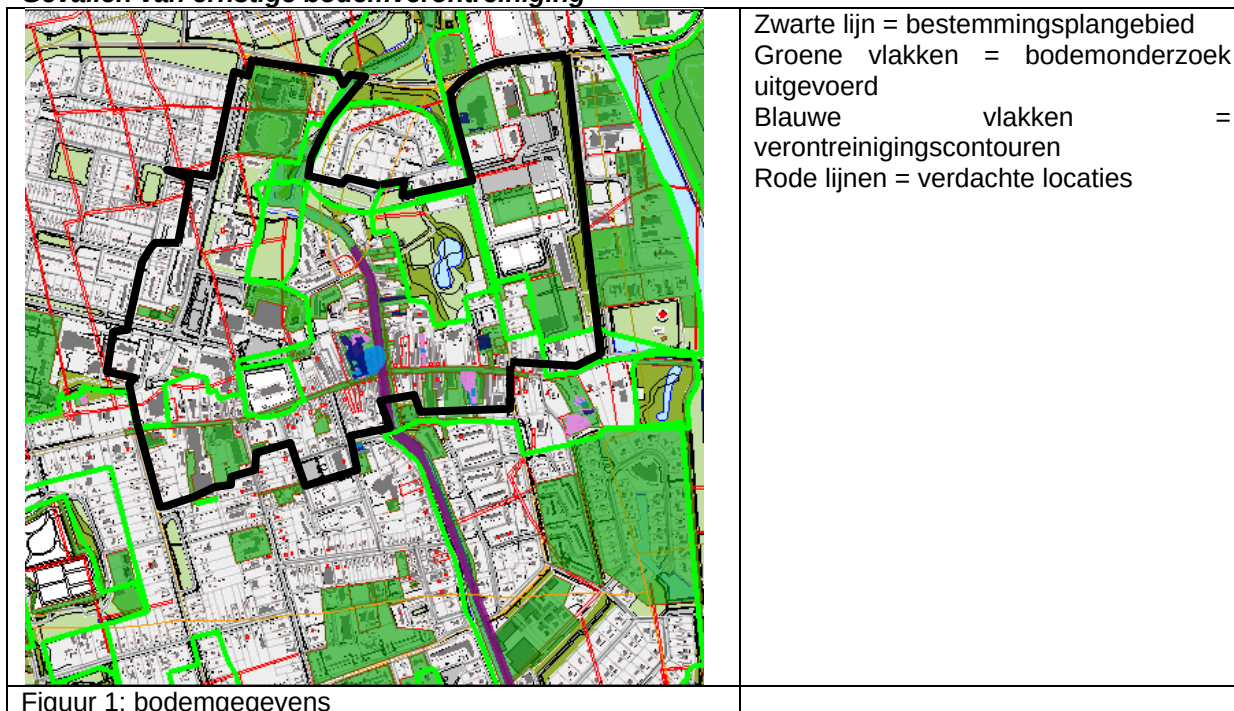
De bodemkwaliteit binnen een gebied wordt sterk bepaald door de aanwezige activiteiten en dan met name historische activiteiten. Vanaf 1987 geldt de Zorgplicht dat onder andere inhoudt dat na 1987 ontstane bodemverontreiniging (meestal) direct moet worden opgeruimd.

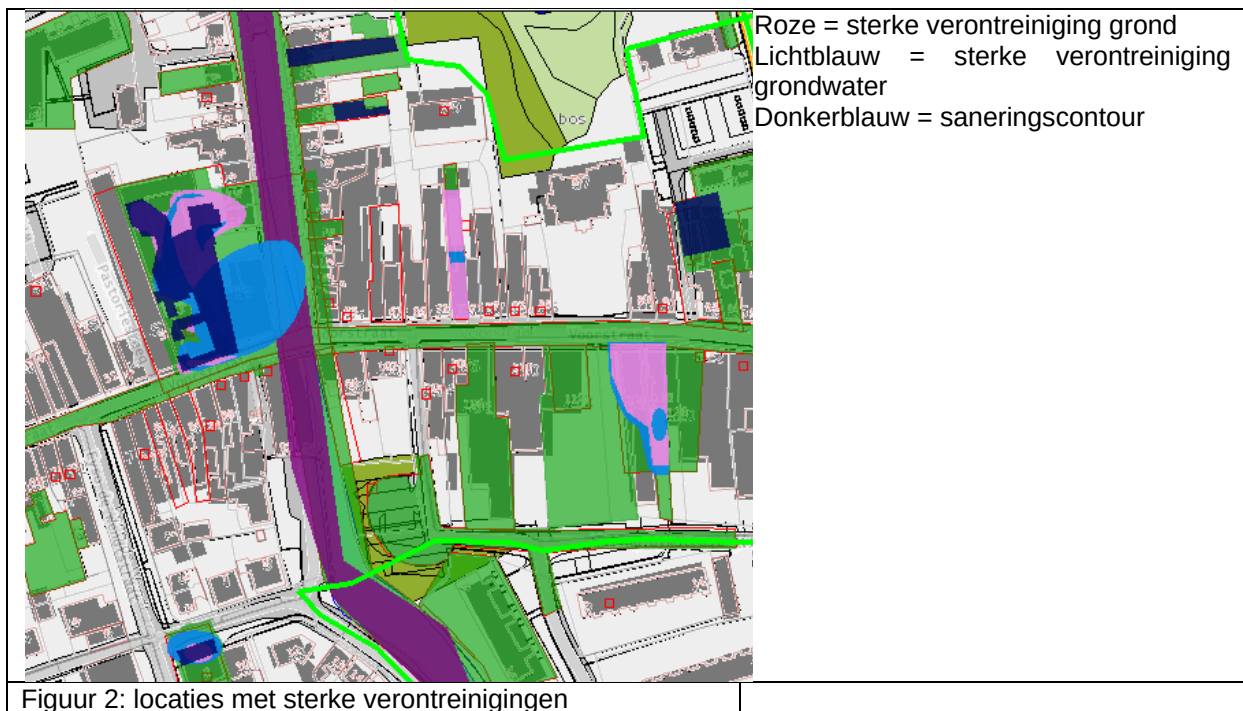
Vanuit de bodemkwaliteitskaart zijn de volgende classificeringen vastgesteld voor het onderzoeksgebied:

• Bodemfunctie:	Wonen;
• ontgravingsklasse bovengrond (0-0,5 m –mv):	Wonen;
• ontgravingsklasse ondergrond (0,5-2,5 m –mv):	Landbouw/natuur;
• ontvangende bodem bovengrond:	Wonen;
• ontvangende bodem ondergrond:	Landbouw/natuur;
• generieke toepassingskaart bovengrond:	Wonen;
• generieke toepassingskaart ondergrond:	Landbouw/natuur.

Globaal kan gesteld worden dat in de bodem en in het grondwater van het plangebied licht tot matig verhoogde gehalten aan zware metalen en PAK worden aangetoond.

Gevallen van ernstige bodemverontreiniging

In figuur 1 is een uitsnede opgenomen van de NAZCA-kaart van Kollum. Op deze kaart zijn de relevante gegevens met betrekking tot bodemkwaliteit opgenomen. Een korte beschrijving van de uitgevoerde bodemonderzoeken en een opsomming van de verdachte locaties is opgenomen in de bijlage.

De historisch verdachte locaties (rode lijnen) zonder bodemonderzoek zijn niet opgenomen in de bijlage. Via het Landsdekkend Beeld zijn de sterkst potentieel verdachte locaties reeds onderzocht; de nog resterende locaties zijn vermoedelijk minder potentieel verdacht en daardoor minder verontreinigd.

De uitgevoerde bodemonderzoeken bevestigen het beeld dat past bij de oude bewoningsgeschiedenis en bedrijvigheid van de Voorstraat en directe omgeving. In de bodem zijn antropogene bijmengingen aanwezig en de grond is licht tot matig verontreinigd. De resultaten van alle bodemonderzoeken, met uitzondering van de sterke verontreinigingen, zijn verwerkt in de bodemkwaliteitskaart van de gemeente Kollumerland c.a..

In het gebied is een aantal ernstige verontreinigingen aanwezig waar sanerende maatregelen moeten plaatsvinden, het betreffen een voormalige chemische wasserij aan de Voorstraat 116-118 en een, volgens de provincie Fryslan, mogelijk omvangrijk historische verontreiniging nabij de Oosterdiepswal 11-22.

Daarnaast is een groot aantal locaties aanwezig waar nader onderzoek nodig is om de ernst en urgentie vast te stellen. Voor deze locaties wordt verwezen naar de bijlage.

Samenvattend

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat voor het plangebied Kollum centrum de bodemkwaliteit voldoet aan de functie wonen maar dat door historische activiteiten een locatie in meer of mindere mate verontreinigd kan zijn. Bij nieuwbouw, herbestemmen of grondwerkzaamheden kan dit een belemmering vormen. Bodemonderzoek dient hierover uitsluitsel te geven.

Resultaten onderzoek NAZCA, 5-12-2012

Uitgevoerde bodemonderzoeken:

- Nul-onderzoeken ter plaatse van ondergrondse tanks bij pomp- en onderstations, Iwaco, i.o.v. Waterleiding Friesland, rapport 22.1852.0, januari 1994:
 - o Het betrof een tank bij het pomp gebouw aan de Voorstraat te Kollum. In grond en grondwater zijn zeer licht verhoogde concentraties aan oliecomponenten aangetroffen;
- Bodemonderzoek ten behoeve van reconstructie aan de Voorstraat te Kollum, Oranjewoud, i.o.v. gemeente Kollumerland, rapport 16546-135212, mei 2003:
 - o Uit het onderzoek blijkt dat langs de Voorstraat (traject reconstructie) tien verdachte locaties aanwezig zijn. Het betreft de huisnummers 59/61, 84, 93, 97, 102, 106, 112, 118, 122, 134. Bij het eerstgenoemde perceel 59/61 heeft een SUBAT sanering plaatsgevonden. Bij de overige locaties waren in 2003 geen bodemonderzoeken bekend;
 - o Bij het onderzoek is ter hoogte van de verdachte locaties onderzoek verricht in de Voorstraat. Alleen ter hoogte van huisnummer 118 is een verontreiniging aangetroffen. Het betreft een sterk verhoogd gehalte aan naftaleen in het grondwater. Ter hoogte van de overige verdachte locaties is geen bodemverontreiniging aangetroffen in de Voorstraat. Dit betekent echter niet dat geconcludeerd kan worden dat op de locaties zelf geen bodemverontreiniging aanwezig is.
 - o In de Voorstraat zelf zijn, met uitzondering van de genoemde naftaleenverontreiniging, geen bodemverontreinigingen aangetroffen.
 - o Onder de verharding zijn puinhoudende bodemlagen aangetroffen;
- Nader oriënterend bodemonderzoek ter plaatse van 18 tanklocaties in de gemeenten Opsterland en Kollumerland, Grontmij, i.o.v. gemeente Kollumerland, rapport 03/7473-1, juli 1998:
 - o Het betreft de locatie Voorstraat 3 waar een ondergrondse tank aanwezig is geweest;
 - o In grond en grondwater is een lichte verontreiniging met olie aangetroffen;
- Indicatief onderzoek Voorstraat 12 t/m 44 Kollum, Arcadis, i.o.v. gemeente Kollumerland, rapport 110313/NA4/0^E7/000045/002, augustus 2004:
 - o Uit de rapportage blijkt dat langs de Voorstraat zes verdachte locaties aanwezig zijn. Het betreft de huisnummers 14, 15, 18, 32, 34 en 44. Bij de huisnummers 14 en 44 is eerder bodemonderzoek uitgevoerd waarbij licht verhoogde gehalten aan diverse parameters zijn aangetroffen;
 - o Bij het onderzoek is ter hoogte van de verdachte locaties onderzoek verricht in de Voorstraat. Bij de Voorstraat 44 is de grond licht verontreinigd;
 - o In de Voorstraat zelf zijn licht verhoogde gehalten aangetroffen;
- Verkennend bodemonderzoek Voorstraat 14 te Kollum, Milfac, i.o.v. Adema Architecten, rapport B1862, september 1994:
 - o In het grondwater zijn enkele licht verhoogde gehalten aangetroffen, de grond bevat geen verhoogde gehalten;
- Rapport inzake het indicatief bodemonderzoek percelen Banda Beheer aan de Voorstraat 32 te Kollum, Oranjewoud, i.o.v. Banda Beheer BV, rapport 16546-57876, april 1993:
 - o De locatie betrof een off-setdrukkerij
 - o In grond en grondwater zijn geen verontreinigingen aangetroffen.
- Verkennend bodemonderzoek Voorstraat 46 te Kollum, Tauw, i.o.v. gemeente Kollumerland, rapport 3669866, juni 1998 en augustus 1998:
 - o In grond en grondwater zijn enkele licht verhoogde gehalten aangetroffen;
- Rapport inzake het oriënterend onderzoek ter plaatse van het bedrijfsterrein van garagebedrijf Wouda te Kollum, Jac. Amerika en Zonen BV, i.o.v. Shell, rapport 548/MD/AM, mei 1990 en Definitief rapport inzake nader- /saneringsonderzoek ter plaatse van garagebedrijf Wouda te Kollum, Amerika Milieutechniek, i.o.v. Shell, rapport 581/MD/AM, september 1991:
 - o Het terrein ligt aan de Voorstraat, vermoedelijk betreft het huisnummer 59/61;
 - o De grond en het grondwater zijn sterk verontreinigd.

Uit de website milieu-info/frieslandprod d.d. 5-12-2012 blijkt het volgende:

- Voorstraat 16, verkennend onderzoek in 1994, geen vervolg aangegeven;
- Voorstraat 32, voormalige drukkerij, indicatief onderzoek uitgevoerd, nader onderzoek nodig;
- Voorstraat 46-48, nader onderzocht in 1998, geen vervolg aangegeven;
- Voorstraat 59/61, registratie restverontreiniging, monitoring is in uitvoering;

- Voorstraat 66-68, verkennend onderzoek in 2004, verder onderzoek is nodig;
- Voorstraat 73, drukkerij tot 1978, sterk verontreinigd, nader onderzoek is nodig;
- Voorstraat 90: schietbaan 1907-?, reprografisch bedrijf 1937-1979, historisch onderzoek nodig;
- Voorstraat 91, HBO-tank ondergronds, voldoende onderzocht;
- Voorstraat 92, onverdacht, voldoende onderzocht;
- Voorstraat 93, benzine-service station, registratie restverontreiniging;
- Voorstraat 95, brandstoftank ondergronds, sterk verontreinigd, niet ernstig;
- Voorstraat 96, schildersbedrijf, voldoende onderzocht;
- Voorstraat 97, benzinetank ondergronds, sterk verontreinigd, niet ernstig;
- Voorstraat 108, benzine-service station tot 1966, verkennend onderzoek in 2001, verder onderzoek is nodig;
- Voorstraat 112, drukkerij, verkennend onderzoek in 2006, verder onderzoek is nodig;
- Voorstraat 111-115, bedrijfsterrein, onderzoek in 2005, voldoende onderzocht;
- Voorstraat 116-118, chemische wasserij, ernstige en urgente verontreiniging, sanering dient te starten voor 2015;
- Voorstraat –straat thv 7 t/m 29, voldoende onderzocht;
- Voorstraat –straat thv 33 t/m 105, nader onderzoek nodig;
- Tsjerk Hiddemastraat 42, verkennend bodemonderzoek uitgevoerd in 2004 en 1994, voldoende onderzocht;
- Maartensplein 1, verkennend bodemonderzoek in 2003, partijkeuring in 2004, voldoende onderzocht;
- Gerrit Bleekstraat 2, verkennend bodemonderzoek in 2010, voldoende onderzocht;
- Gerrit Bleekerstraat 1, verkennend bodemonderzoek in 1994, voldoende onderzocht;
- Kerkstraat 49, transportbedrijf, indicatief bodemonderzoek in 1993, voldoende onderzocht;
- Meckamastraat 7, historisch onderzoek in 1993, brandstoffendetailhandel tot 1963;
- Willem Lodewijkstraat, indicatief onderzoek in 1987, voldoende onderzocht;
- Westerdiepswal 8-13, indicatief onderzoek in 1987, licht tot matig verontreinigd;
- Walling Dykstrastrjitte 2-14, verkennend onderzoek in 2009, voldoende onderzocht;
- Eyso de Wendtstraat 8, benzine-service station tot 1978, gesaneerd in 1999, restverontreiniging geregistreerd;
- Eyso de Wendtstraat 2, licht tot matig verontreinigd, geen vervolg aangegeven;
- Gasthuisstraat tracé, onderzoek in 2005, voldoende onderzocht;
- Gasthuisstraatje 8, oriënterend onderzoek in 2005, verder onderzoek nodig;
- Eskesstraat 2, nader onderzoek in 1996, nader onderzoek is nodig;
- Oosterdiepswal 5, nader onderzoek in 1993, ernstige verontreiniging maar niet urgent;
- Oosterdiepswal 10, gesaneerd in 1995;
- Oosterdiepswal 11, indicatief onderzoek in 1987, niet ernstige verontreiniging, nader onderzoek nodig;
- Oosterdiepswal 11-22, saneringsonderzoek uitgevoerd in 1990 voor Oosterdiepswal 13. Door de provincie is opgemerkt dat, ondanks de sanering, mogelijk sprake is van een omvangrijke historische verontreiniging;
- Oosterdiepswal 15-16, brandstoffendetailhandel tot 1957, indicatief onderzoek uit 1987, nader onderzoek is nodig;
- Oosterdiepswal 17, indicatief onderzoek uit 1987, nader onderzoek is nodig;
- Oosterdiepswal 20, indicatief onderzoek uit 1987, nader onderzoek nodig;
- Oosterdiepswal 22, indicatief onderzoek uit 1987, voldoende onderzocht;
- Wassenberg tuinen, onderzoek in 2006, voldoende onderzocht;
- Mr. Andreastraat 16, houtmeubelfabriek tot 1962, verkennend onderzoek in 2005, niet verontreinigd;
- Mr. Andreastraat 12, bedrijfsterrein, onderzoek in 2005, voldoende onderzocht;
- Mr. Andreastraat 14, gesaneerd in 1998;
- Mr. Andreastraat 24, benzineservicestation tot 1993, garage tot 2002, voldoende gesaneerd;
- Willem Loreweg 2, indicatief onderzoek in 1993, voldoende onderzocht;
- Willem Loreweg 4/6, bedrijfsterrein, indicatief onderzoek in 2007, voldoende onderzocht;
- Trekvaart, waterbodemonderzoek in 2006, niet ernstige verontreiniging;

Bijlage 4

Milieuhygiënisch vooronderzoek Voorstraat

Milieuhygiënisch vooronderzoek

Voorstraat 46 te Kollum

Gemeente Kollumerland c.a.

Grontmij Nederland B.V.
Assen, 30 januari 2013

Verantwoording

Titel : Milieuhygiënisch vooronderzoek
Subtitel : Voorstraat 46 te Kollum
Projectnummer : 320750
Referentienummer : 320750
Revisie : 1
Datum : 30 januari 2013

Auteur(s) : ing. A. Weijer
E-mail adres : annet.weijer@grontmij.nl
Gecontroleerd door : drs. R. Onck
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : drs. A. Luinenburg
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Algemeen.....	4
1.2	Omvang vooronderzoeksgebied.....	4
1.3	Aanleiding en doelstelling.....	5
1.4	Opbouw rapport.....	5
2	Opzet.....	6
2.1	Basisinformatie.....	6
2.2	Type vooronderzoek.....	6
2.3	Onderzoekaspecten.....	6
2.4	Uitgevoerde werkzaamheden.....	6
3	Resultaten.....	7
3.1	Voormalig bodemgebruik.....	7
3.2	Huidig bodemgebruik.....	7
3.3	Toekomstig bodemgebruik.....	7
3.4	Bodemopbouw en geohydrologie.....	7
3.5	Bodemkwaliteit.....	8
3.6	Financieel-juridische aspecten.....	8
3.7	Terreininspectie.....	9
4	Conclusies en aanbevelingen.....	10
4.1	Conclusies.....	10
4.2	Onderscheiden deellocaties en hypothesestelling.....	10
4.3	Aanbevelingen.....	10

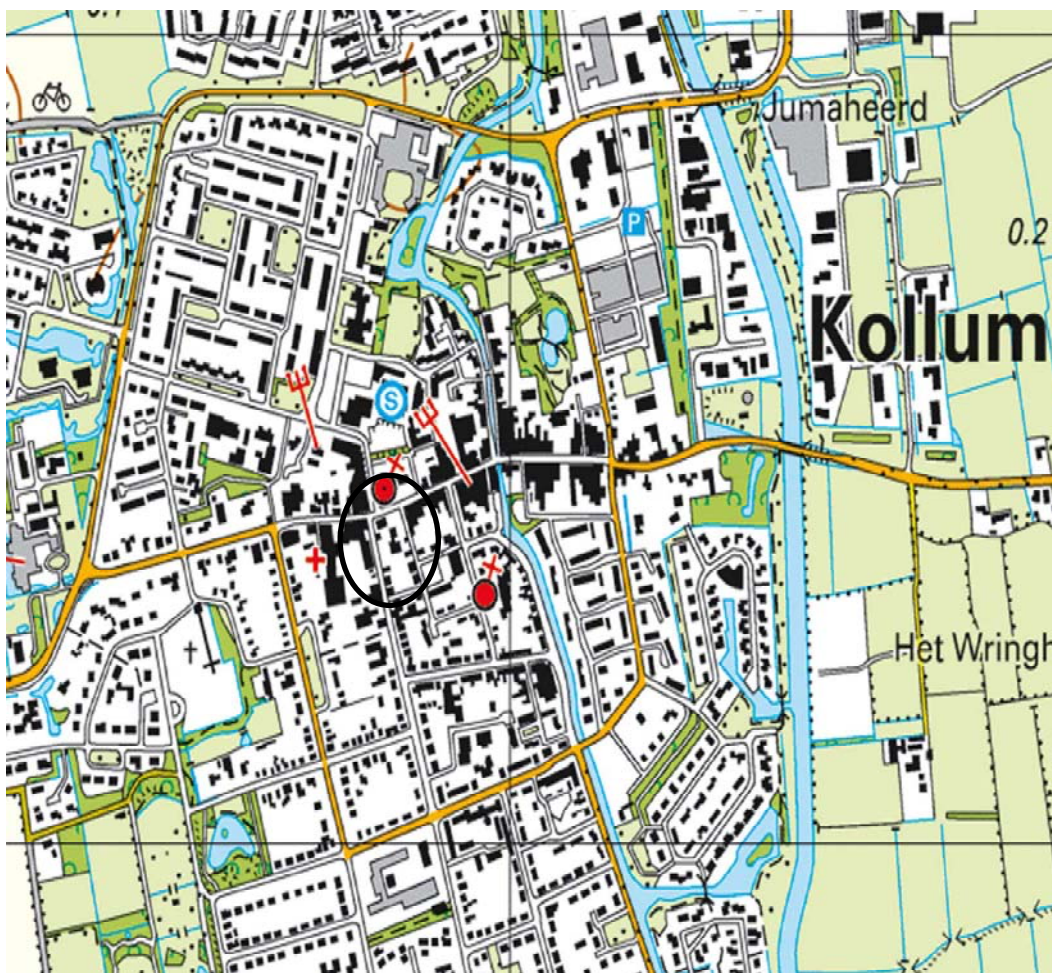
1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de gemeente Kollumerland c.a. heeft Grontmij Nederland B.V. een milieuhygiënisch vooronderzoek naar de bodemkwaliteit uitgevoerd voor de locatie rondom het voormalig gemeentehuis te Kollum. Het vooronderzoek is onderdeel van het nieuwe bestemmingsplan voor dit gebied ("Hart van Kollum").

1.2 Omvang vooronderzoeksgebied

Het plangebied ligt op de hoek van de Voorstraat en de Eskesstraat in Kollum. De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein bedraagt circa 0,25 ha. De exacte locatie van het plangebied wordt weergegeven in onderstaand figuur. Het maaiveld ter plaatse van het plangebied ligt gemiddeld op 2,80 m +NAP.

1.3 Aanleiding en doelstelling

In het plan van aanpak Hart van Kollum (Grontmij, mei 2011) zijn drie stedenbouwkundige varianten gepresenteerd. In het plan van aanpak is inzichtelijk gemaakt op welke wijze de locatie voormalig gemeentehuis ontwikkeld kan worden.

In opdracht van Talant is een stedenbouwkundig scenario verder uitgewerkt. De beoogde ontwikkeling betreft nieuwbouw in de vorm van een woongebouw en ontmoetingsruimte, bestemd voor cliënten van Talant, onderdeel van zorggroep Alliade. In het voormalig gemeentehuis ontstaat ruimte voor diverse functies en de buitenruimte zal worden heringericht. De beoogde bebouwing past niet binnen het vigerend bestemmingsplan. Om deze reden herziet de gemeente het bestemmingsplan en stelt voor de locatie een beeldkwaliteitsplan op.

In het kader van het nieuwe bestemmingsplan moet onderzoek worden gedaan naar de toestand van de bodem waarbij de uitvoerbaarheid van het plan moet worden betrokken. De toestand van de bodem wordt in kaart gebracht door het vooronderzoek.

1.4 Opbouw rapport

In het voorliggende rapport worden de volgende aspecten behandeld:

- De wijze van uitvoering van het onderzoek (hoofdstuk 2);
- De resultaten van het onderzoek (hoofdstuk 3);
- De conclusies, beschrijving van deellocaties en hypothesen en de aanbevelingen (hoofdstuk 4).

2 Opzet

2.1 Basisinformatie

Voorafgaande aan het bepalen van het type vooronderzoek, is enige basisinformatie van de locatie verzameld, zoals weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1: basisinformatie

Adres	Voorstraat 46-48
Plaats	Kollum
Kadastrale aanduiding	Gemeente Kolum, sectie D, nummer 3669 en 3670
Oppervlakte (m ²)	2.500
Aanleiding onderzoek	Bestemmingsplanwijziging en (ver)bouw
Voormalige bodemgebruik	Gemeentehuis
Huidige bodemgebruik	Kantoren
Toekomstige bodemgebruik	Zorgcomplex

De topografische ligging van het plangebied is weergegeven op kaart in paragraaf 1.2.

2.2 Type vooronderzoek

Op basis van de aanleiding van het onderzoek wordt een standaard vooronderzoek uitgevoerd.

2.3 Onderzoeksaspecten

Het vooronderzoek omvat het verzamelen van informatie over de volgende vijf aspecten:

- Het vroegere bodemgebruik van de locatie en de directe omgeving, zodat duidelijk is waar potentieel verontreinigende activiteiten hebben plaatsgevonden;
- Het huidige bodemgebruik van de locatie, om te bepalen of er nu nog bodembedreigende activiteiten plaatsvinden en om te kunnen bepalen waar de boringen kunnen worden uitgevoerd;
- Het toekomstige bodemgebruik van de locatie, zodat kan worden bepaald of de bodem geschikt is voor het geplande gebruik;
- De bodemopbouw en geohydrologie, voor het bepalen van de homogeniteit van de bodem, het bepalen van de boordiepte en de mogelijke verspreiding van verontreinigende stoffen;
- Financieel-juridische aspecten, zodat kan worden beoordeeld wat de aansprakelijkheidspositie van de eigenaar van de locatie is en zodat verhaalbaarheid van kosten op de veroorzakers kan worden beoordeeld.

•

2.4 Uitgevoerde werkzaamheden

Voor het verzamelen van informatie over de locatie zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Ontwerp Hart van Kollum;
- Archeologisch onderzoek - bureaustudie (Grontmij, rapport 1208, concept);
- Bodemloket;
- Nota bodembeheer van de gemeente Kollumerland (vastgesteld op 21 juni 2012, www.kollumerland.nl);
- Telefonisch interview met de milieuambtenaar van de gemeente Kollumerland c.a.

3 Resultaten

3.1 Voormalig bodemgebruik

De locatie aan de Voorstraat 46 is als enkele honderden jaren bebouwd, eerst als latijnse school, tegenover de kerk. Op de schematische historische kaart van 1664 is deze bebouwing weergegeven. Begin 19^e eeuw is de latijnse school gesloopt en is in 1809 een woonhuis gebouwd voor Willem Hendrik Sytzama. Achter het pand werd een "fraaie" tuin aangelegd. Hiervoor zijn ook enkele panden aan de achterzijde aangekocht en gesloopt.

In 1895 is het pand omgebouwd tot raadhuis cq gemeentehuis.

Voor een uitgebreidere beschrijvingen van de bebouwingsgeschiedenis wordt verwezen naar het archeologisch onderzoeksrapport (Grontmij, 12 november 2012).

De historische kaarten van de 20^e eeuw bevestigen de bebouwingsgeschiedenis. Hierbij zijn op het achterterrein diverse wijzigingen in bebouwing zichtbaar.

Uit het bodemloket blijkt dat het voormalige gemeentehuis verwarmd is geweest met huisbrandolie. Hiervoor was een HBO-tank aanwezig. Verdere details worden besproken in paragraaf 3.5.

3.2 Huidig bodemgebruik

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en verharding. Een deel van het plangebied ligt braak.

Het oude gemeentehuis heeft van 2003 tot 2009 leeg gestaan en is daarna in gebruik genomen als tijdelijke kantoorruimte.

3.3 Toekomstig bodemgebruik

Er bestaan plannen om de locatie opnieuw in te richten. Hiertoe wordt de bestaande bebouwing, met uitzondering van het oude gemeentehuis, gesloopt en zal er nieuwbouw verrijzen. De precieze vorm en plek van de nieuwbouw binnen het plangebied is ten tijde van dit schrijven nog niet bekend.

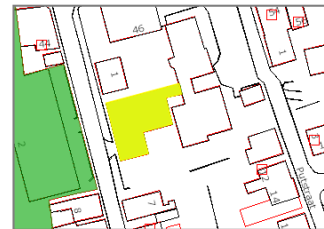
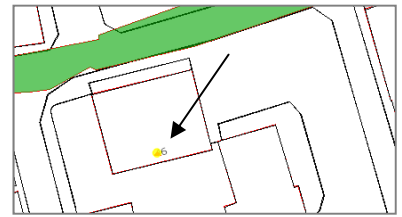
3.4 Bodemopbouw en geohydrologie

Voor een uitgebreide beschrijving van de bodemopbouw wordt verwezen naar het rapport "Archeologisch onderzoek Voorstraat te Kollum- bureauonderzoek" (Grontmij, archeologisch rapport 1280, status concept, 19 oktober 2012).

3.5 Bodemkwaliteit

Uit het bodemloket van de provincie Friesland blijkt het volgende:

- Op de locatie Voorstraat 46 is een ondergrondse HBO-tank aanwezig. De tank is gereinigd en afgevuld in 1982. De locatie van de tank is weergegeven op de tekening hiernaast. De bodemkwaliteit is zintuiglijk onderzocht;
- Op de locatie Voorstraat 46 wordt tevens de aanwezigheid van een afvalverwerkingsbedrijf aangegeven met de bedrijfsnaam Gemeentehuis;
- Op de locatie Voorstraat 46-48 heeft een nader bodemonderzoek plaatsgevonden naar een grondverontreiniging met lood. De locatie is aangegeven op de tekening hiernaast (geel). Het hoogst aangetroffen gehalte is 260 mg/kg ds, in een mengmonster van 0,4-1,0 m –mv. In de grond zijn puin en slakken aangetroffen. (TAUW, 1998). Het terrein is geschikt bevonden voor de destijds geplande bouw;
- De weg ter hoogte van de onderzoekslocatie is in 2003 onderzocht in het kader van een wegreconstructie (Oranjewoud, 19-5-2003). Ter hoogte van de Voorstraat 46 zijn hierbij geen verontreinigingen aangetroffen. Dit betreft het groene vlak in de bovenste tekening;
- Op de locatie Voorstraat 42 is een bejaardenhuis aanwezig geweest Dit betreft het groene vlak in de onderste tekening. De locatie heeft UBI-code 9999999 en is niet verdacht.

Op de aangrenzende percelen zijn verder geen bodemonderzoeken uitgevoerd of verdachte locaties aangegeven.

In de nota bodembeheer van de gemeente Kollumerland c.a. zijn de volgende classificeringen vastgesteld voor het onderzoeksgebied:

• Bodemfunctie:	Wonen;
• ontgravingsklasse bovengrond (0-0,5 m –mv):	Wonen;
• ontgravingsklasse ondergrond (0,5-2,5 m –mv):	Landbouw/natuur;
• ontvangende bodem bovengrond:	Wonen;
• ontvangende bodem ondergrond:	Landbouw/natuur;
• generieke toepassingskaart bovengrond:	Wonen;
• generieke toepassingskaart ondergrond:	Landbouw/natuur.

De milieumambtenaar van de gemeente Kollumerland c.a. bevestigt de bovengenoemde resultaten van uitgevoerde bodemonderzoeken en meldt het volgende:

- De ondergrondse tank is nog steeds aanwezig maar is gereinigd. Het is wel een verdachte locatie;
- Op de locatie Voorstraat 46-48 is een drukkerij aanwezig geweest. De gemeente beschouwt dit als een verdachte locatie, ondanks dat de locatie in het kader van het Landsdekkend Beeld niet als verdacht gekwalificeerd is;
- Omdat de aanwezige en voormalige bebouwing oud is en verbouwingen heeft ondergaan, kunnen volgens de gemeente asbestmaterialen in de bodem aanwezig zijn.

3.6 Financieel-juridische aspecten

De eigendomssituatie is weergegeven in navolgend figuur.

3.7 Terreininspectie

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Uit het vooronderzoek wordt het volgende geconcludeerd ten aanzien van de bodemkwaliteit:

- Door de oude bewoningsgeschiedenis is sprake geweest van diffuse beïnvloeding van de bodemkwaliteit op de gehele locatie;
- De grond op de locatie kan mogelijk verontreinigd zijn met asbest;
- Op de locatie zijn twee specifieke activiteiten aanwezig geweest die hebben kunnen leiden tot bodemverontreiniging. Het betreft een gereinigde ondergrondse HBO-tank en een voormalige drukkerij. Ter plaatse van de voormalige drukkerij is in 1998 een grondverontreiniging met lood aanwezig. Het is niet bekend of bij de nieuwbouw ter plaatse deze grondverontreiniging verwijderd is.

De afvalverwerking op Voorstraat 46 betreft slechts een administratieve aanduiding. De gemeentelijke activiteiten op het gebied van afvalinzameling of –verwerking hebben niet op dit adres plaatsgevonden.

4.2 Onderscheiden deellocaties en hypothesestelling

Op basis van het onderzoek kunnen de volgende deellocaties worden onderscheiden:

- Tank: deze deellocatie is verdacht ten aanzien van bodemverontreiniging. Het betreft een puntbron met een mogelijke verontreiniging van minerale olie en vluchtige aromaten, in grond en grondwater. De strategie VEP-OO uit de NEN 5740 is van toepassing;
- Voormalige drukkerij: deze deellocatie is verdacht ten aanzien van bodemverontreiniging. Het betreft een deellocatie met een plaatselijke bodembelasting met een mogelijke verontreiniging met metalen, minerale olie, vluchtige aromaten en chloorkoolwaterstoffen. De strategie VEP uit de NEN 5740 is van toepassing;
- Overige terrein: op de rest van het terrein worden licht verhoogde gehalten aan met name metalen en PAK's in de grond verwacht. Gezien deze verwachting is in principe sprake van een verdachte locatie en is de strategie "verdacht-heterogeen verspreid" (VED-HE) uit de NEN 5740 van toepassing. Daarnaast is mogelijk sprake van een asbestverontreiniging. Daarom is de strategie VED-HE uit de NEN 5707 van toepassing.

4.3 Aanbevelingen

Het vooronderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd die duiden op de aanwezigheid van ernstige bodemverontreiniging waardoor risico's voor het toekomstige gebruik aanwezig zouden kunnen zijn. Echter, verwacht wordt wel dat de bodemkwaliteit op de locatie beïnvloed is door het voormalige gebruik van de locatie. Deze negatieve beïnvloeding zal voornamelijk effect hebben op de activiteiten rondom nieuwbouw en herinrichting van het terrein.

Voorafgaande aan de nieuwbouw en herinrichting wordt daarom aanbevolen een daadwerkelijk bodemonderzoek uit te voeren. Het bodemonderzoek is tevens nodig voor het verkrijgen van de geschiktheidsverklaring voor nieuwbouw. Daarnaast geeft het bodemonderzoek inzicht in vrijkomende grondsoorten en geschiktheid voor hergebruik.

Voorafgaand aan de uitvoering van het bodemonderzoek is een terreininspectie en, in relatie tot het asbestbodemonderzoek, een maaiveldinspectie nodig.

Bijlage 5

Aanwijzigingsbesluit beschermd dorpsgezicht

id 1360
C-1 18/2/1980
Afdeling en nummer

MMA/MO 205.421 I

archief
RIJSWIJK (ZH)

18 FEB. 1980

1.110519193003

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK
EN
DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Overwegende, dat Kollum aan de kust van de voormalige Lauwerszee tot ontwikkeling is gekomen;

dat Kollum een historische kern bezit met een middeleeuwse structuur;

dat het straatbeeld wordt beheerst door een historische bebouwing, in hoofdzaak uit de 18de en 19de eeuw stammend;

dat het gebied een beeld oplevert, dat van algemeen belang is vanwege de schoonheid en het karakter ervan;

Gelet op artikel 20 van de Monumentenwet;

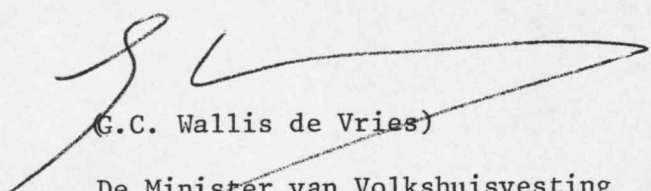
Gehoord de Monumentenraad, de raad van de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland, Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie;

B E S L U I T E N :

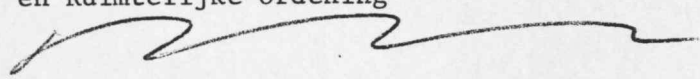
Het gebied in de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland zoals is aangegeven op de bij deze beschikking behorende tekening nr. 314 en zoals omschreven in de toelichting bij deze beschikking, aan te wijzen als dorpsgezicht in de zin van artikel 20 van de Monumentenwet.

Van deze beschikking, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Monumentenraad, de raad van de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland, Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk

(G.C. Wallis de Vries)

De Minister van Volkshuisvesting
en Ruimtelijke Ordening

(Jhr. drs. P.A.C. Beelaerts van Blokland)

18 FEB. 1980

1.110519193004

DE STAATSSCRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

EN

DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDERING

Overwegende, dat Kollum aan de kust van de voormalige Lauwerszee tot ontwikkeling is gekomen;

dat Kollum een historische kern bezit met een middeleeuwse structuur;

dat het straatbeeld wordt beheerst door een historische bebouwing, in hoofdzaak uit de 18de en 19de eeuw stammend;

dat het gebied een beeld oplevert, dat van algemeen belang is vanwege de schoonheid en het karakter ervan;

Gelet op artikel 20 van de Monumentenwet;

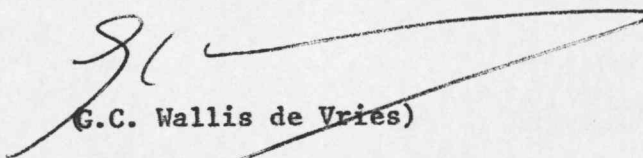
Gehoord de Monumentenraad, de raad van de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland, Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie;

B E S L U I T E N :

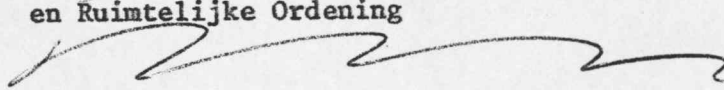
Het gebied in de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland zoals is aangegeven op de bij deze beschikking behorende tekening nr. 314 en zoals omschreven in de toelichting bij deze beschikking, aan te wijzen als dorpsgezicht in de zin van artikel 20 van de Monumentenwet.

Van deze beschikking, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Monumentenraad, de raad van de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland, Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk

(G.C. Wallis de Vries)

De Minister van Volkshuisvesting
en Ruimtelijke Ordening

(Jhr. drs. P.A.C. Beelaerts van Blokland)

KOLLUM, gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland.

Toelichting.

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op bijgaande kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tekening nr. 314) door een stippellijn omgrensde gebied.

Hoever de geschiedenis van Kollum teruggaat is met weinig zekerheid te zeggen. In de omgeving zijn Romeinse voorwerpen gevonden, terwijl de oudste schriftelijke vermelding - in de giftbrieven van de abdij Fulda - uit het eerste kwart van de 9de eeuw dateert.

Kollum is aan de kust van de voormalige Lauwerszee tot ontwikkeling gekomen op de plaats van het huidige westelijke deel van de Voorstraat bij de Maartenskerk. Dit punt is in feite een uitloper van de hoger gelegen zandgronden, die de eerste bewoners enige bescherming bood tegen het opdringende water. Als gevolg van aanslibbing ten noorden en ten oosten van dit oudst bewoonde deel van Kollum is in de eerste helft van de 13de eeuw een begin gemaakt met indijkingen. De eerste dijken sloten bij Kollum op de hoge grond aan, zoals de dijk naar Scharnehuizen en Visvliet. Daarna is in snel tempo nieuw land op de zee herwonnen. Door de in 1315 aangelegde dijk Terluinen-Kollumerpomp-Pieterzijl is Kollum landinwaarts komen te liggen en is alleen nog via Kollumerzijl en de aanvankelijk sterk kronkelende Zijlsterried - een afwatering in het aangeslibde land - met de zee verbonden.

Na een tijd van onlusten in het grensgebied tussen Friesland en Groningen is in het begin van de 16de eeuw onder het stimulerend bewind van Hendrik van Stolberg, de stadhouder van de hertog van Saksen, de basis gelegd voor een welvaartsperiode in de 16de en 17de eeuw.

Ter bevordering van de handel en de scheepvaart is de Zijlsterried, overeenkomstig het huidige beloop, gekanaliseerd en verlegd, zijn de waterverbindingen met het achterland verbeterd, twee jaarmarkten en een weekmarkt ingesteld, een waag opgericht en een accijnsmeester aangesteld. Met deze stedelijke handelsvoorzieningen heeft Kollum zich tot een welvarend dorp van

- stedelijke-

stedelijke allure kunnen ontwikkelen, dat als hoofdplaats van de grietenij rond 1550 in bevolkingsaantal en inkomsten wedijverde met de kleinere friese steden. De belangrijkste activiteiten bestonden uit de handel in boter, kaas, granen, bier, hout en vis, daarnaast kwamen kleine industrieën voor zoals leerlooierijen, pottenbakkerijen, bontwerkers, kalkovens, (olie)molens, een lijnbaan en een scheepstimmerwerf.

De handel vond hoofdzakelijk plaats op de kaden langs de Zijlsterried. Hier meerden de lichters af met de door zeeschepen aangevoerde goederen, die wegens hun diepgang niet verder dan de haven bij Kollumerzijl konden komen. Daarna voeren de lichters verder het achterland in. Ook de plaats van de Waag, steeds in verschillende panden aan een van de Diepwallen gevestigd, en de plaats van het Rechthuis, in 1610 naast de brug in de Voorstraat opgericht, wijzen op de handelsfunctie van het grachtje. In de Voorstraat stonden de woonhuizen van de kooplieden, sommige van een allure die te vergelijken is met de grachtenpanden in de steden. Langs de Diepwallen en vooral in de kleinere straatjes als de Meckamastraat en de Willem Lodewijkstraat hadden de industrieën zich verzameld. Herbergiers vestigden zich in de Voorstraat en langs het grachtje.

In de loop van de 18de eeuw is mede door de algemene economische teruggang in de Republiek en de verslechterde bevaarbaarheid van de Zijlsterried de ontwikkeling tot stilstand gekomen, terwijl er in de 19de eeuw sprake is van een achteruitgang. De 16de- en 17de-eeuwse bedrijfjes verdwenen en de 19de-eeuwse industriële ontwikkeling is aan Kollum voorbijgegaan. Wel blijft Kollum, getuige de in de 19de eeuw gebouwde voorname huizen - waaronder het huidige Gemeentehuis en het huis Voorstraat 87 en de oudere bewoonde states in de grietenij, als woonoord in trek. De vestiging van nieuwe bedrijven na de Tweede Wereldoorlog heeft tot aanzienlijke uitbreidingen rond de oorspronkelijke kern van Kollum geleid.

De ruimtelijke structuur van de historische kern wordt bepaald door de loodrecht op elkaar staande Voorstraat en Ooster- en Westerdiepswal. Evenwijdig aan dit hoofdstramen komen straatjes van secundair belang voor, Meckamastraat, Willem Lodewijkstraat, Putstraat, Hoogpijpke.

De kadastrale minuut van ca. 1820 geeft een exact beeld van de omvang van Kollum in de eerste decennia van de 19de eeuw, een omvang, die waarschijnlijk in de voorafgaande bloeiperiode blijkens schriftelijke vermeldingen en de grietenijkaart uit de "Friesche Atlas" van Schotanus (1718, 2de druk) aan de zuidzijde een weinig groter is geweest.

De bebouwing strekt zich in de Voorstraat uit van de Schellingalaan tot de Oliemolensingel en langs de Zijlsterried van de stenen brug tot aan de nieuwe voetgangersbrug. De weergegeven perceelsindeling komt overeen met de in het algemeen in de steden voorkomende wijze van bouwen, het in de rooilijn aaneengesloten bouwen van relatief smalle maar diepe panden. Langs de Meckamastraat en de Willem Lodewijkstraat is bebouwing van een veel kleinere opzet geconcentreerd.

Van de op de kadastrale minuut weergegeven situatie komen vooral die delen van de Voorstraat en de Ooster- en Westerdiepswal met een regelmatige intensieve bebouwing vrij nauwkeurig met de huidige situatie overeen (resp. van de Eskestraat tot aan het pand Voorstraat 112 en ca. 70 meter gerekend vanaf de brug). De perceelsindeling van het overige deel van de beide Diepswallen is op zich weinig veranderd, met dit verschil dat een redelijk groot aantal panden uit de gevelwand verdwenen is. De bebouwing langs de Meckama- en de Willem Lodewijkstraat is vrijwel geheel gesloopt. De Eyso de Wendtstraat is op de kadastrale minuut een van de smalle aan elkaar evenwijdig lopende steegjes die op de Voorstraat uitkomen. In het hart van de huidige straat is op de minuut een vrijstaand, in de rooilijn gelegen pand aangegeven, dat qua plattegrond vergelijkbaar is met de naburige panden. Aanvankelijk was het steegje de uitrit van de state Oostenburg, op welks fundamenten het huidige Armhuis is gebouwd. Na aankoop heeft de Grietenij in 1836 deze uitrit met de trekweg langs de vaart verbonden en voor publiek opengesteld. Tegenwoordig is de Eyso de Wendtstraat door de amovering van het genoemde vrijstaande pand tot een voor Kollum relatief grote ruimte geworden, waar wekelijks markt gehouden wordt.

Het reeds in 1577 vermelde bruggetje over de Zijlsterried in het verlengde van de Willem Lodewijkstraat, de toenmalige Brugstraat, is recent in noordelijke richting verplaatst.

In het op de kadastrale minuut weergegeven stratenpatroon zijn - de nieuwbouwwijken buiten beschouwing latend - geen verdere wijzigingen tot stand gekomen.

Zoals het huidige kaartbeeld op een historische structuur en perceelsindeling berust, wordt ook het straatbeeld door historische bebouwing, die in hoofdzaak uit het einde van de 18de en 19de eeuw stamt, beheerst. Wel is op twee punten het gezicht van Kollum in de 20ste eeuw gewijzigd:

- de relatie van de compacte stedelijke eenheid met het open buitengebied is verbroken;
- de Voorstraat is van woonstraat tot winkelstraat geworden, terwijl langs de Ooster- en Westerdiepswal de woonfunctie overheerst.

Het meest voorkomende huistype in de Voorstraat is twee bouwlagen hoog en drie soms vier raampartijen breed, voorzien van een lijstgevel en afgedekt door een schildkap, waarvan de nok loodrecht op de rooilijn gericht is. De huizen zijn gerangschikt volgens een steeds weinig verspringende rooilijn en tot een gesloten gevelwand aangebouwd, die op enkele punten door bijzonder smalle steegjes doorbroken wordt. In deze gevelwanden manifesteren de panden zich door de geringe verschillen in verdiepingshoogte, gevelindeling, materiaalgebruik - baksteen en pleister - en de diverse soorten gootlijsten, raam- en deurkozijnen tot zelfstandige eenheden. De panden aan de zuidzijde van de Voorstraat tussen de Put- en de Eyso de Wendtstraat zijn met uitzondering van de hoogte - één bouwlaag - van hetzelfde type. In de noordelijke gevelwand van de Voorstraat tussen de Maartenskerk en de Westerdiepswal komen enkele grotere, 4 à 5 raampartijen brede koopmanshuizen voor, die afgedekt zijn door een aan de rooilijn evenwijdig lopende schildkap met hoek-schoorstenen.

Door het juist bij de kruising met de Zijlsterried flauw gebogen beloop van de Voorstraat is het gevarieerde dakenspel zichtbaar van de ten opzichte van elkaar steeds in hoogte en hellingsgraad wisselende dakschilden, die aan de straatzijde met blauwe en aan de zijkanten met rode panden gedekt zijn.

Individuele stoepen met hekken en palen zijn grotendeels verdwenen, wel is de oorspronkelijke indeling van het wegdek bewaard gebleven.

Bij de belangrijke monumenten, de Maartenskerk en het Gemeentehuis wordt de gesloten stedelijke bebouwing doorbroken. De kerk op het enigszins verhoogde door geschoren linden omzoomde kerkhof is achter de rooilijn evenwijdig aan de Voorstraat gesitueerd. Het is een tweebeukige gotische kerk met een deels nog romaanse toren, die in de 17de eeuw van een hoge naaldspits is voorzien. Het blokvormige Gemeentehuis is in 1808 als woonhuis gebouwd.

De bebouwing in de Voorstraat ten westen van de Maartenskerk, die een enkel fraai pand zoals no. 42 bevat, vormt in zijn totaliteit een minder hechte eenheid.

Een andere karakteristieke onderbreking van de gesloten straatwanden is de kruising met de Zijlsterried, met het uitzicht naar het noorden op het lager gelegen grachtje en naar het zuiden op de gebogen vaart.

Naast de Voorstraat met de Maartenskerk en het Gemeentehuis zijn voorts de Ooster- en Westerdiepswal voor de identiteit van Kolum van belang. Beeldbepalende factoren zijn de gedetailleerde ruimtelijke indeling volgens het beloop van het grachtje, het niveauverschil met de Voorstraat, de hechte verticaal gelede gevelwand aan de Oosterdiepswal nabij de Voorstraat en de stenen brug met daarachter het Rechthuis, die de ruimte visueel afsluiten.

Zoals eerder opgemerkt heeft de bebouwing langs het noordelijk deel van de beide Diepswallen zijn oorspronkelijk besloten karakter verloren. De panden zijn van een eenvoudig type, één bouwlaag hoog, drie tot vijf raampartijen breed en afgedekt door een kap waarvan de nok loodrecht of -in iets mindere mate voorkomend- evenwijdig aan de rooilijn gericht is. Baksteen is het meest voorkomende bouw materiaal.

Bij het afbakenen van het beschermde gebied is uitgegaan van de middeleeuwse structuur -Voorstraat en de Diepswallen-, monumentale historische gebouwen -Maartenskerk, Gemeentehuis, Armhuis- en de bij de bebouwing van Voorstraat en Ooster- en Westerdiepswal behorende achterterreinen.

Een nadere uitwerking van het beschermde dorpsgezicht zal dienen plaats te vinden in een bestemmingsplan ex artikel 37-5 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Hierbij wordt voorop gesteld dat een bescherming ex artikel 20 van de Monumentenwet geen bevestiging van de gegeven situatie inhoudt, maar dat het gaat om het scheppen van een kader, waarbinnen een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is met behoud van de karakteristieke waarde van Kollum. Voor de bepaling daarvan levert deze toelichting het basis materiaal.

STADS - EN DORPSGEZ.		EX. ART. 20 MONUMENTEN	
10 10 10		KOLLUM	
C-3		GEM. KOLLUMERLA	
10 10 10		GEM. KOLLUMERLA	
GET.	DATUM	HERZIEN	S
CHMB	DECEMBER 1975	SEPTEMBER 1975	
RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG		TEK. NO.	

Behoort bij de beschikking van de Staatsecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en de Minister van Volksgezondheid en Ruimtelijke Ordening, d.d. 10-10-1975, Nr. 205.700.1. Het betreft het oorspronkelijke, te cederen van de Monumentenraad.

Handwritten signature: (G. F. J. van Duin)

Bijlage 6

Notitie archeologie/cultuurhistorie bestemmingsplan Kollum Centrum

Notitie

Referentienummer
322815

Datum
13 november 2012

Kenmerk
Opgesteld door: mevr. H. Boon, MA

Betreft
Notitie archeologie/cultuurhistorie bestemmingsplan Kollum Centrum

Om de archeologische en cultuurhistorische waarden in beeld te krijgen, zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals de Archeologische Monumentenkaart, Archis2 en archeologische waarden- en/of beleidskaarten van het betreffende gebied.

1 Bewoningsgeschiedenis

Kollum is in de Middeleeuwen gesticht op een zandrug, als havenplaats bij een waterverbinding met zee. De voorloper van het huidige dorp, Colheim of Colleheim, heeft waarschijnlijk noordwestelijk van de huidige kern gelegen en wordt al vanaf de 8^e eeuw in historische bronnen genoemd.¹ Het is een wegdorp met een kruisvormige structuur. Bedijking van de omgeving heeft in de 11^e tot 13^e eeuw plaatsgevonden.² Het dorp is een zogenaamde vlekke. Dit is een dorp met stedelijke kenmerken, zoals de aanwezigheid van handel en bepaalde voorzieningen. In de 17^e en 18^e eeuw ontwikkelde de nederzetting zich snel, door de handel en scheepvaart.³ Kollum is in de loop der tijd gegroeid, vooral richting het noorden en zuiden heeft uitbreiding plaatsgevonden.⁴

Afbeelding 3.1. Kollum op de kaarten uit de Schotanusatlas (bron: treasoar.nl)

2 Archeologie

Een groot deel van het plangebied ligt in de historische kern van Kollum, dit is een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (monumentnr. 15041). De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van belangrijke archeologische terreinen in Nederland. De terreinen zijn beoordeeld op verschillende criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit, ensemblewaarde en belevingswaarde). Op grond daarvan zijn de terreinen ingedeeld in categorieën met archeologische waarde, hoge archeologische waarde en zeer hoge archeologische waarde (o.a. de beschermde monumenten). De AMK is in samenwerking met de betreffende provincie en gemeentelijk archeologen ontwikkeld.

¹ H.M. van den Berg, 1989. *Kollumerland en Nieuw Kruisland, voorafgegaan door Overzicht van de bouwkunst in Noordelijk Oostergo*. Zeist. Pp 39-45 via dbnl.org; T.J. ten Anscher, J.J. Hekman & H.W. Veenstra 2012. *Archeologische verwachtings- en onderzoeksadvieskaart van de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland – Deel 1: tekst & bijlagen 1 en 2*. RAAP-rapport 983. Weesp ; www.oudheidkamerkollum.nl

² www.kollumerland.nl

³ Monumenten Inventarisatie Project ca.1990. *concept Gemeentebeschrijving Kollumerland en Nieuw Kruisland*. Provincie Friesland – Regio noord. p 10; Van den Berg., H.M., 1989. *Noordelijk Oostergo; Kollumerland en Nieuw Kruisland; de Monumenten van Geschiedenis en Kunst*, Den Haag.

⁴ Uitgeverij 12 provinciën, 2007, *Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965*. Landsmeer/Den Haag. Blad 26.

De enige archeologische waarneming die binnen het plangebied is gedaan, betreft de resultaten van een opgraving die ter plekke van de Nederlands Hervormde kerk is uitgevoerd (Archis waarnemingsnr. 30357). Hierbij zijn onder andere graven en funderingsresten gevonden van een bakstenen en tufstenen kerk uit de tweede helft van de 12^e eeuw.

Er is slechts op beperkte schaal archeologisch onderzoek uitgevoerd in Kollum. Er is dan ook nog veel onbekend over eventueel aanwezige archeologische waarden in de grond.

3 Archeologische waarden- en beleidskaarten

3.1 Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE)

De provincie Fryslân heeft een archeologische beleids- en advieskaart opgesteld, waarop wordt aangegeven welk type onderzoek nodig is om op een verantwoorde wijze om te gaan met het bodemarchief bij grondwerkzaamheden. De kaart is een aanvulling op en uitbreiding van de provinciale Archeologische Monumentenkaart zoals die door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wordt beheerd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee perioden: enerzijds de periode Steentijd-Bronstijd en anderzijds de periode IJzertijd-Middeleeuwen.

Volgens de FAMKE is voor het plangebied ten aanzien van de periode Steentijd-Bronstijd een karterend onderzoek 3 noodzakelijk, hetgeen neerkomt op 3 boringen per hectare bij ingrepen groter dan 5000 m².

Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen wordt voor de historische dorpskern aanbevolen om te streven naar behoud. Voor het overige deel van het plangebied wordt een karterend onderzoek 3 aanbevolen. Dit bestaat uit een historisch en karterend onderzoek voor ingrepen groter dan 5000 m²

3.2 Gemeentelijke archeologische beleidskaart

Voor de gemeente Kollumerland is door RAAP een archeologische beleidskaart opgesteld.⁵ Op deze kaart wordt aangegeven of en in welke vorm er onderzoek noodzakelijk is. Het plangebied is vanwege de aanwezige bebouwing niet gekarteerd. Voor de periode Steentijd tot en met Vroege Bronstijd wordt in de omgeving van Kollum een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde gegeven. Voor de periode IJzertijd tot en met Late Middeleeuwen heeft het geen zin om te kijken naar de omgeving van Kollum, omdat voor deze periode de archeologische verwachting specifiek te maken heeft met de aanwezigheid van de historische dorpskern.

Het onderzoeksadvies voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is gelijk aan dat op de FAMKE, namelijk streven naar behoud en karterend onderzoek 3. Voor de periode Steentijd-Bronstijd wordt echter het advies karterend onderzoek 2 gegeven, wat gelijk staat aan 6 boringen per hectare.

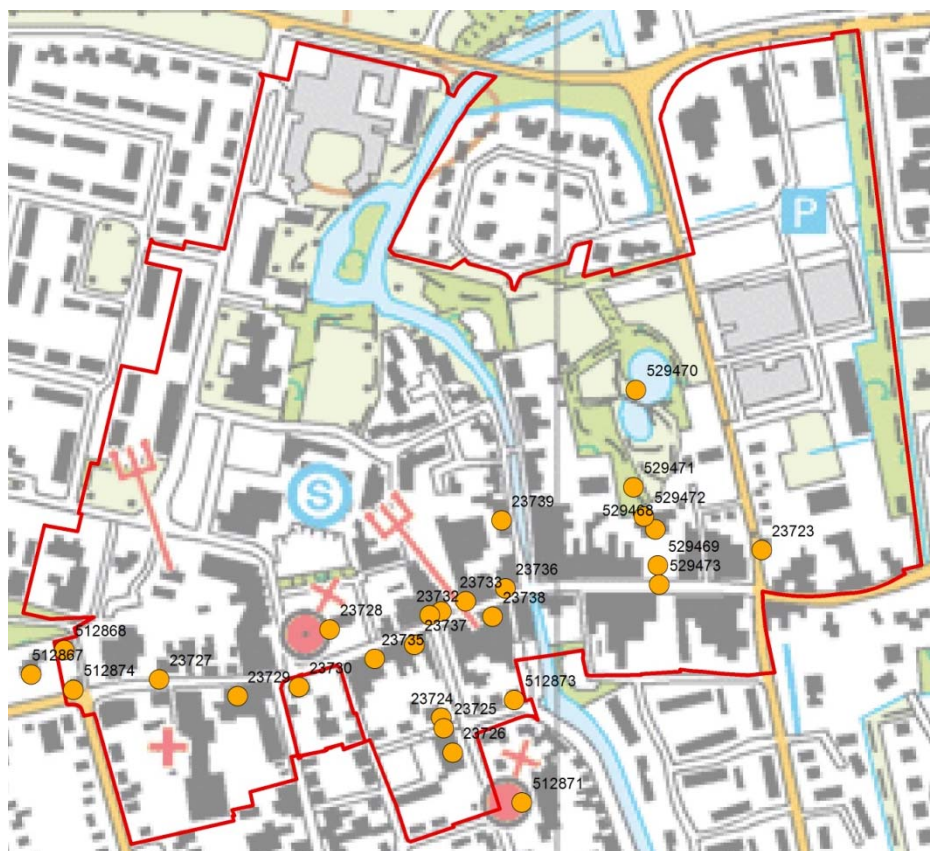
4 Cultuurhistorische waarden

4.1 Rijksmonumenten

De gemeente Kollumerland c.a. heeft geen gemeentelijke of provinciale monumenten. Wel staan er 25 rijksmonumenten binnen de begrenzing van het plangebied (zie Afbeelding 2). 19 van de 25 rijksmonumenten liggen aan de Voorstraat, waarbij 6 rijksmonumenten bij hetzelfde complex horen, namelijk de historische buitenplaats, inclusief tuin, hekwerk en beelden van de Philippusfenne, een notariswoning aan de Voorstraat 87. Het hoofdgebouw is opgetrokken in een eclectische bouwstijl in combinatie met art-nouveau elementen (rijksmonumentnummers 529468 t/m 529473). Dit is tevens het enige overgebleven voorbeeld van een buitenplaats langs de oost-west as van Kollum.⁶

⁵ Ten Anscher, Hekman & Veenstra 2012.

⁶ www.KICH.nl; rijksmonumenten.nl; www.monumenten.nl

Afbeelding1. Rijksmonumenten (Bron: TDN/Kadaster, 2009)

4.2 KICH

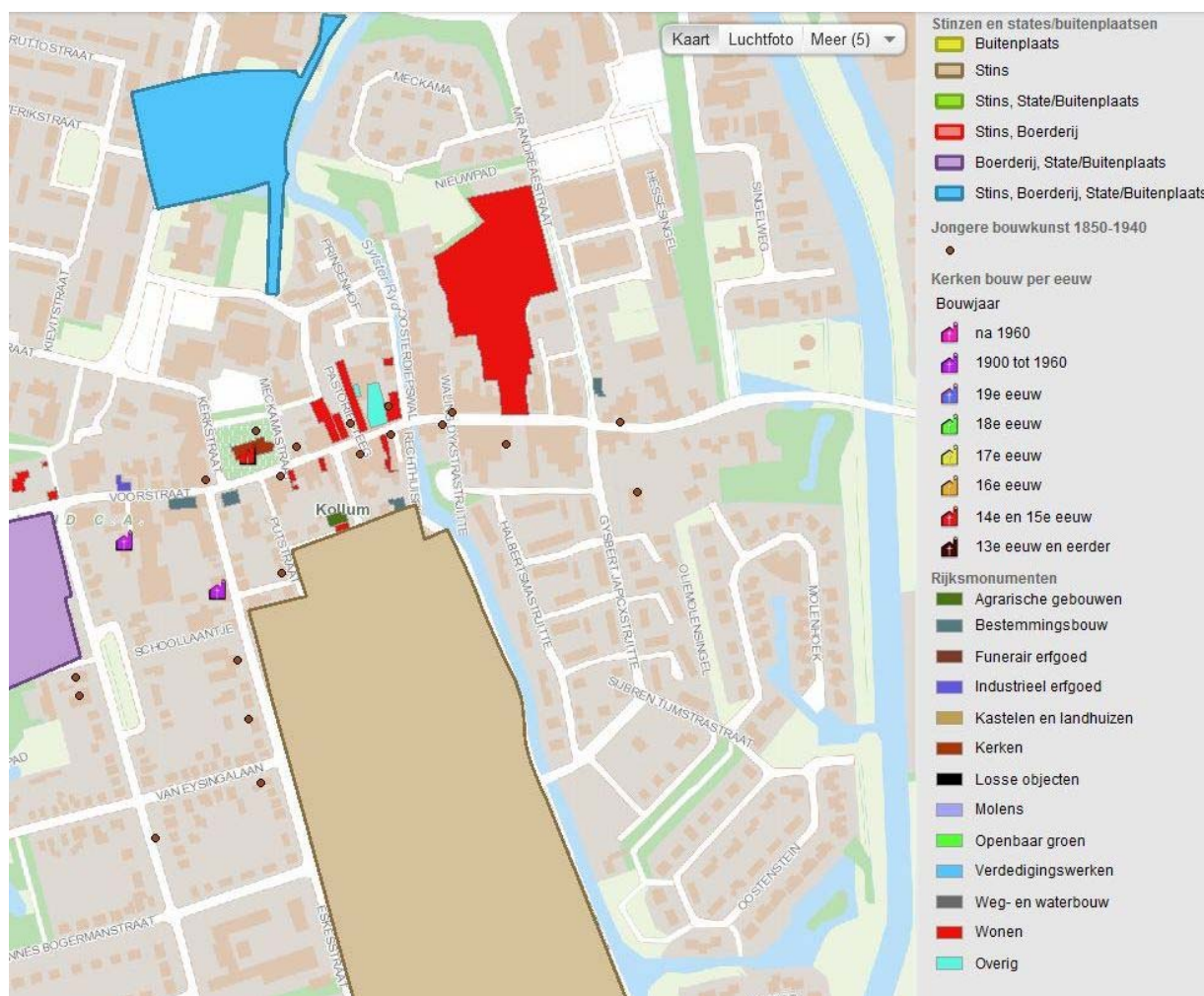
Naast de Rijksmonumenten worden in het systeem van de Kennisinfrastuctuur Cultuurhistorie (KICH) nog een aantal MIP-objecten weergegeven. Hierbij gaat het om jongere bouwkunst, van 1850-1940. Deze MIP-objecten zijn tijdens het Monumenten Inventarisatie Project (eind jaren '80, begin jaren '90) aangemerkt als waardevol.⁷

Tabel 1. Alle rijksmonumenten en MIP-objecten (vet, cursief) binnen de grenzen van het plangebied

Monu- mentnr	adres	Functie	Bouwjaar/datering	Stijl
23723	Mr Andreaestraat 2 en 2 A	School	1825	
23724	Eyso de Wendtstraat 4	boerderij		
23725	Eyso de Wendtstraat 6	woonhuis		
23726	Oostenburgstraat 2	werkhuis		
23727	Voorstraat 15	smederij	1768	
23728	Voorstraat 39	kerk	15e-18e eeuw	
23729	Voorstraat 42	Bethesda Oude Lieden-	2e kwart 19e eeuw	

⁷ www.kich.nl

		huis		
23730	Voorstraat 46	Raadhuis	1808	
23731	Voorstraat 53	werk-woonhuis		
23732	Voorstraat 51	werk-woonhuis	eind 18e begin 19e eeuw	
23733	Voorstraat 57	werk-woonhuis	1890 (gevel)	
23735	Voorstraat 62	werk-woonhuis	2e kwart 19e eeuw	
23736	Voorstraat 63	Hotel de Roskam	1840	
23737	Voorstraat 70	werk-woonhuis	18e eeuw	
23738	Voorstraat 88			
23739	Westerdiepswal 4	waag	1614/herbouw 1779	
512868	Voorstraat 7	schuur koetsierswoning	1913-1915	Ambachtelijk-traditionele bouwtrant
512873	Eyso de Wendtstraat 9	postkantoor met directeurswoning	1888-1889	Traditionalisme
512874	Voorstraat 7	koetsierswoning met hek	1913-1915	Overgangsarchitectuur
529468	Voorstraat 87	buiten-plaats/notariswoning	1847	Eclecticisme
529469	Voorstraat 87	voor- en achterterrein	1845-1850	Landschapsstijl
529470	Voorstraat 87	brug	1850	
529471	Voorstraat 87	houten prieel	1850	
529472	Voorstraat 87	2 terracotta leeuwen	1850	
529473	Voorstraat 87	hekwerk	1850	
	Voorstraat 58	Winkelwoonhuis	1922	
	Voorstraat 39	Grafzerk	Ca. 1880	
	Voorstraat 33	Woonhuis + kantoor	Ca. 1920	
	Voorstraat 43	Woonhuis	Ca 1880	
	Voorstraat 55	Woonhuis	1870	
	Voorstraat 80	Woonhuis	1860	
	Voorstraat 102	Woonhuis	1870	
	Voorstraat 112	Dokterswoning	Ca. 1860	
	Voorstraat 69	Woonhuis	1910	
	Voorstraat 107	Winkel woonhuis	Ca. 1925	

Afbeelding 2. Uitsnede van de CHW (bron: www.fryslan.nl/chk)

4.3 Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)

In aanvulling op de landelijke (verwachtings)kaarten hebben veel gemeenten en provincies eigen cultuurhistorische kaarten vervaardigd, waarin veel lokale gebiedskennis is opgenomen. Deze kaarten hebben over het algemeen een hoger detailniveau dan de landelijke kaarten. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Friesland geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio.⁸

Hierin wordt vermeld dat in het noordoostelijke deel van het plangebied het terrein van de voormalige state “Het oude casteel of Nieuw Meckema” (vóór 1467-1775) heeft gelegen. Er wordt bij vermeld dat van de state niets terug te vinden is. In het zuidelijk deel van het plangebied wordt het noorden van het terrein van het Jellema Steenhuis en de buitenplaats Oostenburg (vóór 1511-1836) geraakt. De Kollumer Trekvaart maakt als dorpsvaart deel uit van het vaarwegenstelsel in de provincie Friesland. Dorpsvaarten werden aangelegd als verbinding met de vaarroutes. De Voorstraat zelf tenslotte, is aangemerkt als een van oorsprong 12^e eeuwse zeedijk.

⁸ <http://www.fryslan.nl/3185/cultuurhistorische-kaart-chk2/>

Bijlage 7

Archeologisch onderzoek Voorstraat

Archeologisch onderzoek Voorstraat te Kollum

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1280

Archeologisch onderzoek Voorstraat te Kollum

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1280

Concept

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:
Gemeent Kollumerland c.a.

Grontmij Nederland B.V.
Assen, 12 november 2012

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek Voorstraat te Kollum

Subtitel : Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1280

Projectnummer : 320750

Referentienummer : 320750

Revisie : 0

Datum : 12 november 2012

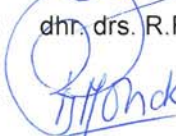
Auteur(s) : mevr. H. Boon, MA

E-mail adres : hilde.boon@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dhr. dr. J.J. Hekman

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. drs. R.F.M. Onck

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : oktober 2012
concept : 12 november 2012
definitief :

Opdrachtgever : Gemeente Kollumerland c.a.

Uitvoerder : Grontmij Nederland B.V.

**Beheer documentatie
en/of vondsten** Grontmij Nederland B.V., Assen

Bevoegde overheid : Gemeente Kollumerland c.a.

Contactpersoon

Locatie : gemeente : Kollumerland
plaats : Kollum
toponiem : Voorstraat

RD-coördinaten : N x: 205.825 / y: 588.415
O x: 205.850 / y: 588.355
Z x: 205.800 / y: 588.345
W x: 205.785 / y: 588.400

kaartblad 6E, Kollum

afm. plangebied : 3100 m²

AMK : monumentnr. : 15041

Archis2 : CIS-code : 54438

Archeoregio NOaA 7, Fries-Gronings kleigebied

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Ligging plangebied.....	5
1.3	Huidig gebruik van het plangebied	5
1.4	Toekomstig gebruik van het plangebied	5
1.5	Onderzoeksdoel.....	5
1.6	Leeswijzer	5
2	Landschap.....	6
2.1	Geologie.....	6
2.2	Geomorfologie	7
2.3	Bodem.....	8
3	Archeologie	9
3.1	Bewoningsgeschiedenis	9
3.2	Archeologische Monumenten	10
3.3	Archeologische waarnemingen en onderzoeken.....	10
3.3.1	Numismatisch Informatiesysteem (NUMIS).....	10
3.4	Archeologische waarden- en beleidskaarten.....	10
3.4.1	Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE).....	10
3.4.2	Gemeentelijke archeologische beleidskaart	11
3.5	Cultuurhistorische waarden	11
3.5.1	Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)	11
3.5.2	KICH.....	11
4	Archeologische verwachting	12
5	Evaluatie	14
5.1	Conclusies en samenvatting	14
5.2	Advies	14
5.2.1	Karterend booronderzoek	14
5.2.2	Proefsleuvenonderzoek	14

Bijlage 1: Locatie plangebied

Bijlage 2: Archeologische Basiskaart

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de gemeente Kollumerland, c.a. heeft Grontmij Nederland B.V. een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de locatie rondom het oude gemeentehuis te Kollum ("Hart van Kollum"). Het onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek en de rapportage hierover. Het onderzoek is uitgevoerd conform de provinciale richtlijnen. Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt een nader advies gegeven met betrekking tot de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien dit het geval is, in welke vorm dit zou moeten worden uitgevoerd. Dit advies dient ter bekrachtiging te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid.

De betreffende werkzaamheden zijn conform de richtlijnen van het handboek Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2) uitgevoerd. Grontmij beschikt over een eigen opgravingsvergunning afgegeven door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied ligt op de hoek van de Voorstraat en de Eskesstraat in Kollum. De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein bedraagt circa 0,3 ha. De exacte locatie van het plangebied wordt weergegeven in Bijlage 1. Het maaiveld ter plaatse van het plangebied ligt gemiddeld op 2,80 m +NAP.

1.3 Huidig gebruik van het plangebied

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en verharding. Een deel van het plangebied ligt braak.

1.4 Toekomstig gebruik van het plangebied

Er bestaan plannen om de locatie opnieuw in te richten. Hiertoe wordt de bestaande bebouwing, met uitzondering van het oude gemeentehuis, gesloopt en zal er nieuwbouw verrijzen. De precieze vorm en plek van de nieuwbouw binnen het plangebied is ten tijde van dit schrijven nog niet bekend.

1.5 Onderzoeksdoel

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanprocedure. De opdrachtgever is van plan in het plangebied te slopen en te bouwen. De bodemingrepen die gepaard gaan met de geplande realisatie zullen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Derhalve dienen voorafgaand aan die werkzaamheden de archeologische waarden binnen het plangebied in kaart te worden gebracht.

1.6 Leeswijzer

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA-specificatie VS05). Allereerst is in hoofdstuk 2 de genese van het landschap beschreven. In hoofdstuk 3 worden de bekende archeologische waarden behandeld. Op basis van deze beide hoofdstukken is in hoofdstuk 4 een specifiek verwachtingsmodel opgesteld. In hoofdstuk 5 wordt een evaluatie gegeven van die resultaten en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

2 Landschap

Om de landschapsgenese in beeld te brengen, is gebruik gemaakt van bodemkaarten en van geologische, topografische en historische kaarten. Met behulp hiervan wordt de bodem en het landschap beschreven. Onderdeel van deze studie vormt een analyse van het Actueel Hoogtebestand Nederland.

2.1 Geologie

Het plangebied ligt in een grensgebied tussen bodems waarbij de afzettingen die aan de oppervlakte voorkomen dateren uit het Pleistoceen en Holocene (zie Tabel 2.1). Het Holocene landschap ten noorden van Kollum stond tot de eerste bedijkingen in de Late Middeleeuwen onder invloed van de zee. Onder de (jonge) zeekleiafzettingen liggen de oudere zandafzettingen uit het Pleistoceen, deze zijn aanwezig op een diepte van 0-4 m beneden NAP.

Tabel 2.1 Indeling van het Kwartair

chronostratigrafie		jaren geleden	
Kwartair	Holocene	Subatlanticum	3.000 - heden
		Subboreaal	5.000 - 3.000
		Atlanticum	8.000 - 5.000
		Boreaal	9.000 - 8.000
		Preboreaal	10.000 - 9.000
	Pleistoceen	Laat	130.000 - 10.000
		<i>Weichselien (ijstijd)</i>	120.000 - 10.000
		<i>Eemien</i>	130.000 - 120.000
		Midden	800.000 - 130.000
		<i>Saalien (ijstijd)</i>	200.000 - 130.000
		<i>Elsterien (ijstijd)</i>	400.000 - 315.000
		Vroeg	2.400.000 - 800.000

De basis van de afzettingen in het plangebied en de directe omgeving van het plangebied is ontstaan in de voorlaatste ijstijd, het Saalien, toen het noordelijke deel van Nederland bedekt was met landijs. Door de druk van het landijs werd er in de bodem een grondmorene afgezet, bestaande uit lemig zand met grind en keien. Dit wordt ook wel keileem genoemd en wordt gerekend tot het Laagpakket van Gieten binnen de Formatie van Drente.

Gedurende de laatste ijstijd, het Weichselien, heerste er in Nederland een toendraklimaat. Er was weinig tot geen begroeiing waardoor de wind het zand kon verplaatsen. Het opgestoven materiaal werd op een andere locatie weer afgezet. Deze afzettingen worden aangeduid als dekzand en worden gerekend tot het Laagpakket van Wierden binnen de Formatie van Boxtel.

Na de laatste ijstijd trad een stijging van de zeespiegel op als gevolg van een stijgende temperatuur. Gedurende de afgelopen 10.000 jaar is de kustlijn geleidelijk steeds verder landinwaarts opgeschoven als gevolg van de relatieve zeespiegelstijging (temperatuurstijging en bodemdaling). Daarbij werd het aanwezige basisveenpakket dat zich op de Pleistocene zandondergrond had gevormd geleidelijk opgeruimd en ontstond een waddenzee. In dit open water (de zuidelijke kuststrook van de Noordzee) ontstonden uit wadzand opgeslibde platen en banken en meer landinwaarts ontstonden lagunes.

Vanaf het begin van het Holocene werden perioden waarin de invloed van de zee groot is afgewisseld met perioden waarin de invloed van de zee minder groot was. De stijgende zeespie-

gel zorgde voor een stijging van de grondwaterstand. In een warm en vochtig klimaat ontstonden vanaf het Atlanticum gunstige condities voor grootschalige veengroei. Kwelders ontstonden in versterkte mate nadat de invloed van de zee verder afnam, vanaf de periode vanaf circa 1.200 v. Chr. Vanaf het begin van de jaartelling nam de invloed van de zee sterk af. In de 3^e eeuw na Chr. brak de zee tot diep in het land in, in eerste instantie veelal via bestaande geulen en kreken. Het veen dat daar aanwezig was, werd (ten dele) opgeruimd. Grote delen van het noordelijk kustgebied werden te nat voor bewoning. Uit deze periode dateert de knipklei die afgezet werd op de kwelders.

Vanaf het begin van de Late Middeleeuwen is het kustgebied bedijkt en werden er geen nieuwe sedimenten meer afgezet. Het plangebied ligt in een gebied dat omstreeks 1250 bedijkt is.

2.2 Geomorfologie

De Geomorfologische kaart geeft de mate van reliëf en de vormen aan die in het landschap te onderscheiden zijn. Het plangebied is op de bodemkaart niet gekarteerd, vanwege de aanwezigheid van bebouwing.¹

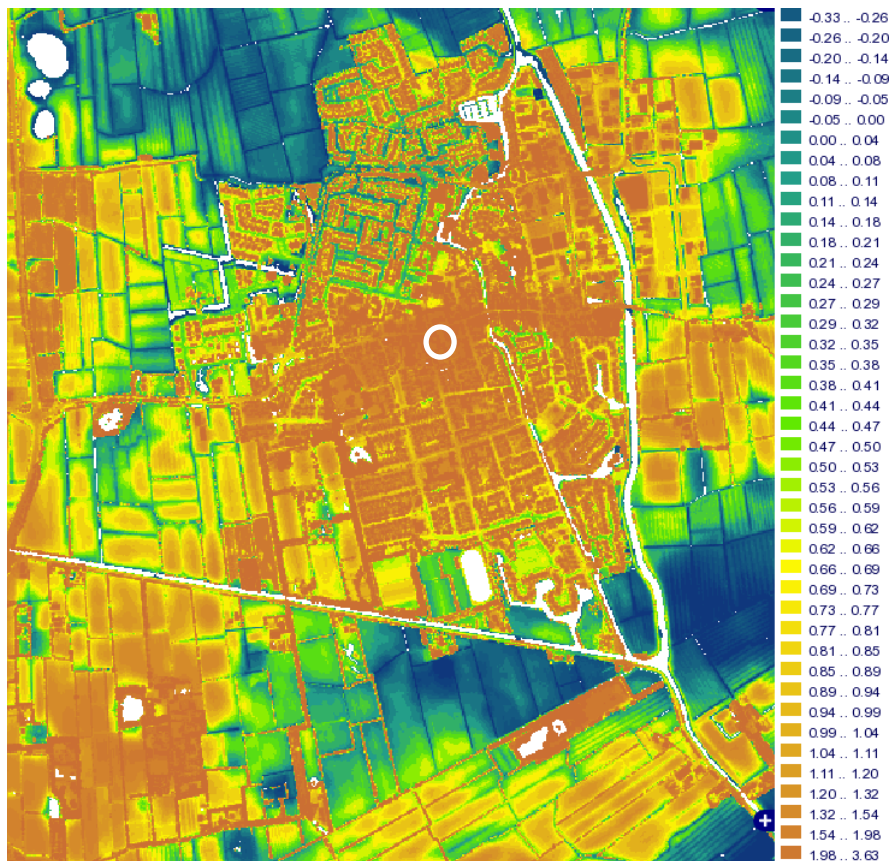
Het gebied rondom de bebouwing wordt grotendeels omschreven als een vlakte van getijdeafzettingen (eenheid 2M35) en een relatief laaggelegen vlakte van ten dele verspoelde dekzanden en löss (eenheid 2M10). Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) Het gebied ten zuidwesten van de bebouwde kom wordt door de geomorfologische kaart omschreven als een grondmorene, al dan niet met welvingen, bedekt met zwak golvend dekzand (eenheid 3L2).

Het AHN is een landsdekkend digitaal hoogtebestand in de vorm van een driedimensionaal grid met een nauwkeurigheid van 5 cm, waarmee het maaiveld van Nederland in kaart gebracht kan worden.² Door het combineren van de X-, Y- en Z-waarden (t.o.v. NAP) van elk punt ontstaat een digitaal hoogtemodel dat de gemiddelde hoogte van het maaiveld weergeeft met een nauwkeurigheid van 5x5 m per gridcel.

Op basis van het AHN is te zien dat door de bebouwing ter plekke van het plangebied een sterke vertekening plaatsvindt met betrekking tot de relatieve hoogteligging. Toch is uit het AHN op te maken dat Kollum, en met name de Voorstraat, in vergelijking met de directe omgeving relatief hoger gelegen is.

¹ Alterra, via Archis2

² Geraadpleegd via <http://www.ahn.nl>

Afbeelding 2.1. Relatieve hoogteligging van Kollum. Het plangebied is omcirkeld. (bron: AHN.nl)

2.3 Bodem

De bodems in het plangebied zijn vanwege de ligging in de bebouwde kom eveneens niet gekarteerd³, maar het gekarteerde gebied in de directe omgeving van het plangebied ligt op de grens tussen zwarte enkeerdgronden, bestaande uit lemig fijn zand, met keileem of potklei ondieper dan 1,20 m (eenheid zEz23x) in het zuiden en knippige poldervaaggronden, bestaande uit zavel en met pleistoceen zand beginnend tussen 0,4 en 1,20 m (eenheid Mn53Cpx) in het noorden.

Bodems bestaande uit enkeerdgronden komen voor in gebieden met oud dekzand, en met name in de omgeving van oude bewoningskernen. Enkeerdgronden worden ook wel esdekken genoemd. Deze gronden zijn ontstaan doordat men de grond verrijkte door middel van plaggenbemesting uit potstallen. Hierdoor werd de bouwvoor 50 tot 90 cm dik.

Knippige poldervaaggronden zijn gronden die in overgangsgebieden tussen zand- en veengronden en kleigronden voorkomen. Het zijn bodems die bestaan uit kalkloze zavelgronden met een humeuze bovengrond van circa 25 à 40 cm.

³ Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000, blad 6 West en Oost Leeuwarden, blad 2 West en Oost (vaste land)*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

3 Archeologie

Om de reeds bekende archeologische waarden in beeld te krijgen, zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals de Archeologische Monumentenkaart, Archis2 en archeologische waarden- en/of beleidskaarten van het betreffende gebied. Tevens wordt aandacht besteed aan de cultuurhistorische waarde van het gebied.

3.1 Bewoningsgeschiedenis

Kollum is in de Middeleeuwen gesticht op een zandrug, als havenplaats bij een waterverbinding met zee. De voorloper van het huidige dorp, Colheim of Colleheim, heeft waarschijnlijk noordwestelijk van de huidige kern gelegen en wordt al vanaf de 8^e eeuw in historische bronnen genoemd.⁴ Het is een wegdorp met een kruisvormige structuur. Bedijking van de omgeving heeft in de 11^e tot 13^e eeuw plaatsgevonden⁵. Het dorp is een zogenaamde vlekke. Dit is een dorp met stedelijke kenmerken, zoals de aanwezigheid van handel en bepaalde voorzieningen. In de 17^e en 18^e eeuw ontwikkelde de nederzetting zich snel, door de handel en scheepvaart.⁶ Het oude gemeentehuis (Raadhuis) staat op de plek van de voormalige Latijnse school, die hier tot 1808 aanwezig is geweest. Het huidige pand is in 1809 gebouwd, eerst als woonhuis voor Willem Hendrik van Sytzama. Achter het pand werd een “fraaie tuin” aangelegd. Voor de bouw van het raadhuis zijn meerdere panden aangekocht en gesloopt, waaronder het pand van de Latijnse school en het zogenaamde Riniahuis.⁷

Het plangebied ligt in de historische kern van Kollum, een dorp dat al op vroege historische kaarten wordt weergegeven. Op kaarten van Schotanus uit 1664 en 1718 is de ligging van Kollum, en de ten zuiden van het dorp gelegen trekvaart goed zichtbaar. De kaart van 1664 is echter een zeer schematische weergave van de werkelijkheid. Op de kaart uit 1718 en de kaart van Eekhoff uit 1850, alsmede het kadastrale minuutplan uit 1811-1832, zijn meer details zichtbaar. Kollum is in de loop der tijd gegroeid, vooral richting het noorden en zuiden heeft uitbreiding plaatsgevonden.⁸

Afbeelding 3.1. Kollum op de kaarten uit de Schotanusatlas (bron: treasoar.nl)

⁴ H.M. van den Berg, 1989. *Kollumerland en Nieuw Kruisland, voorafgegaan door Overzicht van de bouwkunst in Noordelijk Oostergo*. Zeist. Pp 39-45 via dbnl.org; T.J. ten Anscher, J.J. Hekman & H.W. Veenstra 2012. *Archeologische verwachtings- en onderzoeksadvieskaart van de gemeente Kollumerland en Nieuw Kruisland – Deel 1: tekst & bijlagen 1 en 2*. RAAP-rapport 983. Weesp ; www.oudheidkamerkollum.nl

⁵ www.kollumerland.nl

⁶ Monumenten Inventarisatie Project ca.1990. *concept Gemeentebeschrijving Kollumerland en Nieuw Kruisland*. Provincie Friesland – Regio noord. p 10; Van den Berg., H.M., 1989. *Noordelijk Oostergo; Kollumerland en Nieuw Kruisland; de Monumenten van Geschiedenis en Kunst*, Den Haag.

⁷ Van den Berg, 1989.

⁸ Uitgeverij 12 provinciën, 2007, *Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965*. Landsmeer/Den Haag. Blad 26.

Tabel 3.1 Overzicht van archeologische perioden⁹

Periode	Tijd		
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot	9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	-	4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	-	1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	-	800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	-	12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	-	450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	-	1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	-	heden

3.2 Archeologische Monumenten

De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van belangrijke archeologische terreinen in Nederland. De terreinen zijn beoordeeld op verschillende criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit, ensemblewaarde en belevingswaarde). Op grond daarvan zijn de terreinen ingedeeld in categorieën met archeologische waarde, hoge archeologische waarde en zeer hoge archeologische waarde (o.a. de beschermde monumenten). De AMK is in samenwerking met de betreffende provincie en gemeentelijk archeologen ontwikkeld.

Het plangebied ligt binnen de historische dorpskern van Kollum, dit is een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (monumentnr. 15041) (zie Bijlage 2).

3.3 Archeologische waarnemingen en onderzoeken

In Archeologisch Informatiesysteem (Archis2) van de RCE staan alle bekende archeologische waarnemingen geregistreerd. In het plangebied zijn geen waarnemingen geregistreerd. In de directe omgeving, binnen een straal van 750 m, is één waarneming geregistreerd (zie Bijlage 2). Dit betreft de resultaten van een opgraving die ter plekke van de Nederlands Hervormde kerk is uitgevoerd (waarnemingsnr. 30357). Hierbij zijn onder andere graven en funderingsresten gevonden van een bakstenen en tufstenen kerk uit de tweede helft van de 12^e eeuw.

3.3.1 Numismatisch Informatiesysteem (NUMIS)

Het NUMIS bevat een databestand met beschrijvingen van in Nederland gevonden munten, penningen en andere numismatische voorwerpen. In NUMIS zijn alle bij het Geldmuseum bekende schatvondsten beschreven. Van losse vondsten is met name materiaal voor 1600 beschreven. Het bestand wordt onderhouden door het Geldmuseum te Utrecht.¹⁰

Voor de gemeente Kollumerland staan 13 muntvondsten weergegeven. Helaas kunnen de vondsten niet op vindplaats gespecificeerd worden. De muntvondsten betreffen allen munten die gedateerd worden in de Late Middeleeuwen (meer specifiek: 12e/13e eeuw), met uitzondering van één 9e eeuwse munt en twee munten uit de Romeinse Tijd.

3.4 Archeologische waarden- en beleidskaarten

3.4.1 Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE)

De provincie Fryslân heeft een archeologische beleids- en advieskaart opgesteld, waarop wordt aangegeven welk type onderzoek nodig is om op een verantwoorde wijze om te gaan met het bodemarchief bij grondwerkzaamheden. De kaart is een aanvulling op en uitbreiding van de provinciale Archeologische Monumentenkaart zoals die door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wordt beheerd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee perioden: enerzijds de periode Steentijds-Bronstijd en anderzijds de periode IJzertijd-Middeleeuwen.

⁹ Voor de dateringen is gebruik gemaakt van: Lanting & Van der Plicht, 1996; 2000; 2002.

¹⁰ Zie <http://www.geldmuseum.nl/museum/content/zoeken-numis>

Volgens de FAMKE is voor het plangebied ten aanzien van de periode Steentijd-Bronstijd een karterend onderzoek 3 noodzakelijk, hetgeen neerkomt op 3 boringen per hectare bij ingrepen groter dan 5000 m². Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen wordt voor het gehele plangebied aanbevolen om te streven naar behoud.

3.4.2 *Gemeentelijke archeologische beleidskaart*

Voor de gemeente Kollumerland is door RAAP een archeologische beleidskaart opgesteld.¹¹ Op deze kaart wordt aangegeven of en in welke vorm er onderzoek noodzakelijk is. Het plangebied is vanwege de aanwezige bebouwing niet gekarteerd. Voor de periode Steentijd tot en met Vroege Bronstijd wordt in de omgeving van Kollum een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde gegeven. Voor de periode IJzertijd tot en met Late Middeleeuwen heeft het geen zin om te kijken naar de omgeving van Kollum, omdat voor deze periode de archeologische verwachting specifiek te maken heeft met de aanwezigheid van de historische dorpskern. Het onderzoeksadvies voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is gelijk aan dat op de FAMKE, namelijk streven naar behoud. Voor de periode Steentijd-Bronstijd wordt echter het advies karterend onderzoek 2 gegeven, wat gelijk staat aan 6 boringen per hectare.

3.5 **Cultuurhistorische waarden**

3.5.1 *Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)*

In aanvulling op de landelijke (verwachtings)kaarten hebben veel gemeenten en provincies eigen cultuurhistorische kaarten vervaardigd, waarin veel lokale gebiedskennis is opgenomen. Deze kaarten hebben over het algemeen een hoger detailniveau dan de landelijke kaarten. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Friesland geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio.

Op de CHW wordt aangegeven dat het voormalige gemeentehuis een Rijksmonument is (monumentnummer 23730), dat in 1808 is gebouwd en sinds 1895 als raadhuis in gebruik was. Ook de Nederlands Hervormde kerk aan de overkant van de Voorstraat is een Rijksmonument (monumentnummer 23728). Het gebouw is een Maartenskerk, gebouwd in de 15^e eeuw. Architectuurhistorisch is de kerk zeldzaam, vanwege de volledige overkapping door kruisribgewelven. Ten westen van het Raadhuis staat het Oude Liedenhuis, ook een Rijksmonument (monumentnummer 23729). Dit is een herenhuis uit het tweede kwart van de 19^e eeuw. Zuidelijk van het plangebied lag het terrein van het Jellema steenhuis, de latere buitenplaats Oostenburg. Van de Stins, die een middeleeuwse oorsprong heeft, is niets terug te vinden. De Voorstraat tenslotte, is van oorsprong een 12^e eeuwse zeedijk.

3.5.2 *KICH*

Archeologische resten/sporen, ouder dan vijftig jaar die de restanten zijn van gebouwen, waarvan een huidige variant of (directe) opvolger er vandaag de dag nog staat, zijn te beschouwen als ondergrondse bouwhistorische resten. Ondergrondse bouwhistorische waarden kunnen aangetast worden bij de sloop van bouwwerken, de bouw van kelders of souterrains, de vervanging van vloeren, het aanbrengen van nutsvoorzieningen en bij funderingsonderzoek in het kader van restauraties van gebouwde monumenten. Op een dergelijke locatie, dienen deze bouwhistorische waarden gedocumenteerd en zo mogelijk veiliggesteld te worden.

Het Kennisinstructuur Cultuurhistorie (KICH) heeft alle bekende archeologische en bouwkundige monumenten en historisch-geografische informatie samengebracht in een digitale kaart.¹² Via deze kaart zijn de bekende cultuurhistorische waarden per gebied te inventariseren. Het raadplegen van KICH heeft voor het plangebied ten opzichte van de Cultuurhistorische Waardenkaart geen aanvullende informatie opgeleverd.

¹¹ Ten Anscher, Hekman & Veenstra 2012.

¹² Geraadpleegd via www.kich.nl

4 Archeologische verwachting

In het verleden was de mens sterker afhankelijk van de mogelijkheden die het landschap bood voor het ontplooiën van haar (economische) activiteiten dan tegenwoordig. Men was veel minder in staat het landschap aan te passen aan haar wensen, zoals nu veel meer het geval is. De keuze van mensen om zich op een bepaalde locatie te vestigen, was voor een belangrijk deel afhankelijk van de lokale landschappelijke omstandigheden. Hierbij moet worden gedacht aan hoge, droge delen van het landschap voor bewoning, vruchtbare gronden voor de akkerbouw, de beschikbaarheid van water en bouwmaterialen, natuurlijke voedselbronnen enzovoorts.

Getracht wordt, door voornamelijk te focussen op de bodemkundige en geomorfologische situatie, de hogere droge delen van het landschap in beeld te krijgen, dat wil zeggen de potentiële nederzittingslocaties. Daarnaast zijn de bekende archeologische gegevens uit de omgeving van het plangebied geïnventariseerd. Op basis hiervan is aan het plangebied en archeologische verwachting toegekend.

Het plangebied ligt in de historische kern van Kollum, een dorp dat in de Middeleeuwen is gesticht op een zandrug, bij een waterverbinding. Mede vanwege de nabijheid van waterlopen en het zeeklei/kweldergebied, zal het plangebied een interessante plek zijn geweest voor vestiging. Er zijn echter in de omgeving van het plangebied vooralsnog geen vondsten bekend ouder dan de Middeleeuwen. Mogelijk is dit het gevolg van een hiaat in archeologisch onderzoek in de regio. Uit andere gebieden is bekend dat bewoning in oudere periodes op vergelijkbare bodemtypes wel mogelijk was.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren hoog. Binnen het plangebied kunnen archeologische resten worden aangetroffen uit periodes vanaf de Steentijd, maar met name vanaf de Middeleeuwen. De resten worden direct onder het maaiveld verwacht, maar kunnen ook op grotere diepte aanwezig zijn.

De mogelijk aan te treffen archeologische resten worden hieronder per periode gespecificeerd.

Steentijd (Paleolithicum-Mesolithicum- Vroeg Neolithicum)

Het plangebied ligt in dekzandgebied, dat eertijds waarschijnlijk afgedekt was met veen en deels overslibt is met klei. Op geringe diepte in de ondergrond is keileem aanwezig. Dergelijke gebieden waren in de prehistorie geschikte plaatsen voor bewoning. Keileemopduikingen waren relatief hoog en droog gelegen gebieden in het landschap. Jagers-verzamelaars kozen in de Steentijd deze plekken uit om hun kampementen op te slaan.

Indien het dekzandpakket nog intact aanwezig is in de ondergrond, dat wil zeggen als het niet is weggeslagen door de zee, dan wel is verstoord door latere bebouwingen, kunnen er archeologische indicatoren uit de Steentijd worden aangetroffen in het plangebied. Dergelijke indicatoren kunnen onder meer bestaan uit artefacten (of afvalproducten) van vuursteen en natuursteen, en organisch materiaal zoals bot, indien de conserveringsomstandigheden gunstig zijn. Verder kunnen resten aanwezig zijn van grondsporen in de vorm van kuilen, greppels en haardplekken met houtskool.

Neolithicum-Bronstijd

Tijdens het Laat-Neolithicum en de Bronstijd was het gebied waarschijnlijk te nat voor bewoning. Het stond sterk onder de invloed van de zee en er vond op grote schaal veengroei plaats.

Het is onwaarschijnlijk dat uit deze perioden archeologische indicatoren aanwezig zijn in het plangebied.

IJzertijd-Romeinse tijd

Er zijn voornamelijk geen archeologische vondsten gedaan uit de periode IJzertijd-Romeinse Tijd. Op basis van de landschapontwikkeling is het echter wel mogelijk dat er nederzettingen uit deze periodes aanwezig is geweest. Wanneer het veenpakket nog intact in de ondergrond aanwezig is, zullen mogelijke nederzettingen zich op het veen bevinden, in of onder een afdekkende kleilaag.

Archeologische indicatoren kunnen, afhankelijk van de bodemgesteldheid, onder meer bestaan uit aardewerk, bot, metalen voorwerpen, resten van bouw materiaal (hout, huttenleem), grondsporen in de vorm van greppels en kuilen.

Vroege en Late Middeleeuwen

De Vroeg-Middeleeuwse bewoning van Kollum heeft waarschijnlijk ten noordwesten van de huidige kern en daarmee ook het plangebied plaatsgevonden. Het plangebied ligt aan de oudste, nog bestaande bewoningsas van Kollum, de Voorstraat, een van oorsprong zeevarende dijk uit de 12^e eeuw. De kerk die aan de overkant van de Voorstraat staat, heeft eveneens een 12^e eeuwse oorsprong.

Alhoewel het niet onmogelijk is dat er archeologische indicatoren uit de Vroege Middeleeuwen (met name vanaf de 8^e eeuw) aanwezig zijn in het plangebied, is het waarschijnlijker dat er archeologische indicatoren aanwezig zijn uit de Late Middeleeuwen, vanaf de 12^e eeuw. Deze indicatoren kunnen onder meer bestaan uit resten van gebouwen/kelders, voor de periode kenmerkend aardewerk, metalen voorwerpen, glas, bot, beer- en waterputten en andere ingraven zoals kuilen en greppels.

Nieuwe tijd

Het Raadhuis dat aan de Voorstraat staat dateert uit 1809. Voorafgaand hieraan hebben er meerdere panden gestaan, waaronder een Latijnse school. De panden, die zijn gesloopt ten behoeve van de bouw van het Raadhuis, hebben waarschijnlijk een Laat-Middeleeuwse oorsprong.

Archeologische indicatoren uit de Nieuwe Tijd kunnen bestaan uit (funderings)resten van de oudere bebouwing, zoals de Latijnse school, maar ook restanten van bijgebouwen en/of vergravingen die te maken hebben met de "fraaie tuin" die bij de bouw van het Raadhuis is aangelegd.

5 Evaluatie

5.1 Conclusies en samenvatting

In opdracht van de gemeente Kollumerland c.a. heeft Grontmij een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de locatie rondom het oude gemeentehuis (Raadhuis) aan de Voorstraat. Het onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek en de rapportage hierover.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied binnen de historische kern van Kollum ligt, die zeker vanaf de Late Middeleeuwen bewoond is geweest. Er kunnen archeologische resten verwacht worden die dateren vanaf de Steentijd, maar er worden met name resten verwacht van de bebouwing die vanaf de Late Middeleeuwen aanwezig is geweest.

De archeologische resten die in het plangebied kunnen worden aangetroffen, worden verwacht op 3 specifieke bewoningsniveaus: Steentijdbewoning wordt verwacht op een intact dekzandpakket; bewoning uit de IJzertijd/Romeinse tijd wordt verwacht in de top van het veen of net daarboven en bewoningsresten uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd worden direct onder het maaiveld verwacht.

5.2 Advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt voor het plangebied vervolgonderzoek aanbevolen in de vorm van een karterend booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek, uit te voeren in twee fasen:

5.2.1 *Karterend booronderzoek*

Het booronderzoek, bestaande uit 20 boringen per hectare, dient erop gericht te zijn de bodemopbouw ter plekke van het plangebied in kaart te brengen en eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen op te sporen. Dit is met name van belang voor het toetsen van de archeologische verwachting uit oudere periodes. Er dient tot in het dekzand geboord te worden, en er dient specifiek gelet te worden op de aanwezigheid van intacte bodems in het dekzand (podzolering) en de aanwezigheid van een intact veenpakket.

Op basis van het karterend booronderzoek kan worden bepaald of en waar mogelijk bewoningsresten op het zand, dan wel veen kunnen worden aangetroffen.

5.2.2 *Proefsleuvenonderzoek*

Naar aanleiding van de resultaten van het karterende booronderzoek kunnen de meest geschikte locaties voor de proefsleuven worden aangewezen.

Het proefsleuvenonderzoek zal zich richten op de aanwezigheid van bouw- of funderingsresten uit de Late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd en op de mogelijke aanwezigheid van bewoningsresten uit de Vroege Middeleeuwen.

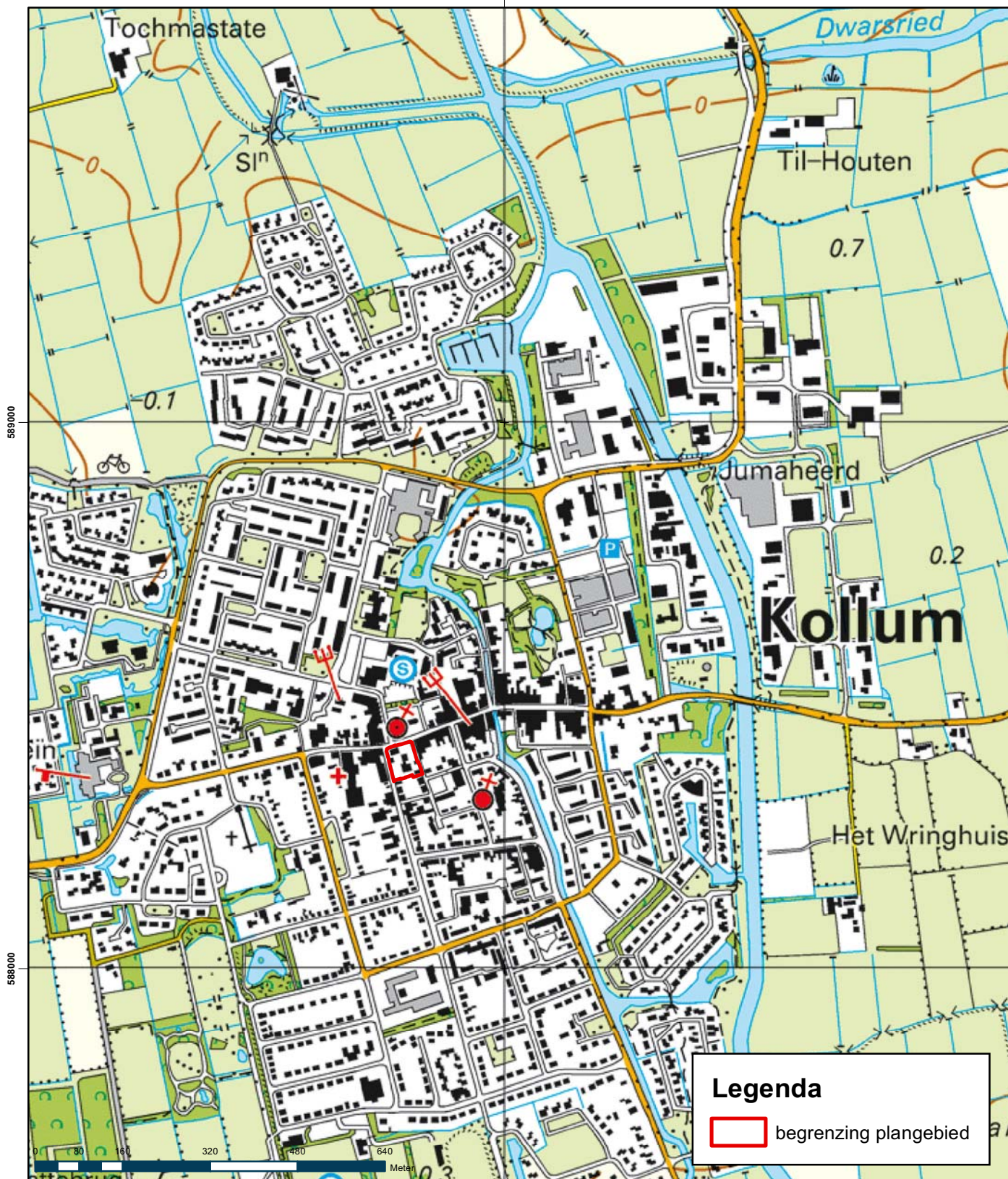
Indien tijdens het booronderzoek is gebleken dat er archeologische indicatoren of intacte bodems in de diepere ondergrond aanwezig zijn, wordt geadviseerd het proefsleuvenonderzoek in verticale richting uit te breiden. Dit houdt in dat de proefsleuf verdiept wordt tot het verwachte bewoningsniveau uit de IJzertijd/Romeinse Tijd, en/of de Steentijd.

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, dat ter goedkeuring aan de bevoegde overheid (de gemeente Kollumerland c.a.) moet worden voorgelegd.

Er wordt geadviseerd met betrekking tot de resultaten van het onderzoek en deze aanbeveling contact op te nemen met de bevoegde overheid (gemeente Kollumerland c.a.).

Bijlage 1

Locatie plangebied

Legenda

begrenzing plangebied

Projectnummer

320750

Datum

05-11-12

Bijlage

A4

Formaat

1280

CIS-code

54438

Getekend

MO

Controle

HB

Akkoord

YB

Schaal

1:10.000

Project

Archeologisch onderzoek Voorstraat te Kollum

Opdrachtgever

Gemeente Kollumerland c.a.

Onderdeel

Locatie plangebied

Noord Postbus 29, 9400 AA Assen, T +31 592 33 88 99, F +31 592 33 06 67

Bron: TDN Kadaster, 2009

planning connecting
respecting
the future

© Grontmij Nederland B.V.

Bijlage 2

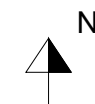
Archeologische Basiskaart

Legenda

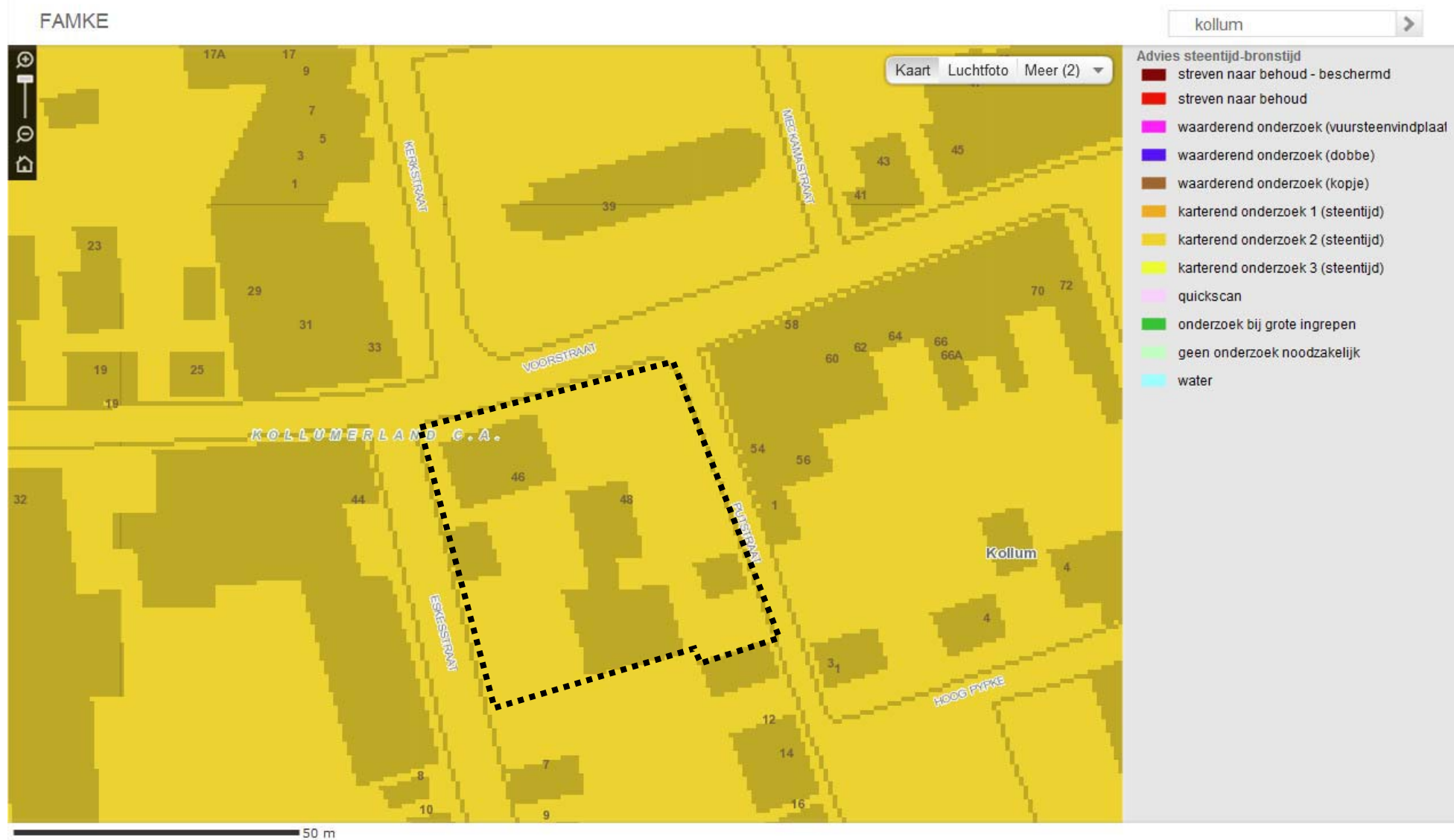
- HUIZEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PLAATSNAMEN
- PROVINCIES
- MONUMENTEN**
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd

Schaal 1:1000

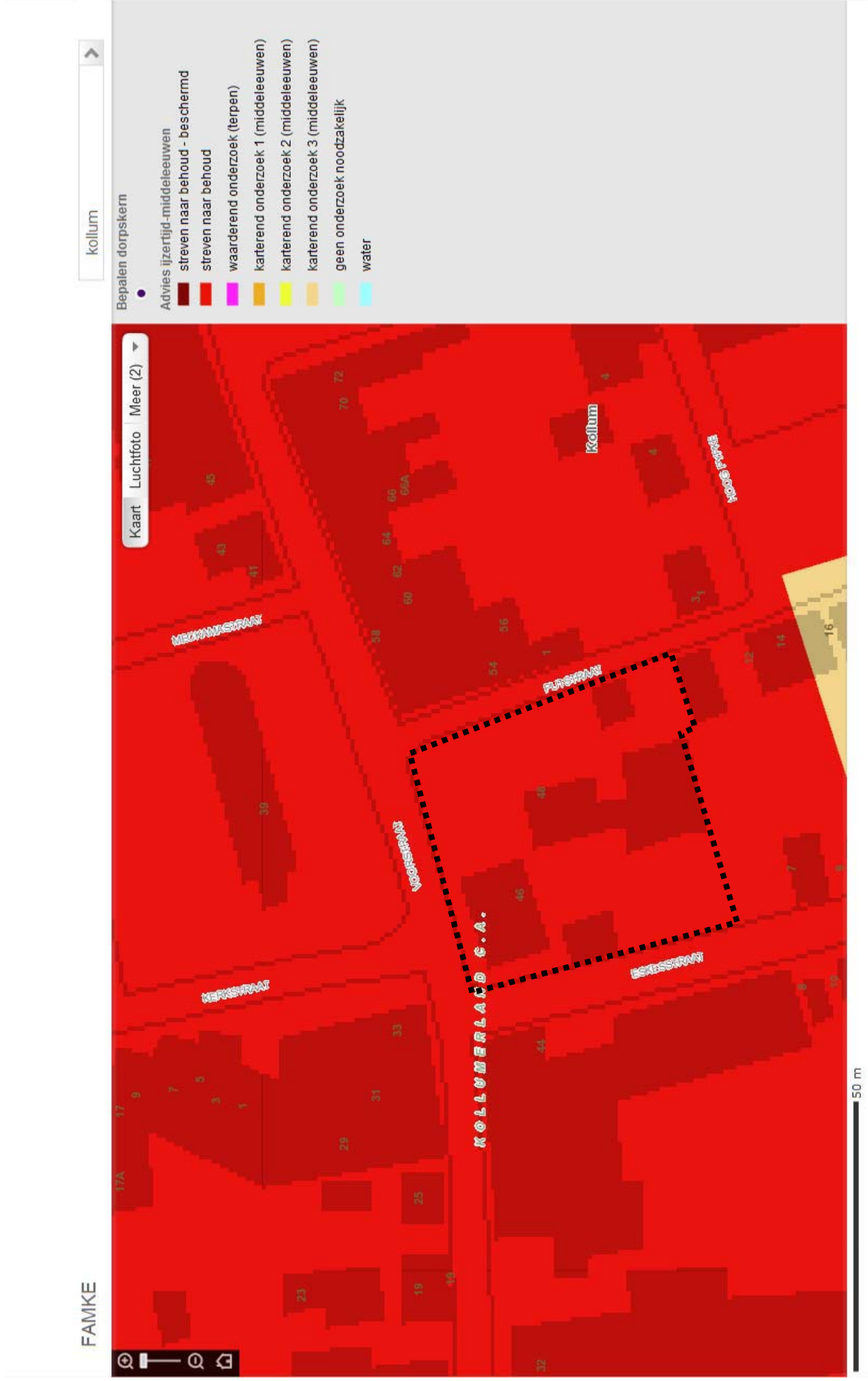

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Wij proberen de kaart zo goed mogelijk bij te houden. Toch is het mogelijk dat informatie niet meer juist of verouderd is. Als u dat ziet, [laat het ons weten](#).

Wij proberen de kaart zo goed mogelijk bij te houden. Toch is het mogelijk dat informatie niet meer juist of verouderd is. Als u dat ziet, [laat het ons weten](#).

www.grontmij.nl

Wij ontwerpen en realiseren [plannen](#) voor de [toekomst](#), door mensen en partijen in regio's bij elkaar te brengen en met elkaar te [verbinden](#), met [respect](#) voor onze leefomgeving, onze klanten en elkaar.

Bijlage 8

Quicksan Flora- en faunawet

TOETSING FLORA- EN FAUNAWET VOOR DORPSVERNIEUWING IN KOLLUM

versie 6 december 2012

buro bakker adviesburo voor ecologie bv

TOETSING FLORA- EN FAUNAWET
VOOR DORPSVERNIEUWING IN KOLLUM

©

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

*Buro Bakker (2012);
Toetsing Flora- en faunawet voor dorpsvernieuwing in Kollum.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht van Grontmij Nederland.*

in opdracht van:

GRONTMIJ NEDERLAND

contactpersoon:

DHR. A. LUINENBURG

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen - tel. 0592-313389 - info@burobakker.nl

Projectleiding:
Ir. M.S. Van Kerkevoorde

Veldwerk & rapportage:
Ing. H.J. Steendam

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING EN DOEL	1
1.2	WETTELIJK KADER	1
1.3	METHODE.....	1
1.4	PLANGEBIED	1
1.5	VOORGENOMEN ONTWIKKELING.....	2
2	FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE: POTENTIES, EFFECTEN EN VERVOLG....	3
2.1	FLORA.....	3
2.2	VOGELS	3
2.3	VLEERMUIZEN	4
2.4	GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN.....	5
2.5	REPTIELEN EN AMFIBIEËN.....	5
2.6	VISSEN	5
2.7	OVERIGE SOORTEN	5
2.8	LICHT BESCHERMDE SOORTEN.....	6
3	CONCLUSIES	7
3.1	SAMENVATTING MATIG EN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN.....	7
3.2	SAMENVATTING VERVOLG.....	7
4	BRONNEN	8

BIJLAGE I FLORA- EN FAUNAWET

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Grontmij Nederland is bezig met een bestemmingsplan voor het hart van Kollum. Achter het voormalig gemeentehuis ligt een terrein waar herontwikkeling (nieuwbouw) is voorzien. Daarvoor is het nodig dat de aanwezige bebouwing wordt gesloopt en de beplanting wordt gerooid.

Effecten op beschermde flora en fauna als gevolg van de gewenste ontwikkeling, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Buro Bakker is gevraagd om middels een verkennende toetsing (quicksan) eventueel aanwezige beschermde flora en fauna in beeld te brengen en de effecten van de gewenste ontwikkeling op deze soorten te beoordelen.

Met de quickscan wordt eenduidig in beeld gebracht of en welke beschermde soorten in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Indien de gewenste ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten voor deze soorten, leidt de quickscan tot aanbevelingen voor vervolgstappen. Het uiteindelijke doel is het afstemmen van de ontwikkeling op de aanwezigheid van beschermde soorten, zodat gewerkt wordt binnen de kaders van de Flora- en faunawet.

1.2 WETTELIJK KADER

De Nederlandse natuurwetgeving is gebaseerd op de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming is hierbij uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt een aantal veelal zeldzame of kwetsbare planten- en diersoorten. Relevant zijn in het kader van deze quickscan vooral de bepalingen die van toepassing zijn op ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. De Flora- en faunawet is overal in Nederland van toepassing, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten.

Er worden in de Flora- en faunawet drie verschillende beschermingsniveaus gehanteerd: een lichte, een matige en een zware bescherming. Voor soorten met een lichte bescherming geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Bij matig en zwaar beschermde soorten zijn mitigerende maatregelen van toepassing als effecten van de gewenste ontwikkeling niet uitgesloten kunnen worden. Dit betekent dat ontwerp, planning en/of uitvoering afgestemd moeten worden op de beschermde soorten, zodanig dat de functionaliteit van de verblijfplaats van deze soorten behouden blijft. Een ontheffingsprocedure treedt in werking als mitigatie niet mogelijk is.

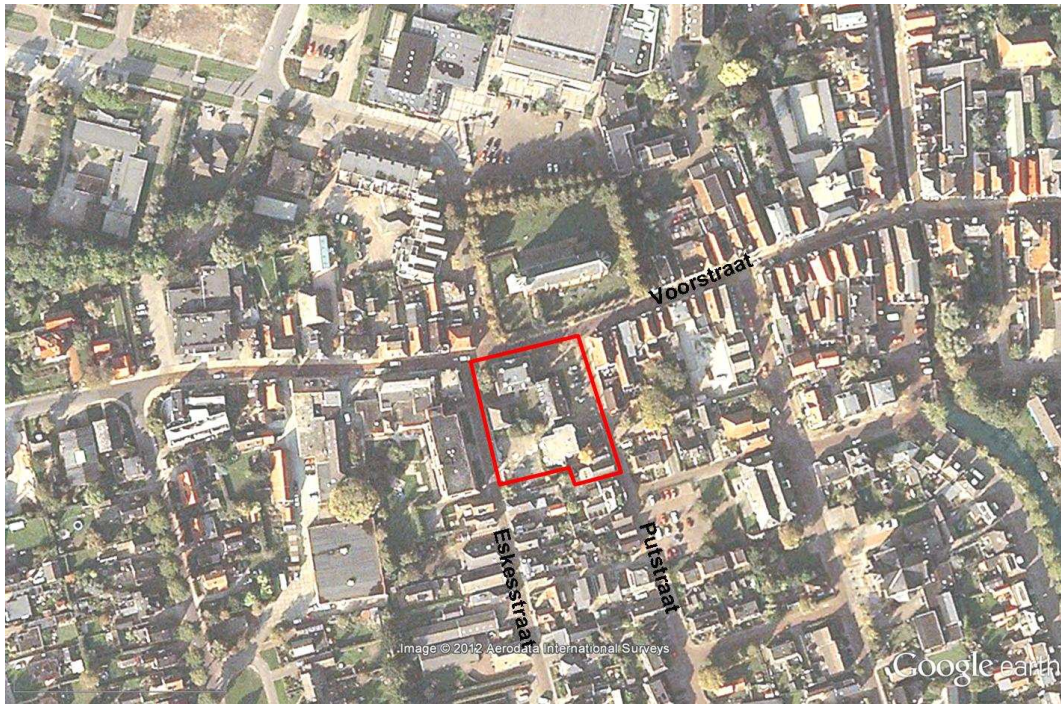
Een toelichting op de Flora- en faunawet staat in Bijlage I.

1.3 METHODE

Voor de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie bronnen achter in dit rapport). Op dinsdag 30 oktober 2012 is een ecologische verkenning in het gebied uitgevoerd. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn inschattingen gemaakt van het (mogelijke) voorkomen van beschermde soorten op basis van terreinkenmerken.

1.4 PLANGEBIED

Het plangebied ligt achter het voormalig gemeentehuis in het centrum van Kollum (gemeente Kollumerland, provincie Fryslân). Het is gelegen aan de Voorstraat tussen de Putstraat en Eskesstraat en heeft een totale oppervlakte van ongeveer 3000 vierkante meter. In figuur 1 is de ligging ten opzichte van de omgeving inzichtelijk gemaakt.

Figuur 1: De ligging van het plangebied (bron: Google Earth).

Momenteel bestaat het plangebied uit bebouwing, parkeergelegenheid en beplanting. Een deel van de bebouwing is leegstaand. Water is niet aanwezig.

Figuur 2: Impressie van het onderzochte gebied.

1.5 VOorgenomen Ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de herinrichting van het terrein. Met uitzondering van het voormalig gemeentehuis wordt de aanwezige bebouwing gesloopt en de aanwezige beplanting gerooid. Op de vrijgekomen grond wordt voorzien in de nieuwbouw van een appartementencomplex.

2 FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE: POTENTIES, EFFECTEN EN VERVOLG

In de paragrafen 2.1 tot en met 2.7 wordt de (mogelijke) aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde flora en fauna besproken. De mogelijke aanwezigheid van deze soorten kan leiden tot de aanbeveling voor vervolgonderzoek of tot een mitigatieopgave. In paragraaf 2.8 wordt ingegaan op de aanwezigheid van licht beschermde soorten.

Tevens worden de effecten beoordeeld die de voorgenomen ontwikkeling heeft op beschermde flora en fauna.

2.1 FLORA

Voorkomen

In het plangebied zijn uitsluitend algemene (niet beschermde) planten aanwezig. Als groeiplaats voor soorten met een juridisch zwaarder beschermingsregime is het plangebied ongeschikt.

Effecten en vervolg

Beschermde flora is niet aanwezig. Effecten en vervolgstappen zijn daarom niet aan de orde.

2.2 VOGELS

Voorkomen

Jaarrond beschermde soorten

De aanwezigheid van de Gierzwaluw in de te slopen bebouwing is niet op voorhand uit te sluiten. De Gierzwaluw is een trekvogel die uitsluitend in de periode mei tot en met augustus in Nederland aanwezig is. In Kollum is een populatie van ongeveer 90 Gierzwaluwen aanwezig (broedsizoen 2011; www.vogelwachtkollum.nl). Door de sloop van woningen met broedende Gierzwaluwen aan de Julianastraat is de populatie ten opzichte van eerdere jaren achteruit gegaan. Tevens zijn als gevolg van de sloop de Gierzwaluwen uitgeweken naar woningen in de omgeving, waar ze in kleinere kolonies moeilijk zijn vast te stellen. Het is niet uitgesloten dat de Gierzwaluw ook aanwezig is in de bebouwing binnen het plangebied. De bebouwing kan geschikte nestgelegenheid bieden in de ruimte onder de aanwezige dakbedekking. Deze ruimte is op meerdere plekken toegankelijk via losliggende dakpannen. Tevens is een vrije aan- en afvliegroute aanwezig.

Huismussen die min of meer jaarrond in de omgeving van de nestplaats kunnen worden aangetroffen zijn niet in het plangebied of in de nabijheid ervan waargenomen. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

Algemene broedvogels

Geschikte nestgelegenheid voor een aantal algemene vogels is aanwezig in nisvormige openingen in de bebouwing en in de groenvoorziening rondom. In het plangebied kunnen ondermeer soorten als Koolmees, Pimpelmees, Houtduif, Zwarte roodstaart en Merel worden verwacht.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde soorten

De sloop kan mogelijk leiden tot vernietiging van jaarrond beschermde nestplaatsen van de Gierzwaluw. Met deze quickscan kan de aanwezigheid van deze soort niet met zekerheid worden uitgesloten. Om de eventuele aanwezigheid van de soort vast te kunnen stellen is een nader onderzoek noodzakelijk. Dit nader onderzoek moet worden uitgevoerd tijdens een aantal avondbezoeken in de periode juni en juli. Uit dit nader onderzoek moet duidelijk worden of de te slopen bebouwing wordt gebruikt als nestplaats voor Gierzwaluwen en zo ja,

hoeveel Gierzwaluwen er broeden. Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek kan het nodig zijn om voor de sloop een ontheffingsprocedure te doorlopen en een mitigatieplan op te stellen.

Algemene broedvogels

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van nesten. Dit betreft zowel de vogels die in het plangebied zelf broeden als de vogels die binnen de beïnvloedingssfeer van de werkzaamheden broeden. Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hiervoor wordt bovendien geen ontheffing verleend.

De werkzaamheden (slopen en kappen) dienen daarom in eerste instantie buiten het broedseizoen plaats te vinden. Gelet op de aanwezige soorten loopt het broedseizoen in het plangebied globaal van half maart tot en met augustus. Wanneer dit niet mogelijk is, moet het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nesten. Deze controle moet worden uitgevoerd door een vogelkundige. De kans bestaat dan dat het werk stilgelegd moet worden.

2.3 VLEERMUIZEN

Verblijfplaatsen

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen kan niet op voorhand worden uitgesloten. De bebouwing is op meerdere plaatsen toegankelijk voor gebouwbewonende vleermuizen, via ondermeer ruimtes achter de gevelbetimmering en via los- of scheefliggende dakbedekking.

Figuur 3: Mogelijke invliegopening voor gebouwbewonende vleermuizen.

Belangrijke vliegroutes

In het plangebied zijn geen lijnvormige landschapselementen aanwezig die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. De aanwezigheid van belangrijke vliegroutes voor vleermuizen kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Belangrijk foerageergebied

Het plangebied functioneert hoogstens als marginaal foerageergebied voor vleermuizen die in de omgeving verblijven.

Effecten en vervolg

De sloop van de bebouwing kan mogelijk leiden tot het verdwijnen van verblijfplaatsen van zwaar beschermde gebouwbewonende vleermuizen. Met deze quickscan kan de aanwezigheid van deze soortgroep niet met zekerheid worden uitgesloten. Een vervolgonderzoek naar de eventuele aanwezigheid van deze soortgroep is noodzakelijk. Vleermuisonderzoek vindt

plaats tijdens een aantal avond- en ochttenbezoeken in het zomerhalfjaar (mei tot en met september). Afhankelijk van de resultaten van het vleermuisonderzoek kan het noodzakelijk zijn om voor de sloop een ontheffing aan te vragen en een mitigatie-opgave uit te werken. Bij de ingreep worden geen belangrijke vliegroutes en wordt geen belangrijk foerageergebied aangetast.

2.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Voorkomen

Het voorkomen van grondgebonden zoogdieren beperkt zich tot de algemene (licht beschermde) soorten. De matig zwaar beschermde Steenmarter komt niet in de directe omgeving van het plangebied voor (www.telmee.nl). Tevens zijn van deze soort geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats.

Effecten en vervolg

Soorten met een zware of matig zware bescherming zijn niet aanwezig. Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.5 REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Voorkomen

De aanwezigheid van reptielen en amfibieën met een juridisch zwaarder beschermingsregime kan op voorhand worden uitgesloten. Binnen het plangebied is geen geschikt leefgebied aanwezig. Het plangebied kan hoogstens overwinteringbiotoop bieden aan een aantal algemene licht beschermde amfibieën.

Effecten en vervolg

Reptielen en amfibieën die een zware of matig zware bescherming genieten zijn niet aanwezig. Effecten en vervolgstappen zijn daarom niet aan de orde.

2.6 VISSSEN

Voorkomen

In het plangebied ontbreekt oppervlaktewater. Daarmee kan de aanwezigheid van (beschermde) vissen op voorhand worden uitgesloten.

Effecten en vervolg

Beschermde vissen komen niet in het plangebied voor. Effecten en vervolgstappen zijn daarom niet aan de orde.

2.7 OVERIGE SOORTEN

Voorkomen

Het voorkomen van overige soorten met een juridisch zwaarder beschermingsregime (libellen, dagvlinders en andere ongewervelden) kan op voorhand worden uitgesloten. Voor deze soorten is geen geschikt leefgebied aanwezig.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.8 LICHT BESCHERMDE SOORTEN

Voorkomen

Naast de in dit hoofdstuk behandelde matig en zwaar beschermde soorten, zal ook een aantal licht beschermde soorten voorkomen. In tabel 1 is hiervan een overzicht opgenomen.

Tabel 1: Overzicht van licht beschermde flora en fauna die waarschijnlijk in het plangebied aanwezig.

Soortgroep	Soort	Type waarneming
Zoogdieren	Egel <i>Erinaceus europeus</i>	waarschijnlijk aanwezig
	Bosmuis <i>Apodemus sylvaticus</i>	waarschijnlijk aanwezig
	Huisspitsmuis <i>Crocidura russula</i>	waarschijnlijk aanwezig
Amfibieën	Bruine kikker <i>Rana temporaria</i>	waarschijnlijk aanwezig
	Gewone pad <i>Bufo bufo</i>	waarschijnlijk aanwezig

Effecten en vervolg

Negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet hoeft niet te worden gecompenseerd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen.

3 CONCLUSIES

3.1 SAMENVATTING MATIG EN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN

Met betrekking tot de uitgevoerde quickscan kan het volgende worden geconcludeerd:

- De aanwezige bebouwing dient mogelijk als nestplaats voor de Gierzwaluw.
- In de bebouwing zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig van zwaar beschermde (gebouwbewonende) vleermuizen.

De aanwezigheid van andere soorten met een zware of matig zware bescherming kan op basis van deze quickscan worden uitgesloten.

De overige in het plangebied gevonden en te verwachten soorten zijn licht beschermd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (zie Bijlage 1) is dan wel van kracht.

3.2 SAMENVATTING VERVOLG

- Vanwege de mogelijke aanwezigheid van Gierzwaluwen in de bebouwing is een nader onderzoek naar Gierzwaluwen noodzakelijk. Dit nader onderzoek moet worden uitgevoerd tijdens een aantal avondbezoeken in de periode juni en juli. Uit dit nader onderzoek moet duidelijk worden of de te slopen bebouwing wordt gebruikt als nestplaats voor Gierzwaluwen en zo ja, hoeveel Gierzwaluwen er broeden. Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek kan het nodig zijn om voor de sloop een een ontheffingsprocedure te doorlopen en een mitigatieplan op te stellen.
- Vanwege de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing is een vervolgonderzoek noodzakelijk. Vleermuisonderzoek vindt plaats tijdens een aantal avond- en ochttenbezoeken in het zomerhalfjaar (mei tot en met september). Afhankelijk van de resultaten van het vleermuisonderzoek kan het noodzakelijk zijn om voor de sloop een ontheffing aan te vragen en een mitigatie-opgave uit te werken.
- De aanwezigheid van een aantal algemene broedvogels leidt tot de noodzaak om de het kappen en rooien van bomen en struiken en de sloop van de bebouwing buiten het broedseizoen uit te voeren. Rekening houdend met de mogelijk aanwezige soorten loopt het broedseizoen in het betreffende gebied globaal van half maart tot en met augustus. Wanneer dit niet mogelijk is, moet het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nesten. Deze controle moet worden uitgevoerd door een vogelkundige. De kans bestaat dat het werk stilgelegd moet worden.
- De aanwezigheid van licht beschermde planten en dieren zal niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht.

4 BRONNEN

Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Scheper en P.P. Schollemma, 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980 - 2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.

Werkatlas Zoogdieren van Groningen, 2011.

Internetpagina's

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

BIJLAGE I FLORA- EN FAUNAWET

Wetsartikelen

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Beschermingscategorieën

De Flora- en faunawet in samenhang met het Besluit en de Regeling beschermde dier- en plantensoorten biedt de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstellingen en ontheffingen van die verboden, mits aan voorwaarden wordt voldaan. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Licht beschermde soorten. Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Matig zwaar beschermde soorten. Dit betreft soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling of ontheffing wordt verleend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, als volgens een door de Minister van LNV (thans EL&I) goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Als niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, zal voor deze soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Deze ontheffing wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten (de zogenaamde lichte toets).

Zwaar beschermde soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, alsmede soorten die voorkomen op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn alsmede de van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Een ontheffing met betrekking tot deze soorten wordt verleend als wordt voldaan aan drie criteria: 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten; 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; 3) er is geen andere bevredigende oplossing. Aan de alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zogenaamde uitgebreide toets.

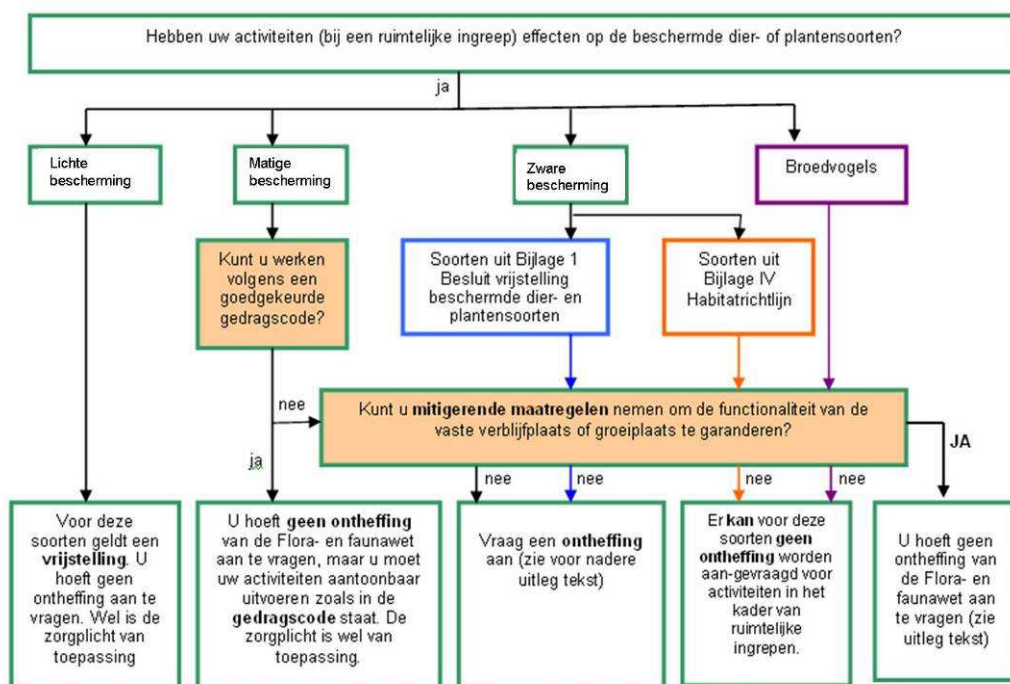
Broedvogels Voor vogels, evenals voor diersoorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bepaalde soorten die bij amvb zijn aangewezen, geldt ingevolge de Flora- en wet het zwaardere beschermingsregime. Dit beschermingsregime is aan de orde bij de ontheffingverlening. Werkzaamheden waarbij nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord, zijn op grond van artikel 11 Flora-

en faunawet verboden. Voor veel vogels wordt aangenomen dat zij alleen tijdens het broedseizoen een nestplaats respectievelijk een vaste rust- en verblijfplaats hebben en buiten deze periode niet. Om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het verbod van artikel 11 Flora- en faunawet, dient in dat geval het broedseizoen te worden ontzien. Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen respectievelijk hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen dan ook jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11. De vogelsoorten waarvoor dit geldt, zijn door de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I vermeld op de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van augustus 2009. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met de verbodsbepaling van artikel 11 Flora- en faunawet. Indien aantasting of versterking van de nestplaats of de vaste rust- en verblijfplaats niet te voorkomen is, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET

Stroomschema

Op 26 augustus 2009 is door het toenmalige ministerie van LNV een aangepast beoordelingschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd (Min. LNV, 2009). Centraal in deze beoordelingswijze staan de mitigerende maatregelen waarmee de functionele leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moet blijven. Pas als de effecten van de beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gemitigeerd kunnen worden, is er in het kader van de Flora- en faunawet sprake van een ontheffingsplicht. In het stroomschema in figuur A is de beoordelingswijze voor soorten met een verschillend beschermingsregime uitgewerkt.

Figuur A. Stroomschema van de werking van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen (op basis van: ministerie van LNV, 2009).

Mitigatie als uitgangspunt

Als er bij de effectenbeoordeling van een activiteit is vastgesteld dat negatieve gevolgen op beschermde soorten kunnen optreden (dat wil zeggen: overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 8 t/m 12 in de Flora- en faunawet), zijn vervolgstappen aan de orde. Met uitzondering van de categorie 1 soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, staat het treffen van mitigerende maatregelen hierbij steeds centraal. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen van een activiteit. Onder mitigatie valt bijvoorbeeld het aanpassen van de planning van de werkzaamheden op de aanwezigheid van beschermde soorten, het wegvangen van dieren voorafgaand aan werkzaamheden of het aanbieden van alternatieve verblijf- en foerageerplekken.

De mitigerende maatregelen zijn voldoende als de functionaliteit van het leefgebied continu behouden blijft. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Het leefgebied omvat naast een voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats ook de foerageergebieden en de migratieroutes die nodig zijn om de verblijfplaats te gebruiken.
- Ook een tijdelijke achteruitgang als gevolg van de activiteit is niet toegestaan. De mitigatie moet dus al werken op het moment dat het negatieve effect van de activiteit optreedt.
- Over het succes van de mitigerende maatregel dient een hoge mate van zekerheid te bestaan. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden door wetenschappelijk onderzoek of aantoonbare praktijkervaringen.

Procedures per beschermingscategorie

Uit figuur A. blijkt dat er bij elke beschermingscategorie op een andere manier invulling gegeven kan worden aan de mitigatie van effecten.

Licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Er geldt geen mitigatieverplichting. Wel is de zorgplicht van toepassing. Deze plicht houdt in dat iedereen bij al zijn handelen nadelige gevolgen voor alle in het wild levende dieren en planten zoveel mogelijk moet voorkomen. Het onnodig toebrengen van schade is niet toegestaan.

Matig beschermde soorten. Voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan bij matig beschermde soorten worden teruggegrepen op een goedgekeurde gedragscode (of eventueel zelf een gedragscode worden opgesteld). Gedragscodes worden opgesteld door sectoren (zoals waterschappen, gemeenten of de bouwsector) en ter goedkeuring voorgelegd aan Dienst Regelingen. Iedereen kan gebruik maken van deze gedragscodes voor zover de betreffende activiteit en het effect hiervan op beschermde soorten in de gedragscode zijn opgenomen. De situatiespecifieke uitwerking van de mitigatie moet dan worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Als geen gedragscode beschikbaar is, geldt de werkwijze zoals bij zwaar beschermde -soorten is beschreven.

Zwaar beschermde soorten. Het werken volgens een gedragscode is bij zwaar beschermde soorten niet toegestaan. De mitigerende maatregelen moeten in dit geval worden vastgelegd in een activiteitenplan. In de praktijk zullen de mitigerende maatregelen die in een activiteitenplan worden vastgelegd veel overeenkomst vertonen met een werkprotocol voor matig beschermde soorten. Een wezenlijk verschil is dat er geen goedkeuring van Dienst Regelingen aan een activiteitenplan ten grondslag ligt. Formeel is deze goedkeuring niet nodig; met de uitvoering van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten immers voorkomen. Het Ministerie van EL&I adviseert echter wel om het activiteitenplan ter beoordeling aan Dienst Regelingen voor te leggen. Een positieve afwijzing van de aanvraag van Dienst Regelingen verkleint de kans op vertraging, bijvoorbeeld als er iemand bezwaar maakt tegen de plannen.

Vogels. Voor broedvogels bestaat de mitigatie in de regel uit het ontzien van de broedtijd of het treffen van maatregelen om te voorkomen dat vogels in het projectgebied tot broeden komen. Voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats is daarnaast een omgevingscheck vereist. Hierbij moet worden vastgesteld of de soort zelfstandig in de omgeving

een vervangend nest kan vinden. Is dat niet het geval dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Als ook dat niet mogelijk is, geldt er een ontheffingsplicht.

Ontheffingsplicht

Op het moment dat de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten met het uitvoeren van mitigerende maatregelen niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een ontheffingsplicht. De aanvraag voor een ontheffing, of bij een WABO-procedure voor een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen, wordt door Dienst Regelingen op de volgende criteria beoordeeld:

1. De gunstige staat van instandhouding van de soort
2. Is er sprake van een wettelijk belang (niet voor matig beschermde soorten)
3. Is er een alternatieve oplossing (niet voor matig beschermde soorten).

Dienst Regelingen zal beoordelen of het wettelijk belang zwaarder weegt dan overtreding van de verbodsbepalingen.

Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (dit betreft een aantal van de zwaar beschermde soorten, waaronder alle vleermuizen) alsmede voor broedvogels geldt dat ruimtelijke ingrepen geen wettelijk belang zijn voor een ontheffing. Er dient sprake te zijn van een zwaarder belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of grote redenen van openbaar belang. Als dit zwaardere belang niet aanwezig is, is voor deze soorten het uitvoeren van voldoende mitigerende maatregelen de enige manier om doorgang aan het initiatief te kunnen geven.

Rode lijsten

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Deze lijsten omvatten verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige planten en dieren in Nederland, verdeeld over achttien soortgroepen. Maatgevend voor plaatsing op deze lijst is mede de mate van afname van een soort in de afgelopen jaren. De Rode lijst biedt echter geen bescherming zoals de Flora- en faunawet dat doet. Voor het Ministerie van LNV zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie streeft ernaar dat een volgende Rode lijst, die per soortgroep elke tien jaar verschijnt, kleiner zal zijn dan de huidige lijst. Hiertoe stimuleert het Ministerie dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties mag worden verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten (Ministerie van LNV, 2004). In de Rode lijst worden diverse categorieën onderscheiden:

- ernstig bedreigd (EB): zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- bedreigd (BE): sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- kwetsbaar (KW): matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- gevoelig (GE): stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

december 2012

Vormgeving:
Joop Striker, Assen

Bijlage 9

Nota van inspraak en overleg

Nota van inspraak en overleg bestemmingsplan Kollum Centrum

Het voorontwerp bestemmingsplan Kollum Centrum heeft van 16 mei tot en met 26 juni 2013 voor inspraak ter inzage gelegen. Tevens is er op 29 mei 2013 een inloopavond georganiseerd. In het kader van de inspraak zijn er drie reacties ontvangen.

In het kader van het vooroverleg ex artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is het voorontwerpbestemmingsplan Kollum Centrum naar diverse instanties gestuurd. Van 4 organisaties is een reactie ontvangen.

Hierna worden alle ontvangen reacties behandeld. Eerst wordt ingegaan op de inspraakreacties en in het tweede deel worden de overlegreacties behandeld. Deze nota is tevens bedoeld als eindverslag ter voldoening aan de Inspraakverordening van de Gemeente Kollumerland c.a..

Inspraak

1. T. Reitsma, Eyso de Wendtstraat 7 Kollum

Het perceel Eyso de Wendtstraat 7 is samen met Eyso de Wendtstraat 9 (Oudheidkamer) op de verbeelding als 1 pand getekend. De scheiding tussen beide panden ontbreekt en verzocht wordt een scheiding op deze kaart aan te brengen. Ten tweede valt het perceel Eyso de Wendtstraat 7 deels binnen het beschermde dorpsgezicht, de tuin wel maar de woning niet. De toegevoegde waarde hiervan is onduidelijk. Het toekennen van deze status aan het perceel past niet binnen de criteria van het aanstellingsbesluit beschermd dorpsgezicht (p.5). Verzocht wordt de grenzen van het beschermd dorpsgezicht aan te passen.

Reactie: De verbeelding zegt niets over het aantal panden, het geeft aan op welke locatie hoofdgebouwen zijn toegestaan. De planregels geven aan wat is toegestaan binnen het bouwvlak. Binnen de bestemming Gemengd is er geen maximum aan het aantal panden / woningen aan per bouwvlak opgenomen. Het is juist dat beide panden binnen het zelfde bouwvlak zijn opgenomen. Het opnemen van een individueel bouwvlak voor beide panden heeft planologisch geen gevolgen, doch wijkt af van de gekozen systematiek. Daarom zal dit niet worden aangepast.

Het beschermd dorpsgezicht is aangewezen door het Rijk. Dit wordt in het bestemmingsplan vertaald als de dubbelbestemming Beschermd Dorpsgezicht. Het aanpassen van de dubbelbestemming Beschermd Dorpsgezicht heeft dan ook geen invloed op deze aanwijzing en het bestemmingsplan zal op dit punt niet aangepast worden.

Het signaal uit deze inspraakreactie is echter duidelijk. Daarom bevat dit bestemmingsplan in artikel 17.4 een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid voor het toestaan van ondergeschikte afwijkingen mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische waarden van het beschermde dorpsgezicht, zoals omschreven in de toelichting behorende bij het besluit tot aanwijzing als dorpsgezicht.

2. D. Dam, Meckama 5 Kollum

Aan de westzijde van de woning aan Meckama 5 is een waterpartij gelegen, welke op de verbeelding niet als water is aangegeven. Dit water fluctueert door middels van duikers met de waterhoogten van de Kollumer Trekvaart en de Rijd en zorgt voor afwatering van de naastgelegen woning(en). Om deze redenen wordt ervoor gepleit de waterpartij in takt te houden.

Reactie: De genoemde waterpartij heeft op dit moment de bestemming Groen. Binnen de bestemming Groen is water toegestaan, evenals dat oeverstroken binnen de Water bestemming zijn toegestaan.

Het Wetters geeft in het wateradvies t.a.v. het bestemmingsplan Kollum Dorp¹ aan "In het bestemmingsplan moeten de gronden waarin een hoofdwatgang is gelegen de functie water niet uitsluiten. Het is niet noodzakelijk de bestemming Water aan deze gronden toe te kennen. De bestemming Groen is ook goed, zolang hieronder ook de functie Water mogelijk is."

Tevens is het dempen van sloten niet zomaar toegestaan, hiervoor dient een watervergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Bij de toetsing spelen verschillende factoren mee, zoals de punten welke zijn genoemd in deze inspraakreactie.

De bestemming zoals deze nu is opgenomen verzet zich dus niet tegen water. De instandhouding van belangrijke watgangen wordt gewaarborgd door de geldende waterwetgeving. Het college is van mening dat hiermee kan worden volstaan.

3. F. van der Laan, Voorstraat 115 Kollum

Verzocht wordt om op het gehele perceel achter de Voorstraat 119 de mogelijkheid tot bebouwing op te nemen. Indien dat niet mogelijk is wordt verzocht de grens van het bouwvlak aan de oostzijde van het perceel 3 meter naar achteren te verplaatsen, zodat de parkeerlijn van achter de Poeisz door kan lopen tot aan de bestaande loods. Op deze manier worden er 8 parkeerplaatsen extra mogelijk gemaakt bij de nieuwe ontwikkelingen op het perceel.

Reactie: Op het oostelijk deel van het perceel is een schouwsloot van het Wetterskip aanwezig². Schouwsloten worden jaarlijks gecontroleerd en hebben een belangrijke functie in de aan-, afvoer en berging van water en maken deel uit van een veel groter systeem van wateren die met elkaar in verbinding staan. De oostelijke grens van het bouwvlak ligt parallel aan deze sloot. Bij het verleggen van het bouwvlak zoals verzocht zal de schouwsloot zich binnen het bouwvlak bevinden. Omdat van belang is dat deze sloot open blijft, is het niet wenselijk hierop bouwrechten toe te staan.

Ten aanzien van het uitbreiden van het bouwvlak het volgende. Het bouwvlak³ is circa 4950m². Hiervan is op dit moment circa 660m² bebouwd. Er zijn dus nog voldoende bouwmogelijkheden binnen het bouwvlak. Daarom en wegens de aanwezigheid van de schouwsloot op het perceel ziet het college geen reden om het bouwvlak uit te breiden.

Overleg

Op 15 mei 2013 is het voorontwerp van het bestemmingsplan Kollum Centrum verzonden verschillende overlegpartners. Een schriftelijke reactie is ontvangen van:

1. N.V. Nederlandse Gasunie

De Nederlandse Gasunie geeft aan dat het plan is getoetst en het blijkt buiten de 1% letaliteitsgrens van onze dichtstbijzijnde leiding te liggen. Zij zien verder geen aanleiding om een reactie te plaatsen.

2. Wetterskip Fryslân

Het Wetterskip Fryslân geeft aan dat ze reeds een positief wateradvies hebben gegeven voor dit plan en het geeft dan ook geen aanleiding tot het maken van op- of aanmerkingen. Graag worden zij op de hoogte gehouden van eventuele wijzigingen in het plan, omdat deze van invloed kunnen zijn op het watersysteem.

¹ Wateradvies Bestemmingsplan Kollum Dorp (21 aug 2012)

² Minstens 18m van de erfgrans, op het perceel

³ Binnen de bestemming Bedrijventerrein en in eigendom van dhr. Van der Laan

3. Brandweer Fryslân

De Brandweer Fryslân geeft in haar advies aan hoe de veiligheidssituatie geoptimaliseerd kan worden. In de eerste plaats dient er een verantwoording van het groepsrisico opgesteld te worden, waarin de in dit advies genoemde aspecten dienen te worden meegenomen.

Reactie: op dit moment wordt een verantwoording van het groepsrisico opgesteld door Bureau Externe Veiligheid.

Op de verbeelding is de aanduiding “veiligheidszone – lpg” opgenomen, waarbinnen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten zijn uitgesloten, maar middels binnenplanse afwijking kan hiervan worden afgeweken. Dit is echter niet conform Besluit externe veiligheid inrichtingen, er wordt verzocht de planregels aan te passen ten aanzien van de toelaatbaarheid van (beperkt) kwetsbare objecten binnen de veiligheidszone – LPG.

Reactie: Deze reactie wordt overeenkomstig het advies verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan.

Ten aanzien van de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid van personen binnen dit plangebied wordt geconcludeerd dat deze aspecten niet leiden tot knelpunten of aandachtspunten. Geadviseerd wordt om te borgen dat er geen nieuwe objecten voor verminderd zelfredzame personen worden toegestaan binnen het invloedsgebied van de risicobron. En te voorkomen dat er een (grote) toename van personen wordt mogelijk gemaakt binnen het invloedsgebied van het LPG tankstation.

Reactie: Deze reactie wordt overeenkomstig het advies verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan.

4. Provincie Fryslân

De provincie merkt wat betreft de regeling voor de bestemming Waarde – Archeologie op dat er een omgevingsvergunning is vereist indien de werken of werkzaamheden verder gaan dan 100m² en een diepte van 30cm. De provincie hanteert een maatvoering van 50m². Er kan niet worden volstaan met de motivering zoals nu in het bestemmingsplan is opgenomen.

Reactie: In het ontwerp bestemmingsplan zal de motivering worden verduidelijkt.

Ten aanzien van het bedrijventerrein aan de Mr. Andreaestraat adviseert de provincie de huidige bestaande functies specifiek met een nadere aanduiding te bestemmen. Om hiermee een duidelijk onderscheid te maken met de detailhandel aan de winkelstraat (Voorstraat).

Reactie: In het ontwerp bestemmingsplan zullen specifieke aanduidingen opgenomen worden, ten aanzien van de bestaande detailhandel op de bestemming Bedrijventerrein.

KOLLUMERLAND c.a.

INGEKOMEN

25 JUN 2013

162013.1436

Gemeente Kollumerland c.a.
Aan het college van Burgemeester en Wethouders
T.a.v.: D. Klees
Postbus 13
9290 AA KOLLUM

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
Revisstraat 1
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweefryslan.nl
E info@brandweefryslan.nl

Datum	24 juni 2013	Behandeld door	A. Berends
Onze referentie	UIT/13000751/BRW	Doorkiesnummer	088 22 99 605
Uw referentie		E-mail	a.berends@brandweefryslan.nl
Uw brief van	10 juni 2013	Bijlagen	1

Onderwerp Advies externe veiligheid met betrekking tot het bestemmingsplan 'Kollum - Centrum'

Geacht college,

Op 10 juni 2013 heeft u aan ons ter advisering het bestemmingsplan Kollum - Centrum toegezonden, met de vraag eventuele opmerkingen aan u te richten.

In deze brief worden onze bevindingen en ons advies in hoofdlijnen weergegeven. Een nadere onderbouwing vindt u in de bijgevoegde bijlage. In ons advies richten wij ons op het optimaliseren van de veiligheidssituatie; wij gaan niet in op de vraag of het groepsrisico aanvaardbaar is.

Conclusies

Binnen het plangebied is één risicobron aanwezig die relevant is in het kader van externe veiligheid. Het handelt zich in dit geval om een tankstation waar ondermeer LPG verkocht wordt.

De brandweer heeft in haar advies gekeken naar een aantal aspecten voor deze risicobron:

- plaatsgebonden risico
- groepsrisico
- nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
- bestrijdbaarheid
- zelfredzaamheid

Onderstaand zijn de conclusies opgenomen.

Algemene bevindingen

Op de verbeelding is de aanduiding "veiligheidszone – lpg" opgenomen. Hierbinnen zijn middels de planregels kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten uitgesloten. Er is echter een afwijking opgenomen van de gebruiksregels.

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in die zin dat de gronden en bouwwerken worden gebruikt als kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object, mits;

1. de toepasselijke grenswaarden voor het risico en risicoafstanden ten aanzien van kwetsbare objecten in acht worden genomen;
2. met de toepasselijke richtwaarden voor het risico en risicoafstanden ten aanzien van beperkt kwetsbare objecten rekening wordt gehouden;
3. het groepsrisico wordt afgewogen.

Dit is om twee redenen niet conform Besluit externe veiligheid inrichtingen;

- kwetsbare objecten binnen de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} nooit toegestaan,
- het afwijken van de richtwaarde mag alleen indien daar gewichtige redenen voor zijn. Slechts rekening houden met de geldende richtwaarden is hierin niet toerijkend.

Daarnaast is deze regel niet specifiek genoeg en biedt te weinig borging van de veiligheidsvoorschriften.

Brandweer Fryslân adviseert daarom om deze regels aan te passen en hiermee te borgen dat kwetsbare objecten geheel worden uitgesloten en kwetsbare objecten alleen onder strenge voorwaarden toegestaan kunnen worden. In principe geldt dat nieuwe beperkt kwetsbare objecten dus niet mogen worden toegestaan.

Risicovolle inrichtingen

Binnen het plangebied is één LPG tankstation aanwezig. Dit is het Q8 station aan de Meester Andreaestraat. Het station heeft een doorzet van 1.000 m³. Voor dit tankstation is, voor zover bij Brandweer Fryslân bekend, geen groepsrisicoberekening uitgevoerd. De aanwezige plaatsgebonden risicocontouren leiden niet tot knelpunten. Er heeft evenwel nog geen verantwoording van het groepsrisico plaatsgevonden. Dit is conform het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) verplicht.

Bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid

In het kader van de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid van personen binnen dit plangebied heeft overleg plaatsgevonden met Brandweer Noordoost Fryslân. Hieruit kan worden geconcludeerd dat deze aspecten niet leiden tot knelpunten of aandachtspunten.

Binnen het invloedsgebied van het LPG tankstation zijn geen functies aanwezig bedoeld voor verminderd of niet zelfredzame personen. Wel is in het invloedsgebied een supermarkt aanwezig.

Advies

In overeenstemming met bovengenoemde opmerkingen en de bijgevoegde bijlage adviseert Brandweer Fryslân om:

- Een verantwoording van het groepsrisico op te stellen. De in dit advies genoemde aspecten dienen hierin te worden meegenomen.
- De planregels aan te passen ten aanzien van de toelaatbaarheid van (beperkt) kwetsbare objecten binnen de veiligheidszone – LPG.
- Te borgen dat er geen nieuwe objecten voor verminderd zelfredzame personen worden toegestaan binnen het invloedsgebied van de risicobron.
- Te voorkomen dat er een (grote) toename van personen wordt mogelijk gemaakt binnen het invloedsgebied van het LPG tankstation.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met R. de Groot van het onderdeel Risicobeheersing, te bereiken via 088 – 22 99 602.

Graag willen wij van u vernemen hoe ons advies binnen uw organisatie wordt verwerkt. Deze informatie willen wij gebruiken bij de verdere ontwikkeling van onze adviestaak. Tevens kan, om te beoordelen of een plan ter advisering aan Brandweer Fryslân moet worden voorgelegd, gebruik worden gemaakt van de digitale veiligheidstoets (www.veiligheidstoets.nl).

Een afschrift van deze brief zenden wij ter kennisname aan dhr. H. van der Veen, commandant van Brandweer Noordoost Fryslân.

Wij gaan ervan uit hiermee te hebben voldaan aan uw adviesaanvraag.

Hoogachtend,
namens het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân,

ir. E. Boetes MCDM
Clusterhoofd Brandweer Fryslân

Bijlage advies van Brandweer Fryslân
met betrekking tot de externe veiligheid in
relatie tot het
“Bestemmingsplan Kollum – Centrum”

R. de Groot MSc

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Beschrijving plangebied.....	3
1.2	Proces.....	3
1.3	Achtergrond	3
1.4	Algemene aandachtspunten voor het ruimtelijk plan	4
2	De risicobronnen	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Risicovolle inrichtingen	5
2.2.1	LPG tankstations.....	5
3	Samenvatting maatregelen en aandachtspunten	9
3.1	Maatregelen en aandachtspunten.....	9
3.2	Restrisico	9

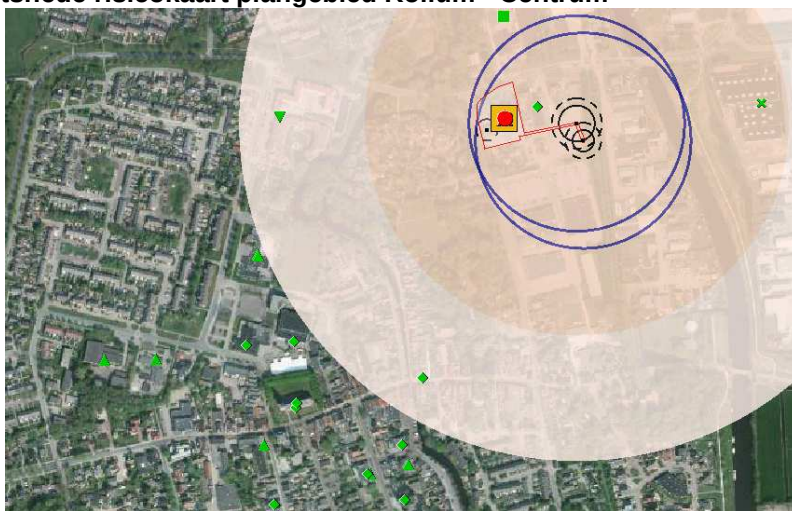
1 Inleiding

1.1 Beschrijving plangebied

De gemeente Kollumerland c.a. heeft Brandweer Fryslân gevraagd advies uit te brengen over de externe veiligheid aangaande het ruimtelijke plan “Kollum - Centrum”. Het betreft een grotendeels conserverend plan, met uitzondering van een drietal ontwikkellocaties.

Onderstaande afbeelding is een uitsnede van de professionele risicokaart voor het plangebied. Hierop staan de relevante risicobronnen weergegeven.

Afbeelding 1: Uitsnede risicokaart plangebied Kollum - Centrum

Bron: Professionele risicokaart, 11 juni 2013

1.2 Proces

Brandweer Fryslân is bij het voorontwerp bestemmingsplan gevraagd om een advies te geven. Bij het opstellen van dit advies heeft overleg plaatsgevonden met Brandweer Noord Oost Fryslân (dhr. H. Meerema). De resultaten van dit overleg zijn in dit advies meegenomen. Bij het ontwerpbestemmingsplan zal de borging van de voorgestelde maatregelen worden gecontroleerd.

1.3 Achtergrond

De veiligheidsregio¹ adviseert over het groepsrisico, de mogelijkheden tot risicovermindering, de mogelijkheden om de omvang en de effecten van de ramp te bestrijden en ten aanzien van de zelfredzaamheid.

Met de vaststelling van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) is het bevoegd gezag verplicht gesteld het bestuur van de veiligheidsregio als adviseur te betrekken bij ruimtelijke besluiten op grond van artikel 13, lid 3. In het Bevi is opgenomen dat o.a. bij ruimtelijke procedures binnen het 1% letaliteitsgebied (invloedsgebied) verplicht advies aan de veiligheidsregio gevraagd moet worden.

In de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (CRvgs) is ook opgenomen, dat de veiligheidsregio in de gelegenheid dient te worden gesteld advies uit te brengen over het groepsrisico, de zelfredzaamheid en de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval. De Circulaire wordt naar verwachting in 2013 omgezet in een AMvB externe veiligheid transport, waarmee de risiconormering wettelijk zal zijn verankerd. In deze toekomstige AMvB is de adviesrol van de veiligheidsregio ook verankerd.

In 2011 is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) in werking getreden. In dit Besluit is tevens opgenomen dat de veiligheidsregio om advies moet worden gevraagd bij ruimtelijke plannen binnen het invloedsgebied.

¹ Brandweer Fryslân is een onderdeel van de Veiligheidsregio Fryslân

1.4 Algemene aandachtspunten voor het ruimtelijk plan

Bij het opstellen van het bestemmingsplan zijn de onderstaande aspecten belangrijk om mee te nemen en indien nodig te borgen.

▪ Veiligheidszone LPG

Op de verbeelding is de aanduiding “veiligheidszone – lpg” opgenomen. Hierbinnen zijn middels de planregels kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten uitgesloten. Er is echter een afwijking opgenomen van de gebruiksregels.

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in die zin dat de gronden en bouwwerken worden gebruikt als kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object, mits;

1. de toepasselijke grenswaarden voor het risico en risicoafstanden ten aanzien van kwetsbare objecten in acht worden genomen;
2. met de toepasselijke richtwaarden voor het risico en risicoafstanden ten aanzien van beperkt kwetsbare objecten rekening wordt gehouden;
3. het groepsrisico wordt afgewogen.

Dit is om twee redenen niet conform Besluit externe veiligheid inrichtingen;

- kwetsbare objecten binnen de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} nooit toegestaan,
- het afwijken van de richtwaarde mag alleen indien daar gewichtige redenen voor zijn. Slechts rekening houden met de geldende richtwaarden is hierin niet toerijkend.

Daarnaast is deze regel niet specifiek genoeg en biedt te weinig borging van de veiligheidsvoorschriften.

Brandweer Fryslân adviseert daarom om deze regels aan te passen en hiermee te borgen dat kwetsbare objecten geheel worden uitgesloten en kwetsbare objecten alleen onder strenge voorwaarden toegestaan kunnen worden. In principe geldt dat nieuwe beperkt kwetsbare objecten dus niet mogen worden toegestaan.

2 De risicobronnen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de relevante risicobronnen in beeld gebracht, waarbij vooral wordt ingezoomd op de mogelijke effecten voor het plangebied, de bestrijdbaarheid en de zelfredzaamheid.

In het onderstaande overzicht zijn de relevante risicobronnen in het kader van de externe veiligheid weergegeven.

Aanwezige risicobronnen		
Inrichtingen	Buisleidingen	Vervoer van gevaarlijke stoffen
LPG Tankstation	Geen	Geen

2.2 Risicovolle inrichtingen

2.2.1 LPG tankstations

In het plangebied bevindt zich één LPG tankstation. Het gaat in dit plan om het volgende station:

- Q8 tankstation, Meester Andreaestraat 24

Kansen

Hieronder wordt kort ingegaan op het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico

De Nederlandse overheid heeft middels het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) bepaald dat men in Nederland in principe geen groter plaatsgebonden risico mag lopen dan 10^{-6} per jaar. Dit komt neer op een kans van 1 op een miljoen per jaar.

Voor LPG tankstations gelden voor dit plan de volgende plaatsgebonden risico's²:

- 45 meter vanaf het vulpunt
- 25 meter vanaf de ondergrondse tank
- 15 meter vanaf de afleverzuil

Deze contouren gelden als absolute norm als het gaat om kwetsbare objecten en als een richtwaarde voor wat betreft beperkt kwetsbare objecten. Dit betekent dat kwetsbare objecten niet zijn toegestaan binnen deze contouren en dat beperkt kwetsbare objecten alleen zijn toegestaan mits het bevoegd gezag hier gewichtige redenen voor heeft geformuleerd.

Het plaatsgebonden risico levert binnen dit plangebied geen problemen op, wel is het zaak om goed te borgen dat binnen de contouren geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten worden mogelijk gemaakt. Hierover is al een opmerking gemaakt in paragraaf 1.4.

Groepsrisico

Het groepsrisico is de kans per jaar dat een groep personen tegelijkertijd slachtoffer zal worden van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Hiermee is het groepsrisico de indicatie voor de maatschappelijke ontwrichting die ontstaat door een dergelijk ongeval.

² De hier genoemde afstanden worden kleiner na invoering van het besluit LPG tankstations. De tekst voor dit besluit is reeds gepubliceerd. De nieuwe aan te houden afstanden worden dan respectievelijk:

- o 35 meter vanaf het vulpunt.
- o 25 meter vanaf de ondergrondse tank.
- o 15 meter vanaf de afleverzuil.

Het groepsrisico van dit tankstation is op het moment van schrijven nog niet bekend bij Brandweer Fryslân. Gezien de omgeving van deze tankstations is het voor het bevoegd gezag mogelijk dit te berekenen met de online LPG tool³.

Scenario's en effecten

In het geval van een ongeval bij een LPG tankstation is een explosie van LPG relevant, ook wel een BLEVE⁴ genoemd. De kans op dit incident is klein, maar de impact van zo'n incident kan zeer groot zijn.

Dit scenario kan voorkomen indien de tankwagen wordt blootgesteld aan vuur van buitenaf. Hierdoor wordt de vloeistof in de tank verwarmd, waardoor het gaat verdampen. Deze damp zal op haar beurt de druk in de tank doen toenemen tot de tank explosief openscheurt.

De effecten, wat betreft doden en gewonden staan in onderstaande tabel nader uitgewerkt.

Effecten van een BLEVE

EFFECTEN [E]											
Hittestraling is, in combinatie met de blootstellingsduur (12 seconden), bepalend voor de gevolgen voor mensen en objecten. De optredende drukeffecten zijn secundair. De effecten zijn doden (+), gewonden (zeer zwaargewond T1 tot lichtgewond T3), schade aan objecten en brandoverslag (secundaire branden). De effectafstanden zijn berekend vanaf de tankwagen.											
	Afstand (meter)	Hittestraling (kW/m ²)	Mensen buiten				Mensen binnen				Objecten [J]
			+	T1	T2	T3	+	T1	T2	T3	
1 ^e ring	≤90 meter	≥46 kW/m ²	100%	0%	0%	0%	10%	6%	14%	70%	Onherstelbare schade en branden
2 ^e ring	≤140 meter	≥34 kW/m ²	20%	24%	56%	0%	1%	3%	7%	20%	Zware schade en secundaire branden
3 ^e ring	≤230 meter	≥19 kW/m ²	2%	6%	14%	30%	0%	0,6%	1,4%	5%	Secundaire branden treden op
4 ^e ring	≤400 meter	≥7,5 kW/m ²	0%	0,6%	1,4%	15%	0%	0%	0%	1%	Lichte schade

Als wordt gekeken naar de directe omgeving van het tankstation is te zien dat binnen de eerste ring een aantal bedrijfspanden en een supermarkt aanwezig zijn. Deze panden zullen in geval van een BLEVE onherstelbaar beschadigd raken. Hier aanwezige mensen zullen, buitenshuis, om het leven komen.

Binnen de tweede ring, waar eveneens zware schade aan gebouwen is te verwachten, zijn naast de eerder genoemde bedrijfspanden ook een kantoor aanwezig. Personen die zich binnen bevinden binnen deze ring maken een gedegen kans om een incident te overleven. Zij zullen echter wel te maken krijgen met secundaire branden en lopen risico gewond te raken door bijvoorbeeld rondvliegend glas. In de derde ring zijn naast de eerder genoemde panden verder alleen woningen aanwezig.

Voor mensen die zich in de omgeving van het LPG tankstation bevinden geldt dat ze, in geval van een dreigende calamiteit, zullen moeten vluchten tot in de vierde ring (minimaal meer dan 230 meter afstand). Vluchten wordt als reële optie gezien als de te overbruggen afstand niet groter is dan ongeveer 200 meter. Mensen die niet kunnen vluchten, zullen zo goed mogelijk moeten kunnen schuilen.

Bestrijdbaarheid

Onder bestrijdbaarheid van een (dreigende) calamiteit vallen alle maatregelen die invloed hebben op de bestrijdbaarheid van een calamiteit ten gevolge van een risicovolle activiteit.

Bestrijdbaarheid EV incidenten en relevant voor de verantwoording

Vooralsnog kan geen rekening worden gehouden met de hittewerende bekleding uit het 'convenant LPG autogas' (2005)⁵. Tot die tijd heeft de brandweer tussen het ontstaan van het incident en de daadwerkelijk BLEVE ongeveer 10 tot 30 minuten afhankelijk van de inhoud van de tank (zie ook

³ Deze tool is terug te vinden op: <http://www.groepsrisico.nl/lpgtool2007/>

⁴ Boiling liquid expanding vapour explosion.

⁵ Uit testen met de hittewerende bekleding op LPG tankwagens blijkt dat de tijd die de hulpverlening heeft om de tankwagen te blussen of koelen toeneemt tot minstens 90 minuten. Hierdoor zou de kans op het ontstaan van een warme BLEVE met nog eens 95% afnemen

onderstaande tabel 3. Over het algemeen is die tijd te kort om op te treden. Indien er wel voldoende tijd is om op te treden is het belangrijk om voldoende bluswater voor handen te hebben om de tankwagen te koelen.

Tijd (min.)	Incidentontwikkeling	Hulpverlening	Zelfredzaamheid
T=0	Brand bij tankwagen	Ontdekkingstijd	Ontdekkingstijd
T=1	Ontwikkelingstijd	Meldtijd	
T=2		Opkomsttijd	Alarmeringstijd
T=3			
T=4			
T=5			
T=6			
T=7	(kritieke fase)	Inzettijd	Ontvluchtingstijd
T=8			
T=9			
T=10			
T=11			
T=12	BLEVE	Redtijd/ blustijd	
T=13			
T=14			
T=15			
T=16			
T=17			
T=18			
T=19			
T=20			
T=xx			
T=25			

Voorbeeld normatief incidentverloop bij een BLEVE van een LPG-tankwagen (IPO 08, 2007).

- Bluswatervoorzieningen effectgebied en risicobron

Binnen het plangebied is voldoende primair bluswater aanwezig in de vorm van brandkranen. Daarbij geldt dat in de nabijheid van het tankstation ook een brandkraan gelegen is. Daarnaast is er in en rond het plangebied ook voldoende open water aanwezig wat kan dienen als secundair en tertiair bluswater.

- Opkomsttijden effectgebied en risicobron

De opkomsttijd binnen het plangebied ligt rond de 7 à 8 minuten en ligt daarmee binnen de landelijke norm. Deze norm bedraagt 8 minuten voor woningen, winkels en onderwijsinstellingen. De opkomsttijd leidt binnen dit plangebied niet tot knelpunten.

- Bereikbaarheid effectgebied en risicobron

Het plangebied en het risicogebied rond de LPG pomp zijn voldoende te bereiken. Een gebied of locatie is voldoende bereikbaar wanneer deze van minimaal twee zijden is te benaderen. Op deze manier is geborgd dat de hulpdiensten een locatie altijd kunnen bereiken, ongeacht windrichting (i.v.m. rookvorming) of andere belemmerende situaties.

- Aanvalsplannen/ bereikbaarheidskaarten/ rampbestrijdingsplannen

Voor zover bekend zijn er binnen dit plangebied geen bereikbaarheidskaarten of rampbestrijdingsplannen van kracht.

Op basis van bovenstaande analyse komen geen aandachtspunten naar voren in het kader van de bestrijdbaarheid wat betreft de externe veiligheid ten aanzien van het aanwezige LPG tankstation.

Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid is het zichzelf kunnen onttrekken aan een dreigend gevaar, zonder daadwerkelijke hulp van hulpdiensten. Dit kan door schuilen en indien nog mogelijk, vluchten uit het bedreigde gebied. De functies binnen het invloedsgebied zijn bestemd voor zelfredzame personen.

Ruimtelijke inrichting		ja/nee/nvt
Functie-indeling	Bebouwing met personen met lage zelfredzaamheid?	Nee
	Is er hoogbouw aanwezig?	Nee

Infrastructuur	Zijn er voldoende vluchtwegen?	Ja
	Is de capaciteit van de aanwezige vluchtwegen voldoende?	Ja
	Hebben de vluchtwegen een juiste oriëntatie?	Ja
Bebouwing	Voldoet de bebouwing aan het bouwbesluit?	Is verplicht
	Zijn de aanwezige vluchtwegen tegengesteld aan de risicobron?	Ja
	Luchtdicht afsluiten i.v.m. toxische wolk?	Nvt
Dekking WAS	Is de dekking van het waarschuwings- en alarmeringssysteem voldoende?	Nvt ⁶

Op basis van bovenstaande analyse komen geen directe aandachtspunten naar voren in het kader van de zelfredzaamheid. Hiervoor is alleen het plangebied beoordeeld en niet het gehele invloedsgebied van de risicobron.

Maatregelen

Maatregelen ten aanzien van het effectgebied en bij de risicobron worden op basis van de huidige beschikbare gegevens niet voorgesteld.

Verantwoording

Op basis van het Bevi is verantwoording van het groepsrisico verplicht. Ten aanzien van de verantwoording van het groepsrisico zijn wat betreft de LPG tankstations o.a. de volgende aspecten van belang:

- de hoogte van het groepsrisico;
- de voor- en nadelen van andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen met een lager groepsrisico;
- de mogelijkheden en de voorgenomen maatregelen tot beperking van het groepsrisico;
- de mogelijkheden tot voorbereiden van bestrijding en beperking van rampen;
- de mogelijkheden tot zelfredzaamheid van personen binnen het plangebied.

⁶ Een Waarschuwings- en alarmeringssysteem is alleen van toepassing indien de actie binnen blijven en ramen en deuren gesloten houden geldt. In geval van een dreigende BLEVE zal juist iedereen het (invloeds)gebied zo snel mogelijk moeten verlaten.

3 Samenvatting maatregelen en aandachtspunten

3.1 Maatregelen en aandachtspunten

Hieronder worden de relevante maatregelen en aandachtspunten voor het ruimtelijk plan Bestemmingsplan Kollum – Centrum van de gemeente Kollumerland c.a. weergegeven.

Maatregelen en aandachtspunten	Relevant voor verantwoording/ EV	Hoe verwerken?
Verantwoording opstellen van het groepsrisico.	Ja	In de toelichting van het bestemmingsplan verwerken.
De planregels aan te passen ten aanzien van de toelaatbaarheid van (beperkt) kwetsbare objecten.	Ja	Planregels in het bestemmingsplan aan te passen zoals omschreven in paragraaf 1.4 van deze bijlage.
Borgen dat er geen nieuwe objecten voor verminderd zelfredzame personen worden toegestaan binnen het invloedsgebied van de risicobron.	Ja	Dit kan door het opnemen van een zone of te zorgen dat er geen bestemmingen binnen de invloedsgebieden worden toegestaan waarbinnen nieuwe verminderd zelfredzame objecten mogelijk worden gemaakt.
Voorkomen dat er een (grote) toename van personen wordt mogelijk gemaakt binnen het invloedsgebied van het LPG tankstation.	Ja	Nieuwe ontwikkelingen niet zondermeer toestaan in het bestemmingsplan. Juist binnen dit gebied het plan conserverend houden.

3.2 Restriscico

Ondanks de maatregelen ter verhoging van de veiligheid kunnen risico's nooit voor 100% weggenomen worden. Ook na het nemen van veiligheidsverhogende maatregelen zal een restriscico blijven bestaan. Het bevoegd gezag dient verantwoording te nemen voor dit restriscico.

Het bevoegd gezag maakt deze afweging voor het restriscico d.m.v. de verantwoordingsplicht voor het groepsrisico bij dit bestemmingsplan en dit brandweeraadvies. De essentie is dat een bevoegd gezag zich uitspreekt over de aanvaardbaarheid van het restriscico. Daartoe moet in de afweging van het bevoegd gezag, naast de rekenkundige hoogte van het GR (en de ontwikkeling ten opzichte van de oriëntatiewaarde), tevens rekening te worden gehouden met een aantal kwalitatieve aspecten. Hiertoe behoren met name de aspecten 'zelfredzaamheid' (ruimtelijke ordening) en 'bestrijdbaarheid' (hulpverlening).

Het is aan het bevoegd gezag om op basis van de verantwoordingsplicht en het brandweeraadvies een integrale afweging te maken tussen ruimtelijke, economische en sociale aspecten t.o.v. beperkingen en mogelijkheden vanuit de externe veiligheid.

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

www.fryslan.nl
provincie@fryslan.nl
www.twitter.com/provfryslan

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Kollumerland c.a.
Postbus 13
9290 AA KOLLUM

Leeuwarden, 25 juni 2013
Verzonden,

26 JUNI 2013

Ons kenmerk : 01063181
Afdeling : Sted en Plattelan
Behandeld door : E.G. Buurstra / (058) 292 56 53 of e.g.buurstra@fryslan.nl
Uw kenmerk : uit 2013-611
Bijlage(n) :

Onderwerp : Voorontwerp bestemmingsplan Kollum Centrum

Geacht college,

Op 15 mei 2013 is bovengenoemd plan ter advisering ontvangen.

De provinciale belangen in het plan geven aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Categorie 1 Archeologie

Op basis van de Famke (kaart IJzertijd - Middeleeuwen) is voor een deel van Kollum de status "streven naar behoud" opgenomen. De Famke is voor uw gemeente echter niet meer actueel. Binnen uw gemeente heeft een archeologische verdiepingsslag plaats gevonden. Op basis van deze verdiepingsslag is een nieuwe Archeologische verwachtingskaart opgesteld voor de periode IJzertijd - Middeleeuwen. Met de door u opgenomen contour kunnen wij instemmen.

Wat betreft de regeling voor de bestemming Waarde – Archeologie merken wij het volgende op. In het voorliggende plan is een omgevingsvergunning vereist indien de werken of werkzaamheden verder gaan dan 100m² en een diepte van 30cm. Wij hanteren echter een maatvoering van 50m². Op grond van jurisprudentie is de gemeente verplicht om te motiveren waarom zij afwijkt van de maatvoering van 50m² en in dit geval een maatvoering van 100m² voldoende acht. Wij wijzen u erop dat in de motivering niet kan worden volstaan met een verwijzing naar de wet (Wamz) waarin de maatvoering van 100m² is opgenomen of de keuze die u eerder hebt gemaakt voor "kleine dorpen"

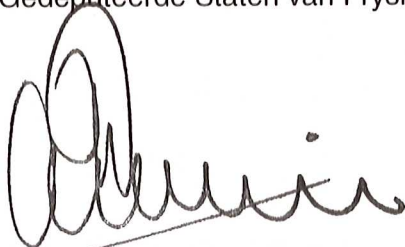
Categorie 1 Detailhandel op bedrijventerrein

Op het bedrijventerrein welke volgens uw toelichting onderdeel uitmaakt van het centrumgebied is bestaande detailhandel met een verkoopvloeroppervlak van minimaal 500 m². De bestaande locaties zijn met een nadere aanduiding op de kaart weergegeven. Voor nieuwvestiging is afwijken van de regels mogelijk mits wordt aangetoond dat er geen afbreuk plaatsvindt van de detailhandel aan de Voorstraat en uit een DPO blijkt dat er geen sprake zal zijn van ontwrichting van het kernwinkelgebied. Nu de Voortstraat uw winkelstraat vormt adviseren wij u de huidige bestaande functies specifiek met een nadere aanduiding "supermarkt" te bestemmen.

Voor de betekenis van de categorieaanduiding verwijzen wij naar onze brief van 31 januari 2012, inzake "Nieuwe afspraken en werkwijze Wro per 1 februari 2012", nummer 984488.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

J.A. Jorritsma, voorzitter

drs. A.J. van den Berg, secretaris

voor deze O. Bijlsma, loco-secretaris

Bijlage 10

Reactienota zienswijzen bestemmingsplan Kollum Centrum

Reactienota zienswijzen bestemmingsplan Kollum Centrum.

Het ontwerp bestemmingsplan 'Kollum Centrum' heeft vanaf donderdag 15 augustus 2013 zes weken ter inzage gelegen. In deze periode is 1 zienswijze ingediend, binnen de gestelde termijn ontvangen en ontvankelijk. Hieronder een korte samenvatting van de zienswijze van de heer F. van der Laan, Voorstraat 115 Kollum en de gemeentelijke reactie daarop.

Zienswijze

In de zienswijze wordt aangegeven dat de inspraakreactie is afgewezen omdat het waterschap een schouwsloot op deze locatie had, deze is echter al jaren dicht. Na overleg met het waterschap is de schouwsloot geschrapt. Daarom wordt verzocht om het mogelijk te maken dat de te bouwen sportschool alsnog 3 meter naar het oosten kan worden opgeschoven, waardoor ruimte gemaakt wordt voor meer parkeerplaatsen. Tenslotte wordt verzocht om het bouwvlak te vergroten op de gronden tussen de groensingel en de bestaande loods, aan de oostzijde van het perceel (achter Voorstraat 119).

Reactie gemeente

De zienswijze heeft betrekking op twee onderdelen, de locatie van de sportschool en het vergroten van het bouwvlak achter Voorstraat 119.

Locatie sportschool

De inspraakreactie van dhr. Van der Laan is getoetst aan de leggerkaart van het Wetterskip Fryslân. De leggerkaart geeft aan dat er een schouwsloot op het perceel aanwezig is. Na overleg met het Wetterskip wordt de leggerkaart afgestemd op de feitelijke situatie, waarna de aanwijzing tot schouwsloot van het perceel zal worden verwijderd.

Eventuele aanwezigheid van een schouwsloot is dus geen bezwaar meer ten aanzien van het verzoek om de locatie van de sportschool (zoals besloten door het college) 3m in oostelijke richting te verplaatsen. Alleen ligt de gewenste locatie deels op de gronden van de gemeente. Daarom kan geen medewerking worden verleend aan het verzoek om het mogelijk te maken dat de te bouwen sportschool alsnog 3 meter naar het oosten kan worden opgeschoven.

Vergroten bouwvlak

Op het verzoek ten aanzien van het vergroten van het bouwvlak op de gronden tussen de groensingel en de bestaande loods, is tijdens de inspraak voldoende gereageerd. Hier is aangegeven dat het bouwvlak¹ circa 4950m² is. Hiervan is op dit moment circa 660m² bebouwd. Er zijn dus nog voldoende bouw mogelijkheden binnen het bouwvlak. Tevens is het gemeentelijk beleid om geen nieuwe bouwrechten toe te staan achter het eigendom van een ander. In dit geval zou dat neerkomen op het toestaan van nieuwe bouwrechten achter de woning op Voorstraat 119. Daarom ziet het college geen reden om het bouwvlak uit te breiden en wordt het bestemmingsplan naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

1 Binnen de bestemming Bedrijventerrein en in eigendom van dhr. Van der Laan

Conclusie

Naar aanleiding van zowel de inspraakreactie als de zienswijze hebben gesprekken plaatsgevonden met dhr. Van der Laan. Hier hebben beide partijen de standpunten toegelicht en is verkend of er een manier is om binnen het gemeentelijk beleid tegemoet te kunnen komen aan de zienswijze. Op basis van voorgaande wordt geadviseerd de zienswijze ongegrond te verklaren en het bestemmingsplan hier niet op aan te passen. Dit voornemen is reeds toegelicht in het laatste overleg met dhr. Van der Laan.

Ambtshalve wijzigingen

A1 Voorstraat 112

Opnemen van de mogelijkheid tot een zelfstandige verblijfsaccommodatie binnen de Centrum bestemming. Naar aanleiding van een besluit van het college op 3 september 2013.

A2 Oostenburg 6

Strook grond van circa 8m breed opnemen in de bestemming Wonen (aanduiding erf) in plaats van Gemengd (aanduiding erf). De eigenaar van Oostenburg 6 heeft deze grond aangekocht.

A3 Voorstraat 115

Er is geconstateerd dat het bouwvlak op de verbeelding niet overeenkomt met de ontwerptekening waarop de toekomstige locatie van de te bouwen sportschool, zoals besloten door het college op 9 oktober 2012. Aanpassen van het bouwvlak in oostelijke richting (ca. 3m), voor zover het op de gronden van dhr. Van der Laan betreft.

A4 Aanpassing regels

- Artikel 3 Bedrijf. Toevoegen onder 3.1 'bestaande bedrijfswoningen'. Er is op dit moment ook al een bedrijfswoning vergund binnen deze bestemming (Banda locatie)
- Artikel 10 Tuin. Per abuis de regeling uit het facetbestemmingsplan "bouwwerken geen gebouwen zijnde" niet goed overgenomen. Onder 10.2 b onder 4 moet staan "terreinafscheidingen" in plaats van "overige bouwwerken geen gebouwen zijnde".
- Artikel 16 Waarde – Archeologie 1. 16.2 b uit elkaar halen.

Van: 16.2 b) bouwwerken ten behoeve van archeologisch onderzoek en bouwwerken met een oppervlakte kleiner dan 100 m² ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemmingen.

Naar: 16.2 b) bouwwerken ten behoeve van archeologisch onderzoek

c) bouwwerken met een oppervlakte kleiner dan 100 m² ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemmingen

- Artikel 16 Waarde – Archeologie 1. Onder artikel 16.3 "Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 16 sub a en sub b voor het.." wijzigen naar: "..het bepaalde in lid 16.2 sub a en sub b.."

- Artikel 17 Beschermd dorpsgezicht. Onder 17 a Toevoegen “en monumenten”

A5 Bijlage 3 van de regels

Meest recente versie van lijst karakteristieke panden toevoegen.

A6 Aanpassen verbeelding

- Voorstraat 87 opnemen als Wonen 2 in plaats van Wonen 1, omdat het toch dusdanig onderscheidend en karakteristiek is. Ten behoeve van de signaleringsfunctie op de verbeelding.
- Schildjes monumenten op analoge verbeelding terugplaatsen, zoals in het voorontwerp aanwezig was.
- Analoge verbeelding afdrukken op 1:1000 in plaats van 1:2000.